GUIA DIDÀCTICA

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

PRESENTACIÓ

Per què aquests materials?

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis del **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles, instituts i altres agents educatius (temps de lleure, voluntariat social,...) una sèrie de materials didàctics per treballar com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn als materials divulgatius en motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre una desena d'aspectes clau en la nostra societat:

1. Classes socials
2. Educació
3. Pobresa
4. Treball
5. Treball domèstic i familiar
6. Habitatge
7. Joventut i emancipació
8. Formació de parella
9. Models de convivència
10. Usos lingüístics

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica** , un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

Objectius

Els **objectius** d'aquests materials són:

- Facilitar la introducció del debat sobre els 10 temes que tracten els vídeos a les aules d'Educació Secundària Obligatòria (12 a 16 anys), per motivar el seu interès sobre diferents aspectes de la societat catalana actual.
- Proporcionar eines perquè adolescents i joves reflexionin i es puguin formar una opinió informada sobre temes clau per entendre les desigualtats socials i les condicions de vida a Catalunya.
- Acostar el coneixement a adolescents i joves dels mètodes d'investigació de les ciències socials i veure, amb l'exemple del PaD, com a través del mètode científic podem fer una mirada analítica a la realitat social.
- Contribuir a què el coneixement científic elaborat a través del PaD tingui una major divulgació entre la ciutadania de Catalunya, convertint-lo en coneixement socialment útil.

Guia didàctica

En aquesta guia s'ofereixen les **pautes bàsiques** per a la utilització de tots aquests materials didàctics, en funció de les necessitats i característiques de cada grup classe:

- Plantejament metodològic
- Com utilitzar aquests materials didàctics?
- Exemple d'aplicació

PLANTEJAMENT METODOLÒGIC

Principis i fases de les activitats

Els materials que teniu a les mans s'han dissenyat partint de quatre principis bàsics:

- Aprenem fent, no només escoltant
- Una experiència val més que mil teories
- Més val aprendre una sola cosa a fons que intuir-ne mil, però malament
- Si no s'aplica el que s'ha après, s'acaba oblidant

Aquest plantejament es tradueix en una estructuració de les activitats a l'aula en tres fases:

1. EXPLORAR. Un treball previ d'observació i anàlisi per entendre els conceptes clau, tot generant inquietud sobre els temes a tractar.

2. REFLEXIONAR. La reflexió entorn als temes que es plantegen, el moment de l'anàlisi de les opinions i informacions per part de l'alumnat.

3. ACTUAR. Un treball posterior o una reflexió per a l'aplicació o vivència del que s'ha après, que ajudi a fixar els coneixements.

Per a cada vídeo, trobareu d'una banda **4 activitats bàsiques del vídeo,** senzilles i curtes que es realitzen a partir del visionat del vídeo i en conjunt poden tenir una durada d'entre 1 i 3 sessions d'una hora. Depenent del tipus d'ús que es vulgui fer dels materials, poden realitzar-se totes aquestes activitats o una part, i s'hi pot dedicar més o menys temps.

I d'altra banda, entre **3 i 6 activitats per anar més enllà per vídeo,** més complexes, llargues i interdisciplinàries, la seva durada dependrà del docent i del grup. Així, el docent pot escollir les activitats que més s'adeqüin al temps disponible i al grau de maduresa del grup i modular les activitats didàctiques adaptant-les a les característiques del grup classe.

Activitats bàsiques del vídeo

EXPLORAR

L'objectiu d'aquesta fase és generar inquietud en els i les alumnes, obrint interrogants i preguntes concretes entorn de la temàtica plantejada. Així mateix, abans del visionat dels vídeos és important clarificar una sèrie de conceptes teòrics previs per tal que l'alumnat percebi les implicacions d'allò que s'explica en el vídeo.

1. Per això, a cada vídeo, la primera activitat és **Avui parlem de...** que té la voluntat d'introduir breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió a l'alumnat i plantejar les preguntes clau.

PLANTEJAMENT METODOLÒGIC

Per desenvolupar aquesta activitat, trobareu per a cada vídeo una introducció teòrica sobre la temàtica a tractar i un glossari específic per al docent (**fitxes 01 i 02 Quadern del docent**).

REFLEXIONAR

El segon pas consisteix a analitzar i contrastar les situacions, dades i opinions que es plantegen en el vídeo. A partir d'aquesta anàlisi es pot provocar una reflexió personal des de la pròpia experiència i des de l'entorn més llunyà al més proper. La major part de les activitats bàsiques del vídeo s'emmarquen en aquesta fase.

2. L'activitat **Analitzem un cas** consisteix en el visionat de la conversa inicial, el seu anàlisi a partir del buidat dels continguts en un qüestionari i del debat posterior. Per al desenvolupament de l'activitat, trobareu un guió per al debat, amb les claus d'interpretació de la conversa i les preguntes i respostes suggerides al qüestionari, que són la base per al debat conjunt (**fitxa 03 Quadern del docent**). Així mateix, l'alumne compta amb un full de treball per fer el buidat de la conversa (**fitxa 01 Quadern de l'alumne**).

3. **Per què serveixen les dades** és una activitat a realitzar durant un segon visionat del vídeo. El seu objectiu és comparar què diu la "gent del carrer" a qui s'entrevista al vídeo i què diuen les dades elaborades a partir de les anàlisis del PaD, per reflexionar sobre el mètode científic per explicar la realitat social. Per portar a terme l'activitat i el debat posterior el docent compta amb un document específic (**fitxa 04 Quadern del docent**). Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent, per fer-ho compten amb dos fulls de treball (**fitxes 02 i 03 Quadern de l'alumne**).

4. A l'activitat **I nosaltres què?** Abordem les reflexions sobre les vivències i les situacions personals i traslladem el debat a l'àmbit personal, a la situació de l'alumnat i del seu entorn. Per portar a terme aquest debat, el docent compta amb un guió específic per a cada vídeo (**fitxa 05 Quadern del docent**).

ACTUAR

El següent pas en el procés d'aprenentatge és fixar els coneixements mitjançant algun tipus d'actuació o vivència directa de l'alumnat en la qual s'apliqui allò que s'ha après i es visqui en primera persona.

5. L'activitat **Què es pot fer?** planteja un debat sobre propostes d'actuació a partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo. Per portar a terme aquest debat, el docent compta amb un guió específic per a cada vídeo (**fitxa 06 Quadern del docent**).

PLANTEJAMENT METODOLÒGIC

Activitats per anar més enllà

Es tracta d'una proposta d'activitats i de materials de suport diferent per a cada vídeo per aprofundir en els temes que s'hi tracten i que incideixen en qualsevol moment o fase del procés d'aprenentatge. Hi tenen un pes important l'aplicació de tècniques de recerca social com la recerca d'informació secundària, l'enquesta i l'entrevista en els àmbits temàtics que es treballen als vídeos, però també l'anàlisi dels mitjans de comunicació, entre d'altres. Alguns exemples d'activitats són:

- Investiguem. Analitzem les dades
- Cerquem i expliquem. Fem entrevistes/enquestes
- Notícies i imatges per pensar
- Jocs i dinàmiques per reflexionar
- Passem a l'acció

Cada activitat està explicada breument amb una fitxa específica al **Quadern del docent,** on s'especifica tipus d'activitat (explorar, reflexionar o actuar), competències treballades i àrees de coneixement involucrades, objectius de l'activitat, descripció i materials de suport.

En alguns casos també hi ha fitxes específiques al **Quadern de l'alumne**, per exemple, imatges, dibuixos, textos, articles de premsa...

Altres recursos per al docent

La darrera fitxa del **Quadern del docent** de cada vídeo és **Altres recrusos per al docent.** S'hi adjunta un llistat amb el nom, descripció i ubicació de recursos interessants per seguir treballant els temes tractats als vídeos, als quals s'ha fet referència o no en alguna de les activitats.

Es troben recursos dels següents tipus: publicacions del PaD, altres publicacions, articles de premsa, materials didàctics, webs, vídeos i pel·lícules.

COM UTILITZAR AQUESTS MATERIALS DIDÀCTICS?

1.Escollir el tema a treballar

Podeu escollir entre 10 temes, amb diferents nivells de complexitat i durada (si cliqueu sobre el tema d'interès accedireu al lloc web des d'on us podreu descarregar la guia didàctica)

N	Tema	Preguntes clau	Complexitat			Temes afins
			Alta	Mitjana	Baixa	
1	Classes socials	Catalunya: societat classista o meritocràtica? Quants catalans han pujat o baixat en l'escala social? L'ascensor social ha funcionat igual per a tothom?	■			2,3,4
2	Educació	Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills? Quin valor donem a l'educació dels nostres fills i filles? Quin pes té el nivell educatiu en la posició social que assolim?	■			1,3,4,7
3	Pobresa	La pobresa és només conseqüència de la crisi? Quantes persones pobres hi ha a Catalunya? Qui es queda i qui aconsegueix sortir de la pobresa?			■	1,2,4
4	Treball	Tenim tots les mateixes oportunitats de participar en el mercat de treball? El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball? Les conseqüències de la crisi, ens afecten a tots igual?	■			1,2,3, 5,6,7
5	Treball domèstic i familiar	Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones? Com es comprometen homes i dones en el treball domèstic i familiar? Eduquem les noves generacions per a un model d'igualtat?		■		4,9
6	Habitatge	El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar? Qui té l'habitatge en propietat i qui viu de lloguer a Catalunya? Com ha canviat l'endeutament de les llars catalanes?		■		3,7,9
7	Joventut i emancipació	Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares? En quin moment s'emancipen els joves? Amb el pas del temps ha canviat el patró d'emancipació?		■		4,6,9
8	Formació de parella	L'amor és cec? Com escollim la nostra parella? És l'atzar el que fa que dues persones es trobin o hi intervenen altres factors?	■			1,2,7
9	Models de convivència	Quins són els nous models de convivència a Catalunya? Com és avui el model típic de llar catalana? Han emergit noves formes de convivència?			■	6,7,8
10	Usos lingüístics	L'ús del català, avança o recula? Fem servir la mateixa llengua en els àmbits públics i privats? Hi ha conflicte lingüístic entre catalanòfons i castellanòfons?	■			1,2

2. Escollir les activitats a realitzar

En la proposta didàctica es proposen diferents activitats estructurades entorn dels tres grans objectius didàctics: explorar, reflexionar i actuar. Les activitats que s'inclouen en la proposta didàctica poden ser modulades pel professorat en funció del temps disponible i del grau de maduresa del grup. El o la docent podrà escollir les activitats a realitzar en funció de les següents variables:

1. **Temps disponible**. Es poden escollir activitats per treballar el vídeo en 1 hora o en 2 o més hores de classe.
2. **Objectiu de l'activitat.** Es poden realitzar diferents tipus d'activitats segons si l'objectiu és explorar, reflexionar o actuar.
3. **Complexitat**. Es pot treballar exclusivament a partir del vídeo o es pot anar més enllà del vídeo mitjançant la realització d'activitats que permeten aprofundir en les temàtiques plantejades. En aquest segon cas, es poden realitzar activitats que impliquen un treball transversal des de diferents àrees de coneixement.

3.Utilitzar els materials de suport

Cada fitxa va acompanyada d'un **Quadern per al docent** i un **Quadern per a l'alumne** amb tots els materials necessaris per dur a terme les activitats proposades.

EXEMPLE D'APLICACIÓ

A continuació oferim un exemple de programació d'una unitat temàtica en vuit passos, a partir dels materials didàctics proposats.

Dia 1. Visionat del vídeo

1. El docent fa una introducció general sobre els continguts del vídeo y formula les preguntes clau per generar interès i expectació sobre la temàtica a treballar.

2. Es realitza un primer visionat del vídeo, sense prendre notes.

3. El docent dóna algunes pinzellades teòriques (a partir de la informació continguda en les fitxes 01 i 02 del **Quadern del docent**).

4. El docent assigna tasques al grup per a la recollida d'informació (un grup d'alumnes se centra en el buidat d'informació sobre la conversa, un altre grup recull les dades i un altre es fixa en el que diu la gent del carrer).

5. Es realitza un segon visionat seguint les pautes de treball proporcionades pel docent.

6. Es posa en comú la informació recollida. Els responsables de cada part del vídeo llegeixen en veu alta el seu buidat mentre la resta de la classe pren nota.

7. S'obre un debat a partir dels guions continguts en les activitats 3,4 i 5: Què diuen les dades? I nosaltres, què? Què es pot fer?

Dies 2 i 3. Realització d'activitats relacionades

8. Es complementa el treball mitjançant la realització d'una de les activitats de l'apartat **Per anar més enllà:** treball amb dades, realització d'entrevistes o enquestes, lectura de premsa, dinàmiques de grup o actuacions en relació amb la temàtica.

Aquesta programació permet treballar un tema social complex durant una hora de manera dinàmica i amena. El fet de seguir els tres passos metodològics proposats (observació, reflexió i acció) permet aconseguir un nivell d'aprofundiment alt respecte a la temàtica, i facilita el procés d'aprenentatge.

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

→ Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

1

VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Existeixen les classes socials? Com les definim/identifiquem? Tenim totes les persones les mateixes possibilitats de pujar de classe? Quins factors ens ajuden i quins factors ens ho dificulten? • Com és la societat catalana? És una societat immòbil, on les persones neixen i moren en una mateixa classe social? O hi ha oportunitats de canvi? • Ha canviat la situació social de fills, pares i avis? Què succeeix actualment? I en el futur?
Complexitat	Alta
Breu descripció	Les classes socials no són fixes, sinó que les persones poden canviar de classe al llarg de la vida, bé progressant (ascendint de classe social) o bé empitjorant la seva situació (baixant de classe social). Hi ha societats en les quals aquests moviments són molt més fàcils que en d'altres, i un volum important de persones canvien de classe social al llarg de la seva vida. N'hi ha d'altres en què la classe social està molt condicionada per la situació de partida de la persona, i resulta molt difícil moure's de la classe social en què s'ha nascut. A partir de l'anàlisi de les dades del Panel de Desigualtats Socials a Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo analitza els moviments de classe social a la societat catalana.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=O5oHUi10Spk
Vídeos relacionats	**Educació**. Existeix una relació molt clara entre nivell educatiu i classe social. Les classes socials baixes tenen menys possibilitats d'accedir a nivells educatius superiors que les classes mitjana i alta, la qual cosa perpetua el sistema de classes. **Pobresa**. Les classes socials més baixes es troben en situació de pobresa. **Treball**. L'accés al treball és determinant per mantenir o modificar l'estatus social.

1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodo-logia	Materials de suport	Comple-xitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió.	Presentació per part del docent	**D1_01** Què són les classes socials? **D1_02** Glossari sobre classes socials	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D1_03** Guió per al debat: La conversa **A1_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D1_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A1_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A1_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D1_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D1_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D1_07 / 08 / 09** Cerquem i expliquem (1, 2 i 3) **D1_10** Notícies i imatges per pensar **D1_11** Jocs i dinàmiques per reflexionar **D1_12** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D1

VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 11) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre les classes socials a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (12)

D1_01 Què són les classes socials?

D1_02 Glossari sobre classes socials

D1_03 Guió per al debat: La conversa

D1_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D1_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D1_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D1_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (1)

D1_08 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (2)

D1_09 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (3)

D1_10 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D1_11 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar

D1_12 Altres recursos per al docent

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_01 QUÈ SÓN LES CLASSES SOCIALS?

La classe social

Els sociòlegs parlen de "l'estratificació social" per descriure les desigualtats que existeixen entre les persones dins una societat. Una classe social està formada per un conjunt de persones amb característiques semblants pel que fa a la riquesa, l'estil de vida, el seu grau de benestar, el nivell de formació, etc. En la nostra societat distingim, bàsicament, entre tres grups socials o classes:

- **Classe alta**: És la classe amb un nivell de vida més alt. Són persones amb un nivell econòmic elevat que els permet accedir fàcilment a allò que desitgen (educació, casa, cotxe, viatges, activitats d'oci...) i solen tenir molt poder i capacitat d'influir en les decisions polítiques i econòmiques.
- **Classe mitjana**: És la més àmplia dins de les nostres societats (s'afirma que la societat occidental és una societat "de classe mitjana"). Està formada per persones amb un nivell educatiu alt (formació tècnica o universitària) i que realitzen feines qualificades (treballen a l'administració pública, en grans empreses, són mestres, metges, arquitectes, tenen petits negocis...). En tenir un nivell educatiu alt i treballs qualificats, tenen un bon nivell de vida pel que fa al tipus d'habitatges que ocupen, les activitats d'oci a les quals accedeixen, la possibilitat d'escollir bones escoles per als seus fills, etc.
- **Classe baixa**: La classe baixa està formada principalment per persones treballadores o amb dificultats d'inserció laboral i precarietat; i, normalment, amb nivells educatius baixos (ESO o formació professional inicial). El tipus de treball més comú són les feines manuals: paletes, electricistes, perruquers, dependents. El seu nivell de vida és més limitat que en les altres classes socials tot i que en les darreres dècades els salaris han pujat i han pogut accedir a productes i béns que abans estaven totalment fora del seu abast (propietat de la casa, capacitat per viatjar, possessió d'electrodomèstics, cotxes, etc.).
- **Infraclasse**. La infraclasse està formada per les persones que ocupen l'esglaó més baix de l'escala de classes. El seu nivell de vida és molt més baix que el de la resta de persones de la societat, i pateixen molts desavantatges. Són persones aturades de llarga durada, algunes fins i tot no tenen un lloc on viure i depenen en gran mesura dels serveis socials. Es tracta de persones "marginades" o "excloses" de l'estil de vida de què gaudeix la resta de la població.

A Catalunya, gairebé la meitat de la població pertany a la classe mitjana, tot i que amb la crisi econòmica aquesta situació està canviant.

Estructura de classes a Catalunya (2009)

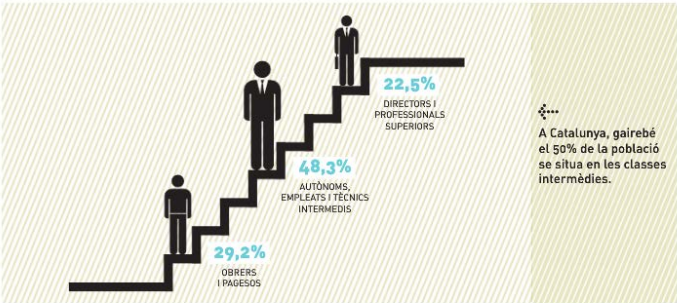

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_01 QUÈ SÓN LES CLASSES SOCIALS?

Mobilitat social

Les classes socials no són fixes, sinó que són com "posicions" que es poden adquirir o perdre al llarg de la vida. La mobilitat social es refereix al moviment de les persones entre les diferents classes socials, i pot ser ascendent (quan es passa d'una classe social a una altra de més alta) o descendent (quan succeeix el contrari).

Quan es produeix mobilitat social es parla d'ascensor social, i quan la causa d'aquesta mobilitat social és l'esforç individual, l'educació i el treball, es parla de meritocràcia.

Hi ha països més meritocràtics que d'altres, en els quals les persones tenen més possibilitat d'ascendir de classe social (treballant, estudiant, etc.). En canvi, en altres països les persones estan molt condicionades per la classe social en la qual han nascut i resulta molt difícil moure's de classe social. En aquest segon cas es parla de països amb una forta herència de classe. Els EUA s'han vist, tradicionalment, com un país molt meritocràtic (el país de les oportunitats). En canvi l'Índia, amb un sistema de castes molt rígid, és un exemple de país amb poca mobilitat i alta herència de classe.

Entre 1995 i 2009 a Catalunya hi ha hagut una mobilitat social molt alta. No obstant això, la crisi econòmica ha afectat negativament aquesta tendència i actualment ens trobem en una situació d'estancament.

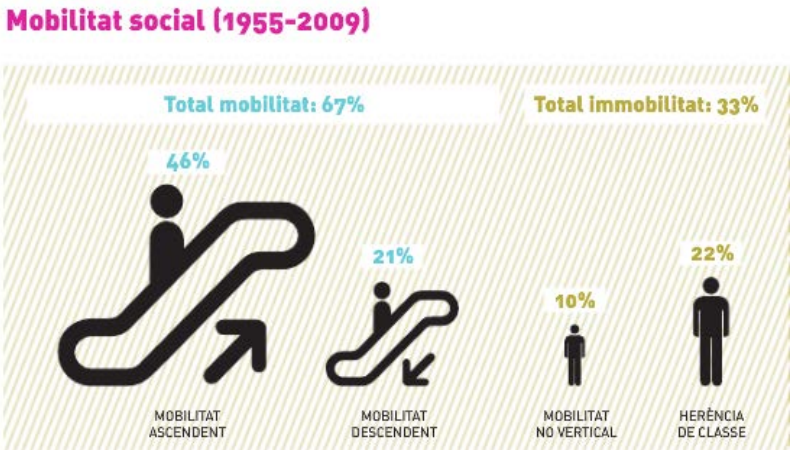

Font: Elaboració propia a partir de MARTÍNEZ, X. i MARÍN, A. amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

A banda de classe social, els altres conceptes clau del vídeo són (veure Glossari): escala social, ascensor social, estatus, meritocràcia, despesa social, herència de classe, cohesió social i igualtat d'oportunitats.

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_02 GLOSSARI SOBRE CLASSES SOCIALS

Escala social

- La societat occidental s'organitza en classes socials, grups socials amb diferències econòmiques o d'estatus entre elles. A la nostra societat podem parlar de classe alta, classe mitjana i classe baixa i aquests grups tenen una jerarquia entre si, de més poder socioeconòmic a menys. Per això es diu que a la nostra societat hi ha una escala social.
- La possibilitat de moure's en l'escala social és la mobilitat social.
- En la nostra societat és possible pujar i baixar per l'escala social. No tothom que neix en la classe baixa, resta en la classe baixa fins que es mor.

Ascensor social

- Com l'escala social, l'ascensor social és una imatge, una metàfora, per exemplificar com es puja o baixa entre posicions socioeconòmiques.
- Quan una persona passa de posicions de classe baixa a posicions de classe mitjana o alta es diu que fa un ascens social, ja que accedeix a més possibilitats socioeconòmiques. Si una persona passa de posicions de classe alta o mitjana a posicions de classe baixa es diu que fa un descens social. Si el conjunt d'una societat resta en les mateixes posicions socials des que neix fins que mor o al llarg dels anys es parla d'estancament social.
- A la nostra societat, l'educació ha servit d'ascensor social.

Estatus

- És la manera com es descriu la posició d'una persona en una societat.
- Usualment es parla d'estatus alt o baix i normalment va associat a posicions altes o baixes en l'escala social.
- Una posició d'estatus alt acostuma a comportar un prestigi alt, és a dir, una valoració per part de la societat alta. Però també existeixen persones que poden tenir posicions mitjanes o baixes en l'escala social i un estatus alt, com per exemple un cantant o músic, un esportista, un filòsof, etc.

Herència de classe

- S'anomena herència de classe la reproducció de posicions socials entre les persones. Hi ha una alta herència de classe quan majoritàriament es mantenen les mateixes posicions socials de pares a fills.
- Quan en una societat hi ha una alta herència de classe es considera que la societat és classista.

Meritocràcia

- La meritocràcia posa el mèrit individual com a mesura per a l'obtenció de posicions socials avantatjoses. En una societat meritocràtica les posicions socials s'obtenen més a través del propi mèrit que degut a altres factors externs com la riquesa, la raça o el sexe.
- El mèrit té a veure amb l'adquisició de coneixements, habilitats o competències. L'obtenció de titulacions acadèmiques és un indicador de

D1_02 GLOSSARI SOBRE CLASSES SOCIALS

mèrit usat en la nostra societat.
- Conjuntament amb l'herència de classe, la meritocràcia és un dels mecanismes de reproducció social d'una societat.

Despesa social

- La despesa social inclou tots els diners aportats per una administració pública pel manteniment d'un benestar mínim de les persones.
- Usualment, formen part de la despesa social els pressupostos dedicats a educació, sanitat o prestacions econòmiques per a col·lectius amb necessitats específiques.
- És per això que la despesa social, en la mesura que redueix les desigualtats socials, és una manera de mantenir la cohesió social i millorar les oportunitats de vida de les persones.

Cohesió social

- Fa referència a la valoració que fan les persones de pertànyer a un mateix grup social. Quan hi ha un alt consens en una societat sobre el sentiment de pertinença a aquell col·lectiu es parla de societat cohesionada.
- El grau de cohesió, o d'integració social, també es pot mesurar pel nombre d'interaccions socials entre els membres d'un col·lectiu.
- En l'extrem oposat de la cohesió hi hauria la percepció de no ser part del conjunt, la marginació. Quan en una societat augmenta la desigualtat o es redueixen les oportunitats de mobilitat social es considera que la cohesió social es posa en risc.

Igualtat d'oportunitats

- La igualtat d'oportunitats és un principi de justícia social que comporta igualtat de drets. Es dóna en una societat quan cada persona té el mateix accés a un cert bé que qualsevol altra persona. Però l'existència d'igualtat d'oportunitats no significa existència d'igualtat de resultats.
- Quan fem una rifa i cada persona rep un número de la rifa, existeix igualtat d'oportunitats. No obstant això, en aquest exemple no hi hauria igualtat de resultats, ja que al final una persona obtindria, per exemple, tot un pastís i els altres no en tindrien gens. La igualtat de resultats es donaria si el pastís es dividís en trossos idèntics i es repartís entre tots.
- La desigualtat de resultats es pot atribuir també a la desigualtat de condicions de partida: totes les persones a Catalunya tenen dret a l'educació, però no totes tenen les mateixes condicions de partida per desenvolupar aquest dret.
- Una manera de mesurar la igualtat d'oportunitats en una societat són les matrius de mobilitat social. Amb aquestes matrius es pot mesurar la probabilitat que un individu estigui en una classe social o grup laboral en funció de la pertinença dels seus progenitors.

D1

VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

1. Descripció del vídeo

Dos nois es troben en una cafeteria. Van anar junts a la universitat, però la seva situació actual és molt diferent. Un està neguitós perquè ha d'acabar una aplicació informàtica ("apurant els minuts i les hores") però, tot i això, està també pendent de les vacances, que passarà a Llançà. L'altre està desanimat, està treballant en el negoci familiar, una fruiteria a Mercabarna ("què vols que faci, no sé fer altra cosa"), i no farà vacances.

Tot i que el seu amic l'anima a fer un canvi que li permeti fer una feina més qualificada ("en lloc de portar el carro podries estar en una oficina gestionant els teus treballadors"), ell no ho veu clar ("cal invertir, el meu pare no pot estalviar, el meu avi està al tros").

2. Claus per a la interpretació

La conversa mostra les diferències de classe social entre un jove de classe treballadora i un jove de classe mitjana. Les seves diferències es palpen per com veuen la feina, com planifiquen el seu temps lliure (les vacances) i com imaginen el seu futur. Però també vesteixen diferent i mostren actituds diferents (el noi de classe treballadora és més pessimista, i l'altre, més emprenedor).

És interessant que el lloc on han coincidit i s'han fet amics aquests dos joves és la universitat, tot i que han desenvolupat la seva feina de maneres molt diferents. Es pot introduir el debat sobre l'escola,
l'institut o la universitat com a espais que poden compartir persones de diferents classes socials, i ha estat l'element clau a Catalunya perquè fins a l'any 1990 moltes persones milloressin la seva situació de classe. Entre els joves, tot i tenir una formació universitària, no tothom té les mateixes oportunitats de desenvolupar-la.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir el que diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el formador ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes als alumnes perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

Pregunta	Interpretació suggerida
Quines diferències hi ha entre la roba que porten?	Un noi va amb una samarreta de cotó, de mànigа curta, mentre que l'altre porta americana i corbata.
Quines diferències hi ha entre el que fan a les vacances?	El noi de l'americana i corbata se'n va a Llançà a passar les vacances. L'altre s'ha de quedar ajudant el seu pare.
Quines diferències hi ha entre el tipus de feina que fan?	El noi de l'americana i corbata fa una feina de despatx. Probablement treballa pel seu compte o en una empresa que es dedica a temes tecnològics. El de la samarreta curta treballa en una fruiteria de Mercabarna "portant el carro".
Quines diferències hi ha entre la seves ambicions i perspectives de futur?	El noi de l'americana i corbata està iniciant la seva carrera professional i se'l veu content i amb ganes de prosperar i de fer coses. El seu amic pensa que no té futur, que no sap fer res i que l'única cosa que pot fer és treballar a l'empresa familiar.
Quines diferències hi ha entre el tipus de problemes que expliquen?	Al noi de l'americana i corbata li preocupa l'aplicació informàtica que està acabant de tancar, està amoïnat per la falta de temps, pensa en les vacances, etc. L'altre es veu al negoci familiar, sense futur, amb un pare que no vol invertir i un avi que no té cultura i que per tant no té esperit empresarial ni de canvi.
Quines diferències hi ha entre la seva actitud davant dels problemes?	El noi de l'americana i corbata busca solucions, proposa al seu amic que aprofiti l'experiència de la seva família i munti un negoci. El seu amic té una perspectiva molt més fatalista, i no veu possible fer aquest salt perquè ni el seu pare ni el seu avi ho entendrien.

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

Quantes persones han pujat o baixat en l'escala social?

El que diu la gent

Mònica, 40 anys, secretària. La classe mitjana desapareixerà i cada cop hi haurà més diferència entre rics i pobres.
Israel, 32 anys, pintor. És molt difícil pujar de classe social.
Miquel, 70 anys, jubilat. Si ets desgraciat, ho ets per a tota la vida.
Eduard, 18 anys, estudiant. El que vol, si s'esforça molt, pot arribar a assolir els seus objectius.

El que diuen les dades

Entre 1995 i 2009 el 67% dels catalans ha canviat de classe social. D'aquests:

- el 46% ha millorat (ha ascendit de classe social)
- el 21% ha empitjorat (ha baixat de classe)

Només un 22% de la població catalana s'ha mantingut en la mateixa classe social que els seus pares.

L'ascensor social funciona igual per a tothom

El que diu la gent

Alba, 18 anys, estudiant. Els immigrants tenen menys oportunitats que la resta.
Jordi, 23 anys, estudiant. No tothom té les mateixes oportunitats.
Nàdia, 30 anys, aturada. No hi ha les mateixes oportunitats de cap manera.
Josep, 72 anys, antiquari. El que és un trepa prospera. En canvi el tímid, que respecta la gent, ho té més difícil.
Eduard, 18 anys, estudiant. No té les mateixes oportunitats un nen que neix a Pedralbes que un que neix en un pis petit als afores.

El que diuen les dades

Hi ha menys oportunitats de canviar de classe social a la classe alta i a la baixa que no pas a la classe mitjana.

- El 45% de les persones de classe alta no ha baixat de classe social.
- El 35% de les persones de classe baixa no han ascendit.

Abans de la crisi ja hi havia indicadors alts i mitjans de desigualtats socials i la despesa social en els aspectes que faciliten la mobilitat social (beques, educació) era baixa. Tot i això hi havia oportunitats de canviar de classe. L'ascens social (canvi d'una classe social a una altra de més alta) era alt, i l'herència de classe (estar condicionat tota la vida per haver nascut en una classe social determinada) era baixa. Però des de 1990 l'ascensor social ascendent s'ha estancat (no hi ha gaires oportunitats de canviar de classe social).

D1_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

2. Claus per a la interpretació

Les opinions de la gent del carrer mostren visions que no sempre coincideixen amb les dades, tot i que trobem força coherència. Per exemple, en contra del que diu en Miquel (70 anys, jubilat) abans de la crisi, Catalunya era una societat on hi havia una mobilitat elevada i el volum de persones que aconseguia ascendir de classe social era elevat (un 46% del conjunt de persones que canviaven de classe), per tant, no és veritat que la nostra societat sigui tan classista com ell diu. A l'altre extrem, l'Eduard (18 anys, estudiant) creu que estem en una societat meritocràtica, és a dir, que tothom pot arribar allà on vulgui només amb l'esforç. Les dades ens mostren que no hi ha una igualtat d'oportunitats real, coincidint amb les opinions de la gent del carrer. A Catalunya, tenim indicadors força alts de desigualtat social, en part deguts a una baixa despesa social.

Amb la crisi, la mobilitat social ha canviat i resulta molt més difícil ascendir de classe social, aquí les dades coincideixen amb el que diu l'Ismael (32 anys, pintor). Les persones de classe baixa són les que tenen més dificultats per ascendir de classe i estan més condicionades per on han nascut.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir a disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

D1_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat, es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo, i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes "assignant" a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p.ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens demostren les dades?
2. Quines persones del carrer són més optimistes que les dades (ho veuen millor)?
3. I més pessimistes (ho veuen pitjor)?
4. Creieu que la seva situació personal pot estar influint en la seva percepció de la realitat?
5. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades, us ha ajudat a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

D1

VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, d'haver visionat el vídeo i d'haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. A quina classe social diríeu que pertanyeu?
2. I els vostres familiars directes (avis, tiets) o amics?
3. Quina penseu que és la classe social dominant en el barri on viviu?
4. Quins criteris utilitzeu per situar-vos en una classe o altra (formació, ocupació dels pares...)?
5. Coneixeu algú d'una classe social diferent a la vostra (classe alta / baixa)?
6. Quines diferències creieu que hi ha entre la vida d'una persona d'una altra classe social (alta / baixa) i la vostra? Penseu en les coses que feu, en el lloc on viviu, en les vostres perspectives de futur, etc.
7. I els vostres avis? A quina classe social pertanyien? Hi ha hagut canvi de classe, en les vostres famílies? En quina direcció?
8. Amb la crisi econòmica, hi ha hagut canvis importants en la vostra família o entorn?

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_06 GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo i sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Es proposa fer aquesta activitat si el docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

1. El vídeo proposa algunes accions per aconseguir una societat més igualitària, com invertir en educació i beques. Creieu que les polítiques públiques poden incidir realment en el sistema de classes, i ajudar a tenir un sistema més just i equitatiu?
2. Si fóssiu el/la president/a de la Generalitat, o del govern Espanyol... què faríeu? Impulsaríeu mesures per minimitzar les diferències de classe? O deixaríeu que les coses funcionessin per si soles?
3. I si volguéssiu aconseguir un sistema social més igualitari i més equitatiu, quines mesures o actuacions creieu que serien més efectives?
4. I en la vostra vida, què podeu fer? Creieu que sereu capaços de mantenir-vos en la mateixa situació social que els vostres pares o, fins i tot, millorar-la?
5. I per aconseguir mantenir-vos o millorar de classe social, què podeu fer?

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (1)**

FEM UN ARBRE GENEALÒGIC

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència artística • Tractament de la informació • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Llengua catalana i literatura • Llengua castellana i literatura • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a fer preguntes.
2. Practicar tècniques d'escolta activa.
3. Aprendre a analitzar la informació.
4. Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn immediat dels alumnes.

3. Descripció

Proposar als alumnes que facin entrevistes en el seu entorn familiar (avis, tiets), del barri (veïns) o en institucions de gent gran (residència d'avis o centre de dia) per investigar com era la societat de la seva infantesa. Plantejar preguntes com: De què treballaven? Com vivien? Els homes i les dones podien fer el mateix? Van poder estudiar el que volien?

A partir de la informació recollida, elaborar un arbre genealògic que reculli les activitats laborals i els estudis dels diferents membres de la seva família. Comparar els arbres genealògics dels alumnes de la classe, analitzant els canvis socials que s'han produït en les famílies al llarg del temps. Analitzar si hi ha hagut canvis en la classe social en els membres de la teva família. Per quin motiu?

4. Materials de suport

Veure "Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?" i recurs web sobre arbres genealògics, tot referenciat a **Altres recursos per al docent**.

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_08 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (2)**

FEM UNA ENQUESTA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència digital • Competència matemàtica • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Matemàtiques • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a dissenyar un qüestionari.
2. Aprendre a fer preguntes i a practicar tècniques d'escolta activa.
3. Aprendre a treballar amb un full de càlcul i a realitzar operacions estadístiques senzilles.
4. Percebre els canvis que s'han produït en la societat i en l'entorn immediat dels alumnes.

3. Descripció

Proposar als alumnes que facin enquestes a persones adultes que coneguin: els seus pares, avis, veïns, pares d'amics, professors... per exemple, 5 cada un. En primer lloc, hauran de dissenyar un qüestionari per recollir la informació sobre el que pensen sobre la mobilitat social, les classes socials, l'efecte de la crisi, etc. Les preguntes del debat "I nosaltres, què?" poden ser una bona base, proposant opcions de resposta sempre que sigui possible. Altres exemples:

- En els darrers 50 anys, quants catalans creu que han millorat la seva posició social? Cap, entre 1% i 20%, entre el 20% i el 40% etc.
- I quants han empitjorat? Cap, entre 1% i 20%, entre el 20% i el 40% etc.
- A la nostra societat, tothom té les mateixes oportunitats de millorar socialment? Sí/No
- De què depèn? (resposta oberta)

Amb les respostes recollides, els alumnes creen un full de càlcul i faran gràfics amb els resultats obtinguts utilitzant tècniques bàsiques d'anàlisi estadística per interpretar els resultats (taula de freqüències, percentatges, modes, mitjanes, medianes, etc.) Després es comparen els resultats entre els diferents grups i es realitza una reflexió final sobre com passem d'opinions a dades, a través de tècniques d'investigació de les ciències socials.

4. Materials de suport

Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Com fer una enquesta? A **Altres recursos per al docent**.

D1_09 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (3)**

CERQUEM A LA BIBLIOTECA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència digital • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a cercar informació a partir dels fons documentals de la biblioteca de referència.
- Aprendre a sintetitzar les principals idees de la informació recollida.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn més proper de l'alumnat: el barri, municipi o comarca.

3. Descripció

L'activitat es realitza a la biblioteca de referència. El/la bibliotecari/a rep els alumnes i els fa una breu presentació de com estan organitzats els recursos de la biblioteca, especialment la col·lecció local i la secció de premsa i revistes locals... Així com, dóna suport a la recerca d'informació.

L'alumnat es divideix en grups de treball, que cerquen informació sobre com es viu i com es vivia al barri, municipi o comarca, a través de diferents fonts: una grup pot cercar a la premsa/revistes locals i comarcals actuals; i un altre grup a la premsa/revistes locals i comarcals antigues. Altres grups poden buscar a la col·lecció local, diferenciant entre estudis, novel·les, vídeos/documentals, etc. De cada document interessant, el grup n'extreu les principals idees, apunta la font i en fa una fotocòpia o una fotografia per posteriorment treballar-ho a l'aula.

Després de la recerca, es realitza un debat sobre quin tipus d'informació s'ha trobat, quines coses s'han après sobre el barri, municipi o comarca i com comunicar-ho a la resta de companys (fent un article a la revista local, fent una entrada al blog del centre educatiu o de la biblioteca, fent un panell per exposar a l'escola...).

4. Materials de suport

En el cas que a la biblioteca s'estigui realitzant l'exposició **"Com som els catalans? Dades per comprendre la societat actual"**, l'activitat serà més complerta i la informació cercada i treballada pel grup es pot convertir en un nou panell que acompanyi l'exposició al municipi.

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_10 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR**

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE CLASSES SOCIALS

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb les classes socials. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A1_04 Imatges per pensar
A1_05 Diu la premsa...

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_11 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR**

REFLEXIONEM SOBRE CLASSES SOCIALS

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Reflexionar sobre les problemàtiques associades a les desigualtats socials.
- Treballar l'empatia, la capacitat de posar-se al lloc de l'altre.
- Generar cohesió de grup (tant en grups petits com en el grup classe).

3. Descripció

Realització d'una dinàmica grupal, primer en grups petits i després al grup classe, que permeti generar reflexió entorn al tema treballat.

Per exemple:

- L'antiproblema: Què passaria si no hi haguessin classes socials?

- Visionat de la pel·lícula *La Ola* i debat sobre els prejudicis i la seva influència en el que pensem, esperem i fem.

4. Materials de suport

Llibre *Gamestorming* referenciat al final del **Quadern del docent**.

Material didàctic de la pel·lícula *La Ola*. Elaborat per Denis Gansel per a l'Institut d'Educació de Barcelona. http://w3.bcn.cat/fitxers/dretscivils/laolaok.467.pdf

D1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya. Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
Les classes socials a Catalunya. 2009. Les dades del PaD confirmen que no tothom té les mateixes condicions ni possibilitats per arribar a final de mes. I que continua vigent la divisió per grups socials.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/14_classes_socials.pdf

Premsa

Descripció	Ubicació
L'educació fa funcionar l'ascensor social a Catalunya Article de *El Punt* (30.11.11) que fa referència a la publicació de la Fundació Jaume Bofill sobre el paper clau de l'educació per explicar la mobilitat social ascendent a Catalunya els darrers temps (en català).	http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/2-societat/5-societat/480950-leducacio-fa-funcionar-lascensor-social-a-catalunya.html
El empobrecimiento baja de clase social a más de la mitad de los españoles Article de *El País* (5.11.12) que explica el resultat d'un estudi sobre mobilitat social a nivell espanyol (en castellà).	http://politica.elpais.com/politica/2012/11/05/actualidad/1352103264_670273.html
Elegir al más preparado no es siempre lo más justo Article de *El País* (6.1.13) que analitza el concepte de meritocràcia a Espanya i Europa a través de l'opinió d'experts i d'exemples recents (en castellà).	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/01/06/actualidad/1357492240_580306.html
Las clases sociales Article d'opinió del diari *ABC* (19.9.11) L'evolució i la vigència de les classes socials avui a Espanya (en castellà).	http://www.abc.es/20110919/local-comunidad-valenciana/abci-abalos-201109191133.html
Per què és important mesurar la desigualtat? (II) Entrada al bloc d'anàlisi OPEN DATA de Carlos Carrasco, dins del diari *Ara* (04.03.13) sobre la relació entre desigualtats socials i mobilitat social a diferents països europeus.	http://emprenem.ara.cat/opendata/2013/03/04/per-que-es-important-mesurar-la-desigualtat-2/

D1_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Altres publicacions

Descripció	Ubicació
Gamestorming. Llibre de Graym, Brown i Macanufo (2012) sobre jocs i dinàmiques de grup per reflexionar i innovar a les organitzacions.	Editorial Deusto.

Webs

Descripció	Ubicació
Arbre genealògic Web amb exemples, instruccions i recursos per fer arbres genealògics.	www.phpwebquest.org/catala/caza/soporte_tabbed_c3.php?id_actividad=3812&id_pagina=3
Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una enquesta?	http://80.33.141.76/aventura_explorar/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=6
Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?	http://80.33.141.76/aventura_explorar/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=6&Itemid=7

Vídeos

Descripció	Ubicació
Vídeo de 6 minuts que explica com han evolucionat les diferències entre les classes socials als EUA (en anglès).	http://mashable.com/2013/03/02/wealth-inequality/

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
Rèquiem per Detroit Documental d'una hora de durada aproximadament, que narra la destrucció d'una ciutat i del somni americà, vista pel documentalista britànic Julien Temple (en anglès i en català). S'adjunta l'enllaç a un article escrit pel director (també en anglès).	Documental (en català): http://www.vilaweb.cat/noticia/4135139/20130723/decadencia-detroit-video.html A Vimeo: 1ª part: http://vimeo.com/67408343 2ª part: http://vimeo.com/68870548 Documental (anglès): http://documentarystorm.com/re

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

D1_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
	quiem-for-detroit/ Article del director (anglès): www.guardian.co.uk/film/2010/mar/10/detroit-motor-city-urban-decline

A1

VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04) trobareu imatges, que juntament amb els articles de premsa referenciats al **Quadern del docent** i altres recursos, serviran per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement.

A1_01 Qüestionari: La conversa

A1_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A1_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A1_04 Imatges per pensar

A1_05 Diu la premsa...

A1

VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

A1_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb una conversa entre dos nois en una cafeteria. Van anar junts a la universitat, però la seva situació actual és molt diferent. Parlen de la feina, de la família, de les vacances... però el que pensen i les seves perspectives de futur no tenen res a veure. Observa atentament la conversa i fixa't en com són i què diuen els personatges del vídeo en relació amb els següents aspectes:

1. La roba que porten

2. El que fan a les vacances

3. El tipus de feina que fan

A1

VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

A1_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

4. Les seves ambicions i perspectives de futur

5. El tipus de problemes que expliquen

6. La seva actitud davant els problemes

A1 VÍDEO

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

A1_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Quantes persones han pujat o baixat en l'escala social?	
L'ascensor social funciona igual per a tothom?	

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

A1_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Quantes persones han pujat o baixat en l'escala social?	Mònica, 40 anys, secretària	
	Israel, 32 anys, pintor	
	Miquel, 70 anys, jubilat	
	Eduard, 18 anys, estudiant	
L'ascensor social funciona igual per a tothom?	Alba, 18 anys, estudiant	
	Jordi, 23 anys, estudiant	
	Nàdia, 30 anys, aturada	
	Josep, 72 anys, antiquari	
	Eduard, 18 anys, estudiant	

CLASSES SOCIALS

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

A1_04 IMATGES PER PENSAR

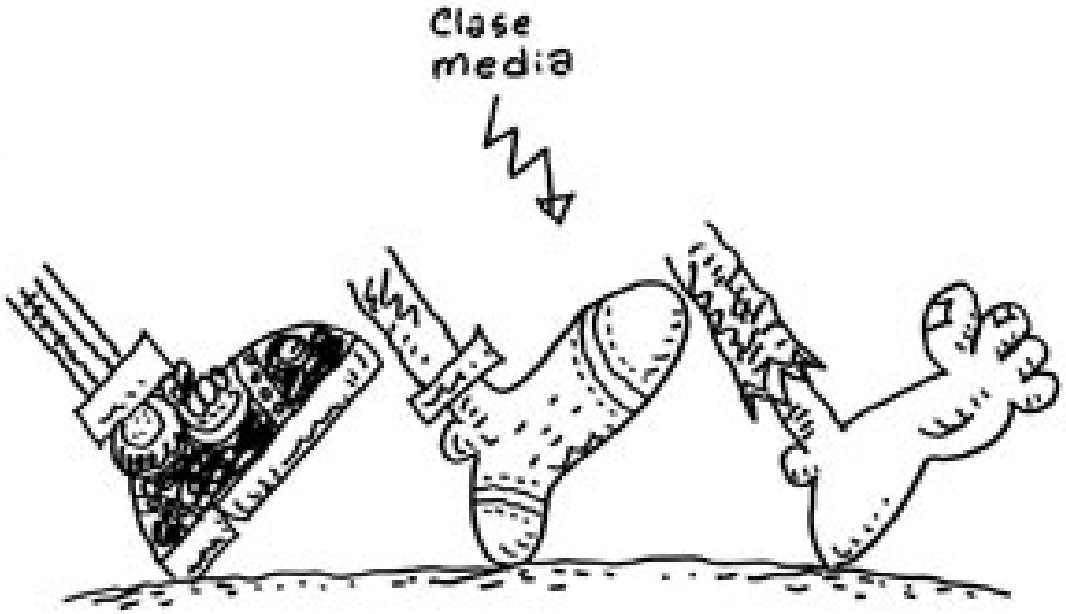

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

A1_05 DIU LA PREMSA...

EL PUNT AVUI. 30.11.11

L'EDUCACIÓ FA FUNCIONAR L'ASCENSOR SOCIAL A CATALUNYA

Un estudi de la Fundació Jaume Bofill revela que en les últimes dècades hi ha hagut una alta mobilitat interclassista al país
L'informe alerta del risc que la crisi i les retallades en ensenyament perjudiquin la cohesió

La societat catalana no és "ni tancada ni rígida ni classista", sinó "oberta, fluida i meritocràtica". Si més no, així ho ha estat en les últimes dècades fins al 2009, segons l'estudi Educació i mobilitat social a Catalunya, presentat ahir per la Fundació Jaume Bofill. La crisi econòmica i l'escassa inversió en educació, agreujada per les retallades, amenacen, però, aquest model d'èxit.

La recerca, la primera sobre mobilitat social al país des de la que es va publicar el 1978, assenyala l'educació com el factor que ha permès a les capes més modestes pujar en l'escala social i reduir a la meitat la "rigidesa classista" després de prop de quaranta anys de dictadura, fins a arribar a una taxa d'ascens social del 46%, semblant a la de països com Suècia i Holanda.

El fenomen s'explica gràcies a valors de la societat catalana com l'igualitarisme, la tolerància i l'emprenedoria, que han fet que molta gent vinguda de fora o de capes socials baixes se n'hagi sortit sense que se'ls qüestionés la seva procedència, així com la massiva incorporació de la dona al mercat laboral. Tot plegat fa que les classes socials s'hagin renovat, s'hagi mantingut la cohesió social i que Catalunya s'hagi convertit en un una terra d'oportunitats com tradicionalment ho han estat els Estats Units.

EL PAÍS

POLITICA

El empobrecimiento baja de clase social a más de la mitad de los españoles

Un estudio de My Word señala que el grueso de los movimientos se produce entre la clase media y la media-baja

Más de la mitad de los españoles declara haber bajado de clase social en los últimos años por el empobrecimiento que ha provocado la crisis económica. Así lo señala el ObSERvatorio de la empresa demoscópica My Word, recogido por la cadena SER. Según este estudio, el 51% declara haber perdido posiciones en la escala social frente a un 42% que dice que no lo ha hecho. El grueso de los movimientos se produce entre los que descienden de la clase media a la clase media-baja.

También ha habido desplazamientos de la clase media a la media-alta, pero han sido menores: solo un 7% asegura haber descendido de la clase media-alta a la clase media y apenas el 0,7% de la clase alta a la media-alta.

Catalunya. Societat classista o meritocràtica?

A1_05 DIU LA PREMSA...

Elegir al más preparado no siempre es justo

La llegada de un canadiense al Banco de Inglaterra anima a pensar en el triunfo de la selección profesional por méritos
Sin embargo, no todos tienen las mismas oportunidades

WALTER OPPENHEIMER / ÁLVARO ROMERO | 6 ENE 2013 - 21:04 CET 1

Archivado en: Vida y Artes Banco de Inglaterra Personal laboral Función pública Empresas Política laboral Educación Economía Trabajo Administración pública Sociedad

Mark Carney ha pasado de dirigir el Banco de Canadá al de Inglaterra. / CHRIS WATTIE (REUTERS)

La elección de un canadiense como gobernador del Banco de Inglaterra anima a pensar en el triunfo de la selección profesional por méritos, la llamada meritocracia. Es decir, elegir al que más vale, aunque no tenga enchufe. Sin embargo, un sistema que se basa en premiar al mejor preparado no significa necesariamente que sea el más justo, porque no todos tienen las mismas oportunidades de acceder a una buena educación. ¿Quién tiene más mérito, el que saca un 10 y siempre lo ha tenido todo de cara o el que saca un 9 viniendo desde el arrabal?

ABC | C. VALENCIANA

C. VALENCIANA / INVENTARIO

Las clases sociales

JOSÉ LUIS ÁBALOS
Día 19/09/2011 - 11.34h

De pequeño mi madre me advertía de que si preguntaban por mi condición social, me declarara de clase media. Entonces la diferencia entre clases era más evidente, menos disimulada. Se manifestaba por la procedencia, ya se tratara de barrios humildes o de la migración rural, en los ambientes, en las escuelas, en el vestido, en el ocio. La diferencia entre clases era manifiesta, alentada y pregonada. Además, como la pobreza siempre ha estado estigmatizada, ser de clase baja no solo era una cuestión de rentas sino que implicaba alargar la bajeza al ámbito cultural, educativo y moral. Así que mi madre no nos quería ver, ni verse, con ese estigma.

La implantación del estado de bienestar en nuestro país vinculada al desarrollo económico no mucho más de veinte años atrás, modificó la apreciación de las clases sociales. La extensión de los servicios públicos, la mejora en las condiciones de trabajo y una mayor movilidad social dio origen a una categoría amplia de clases medias como aquellas que vivían al margen de la precariedad. La permeabilidad social ayudó a difuminar, en apariencia, la división social y así podían congregarse en una misma discoteca pobres y ricos. Pero la coincidencia no anula la realidad.

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
→ Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

2

VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Ha millorat el nivell educatiu dels catalans? • Les oportunitats per accedir a l'educació, són iguals per a tothom? • Quina relació hi ha entre nivell educatiu i posició social? • És bo que tothom vagi a la universitat?
Complexitat	Alta
Breu descripció	La millora del nivell educatiu ha estat un element clau per a la transformació social i econòmica de Catalunya durant el segle XX. Tot i això, les polítiques per facilitar l'accés a l'educació per a tothom, en igualtat de condicions, han estat escasses i poc efectives. Com a conseqüència, les famílies més pobres tenen moltes més dificultats per millorar el nivell educatiu. Avui, amb la crisi econòmica, aquesta situació és encara més preocupant. Per una banda, veiem com l'educació està perdent la seva força com a eina per lluitar contra les desigualtats socials. Però per l'altra, davant les dificultats per trobar feina, l'educació continua sent la millor aposta per accedir a un lloc de treball i per evitar les situacions de pobresa i d'exclusió social.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=fKjOA1hGdlg
Vídeos relacionats	**Classe social**. Existeix una relació molt clara entre nivell educatiu i classe social. Les classes socials baixes tenen menys possibilitats d'accedir a nivells educatius superiors que les classes mitjana i alta, la qual cosa perpetua el sistema de classes. **Treball**. L'educació continua sent el principal mecanisme per accedir a bons llocs de treball. Existeix una clara relació entre nivell educatiu, possibilitat d'accedir a l'ocupació i tipus d'ocupació. **Pobresa**. El baix nivell educatiu és un factor clau per explicar les situacions de pobresa (tot i que no és l'únic). **Joventut i emancipació**. El nivell educatiu juga un paper clau en la capacitat dels joves de trobar un lloc de treball i aconseguir autonomia econòmica suficient per emancipar-se.

2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodo-logia	Materials de suport	Comple-xitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió	Presentació per part del docent	**D2_01** El paper de l'educació: la relació amb l'ocupació **D2_02** Glossari sobre educació	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D2_03** Guió per al debat: La conversa **A2_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D2_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A2_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A2_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D2_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D2_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D2_07** Cerquem i expliquem (1) **D2_08** Cerquem i expliquem (2) **D2_09** Notícies i imatges per pensar **D2_10** Passem a l'acció **D2_11** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 10) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre l'educació a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (11).

D2_01 El paper de l'educació: la relació amb l'ocupació

D2_02 Glossari sobre educació

D2_03 Guió per al debat: La conversa

D2_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D2_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D2_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D2_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (1)

D2_08 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (1)

D2_09 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D2_10 Per anar més enllà: Passem a l'acció

D2_11 Altres recursos per al docent

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_01 EL PAPER DE L'EDUCACIÓ: LA RELACIÓ AMB L'OCUPACIÓ

L'educació, tal com l'entenem avui en dia, és la principal eina de socialització de les persones i d'adquisició de les capacitats necessàries per desenvolupar-se en la societat contemporània.

Però a través de l'educació es generen moltes **desigualtats**. No només en les possibilitats d'accés a l'educació sinó en la qualitat de la mateixa. En un món tan competitiu com el que vivim, i en el qual la base de la societat és el coneixement, les desigualtats en l'educació tenen un gran impacte en el futur dels individus. El tipus d'educació que es rep, així com l'entorn en què se socialitza l'infant i el jove, repercuteix directament en el seu nivell de preparació i condiciona les seves oportunitats futures en el mercat de treball.

Es tracta d'un **cercle viciós** en el qual classe social i educació es troben íntimament relacionats. Les dades posen de manifest que la pobresa constitueix una limitació molt important per millorar el nivell educatiu: créixer en una llar pobra limita de 14 a 1 les possibilitats d'assolir un títol postobligatori. Així, les desigualtats educatives que afecten els fills de les llars més pobres fa que aquests tinguin més dificultats per sortir de la pobresa ja que estan menys preparats per entrar en el món laboral.

Possibilitat d'obtenir un títol postobligatori segons la posició econòmica

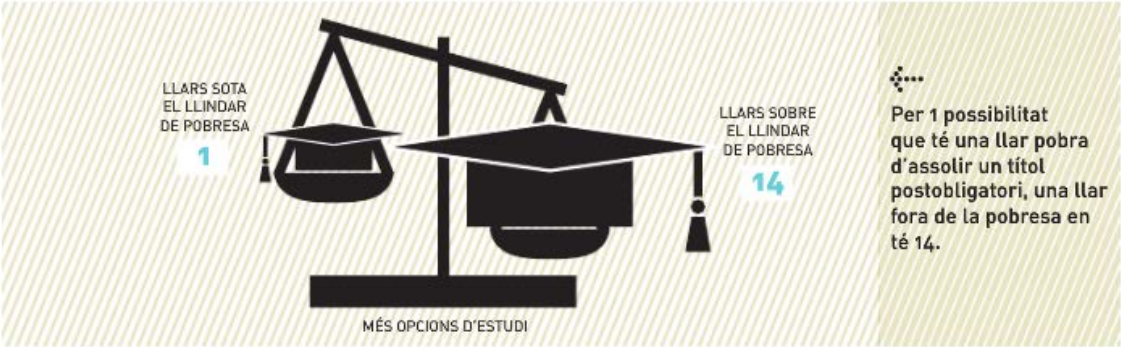

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Per altra banda, els estudis mostren que, a mitjà i llarg termini, el nivell d'estudis està directament relacionat amb les possibilitats d'accedir a bones **condicions laborals**.

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_01 EL PAPER DE L'EDUCACIÓ: LA RELACIÓ AMB L'OCUPACIÓ

Les possibilitats d'escollir una feina més qualificada, és a dir menys rutinària, sovint més interessant i amb més valor afegit, són majors en funció del nivell d'estudis. Les dades estadístiques mostren clarament que hi ha una relació molt directa entre el tipus d'ocupació i els estudis realitzats. Així, per regla general, els que han fet estudis superiors solen ocupar llocs de treball qualificats o molt qualificats, els que han fet la secundària, posicions de qualificació intermèdia, i els que han estudiat estudis primaris només accedeixen a ocupacions poc qualificades.

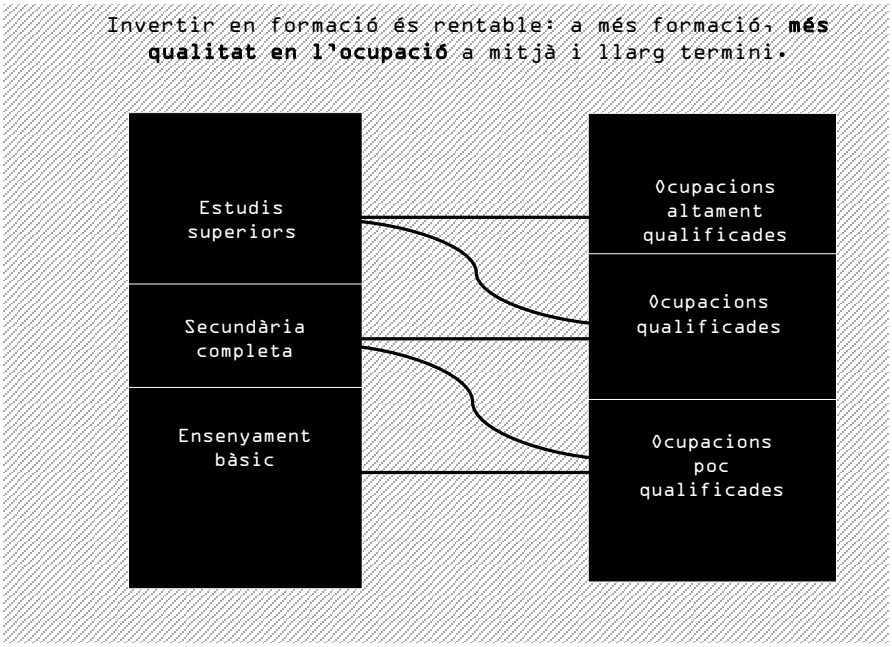

Però no es tracta únicament del tipus de feina, sinó de les **condicions de treball**. Un dels aspectes que més preocupa actualment és l'estabilitat de la feina. Tenir estabilitat laboral implica que és més fàcil fer coses com independitzar-se, saber que pots pagar el pis, formar una família, etc. Tot i que avui en dia l'estabilitat no està garantida per a ningú, els estudis mostren que l'estabilitat laboral és major entre els treballadors amb estudis secundaris o superiors que entre els treballadors sense estudis.

Un altre tema important és el **sou**. Aquest és un element que pot distorsionar molt a l'hora de prendre una decisió sobre el futur laboral. En un primer moment, els joves que decideixen deixar els estudis i posar-se a treballar –si aconsegueixen trobar feina– tenen una posició molt millor que els que estan estudiant ja que el fet de cobrar un sou els dóna més independència econòmica. Però aquesta diferència només dura uns anys. I tot i que l'entrada al mercat de treball pot ser difícil, a llarg termini la relació entre nivell d'estudis i salari és molt, molt clara.

Per últim, un element més qualitatiu, però que també és molt important, té a veure amb la **satisfacció en el lloc de treball**. L'enquesta de qualitat de vida en el treball, que es fa a diferents persones que treballen, serveix per mesurar com estan de satisfetes amb la feina que fan. En aquesta enquesta es pregunten moltes coses, però, a nivell global, en gairebé tots els aspectes les persones amb més estudis estan més satisfetes que les que no en tenen. Hi ha algunes excepcions, i per exemple, els llicenciats universitaris estan menys satisfets amb l'horari i diuen que tenen més estrès. En canvi, estan molt més contents amb les vacances que fan, amb el sou que reben, amb el contingut de la feina que fan, etc. O tenen menys sensació de perill de tenir un accident laboral que els que no tenen formació.

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_02 GLOSSARI SOBRE EDUCACIÓ

Educació

- L'educació és un procés personal i social d'adquisició d'aprenentatges (coneixements, actituds, valors, procediments i aptituds). Des de 1952 està recollit com un dret fonamental a l'article 2 de la *Convenció Europea de Drets Humans* i des de 1966 també es garanteix aquest dret a nivell mundial a l'article 13 del *Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals* de les Nacions Unides.
- L'educació va més enllà de l'escolarització i actualment se subratlla el seu caràcter de procés que s'esdevé al llarg de tota la vida.
- Una part de l'educació passa als centres escolars de diferent tipus (educació formal), i una altra sovint s'esdevé en el temps de lleure (educació no formal).
- L'educació formal està orientada a la consecució de titulacions. Al nostre país l'educació formal se centra principalment en les escoles (bressol, instituts, universitàries, etc.).
- L'educació no formal abasta molts agents de la comunitat educativa o l'entorn com entitats, associacions, etc.
- L'educació informal implica les accions no sistematitzades ni directament lligades a la voluntat d'ensenyar que tenen una repercussió educativa, com l'acció dels mitjans de comunicació.
- Actualment pren una gran rellevància l'*e-learning* o les possibilitats del *Computer Based Training* a través de l'ús de les noves tecnologies en tots els àmbits de l'educació.

Nivell educatiu

- Quan parlem de nivell educatiu estem parlant de la titulació que han adquirit les persones en el seu pas pel sistema formal d'educació.
- Al nostre país, existeixen diferents nivells educatius jerarquitzats que es poden distingir entre obligatoris i no obligatoris. L'ensenyament bàsic i obligatori és l'etapa Primària de 6 a 12 i l'etapa Secundària de 13 a 16 (ESO).
- A Catalunya, està molt estesa, però no és obligatòria, l'Educació infantil, de 3 a 5 anys.
- Els estudis postobligatoris comencen a partir de l'obtenció del títol de Graduat en ESO i porten a diferents itineraris, principalment cap a la Formació Professional (Cicles formatius de grau mitjà o superior) o la formació pre-universitària (Batxillerat) i universitària.

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_02 GLOSSARI SOBRE EDUCACIÓ

Ascens educatiu

- L'ascens educatiu és el pas a una titulació superior a partir de la consecució d'un nivell educatiu. Generalment es diu que una societat ha viscut un "ascens educatiu" quan la major part de la població ha obtingut unes credencials educatives superiors a les dels seus pares. Aquest és el cas de Catalunya des de finals del segle XX.
- A la nostra societat, l'educació ha servit d'ascensor social i ha permès l'adquisició de titulacions que han donat pas a ocupacions qualificades, que al seu torn han significat unes majors possibilitats socioeconòmiques per a grans capes de la població.
- La crisi de principis del segle XXI està posant en dubte el rol de promoció social de l'educació, però segueix sent un dels "escuts protectors" davant de la vulnerabilitat social. Per això, ara ja no es pot igualar amb la mateixa facilitat "ascens educatiu" amb "ascens social".
- Per anar més enllà, veure **Glossari Classes socials**.

Igualtat d'oportunitats

- La legislació reconeix el dret a la igualtat i la prohibició de qualsevol tipus de discriminació que es pugui donar en tots els àmbits de la nostra societat.
- Així, per exemple, podem ressaltar l'article 14 de la Constitució espanyola que assenyala que els ciutadans són iguals davant la llei, sense discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- Al nostre país, els poders i administracions públiques estan obligats a promoure polítiques de suport i foment de la igualtat d'oportunitats.
- La política de beques a l'educació és un bon instrument per superar les desigualtats socials i aplicar el principi d'igualtat d'oportunitats.

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_03 **GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA**

1. Descripció del vídeo

Una noia i un noi parlen sobre el seu futur. Tots dos han acabat el batxillerat aquest any, però les seves perspectives de futur són molt diferents.

Ella vol fer psicologia i està preocupada per la selectivitat i pel fet d'anar a la universitat. Ell, en canvi, pensa que haurà de deixar els estudis. No li han donat la beca, i no té suficients recursos econòmics per anar a la universitat. Tot i que treballa, amb el que guanya no en té prou ni per pagar la matrícula, i els seus pares tampoc estan en posició de pagar-li els estudis.

Davant d'aquesta situació, es planteja posar-se a treballar i guanyar diners però la noia li demana que s'ho pensi ("no a tothom li va bé, i menys avui en dia... sense estudis...") o que es plantegi altres alternatives ("tampoc cal que vagis a la universitat: per què no fas un cicle superior en mecànica, tu que ets un manetes?").

2. Claus per a la interpretació

La conversa ens dóna un exemple de la importància que té el nivell socioeconòmic de la família en les possibilitats educatives dels joves. Mentre que la noia té clar que el seu camí és la universitat, i el que la preocupa és aprovar la selectivitat i la carrera, en el cas del noi la manca de recursos econòmics fa que no es pugui plantejar l'opció d'anar a la universitat. Independentment de les seves capacitats i dels seus resultats acadèmics, l'accés als estudis superiors està clarament correlacionat amb la capacitat econòmica de la família.

Una bona política de beques i d'ajuts hauria de permetre donar resposta a aquestes desigualtats en les possibilitats d'accés a l'educació superior, complementant els recursos de les famílies. Però si aquests ajuts es retallen molts joves han de renunciar als estudis superiors. Com en el cas de l'Àlex, les seves famílies no poden afrontar la despesa d'una carrera universitària, i anar a la universitat requereix una dedicació a jornada completa que els impedeix treballar i pagar-se els estudis.

El vídeo també posa de manifest la importància de l'educació per accedir a un lloc de treball. Quan l'Àlex diu que es posarà a treballar i guanyar diners, la seva amiga el mira amb escepticisme, i intenta convèncer-lo perquè continuï estudiant. Com es veurà posteriorment en el vídeo, l'opinió majoritària de la gent del carrer és que una bona formació és imprescindible per trobar feina, opinió que les dades confirmen –tot i que amb algunes reserves.

Finalment, la conversa apunta el tema del desprestigi de la Formació Professional. Tot i els esforços per dignificar aquesta opció formativa i per oferir una formació de qualitat, encara es tendeix a veure l'FP com una opció de segona categoria, sent la formació universitària l'opció majoritària.

D2_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir el que diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el formador ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes als alumnes perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Què faran l'any vinent l'Àlex i la seva amiga?	La noia té molt clar que estudiarà psicologia a la universitat. L'Àlex no podrà continuar estudiant i no sap què fer amb el seu futur.
Què els preocupa a cada un d'ells?	La noia està preocupada per la selectivitat i per la carrera. L'Àlex està preocupat perquè no té diners per continuar estudiant.
Quines fonts d'ingressos té l'Àlex i per què són insuficients?	La seva família, però ja fan prou esforç per ell i no els pot demanar que li paguin els estudis. La seva feina a la botiga i a l'estiu, però no guanya suficient per poder pagar la matrícula. La beca, però l'hi han denegat.
Què pensa fer?	Com que ha de renunciar a la possibilitat d'estudiar a la universitat, decideix posar-se a treballar i guanyar diners.
Què li proposa la seva amiga i com reacciona?	La seva amiga li proposa fer una formació professional en mecànica, però ell no sembla gaire convençut.

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

Com valorem l'educació que reben els nostres fills i filles?

El que diu la gent

Ferran. 45 anys. Operari de logística. Hi ha d'haver menys futbol i més cultura.
Josep. 72 anys. Antiquari. L'educació va millorant, però tot i això ens queixem.
Eduard. 18 anys. Estudiant. El 30-40% de la gent de la meva generació va a la universitat, però no cal tanta gent amb estudis. Per això, molts de nosaltres haurem d'emigrar.

El que diuen les dades

El 57% dels majors de 25 anys tenen un nivell educatiu superior al dels seus pares. D'aquests, el 32% tenen estudis bàsics, el 38% estudis secundaris i el 30% estudis universitaris.

Quin pes té el nivell educatiu en la posició social que assolim?

El que diu la gent

Alba. 18 anys. Estudiant. Com més estudis tinguis, més fàcil ha de ser trobar feina, tot i que actualment tot està molt difícil.
Jordi. 23 anys. Estudiant. Avui en dia és imprescindible molta educació i molts estudis.
Jordi. 40 anys. Pensionista. Sempre que es pugui formar més, millor. Però cada situació personal és diferent.
Eduard. 18 anys. Estudiant. Dels 10 homes més rics del món, només 2 tenen carrera universitària.
Elisa. 41 anys. Tècnica de comunicació. La formació sempre t'obre més portes. Darrerament hi ha hagut gent que ha deixat els estudis i s'ha dedicat a treballar en la construcció. Durant un temps s'han guanyat bé la vida, però ara estan sense feina.

El que diuen les dades

Generalment l'educació contribueix a la millora de la posició social. De cada 10 persones que milloren el seu nivell educatiu, 4 milloren la seva posició social.
Però no tothom té les mateixes possibilitats: les persones que neixen en famílies pobres tenen 14 vegades menys opcions de fer formació postobligatòria (batxillerat, FP o universitat) que la resta.
L'educació està perdent pes com a mecanisme de millora social, sobretot entre els joves. En els darrers anys, l'origen familiar torna a guanyar pes en la posició social.

D2_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

2. Claus per a la interpretació

En general, les opinions de la gent del carrer coincideixen amb el que diuen les dades sobre la importància de l'educació per a la millora social. Tots els entrevistats consideren que l'educació és important i necessària. La majoria, consideren que com més educació, millor. L'únic que divergeix amb aquesta opinió és l'Eduard, que afirma que no és necessari que vagi tanta gent a la universitat, i que observa que moltes de les persones que han triomfat a la vida no tenen carrera universitària.

Les dades també ens confirmen que, en general, l'educació contribueix a l'ascens social. De fet, l'evolució del nivell educatiu durant els darrers 50 anys mostra que més de la meitat dels joves tenen nivells educatius superiors als dels seus pares. Però amb matisos. I és que la posició social de partida continua sent molt determinant, fins al punt que les persones que han nascut en famílies pobres tenen moltes més dificultats per accedir a formació superior.

En els darrers anys, aquesta situació s'ha agreujat encara més. Si bé durant un temps l'educació va ser una via d'ascens social que permetia als fills de famílies més pobres accedir a una feina i una posició social millor que la dels seus pares, en les generacions més joves (entre 28 i 38 anys) això està canviant. Aquest fenomen no es dóna només a Catalunya, sinó que és comú als països amb alta escolarització i nivell de benestar.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

D2_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos document (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat, es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo, i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p. ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Què diuen les dades sobre l'evolució del nivell educatiu a Catalunya?
3. Quants dels entrevistats pensen que l'educació és important?
4. I les dades, què diuen sobre el pes de l'educació en la posició social que assolim? És el mateix per a tothom?
5. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. Què voleu fer quan acabeu l'ESO?
2. Voleu continuar estudiant o voleu treballar?
3. Els qui voleu estudiar, teniu clar què voleu fer?
4. Teniu suficient informació sobre les diferents opcions educatives (tant de formació professional com d'estudis universitaris)?
5. Creieu que podreu fer la formació que voleu? O podeu tenir dificultats per accedir als estudis que us agradaria fer? (Per motius acadèmics, econòmics, geogràfics...)
6. Penseu que "invertir" en educació és rentable? Creieu que estudiar us pot servir per aconseguir millors feines?
7. Quins estudis tenen els vostres pares? I els vostres avis? Hi ha hagut canvis importants en la vostra família en relació amb el nivell educatiu? Aquests canvis, han repercutit en el nivell social de la vostra família?

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_06 GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo i sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Es proposa fer aquesta activitat si el docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

1. En el vídeo queda molt clar que sense una bona política de beques i ajuts, les persones que vénen de famílies pobres ho tenen molt difícil per accedir a estudis superiors. Quines polítiques públiques creieu que caldrien per assegurar una veritable igualtat d'oportunitats?
2. Si fóssiu el president de la Generalitat, o del govern Espanyol... què faríeu? Intentaríeu promoure polítiques educatives perquè tothom pogués accedir a l'educació? O dedicaríeu els recursos a una altra cosa?
3. Si una persona té un bon expedient acadèmic i treu molt bones notes, encara que la seva família tingui recursos econòmics suficients, hauria de tenir una beca? O les beques s'haurien de reservar només per a la gent que no té prou recursos econòmics?
4. I si una persona amb una beca suspèn, hauria de perdre la beca?
5. Un dels temes que més preocupen és el fracàs escolar. El número d'alumnes que deixen d'estudiar quan han acabat l'ESO és molt elevat. Com creieu que influeix això en la nostra societat? Penseu que caldria fer alguna cosa per evitar-ho? Què?
6. I en la vostra vida, què podeu fer per accedir a una bona feina?

D2_07 **PER ANAR MÉS ENLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (1)**

DIFERÈNCIES ENTRE PAÏSOS EUROPEUS

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Tractament de la informació • Competència matemàtica • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Matemàtiques • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar informació estadística.
- Aprendre a llegir i interpretar mapes.
- Reflexionar sobre les diferències en els nivells educatius dins d'Europa i Espanya.

3. Descripció

A partir de l'anàlisi d'una sèrie de mapes s'analitzaran les diferències existents a Europa pel que fa als nivells educatius de la població. Els mapes, recollits en el **Quadern de l'alumne** (fitxa A2_04), procedeixen d'un estudi titulat "Mind the Gap - education inequality across EU regions" (Atenció a la diferència: desigualtats educatives entre les regions de la UE), que ha estat elaborat per una xarxa d'experts en ciències socials de l'educació i la formació (NESSE). Per ajudar a la interpretació per part del formador, s'adjunta la nota de premsa al final d'aquesta fitxa.

L'informe es basa en les dades d'Eurostat (l'oficina estadística de la UE) i conté més de 100 mapes que il·lustren les diferències regionals en educació.

4. Materials de suport

Material per al docent:
Informe (anglès) sumari (castellà): http://ec.europa.eu/education/news/20120914docs_en.htm
Notícia: http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/04/07/actualidad/1365363583_177887.html
Nota de premsa: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-960_es.htm
Material per a l'alumne: Fitxa **A2_04**

D2_08 **PER ANAR MÉS ENLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (2)**

CERQUEM A LA BIBLIOTECA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència digital • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

1. Objectius

- Aprendre a cercar informació a partir dels fons documentals de la biblioteca de referència.
- Aprendre a sintetitzar les principals idees de la informació recollida.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn més proper de l'alumnat: el barri, municipi o comarca.

2. Descripció

L'activitat es realitza a la biblioteca de referència. El/la bibliotecari/a rep els alumnes i els fa una breu presentació de com estan organitzats els recursos de la biblioteca, especialment la col·lecció local i la secció de premsa i revistes locals... Així com, dóna suport a la recerca d'informació.

L'alumnat es divideix en grups de treball, que cerquen informació sobre com és actualment i com era en el passat l'educació i l'escola al barri, municipi o comarca, a través de diferents fonts: una grup pot cercar a la premsa/revistes locals i comarcals actuals; i un altre grup a la premsa/revistes locals i comarcals antigues. Altres grups poden buscar a la col·lecció local, diferenciant entre estudis, novel·les, vídeos/documentals, etc. De cada document interessant, el grup n'extreu les principals idees, apunta la font i en fa una fotocòpia o una fotografia per posteriorment treballar-ho a l'aula.

Després de la recerca, es realitza un debat sobre quin tipus d'informació s'ha trobat, quines coses s'han après sobre el barri, municipi o comarca i com comunicar-ho a la resta de companys (fent un article a la revista local, fent una entrada al blog del centre educatiu o de la biblioteca, fent un panell per exposar a l'escola...).

3. Materials de suport

En el cas que a la biblioteca s'estigui realitzant l'exposició **"Com som els catalans? Dades per comprendre la societat actual"**, l'activitat serà més complerta i la informació cercada i treballada pel grup es pot convertir en un nou panell que acompanyi l'exposició al municipi.

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_09 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR**

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE EDUCACIÓ

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb l'educació. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A2_05 Diu la premsa...
A2_06 Imatges per pensar

D2_10 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: PASSEM A L'ACCIÓ**

COLLAGE D'IDEES

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència artística • Tractament de la informació • Competència digital	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Educació visual i plàstica • Tutoria

2. Objectius

1. Expressar les idees treballades en el vídeo de manera gràfica.
2. Extreure conclusions personals sobre les desigualtats en l'accés a l'educació i mostrar-les gràficament.

3. Descripció

El propòsit de l'activitat és crear un cartell o mural que capti el sentiment general dels alumnes entorn dels conceptes i idees mostrats en el vídeo. El collage es pot realitzar de manera individual, per parelles o en petits grups. Els alumnes hauran de recollir material visual de diferents fonts (piles de revistes, internet, fotografies, etc.) per tal de representar la seva opinió a l'entorn d'un determinat tema o pregunta formulat pel docent, com, per exemple: Tenim tots els mateixos drets a l'educació? Estudiar ens ajuda a prosperar socialment? Les actuals polítiques de beques són suficients per garantir igualtat d'oportunitats per a tothom?

A partir d'aquestes preguntes, els alumnes generaran els seus propis collages. Si treballen en petits grups podran generar un collage compartit a partir de les contribucions de tots els alumnes. Si es prefereix, es pot crear un collage col·lectiu sumant les diferents interpretacions de cada alumne per separat. És important que tots els alumnes tinguin oportunitats d'aportar elements al mural. El mural o collage és una via per treballar la creativitat i el treball grupal. És preferible que els alumnes seleccionin i aportin elements per al mural de manera "impulsiva", sense raonar les seves opcions. L'objectiu del mural és captar el sentiment d'una idea, no una descripció exhaustiva d'un tema.

Un cop finalitzada l'activitat es poden penjar els murals en un lloc visible de l'escola (entrada, passadissos, etc.).

D2_11 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya. Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
L'educació, l'ascensor social a Catalunya? 2010. Resum de l'estudi "Mobilitat social i desigualtat d'oportunitats a Catalunya", un treball que mira d'esbrinar el paper que juga l'educació en les trajectòries vitals dels catalans, i si la nostra societat ha ofert oportunitats de millora a les persones al llarg del temps.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/17_educacio_ascensor_social.pdf
L'escolarització dels fills. 2004. Estudi sobre les opinions de les famílies en relació amb la importància de l'escolarització dels fills. Les dades recollides confirmen que l'escolarització és una qüestió molt important per a les llars catalanes amb nois i noies en edat escolar. D'una banda, les famílies catalanes són molt conscients de la importància que té per als seus fills el pas per l'escola. D'altra banda, l'escolarització representa, per a moltes famílies, un cost econòmic molt important.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/2_escolaritzacio_fills.pdf

Premsa

Descripció	Ubicació
Oxford cambia sus normas de admisión y no exigirá demostrar medios económicos La denúncia d'un estudiant per discriminació contra els pobres ha portat la Universitat d'Oxford a canviar les seves normes d'admissió.	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/03/23/actualidad/1364057251_133929.html
Asfixiados por el retraso en las becas Article sobre els problemes a què s'enfronten els estudiants pel retard a l'hora de cobrar les seves beques.	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/02/14/actualidad/1360873019_798508.html
Licenciado y endeudado Davant la pujada de les taxes universitàries, el ministeri proposa un sistema de préstecs per a estudiants.	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2012/10/09/actualidad/1349809523_142272.html
Empieza a ser complicado estudiar	http://elpais.com/elpais/2012/09

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_11 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
Carta al director exposant les dificultats d'una família per pagar els estudis de la seva filla.	/07/opinion/1347035717_377835.html
Una cuesta casi imposible de subir Testimoni d'un estudiant a qui no li han concedit la beca pel canvi en els criteris que s'exigeixen per poder-la sol·licitar.	http://elpais.com/elpais/2013/01/21/opinion/1358793308_912033.html
La Fundación Bofill defiende la FP superior como "trampolín social" Notícia sobre la presentació de l'estudi "Crisis, trayectorias sociales y educación" de la Fundació Jaume Bofill.	http://ccaa.elpais.com/ccaa/2013/01/17/catalunya/1358448953_460428.html
L'estat espanyol encapçala la llista de la UE amb més joves que abandonen els estudis sense tenir una titulació superior Anàlisi de les dades sobre fracàs escolar a Espanya, que mostren que un 24,9% de nois i noies d'entre 18 i 24 anys només han completat l'educació secundària.	http://www.ara.cat/societat/Lestat-encapcala-UE-abandonen-titulacio_0_899310252.html
La generación más licenciada Carta al director d'una professora de secundària que afirma: "Probablemente tengamos la generación más licenciada de la historia pero ni de lejos la más preparada".	http://elpais.com/elpais/2013/03/21/opinion/1363896779_575619.html

Materials didàctics

Descripció	Ubicació
Pro-pontelos. Objetivos de desarrollo del milenio Materials didàctics elaborats per Educació Sense Fronteres per treballar a l'aula entorn del dret a l'educació universal. Inclou dinàmiques, temes de debat, exercicis, activitats, etc.	http://www.educacionsinfronteras.org/files/16763
Campaña mundial por la educación Materials didàctics elaborats per Educació Sense Fronteres per treballar sobre les desigualtats en l'educació a nivell mundial i reflexionar sobre les situacions d'exclusió educativa que es donen arreu del món.	http://www.educacionsinfronteras.org/es/256256

D2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

D2_11 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Webs

Descripció	Ubicació
Finlàndia. Excel·lència educativa Article al *Diari de l'escola* amb informació i dades sobre els factors que fan possible l'èxit educatiu de Finlàndia.	www.vilaweb.cat/www/diarie scola/noticia?id=2662498
Què estudiar? Article al *Diari de l'escola* amb informació i recursos d'orientació professional adreçats a estudiants d'ESO.	www.vilaweb.cat/www/diarie scola/noticia?id=2318030

Vídeos

Descripció	Ubicació
Diferents experts opinen sobre l'educació en vídeos breus responent a la pregunta: ¿quines són les tres prioritats educatives per a la Catalunya d'avui?	www.youtube.com/playlist?list=PLcsIrUHedr1J8Kq8XnmN1qcmyTSqWBCCv

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
Pel·lícula inspirada en la novel·la *Entre les murs* de François Bégadeau, i que mostra un any escolar en una escola d'un barri conflictiu de París (títol castellà: ***La clase***). La pel·lícula està protagonitzada pels mateixos alumnes de l'institut François Dolto, té un format similar a un documental i intenta apropar-se al màxim possible a la vida real. Una realitat en què l'aprenentatge de la convivència entre professors i alumnes, els conflictes lligats a la immigració i els problemes del sistema educatiu són els principals problemes. El debat entre els "admesos" i els "desterrats" pel sistema és un altre dels grans temes de *La Clase* i mostra com l'origen social determina clarament les possibilitats dels nois i noies dels suburbis parisencs.	La pel·lícula es pot llogar a través de filmin (www.filmin.es/pelicula/la-clase).

A2

VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04 - 05) trobareu articles de premsa i altres recursos per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement, tal i com s'explica al **Quadern del docent**.

A2_01 Qüestionari: La conversa

A2_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A2_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A2_04 Diferències entre els països europeus

A2_05 Diu la premsa...

A2_06 Imatges per pensar

A2

VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb una conversa entre un noi (l'Àlex) i la seva amiga. Acaben d'acabar el Batxillerat i parlen del seu futur, però les seves preocupacions són molt diferents. Observa atentament la conversa i fixa't en com són i què diuen els personatges del vídeo en relació amb els següents aspectes:

1. Què faran l'any vinent l'Àlex i la seva amiga?

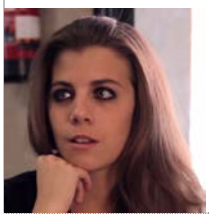	

2. Què els preocupa, a cada un d'ells?

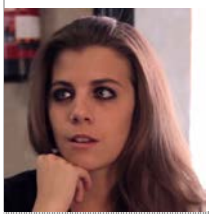	

3. Quines fonts d'ingressos té l'Àlex i per què són insuficients?

A2

VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

4. Què pensa fer l'Àlex?

5. Què li proposa la seva amiga i com reacciona?

A2

VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Com valorem l'educació que reben els nostres fills i filles?	
Quin pes té el nivell educatiu en la posició social que assolim?	

A2

VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Com valorem l'educació que reben els nostres fills i filles?	Ferran. 45 anys. Operari de logística	
	Josep. 72 anys. Antiquari	
	Eduard. 18 anys. Estudiant	
Quin pes té el nivell educatiu en la posició social que assolim?	Alba. 18 anys. Estudiant	
	Jordi. 23 anys. Estudiant	
	Jordi. 40 anys. Pensionista	
	Eduard. 18 anys. Estudiant	
	Elisa. 41 anys. Tècnica de comunicació	

A2

VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_04 DIFERÈNCIES ENTRE ELS PAÏSOS EUROPEUS

A continuació et presentem una sèrie de mapes en els quals es comparen els nivells educatius dels diferents països d'Europa.

Aquests mapes procedeixen d'un estudi titulat "Mind the Gap - education inequality across EU regions" (Atenció a la diferència: desigualtats educatives entre les regions de la UE), i ha estat elaborat per una xarxa d'experts en ciències socials de l'educació i la formació (NESSE). L'informe, publicat l'any 2012 per la Unió Europea, es basa en les dades d'Eurostat (l'oficina estadística de la UE) i conté més de 100 mapes que il·lustren les diferències regionals en educació.

Observa atentament aquests mapes i respon a les preguntes plantejades al final d'aquesta fitxa.

ACLARIMENT SOBRE ELS NIVELLS EDUCATIUS

La Classificació Internacional Normalitzada de l'Educació (CINE 1997) estableix 6 nivells educatius homogenis per a tots els països europeus:

Nivell 0: Educació pre-primària. És la primera etapa educativa, adreçada a nens fins a 3 anys. Equival a la nostra educació infantil de primer cicle (escoles bressol).
Nivell 1: Educació primària o primer cicle d'educació bàsica. Comença entre els cinc i els set anys, i representa l'inici de l'educació obligatòria. Equival a la nostra educació infantil i primària.
Nivell 2: Primer cicle d'educació secundària. Continua amb l'educació primària però se centra més en l'ensenyança de matèries concretes. El final d'aquest cicle sol coincidir amb el final de l'educació obligatòria. Equival a l'ESO.
Nivell 3: Segon cicle d'educació secundària. Comença normalment entre els 15 i els 16 anys. La seva durada varia entre dos i cinc anys. Equival al nostre Batxillerat i la Formació Professional de grau mitjà.
Nivell 4: Educació postsecundària, no universitària. Se situa entre la formació secundària i la universitària. Aprofundeix en els coneixements adquirits en el nivell 3. Equival a la nostra Formació Professional de grau superior.
Nivell 5: Primer cicle d'educació universitària. Per accedir a aquesta educació cal haver finalitzat el nivell 3 o el 4. Equival a la Llicenciatura Universitària.
Nivell 6: Segon cicle d'educació universitària. S'hi accedeix després d'haver finalitzat la formació universitària de nivell 5. Equival als estudis de Màster o Doctorat.

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_04 DIFERÈNCIES ENTRE ELS PAÏSOS EUROPEUS

Població amb estudis fins a l'ESO (nivells 0, 1 i 2) sobre el % de la població total

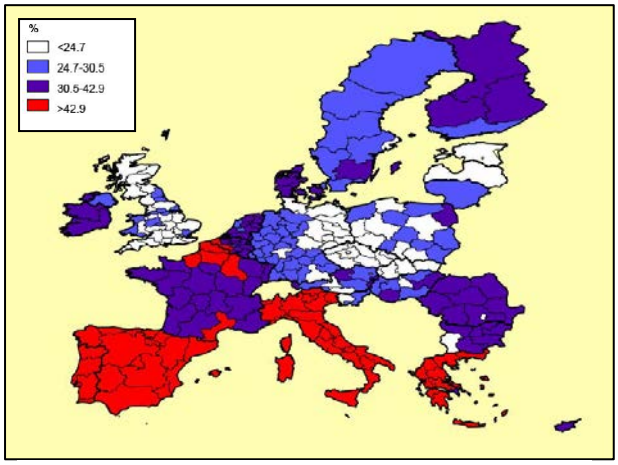

Font: Mind the Gap: education inequality across EU regions. UE, 2012

Població amb estudis secundaris postobligatoris (nivells 3 i 4) sobre el % de la població total

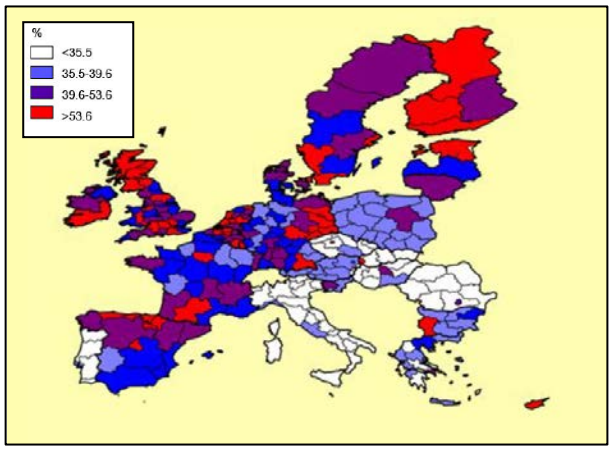

Font: Mind the Gap: education inequality across EU regions. UE, 2012

Població amb estudis secundaris terciaris (nivells 5 i 6) sobre el % de la població total

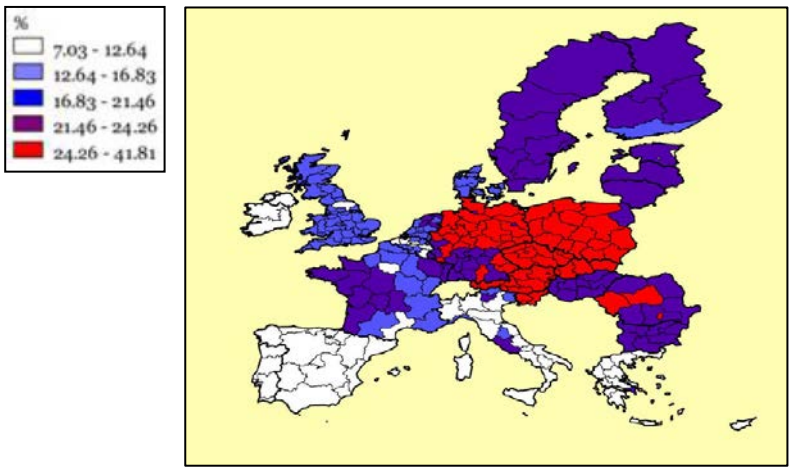

Font: Mind the Gap: education inequality across EU regions. UE, 2012

A2_04 DIFERÈNCIES ENTRE ELS PAÏSOS EUROPEUS

Estudiants a l'educació universitària i postuniversitària a Espanya (nivells 5 i 6) % sobre el total de la població entre 20 i 24 anys

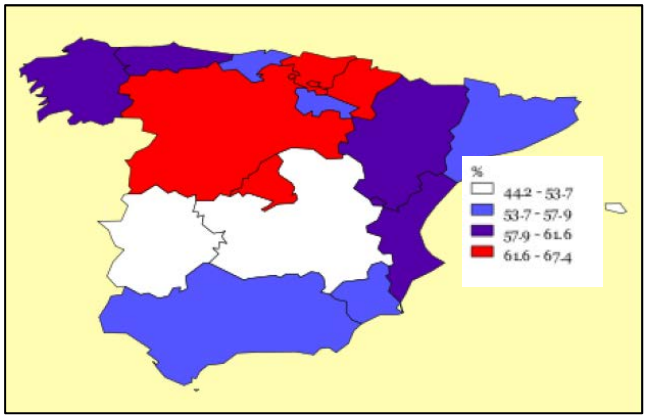

Font: Mind the Gap: education inequality across EU regions. UE, 2012

Estudiants a l'educació universitària i postuniversitària a Alemanya (nivells 5 i 6) % sobre el total de la població entre 20 i 24 anys

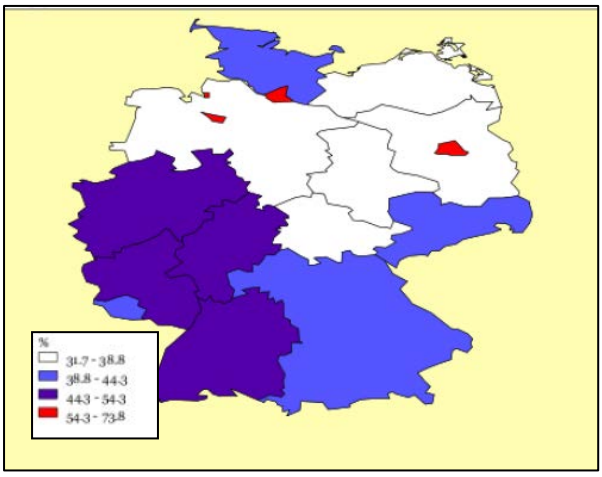

Font: Mind the Gap: education inequality across EU regions. UE, 2012

Persones amb graduat universitari o postuniversitari a Grècia (nivells 5 i 6) % sobre el total de la població entre 20 i 24 anys

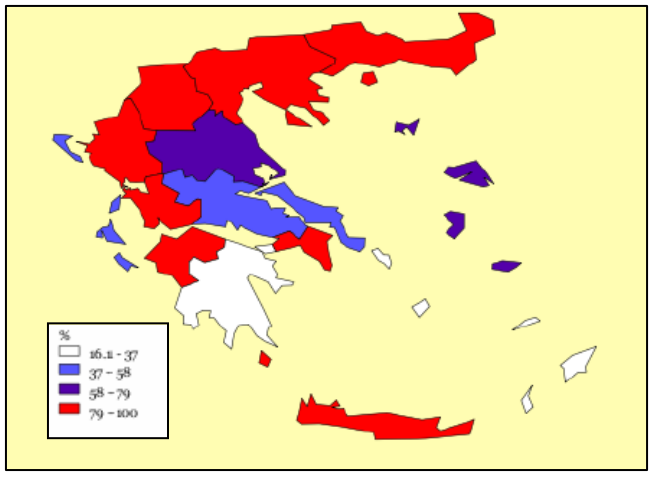

Font: Mind the Gap: education inequality across EU regions. UE, 2012

A2

VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_04 DIFERÈNCIES ENTRE ELS PAÏSOS EUROPEUS

Preguntes:

1. Què ens diu cada gràfic? Llegeix atentament el títol i explica amb les teves paraules la pregunta a què dona resposta cada gràfic.
2. Com interpretem els colors dels gràfics? Mira les llegendes que hi ha al costat de cada gràfic i escriu, en una frase, què significa cada color.
3. Quins països europeus tenen nivells educatius més alts? I més baixos?
4. Quines comunitats autònomes tenen nivells educatius més alts? I més baixos?
5. Quines diferències hi ha a Europa pel que fa a la situació geogràfica de les universitats? En quins països hi ha més facilitat per anar a una universitat a prop de casa i en quins n'hi ha menys?
6. Quines diferències hi ha entre Alemanya, Grècia i Espanya pel que fa al % de persones amb estudis universitaris?
7. Creieu que és bo tenir molts universitaris? Per què?
8. Les dades dels gràfics, són comparables entre si? Quines diferències hi ha?
9. Per què diries que serveixen els nivells educatius CINE?

A2 VÍDEO

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_05 DIU LA PREMSA...

Política de beques i dificultats en l'accés a l'educació

Oxford cambia sus normas de admisión y no exigirá demostrar medios económicos

Un aspirante a un curso de posgrado denunció a una facultad por discriminar a los pobres

DANIEL BOFFEY | Londres | 23 MAR 2013 - 18:01 CET 96

Archivado en: Universidad Oxford Admisión alumnos Reino Unido Universidad Matriculación estudiantes Europa occidental Educación superior Sistema educativo Europa Educación Sociedad

La Universidad de Oxford, una de las más prestigiosas de Reino Unido está a punto de cambiar sus normas de admisión a los cursos de posgrado después de que un estudiante denunciara a una de sus facultades por discriminación contra los pobres. El centro reexaminará los métodos de selección de sus alumnos que no solo se basan en méritos académicos sino en su habilidad para probar que tienen medios suficientes para pagar las decenas de miles de euros de gastos de matriculación y los de manutención mientras duren sus estudios.

La revisión de la admisión llegará demasiado tarde para los miles de aspirantes a entrar en esa universidad que no lo han podido hacer debido a la "garantía finaciera" exigida por Oxford, pero ayudará a los que lo intenten el próximo mes de septiembre.

Las últimas estadísticas muestran que los estudiantes británicos consideran que los estudios de posgrado son cada vez más caros. En el curso 2011-2012, casi 16.000 alumnos empezaron cursos de posgrado en universidades británicas, lo que representa una caída del 8% respecto al año anterior, según los datos de la Agencia Estadística de la Educación Superior de Reino Unido.

Damien Shannon, un alumno de Oxford de 26 años, denunció a principios de año a una de sus escuelas, Saint Hugh's, por seleccionar a sus estudiantes por su riqueza. Shannon acusó a la facultad de discriminar en contra de los pobres por su política de preguntar a los aspirantes que probaran si tenían suficiente dinero para pagar 12.900 libras (15.130 euros) al año de gastos de manutención además de las decenas de miles que cuesta la matrícula. La facultad no tuvo en cuenta los ingresos que, gracias a trabajos, el aspirante esperaba tener a lo largo del curso, tal y como le obligaban sus normas internas.

EL PAIS

SOCIEDAD

Asfixiados por el retraso en las becas

Miles de alumnos sin recursos reciben la ayuda a mitad de curso

En Cataluña aún no ha cobrado nadie

EL PAIS

SOCIEDAD

VIDA&ARTES »

Licenciado y endeudado

La subida de tasas con merma de becas conduce al sistema hacia la desigualdad

El ministerio propone un modelo de préstamos que requiere mucho dinero y precauciones, advierten los expertos

CARTAS AL DIRECTOR

Empieza a ser complicado estudiar

ROBERTO PICO RAIMUNDO | Madrid | 9 SEP 2012 - 00:04 CET

Archivado en: Becas Recortes sociales Universidad Política social Educación superior Sistema educativo Educación Sociedad

Mi mujer y yo estamos en paro. El año 2010 mi hija comenzó Biológicas en la Universidad Complutense de Madrid, entonces aún trabajábamos los dos, y la matrícula costó 1.053 euros. En el segundo curso fueron 864 euros gracias a dos matrículas de honor. En tercero hay que pagar 1.653 euros, aunque ella consiguiera tres sobresalientes el año pasado.

Empieza a ser complicado estudiar en la universidad pública. ¿Hacia dónde vamos? ¿Qué país queremos? Quizás, según nuestro Gobierno, mi hija necesite más un máster en limpieza de habitaciones de hotel en Múnich o Frankfurt, que una carrera que le gusta.— **Roberto Pico Raimundo.**

Una cuesta casi imposible de subir

22 ENE 2013 - 00:00 CET

Archivado en: Recortes sociales Becas Tasas académicas Estudiantes Política social Matriculación estudiantes España Educación Sociedad

Los estudiantes no sabemos cómo pagarnos nuestra formación. Y los problemas están creciendo con los recortes que se están llevando a cabo. Llevo tres años estudiando y cada mes de noviembre de vuelvo a una encrucijada hasta el mes de enero, sabiendo que me pueden denegar la beca. Por tercera vez me la han denegado y he tenido que pedirle el dinero a la familia para que me pagaran la matrícula. Aunque esta vez cumplía todos los requisitos económicos para que me la hubiesen dado, no me la han concedido por el cambio de ley: por haber suspendido dos asignaturas el año pasado cuando los requisitos son ahora del 90% de aprobados. Pero mi inquietud va más allá. Temo por muchos de mis compañeros. Cuando me dirigía a reclamar mi beca, una de ellas, que me acompañó, me comentó que como no se la concedieran iba a tener que ir a Cáritas a pedir comida. Evidentemente seguir estudiando sería un sueño. Somos estudiantes de Trabajo Social, y estudiamos todas las herramientas para ayudar a los demás, pero es verdaderamente muy triste utilizar éstas para paliar nuestros problemas por injusticias del Estado de Bienestar. Ah! Es que se me olvidaba. También han recortado en servicios sociales.— **Antonia Marfil Moreno.**

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_05 DIU LA PREMSA...

Nivell d'estudis a Espanya

La Fundación Bofill defiende la FP superior como "trampolín social"

La secundaria ya no es suficiente para evitar el riesgo de pobreza, según la entidad

IVANNA VALLESPÍN | Barcelona | 18 ENE 2013 - 00:58 CET

Archivado en: Formación profesional Enseñanza general Pobreza Cataluña España Sistema educativo Problemas sociales Educación Sociedad

La crisis se está cebando con los sectores de población con menos estudios. Además, el mercado de trabajo, cada vez más angosto, demanda a personas con un alto nivel formativo. Esta situación deja en un estado de desprotección y vulnerabilidad a las personas con estudios básicos o con la secundaria. "La educación es un escudo protector ante la crisis", ha terciado este jueves Ismael Palacín, presidente de Fundació Jaume Bofill durante la presentación del estudio 'Crisis, trayectorias sociales y educación' (2003-2009).

Según este informe, la formación de los padres es clave. Los jóvenes con más posibilidades de graduarse en una ingeniería son aquellos cuyos padres también gozan de estudios superiores. En cambio, en Humanidades, Ciencias de la Educación y FP superior, hay más equidad entre los alumnos y no influye tanto ni el nivel educativo de los progenitores ni la clase social.

SOCIETAT

L'estat espanyol encapçala la llista de la UE amb més joves que abandonen els estudis sense tenir una titulació superior

Un 24,9% de nois i noies d'entre 18 i 24 anys només han completat l'educació secundària

ACN Brussel·les | Actualitzada el 11/04/2013 18:17

D'entre els joves de l'estat espanyol entre 18 i 24 anys amb l'educació secundària finalitzada, un 24,9% havia deixat els estudis l'any 2012 abans d'obtenir una titulació superior. Són més els nois que van abandonar les aules (un 20,8%) que no pas les noies (28,8%). La d'Espanya és la taxa més elevada de la Unió Europea, on la mitjana de l'abandonament dels estudis en aquesta franja d'edat és del 12,8%. D'entre les persones a l'estat espanyol entre 30 i 34 anys, un 40,1% havia finalitzat l'educació terciària el 2012, una xifra que està per sobre de la mitjana europea, del 35,8%. En aquesta franja d'edat, a Itàlia, el país dels 27 amb la taxa més baixa, només el 22% havia completat els estudis a la universitat.

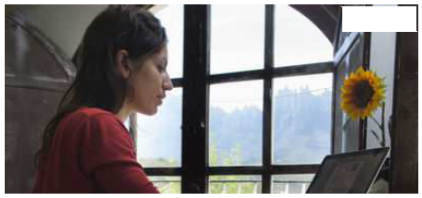

La proporció de noies que abandonen les aules és menor que la de nois. / MANOLO GARCÍA

La generación más licenciada

GLORIA GISPERT POU | Barcelona | 22 MAR 2013 - 00:00 CET

Archivado en: Referencias El País Educación secundaria Generaciones Enseñanza general Universidad Educación superior Sistema educativo España Educación Sociedad

Como antigua profesora de secundaria, prejubilada por no poder aguantar más, no a los alumnos, sino al sistema, cada vez que llega a mis oídos el comentario de que estamos ante la generación más preparada de la historia se me erizan los pelos. Coincido totalmente con Luis Risco Salanova (Cartas al Director, 19 de marzo) en que probablemente tengamos una minoría más preparada, minoría que lo ha conseguido con mucho esfuerzo personal y la inteligencia de no haberse dejado engañar. Pero de ahí a la otra afirmación hay un gran trecho.

En un viaje cultural coincidí con un industrial de éxito y muy culto que al oír este comentario respondió: "Probablemente tengamos la generación más licenciada de la historia pero ni de lejos la más preparada". Desde entonces hice mío este comentario.— **Gloria Gispert Pou**.

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_06 IMATGES PER PENSAR

EDUCACIÓ

Quin paper juga l'educació en el futur dels nostres fills?

A2_06 IMATGES PER PENSAR

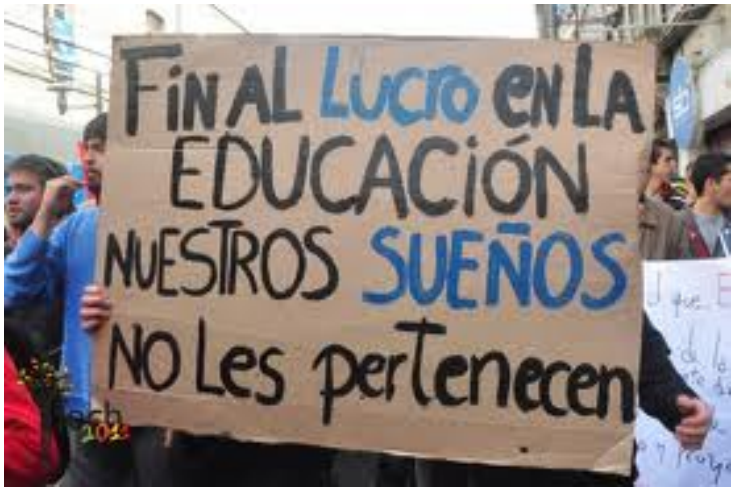

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
→Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

3

VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Com és la pobresa a Catalunya? Quantes persones són pobres? • És possible deixar de ser pobre? Qui es queda i qui aconsegueix sortir de la pobresa? Tenen algunes característiques comunes? • La pobresa és només conseqüència de la crisi?
Complexitat	Baixa
Breu descripció	Abans de la crisi, a Catalunya 1 de cada 5 persones era pobra. I la crisi ha fet empitjorar aquesta situació, ampliant els sectors de població en risc de pobresa i fent més dures les condicions de vida de les persones pobres. Els estudis fets mostren que hi ha factors que duen les persones a tenir més probabilitats (més risc) de caure en la pobresa: ser una dona gran i vídua, ser una persona immigrada, no poder treballar per una malaltia, ser una dona sola amb infants a càrrec,... En canvi els joves tenen més possibilitats de sortir de la pobresa. Per aconseguir reduir la pobresa calen polítiques de garantia de renda i polítiques laborals i familiars que garanteixin l'entrada de més d'un ingrés a les llars. A partir d'una conversa entre dues dones grans, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre les diferents cares de la pobresa avui i abans de la crisi a Catalunya.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=YyBhTDhBC8k
Vídeos relacionats	**Classe social**. Les persones de classes socials més baixes viuen en situació de pobresa o de risc de pobresa. **Treball**. Les dificultats o impossibilitat d'accedir a un bon lloc de treball aboquen les persones a la pobresa. **Educació**. El mecanisme principal per a la inserció social i laboral de les persones, i per tant per sortir de la pobresa, és l'educació.

3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodologia	Materials de suport	Complexitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió.	Presentació per part del docent	**D3_01** Què és la pobresa? **D3_02** Glossari sobre pobresa	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D3_03** Guió per al debat: La conversa **A3_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D3_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A3_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A3_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D3_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D3_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D3_07 / 08** Cerquem i expliquem (1 i 2) **D3_09** Investiguem **D3_10** Jocs i dinàmiques per reflexionar **D3_11** Passem a l'acció **D3_12** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

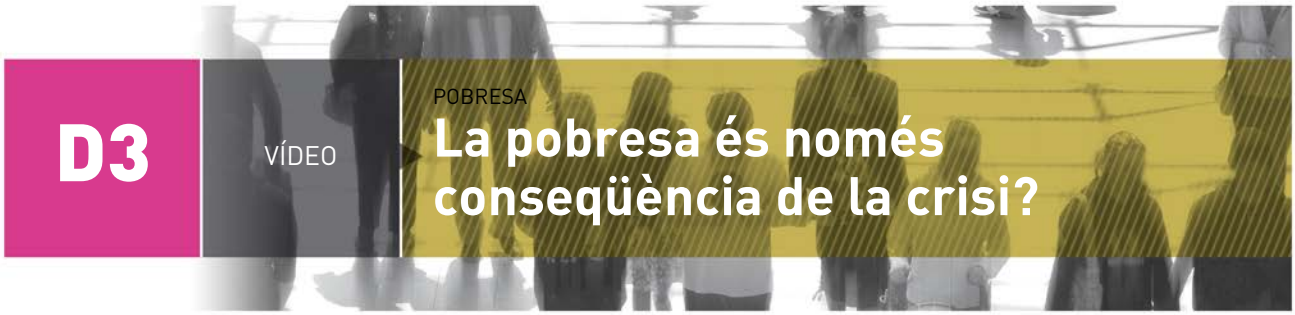

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 11) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre la pobresa a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (12).

D3_01 Què és la pobresa?

D3_02 Glossari sobre pobresa

D3_03 Guió per al debat: La conversa

D3_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D3_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D3_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D3_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (1)

D3_08 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (2)

D3_09 Per anar més enllà: Investiguem

D3_10 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar

D3_11 Per anar més enllà: Passem a l'acció

D3_12 Altres recursos per al docent

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_01 QUÈ ÉS LA POBRESA?

La pobresa és relativa

Quan parlem de pobresa sempre ens referim a la pobresa relativa, ja que canvia en funció de la riquesa del conjunt de cada societat. Generalment, fixem el **llindar de la pobresa** en el 60% de la renda mediana (no mitjana!) de Catalunya per cada any. Comptabilitzem els ingressos anuals nets (d'impostos) de cada família: Ingressos provinents del seu treball (salari, pensió de jubilació,...), prestacions socials i ajudes (atur, ajudes puntuals,...), ingressos del capital (interessos dels estalvis,...), etc. S'assumeix que les famílies que tenen uns ingressos inferiors al 60% de la renda mediana de Catalunya, no tenen prous ingressos per cobrir les seves necessitats bàsiques. Es considera **pobresa extrema** la que pateixen les famílies amb rendes inferiors al 30% de la renda mediana. També hi ha indicadors absoluts de la pobresa, comuns a diferents societats, com el nombre de persones que viuen amb menys d'1$ o de 2$ al dia, però que no s'utilitza a les societats occidentals.

La pobresa és dinàmica

La pobresa no és un fenomen estàtic, inamovible, sinó que les persones entren i surten de la pobresa en funció de molts factors (pèrdua d'una feina, un projecte migratori a un altre país, un divorci o separació, enviudar,...). Les famílies amb més possibilitats d'entrar o sortir de la pobresa són aquelles que se situen més a prop del llindar. Les dades del Panel de Desigualtats (PaD) de la Fundació Jaume Bofill permeten veure aquests canvis en la dinàmica de la pobresa (qui entra, qui surt i qui hi resta), ja que és una enquesta longitudinal (és a dir, que es repeteix en diferents moments del temps, en aquest cas cada any) i panel (és a dir, que s'entrevisten les mateixes persones cada any). Les persones que tenen més dificultats per sortir de la pobresa, acaben patint una **pobresa persistent**.

Persones que s'han mantingut en la pobresa, per edats (2003 i 2004)

Font: Elaboració pròpia a partir d'Ayllón, S. i Ramos, X. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_01 QUÈ ÉS LA POBRESA?

Com són les persones que tenen més dificultats per sortir de la pobresa?

Hi ha diversos factors que dificulten sortir de la pobresa: la vellesa (ser una persona gran) i la inactivitat (per exemple, les mestresses de casa), el tipus de treball o si estàs a l'atur i també característiques individuals com el nivell educatiu (sense estudis o estudis primaris), la immigració, l'estat de salut (tenir una discapacitat o incapacitat laboral) i el règim de tinença de l'habitatge (compra o lloguer). Els col·lectius amb major risc de pobresa a Catalunya són les persones grans (són el 32% dels pobres) i especialment les **dones grans** (jubilades, vídues,...); els joves (gairebé el 19%); les **famílies monoparentals** (que representen un terç de la pobresa), i on la majoria també són dones; les persones que viuen soles; les persones aturades; les qui tenen una incapacitat laboral, i, finalment, les **famílies d'origen immigrant** són les que tenen un major risc (del 80%) de caure en la pobresa.

Persones que s'han mantingut en la pobresa, per sexe (2003 i 2004)

Font: Elaboració pròpia a partir d'Ayllón, S. i Ramos, X. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Per corregir aquesta situació, cal una estratègia integral per combatre la pobresa. En primer lloc, cal millorar les **polítiques de garantia de rendes (d'ingressos econòmics)** per als col·lectius que els costa sortir de la pobresa. En segon lloc, calen polítiques laborals i familiars que facilitin l'entrada de dos o més sous a les llars (a través de la conciliació familiar, l'accés i flexibilització dels serveis educatius, d'atenció a la infància i les persones dependents,...). En tercer lloc, calen mesures per combatre l'elevat fracàs escolar a la secundària i, finalment, calen polítiques d'inserció efectiva dels immigrants.

A banda de la pobresa, hi ha altres conceptes clau que apareixen al vídeo i que també es recullen al següent Glossari: taxa de pobresa, privació, pobresa dinàmica, famílies monoparentals i polítiques de garantia de rendes.

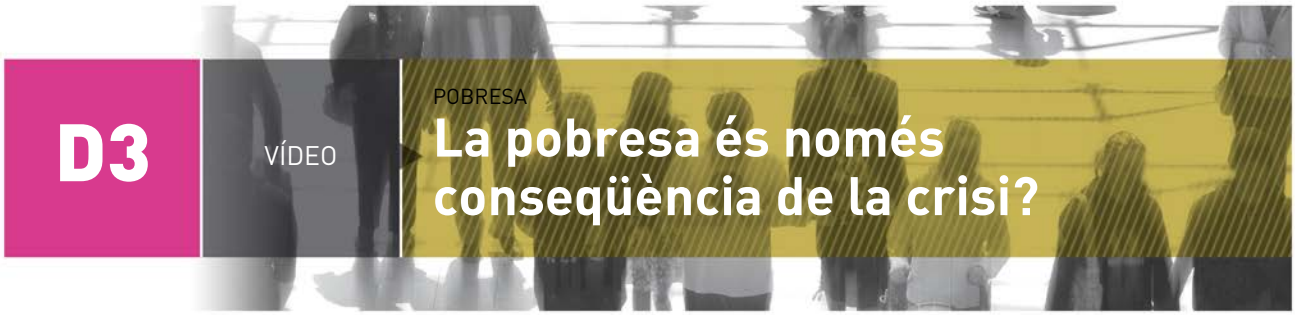

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_02 GLOSSARI SOBRE POBRESA

Pobresa

- Podem entendre la pobresa com la carència de béns suficients per viure dignament en una societat.
- Viure en la pobresa és patir condicions de vida difícils. La pobresa absoluta té a veure amb la manca de menjar, beguda i sostre per a la supervivència. Sovint es mesura en la quantitat de diners disponibles per persona al dia.
- Una societat amb un alt grau de desigualtat tindrà nivells també alts de pobresa. La pobresa s'associa a situacions d'exclusió social, marginació o precarietat.

Taxa de pobresa

- La taxa de pobresa d'una societat expressa la quantitat de persones que viuen en aquesta situació. És un càlcul basat en els diners que les persones tenen o no tenen i indica quantes persones disposen d'una quantitat insuficient de diners per viure.
- La població en risc de pobresa és la que té una renda per sota del nivell de vida mitjà de la societat.
- El llindar entre qui està en risc de pobresa i qui no s'estableix a partir de l'anàlisi de la distribució de la renda entre totes les persones en una població. El llindar de pobresa es fixa en el 60 per cent de la mediana dels ingressos disponibles anuals de les persones. La taxa de risc de pobresa, doncs, és el percentatge de persones que queden per sota d'aquest llindar.

Privació

- La privació econòmica és una perspectiva complementària a la mirada monetària de la pobresa. La privació indica de quants béns o serveis s'està una persona per tal de poder viure. Així, la privació es relaciona amb el nivell i les condicions de vida i acostuma a ser molt més alta que les taxes de pobresa.
- En certa manera tenir índexs de privació baixos indica que es té un bon nivell de vida en relació amb les pròpies expectatives. Per contra, tenir índexs de privació severs situa les persones en posició de pobresa.
- Els índexs de privació es calculen a partir de tenir en compte diferents ítems com ara l'accés a una alimentació variada, la possibilitat d'arranjament de l'habitatge o del mobiliari, la tinença d'un vestuari adequat, l'ús de serveis d'oci, etc.

Pobresa dinàmica

- La dinàmica de la pobresa és l'estudi de l'entrada, la sortida i la permanència de viure en situació de pobresa en una societat.
- L'estudi de la dinàmica de la pobresa –fins les darreres dades

D3_02 GLOSSARI SOBRE POBRESA

estudiades- mostra com en la nostra societat hi ha col·lectius com ara la gent gran o les vídues que tenen una situació de permanència en la pobresa elevada i, per contra, hi ha col·lectius que tenen una baixa permanència en la pobresa com els joves.

Família monoparental

- Les famílies monoparentals estan formades per un sol progenitor i els seus fills. Una família monoparental tant pot ser la d'una mare amb els seus 5 fills, com la d'una mare amb el seu fill de 3 anys, o la d'un home de 45 anys convivint amb la seva mare de 90 en una mateixa llar o habitatge.
- El terme monoparental ve del terme parent, no de pare. Per això seria útil tant per expressar que la llar està encapçalada per un home com per una dona. Amb tot, i atès que la major part de famílies monoparentals estan encapçalades per dones, sovint es parla d'elles com a famílies monomarentals.
- Al llarg del temps, l'origen d'aquest tipus de llar ha anat variant. Sovint es deu a què el progenitor canvia d'estat civil passant a una situació de viduïtat, separació o divorci. Un altre motiu pot ser el naixement o adopció d'un infant per part d'una persona sola (que no viu en parella).

Polítiques de garantia de renda

- Molts governs tenen polítiques de garantia de renda que cerquen el manteniment d'un ingrés mínim per mitjà d'una transferència monetària. Un exemple de política de garantia de renda és la prestació per atur o les pensions de jubilació, viduïtat, invalidesa o incapacitat laboral.
- La major part de polítiques de garantia de renda no són universals i només les poden sol·licitar les persones que compleixen determinades condicions que sovint tenen a veure amb haver cotitzat anteriorment a la Seguretat Social a través d'una relació laboral.
- Els governs poden disminuir la població pobre o en risc de pobresa a partir de fer transferències socials directes (com les polítiques de garantia de renda) i aplicar polítiques laborals i familiars que treballin per una major igualtat d'oportunitats (com les polítiques que afavoreixen la conciliació laboral i familiar, les polítiques que afavoreixen l'accés a serveis i recursos, etc.).

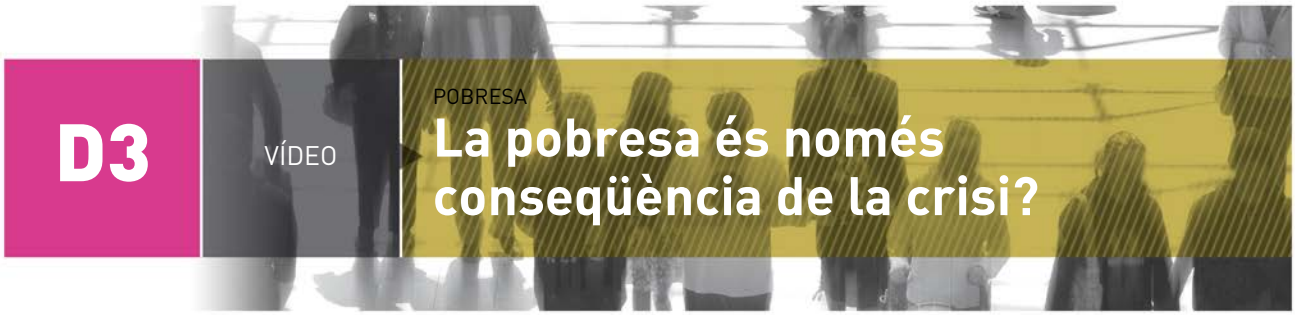

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_03 **GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA**

1. Descripció del vídeo

Dues dones grans es troben en una cafeteria. Són amigues, la Marga és jubilada i vídua i la seva amiga viu de la pensió del seu marit jubilat. Comenten les dificultats econòmiques que passen en el seu dia a dia des que estan jubilades ("això de viure la vida després de la jubilació no sé qui s'ho ha inventat"), ja que el nivell de vida actual fa impossible viure amb la pensió que tenen. Aquesta situació és encara més difícil per a les vídues ("des de la mort del meu home no aixeco el cap"). No poden demanar diners als fills perquè no tenen una situació millor, ja que estan a l'atur o amb feines precàries ("amb el que cobren no m'atreveixo a demana'ls-hi") i han de pagar hipoteques i tirar endavant els seus fills.

2. Claus per a la interpretació

La conversa mostra la situació de dues persones que formen part de grups amb un elevat risc de pobresa (són dones, grans, una d'elles vídua i l'altra era inactiva al mercat de treball). Gran part de la població que viu en situació de pobresa a Catalunya té aquestes característiques, en canvi és una pobresa molt amagada o dissimulada que socialment passa desapercebuda.

A partir de com vesteixen les dues dones s'entreveu que han tingut posicions socials diferents en el passat, però que la jubilació i la viduïtat les ha igualat. Malgrat que la situació d'aquestes dones és fràgil, encara ho seria més si l'amiga de la Marga, que viu de la pensió del seu marit, quedés vídua, ja que es reduiria la seva pensió considerablement. D'altra banda, al vídeo també es parla de la situació d'endeutament i precarietat laboral dels fills, que s'ha fet més greu arran de la crisi.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir el que diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el formador ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes als alumnes perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

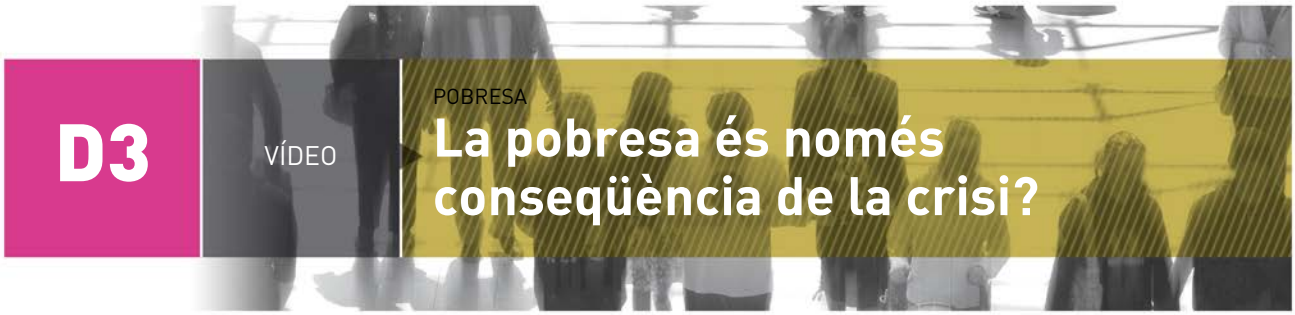

D3

VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Quines diferències hi ha en la seva situació familiar?	La Marga és vídua, en canvi la seva amiga viu amb el seu marit jubilat.
Quines diferències hi ha en la seva situació quan tenien l'edat per treballar?	Pel que diu, sembla que la Marga va treballar al mercat laboral durant un període de temps suficient per tenir una pensió, en canvi la seva amiga va cuidar els fills, ja que viuen de la pensió del marit.
Quines diferències hi ha en el seu aspecte físic?	La Marga no porta els cabells tenyits, ni cap collar, té un aspecte poc cuidat. L'amiga porta els cabells tenyits i recollits, collar i arracades de perles, sembla que es cuidi més. L'aspecte físic de les persones grans pot ser un reflex de la situació social i econòmica en la qual es troben.
Quines diferències hi ha en els seus problemes?	Totes dues diuen que amb la pensió que reben és impossible viure. A més, l'amiga parla dels problemes dels seus fills: precarietat, atur, problemes per pagar l'habitatge...
Diries que són dues persones pobres?	Encara que a primer cop d'ull no semblin persones pobres, es troben en situació de pobresa o bé de risc de pobresa. La pobresa entre la gent gran està molt amagada a la nostra societat, però és un dels col·lectius que més la pateix.

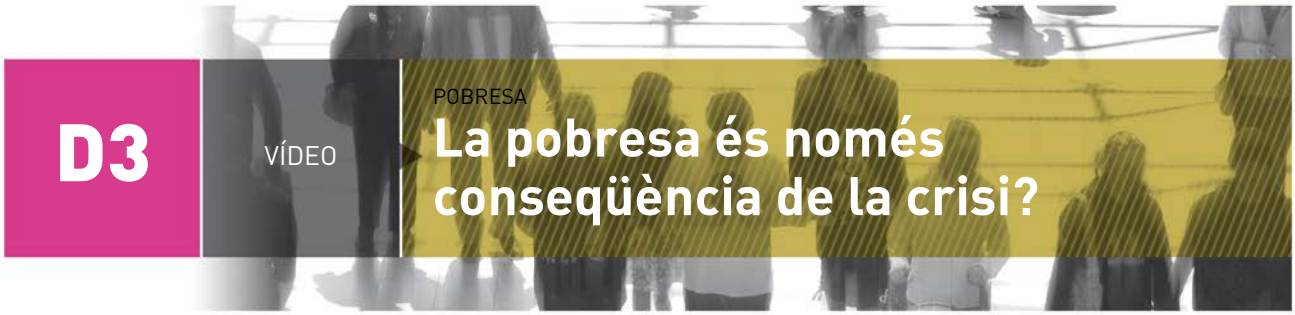

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

Quantes persones pobres hi ha a Catalunya?

El que diu la gent

Mònica, 40 anys, secretària. Cada vegada hi ha més gent com nosaltres que han d'anar als menjadors socials amb els fills. Ferran, 45 anys, tècnic logístic. Hi ha mig milió de persones que ho estan passant realment malament.
Josep, 72 anys, jubilat. El llindar de la pobresa cada dia està més avall (hi ha més pobresa i més severa).
Elisa, 41 anys, tècnica de comunicació. Cada vegada la pobresa va baixant el nivell, fins fa un temps era la gent gran... Cada vegada hi ha menys classe mitjana i el nombre de persones pobres es va incrementant.

El que diuen les dades

A Catalunya, 1 de cada 5 persones és pobra. 1 de cada 3 avis és pobre. 1 de cada 3 llars monoparentals és pobra. 4 de cada 10 vídues són pobres. La crisi afecta als infants, en situació d'indefensió absoluta.

Qui es queda i qui aconsegueix sortir de la pobresa?

El que diu la gent

Maria, 28 anys, estudiant. Los inmigrantes lo tienen más difícil.

Carlota, 40 anys, acupuntora. La gent jove ho té molt malament perquè no hi ha feina, tot i que també són els que tenen més iniciativa. La gent de més de 50 anys són els que ho tenen més difícil.

Eduard, 18 anys, estudiant. Es pot sortir d'una situació de pobresa si es té treball i si es té sort.

Jordi, 40 anys, estudiant. No és fàcil sortir de la pobresa...

El que diuen les dades

Les persones immigrants tenen més risc de pobresa. Entre africans i asiàtics el risc és de més del 80%. La gent gran, les persones soles i les que no treballen tenen més dificultats per sortir de la pobresa. També les famílies monoparentals o amb cap de família en situació d'incapacitat laboral o d'atur. Els joves són el col·lectiu amb més possibilitats de sortir de la pobresa. El Panel de Desigualtats Socials de Catalunya facilita dades sobre la pobresa dinàmica, és a dir, sobre qui entra, qui surt i qui resta en situació de pobresa.

D3_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

2. Claus per a la interpretació

Les opinions de la gent del carrer mostren força coincidències amb les dades quan parlem de pobresa, tot i que cal fer algunes consideracions.

Per exemple, en contra del que diu l'Eduard (18 anys, estudiant) no tothom té les mateixes possibilitats de sortir de la pobresa, perquè hi ha característiques (com l'edat, l'origen geogràfic o les condicions de salut) que poden afectar la teva situació econòmica. Evidentment, un element clau és la classe social de partida, tot i que com diu l'Elisa (41 anys, tècnica de comunicació), sembla que, arran de la crisi, gent que pertanyia a la classe mitjana avui tindria un major risc de pobresa. Segons les dades, durant l'època de bonança econòmica, la taxa de pobresa no va disminuir i amb la crisi s'han endurit les condicions de vida de qui vivia en situació de pobresa, s'han empobrit altres sectors de la societat (la classe mitjana) i han augmentat els nivells de privació. Aquestes afirmacions coincideixen amb les visions de l'Elisa (41 anys, tècnica de comunicació) i en Josep (72 anys, jubilat), que opinen que les situacions de pobresa cada vegada són més extremes.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

D3_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p.ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Què diuen les dades sobre l'evolució de la pobresa a Catalunya?
3. Creieu que la situació personal de la gent del carrer que opina pot estar influint en la seva percepció de la realitat?
4. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

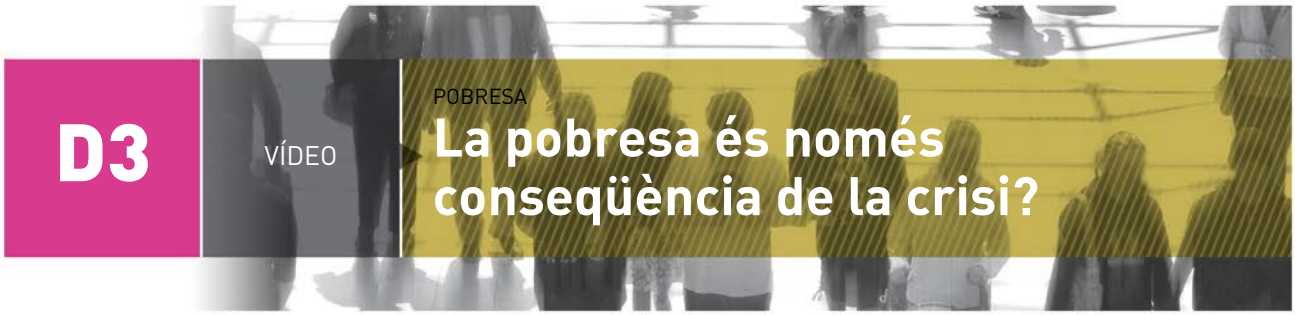

D3

VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. Què és per a vosaltres la pobresa? Com la mesuraríeu en una família?(p. ex. mirant a la seva nevera, comptant el nombre de joguines, si tenen cotxe...)
2. Creieu que hi ha persones pobres al barri on viviu? En coneixeu alguna?
3. Coneixeu alguna persona que ara sigui pobra però que abans no ho fos? Què li va passar?
4. Creieu que la pobresa és com una malaltia, a qualsevol li pot passar?
5. Amb la crisi econòmica, heu observat més dificultats econòmiques en el dia a dia a la vostra família o al vostre entorn? Quins canvis s'han donat?
6. Quines diferències creieu que hi ha entre la vostra vida i la d'una persona pobra? Penseu en les coses que feu, en el lloc on viviu, en les vostres perspectives de futur, etc.

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_06 **GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?**

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo i sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Es proposa fer aquesta activitat si el docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

1. El vídeo proposa algunes accions per aconseguir una societat més igualitària, com que les famílies que tinguin més dificultats per treballar rebin una renda (diners) mínima per viure dignament o facilitar que almenys dues persones de la família puguin treballar. Creieu que aquestes polítiques públiques (actuacions) podrien ajudar a reduir la pobresa?

2. Si fóssiu el/la president/a de la Generalitat o del Govern espanyol... què faríeu? Impulsaríeu mesures per reduir la pobresa o deixaríeu que les coses funcionessin per si soles?

3. I si volguéssiu aconseguir un sistema social més igualitari i més equitatiu, quines mesures o actuacions creieu que serien més efectives?

4. I en la vostra vida, què podeu fer? Creieu que podeu fer alguna cosa per reduir la pobresa al vostre barri, poble o ciutat?

5. I vosaltres? Creieu que podríeu ser pobres en un futur? Per aconseguir no caure en la pobresa, què podeu fer?

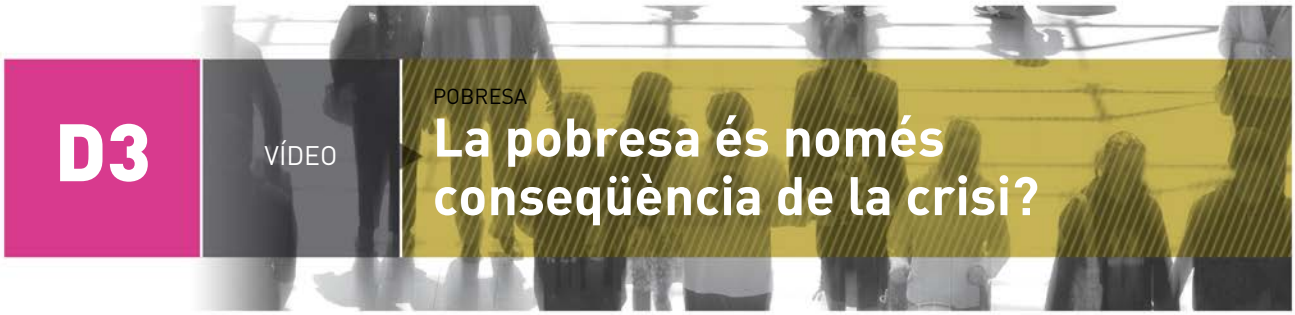

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (1)**

LA IMATGE DE LA POBRESA A CATALUNYA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Tractament de la informació • Competència social i ciutadana • Competència comunicativa lingüística • Competència digital	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Educació visual i plàstica • Llengua catalana, castellana o estrangera • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a cercar informació a la xarxa i en els mitjans de comunicació en paper.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir del que els suggereixi.
- Fomentar la creativitat i la reflexió a partir del text i la imatge escollida.
- Fomentar el debat en grups petits de quina imatge representa millor la pobresa.

3. Descripció

Demanar a cada alumne/a la recerca d'una fotografia o imatge on es mostrin situacions de pobresa o desigualtats socials (a Internet, premsa, revistes, o fotografies de l'alumnat...) i que escriguin un text breu (7-10 línies) amb les reflexions que els provoca la foto.

En grups petits cadascú explica per què ha triat la fotografia i llegeix el seu text. Cada grup petit escull una fotografia per explicar-la al grup classe, aquella que creguin que explica millor la pobresa. Es fa un debat sobre la crisi i la pobresa a Catalunya, que pot servir també per aprofundir en alguns conceptes que apareixeran al vídeo. Les fotografies i textos poden convertir-se en un mural col·lectiu per exposar a l'aula o al centre.

4. Materials de suport

Veure un exemple de l'activitat i altres imatges proposades al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A3_04 Cerquem i expliquem. Exemple
A3_05 Imatges per pensar

D3_08 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (2)**

CERQUEM A LA BIBLIOTECA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència digital • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

1. Objectius

- Aprendre a cercar informació a partir dels fons documentals de la biblioteca de referència.
- Aprendre a sintetitzar les principals idees de la informació recollida.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn més proper de l'alumnat: el barri, municipi o comarca.

2. Descripció

L'activitat es realitza a la biblioteca de referència. El/la bibliotecari/a rep els alumnes i els fa una breu presentació de com estan organitzats els recursos de la biblioteca, especialment la col·lecció local i la secció de premsa i revistes locals... Així com, dóna suport a la recerca d'informació.

L'alumnat es divideix en grups de treball, que cerquen informació sobre com era la pobresa en el passat i com és a l'actualitat al barri, municipi o comarca, a través de diferents fonts: una grup pot cercar a la premsa/revistes locals i comarcals actuals; i un altre grup a la premsa/revistes locals i comarcals antigues. Altres grups poden buscar a la col·lecció local, diferenciant entre estudis, novel·les, vídeos/documentals, etc. De cada document interessant, el grup n'extreu les principals idees, apunta la font i en fa una fotocòpia o una fotografia per posteriorment treballar-ho a l'aula.

Després de la recerca, es realitza un debat sobre quin tipus d'informació s'ha trobat, quines coses s'han après sobre el barri, municipi o comarca i com comunicar-ho a la resta de companys (fent un article a la revista local, fent una entrada al blog del centre educatiu o de la biblioteca, fent un panell per exposar a l'escola...).

3. Materials de suport

En el cas que a la biblioteca s'estigui realitzant l'exposició **"Com som els catalans? Dades per comprendre la societat actual"**, l'activitat serà més complerta i la informació cercada i treballada pel grup es pot convertir en un nou panell que acompanyi l'exposició al municipi.

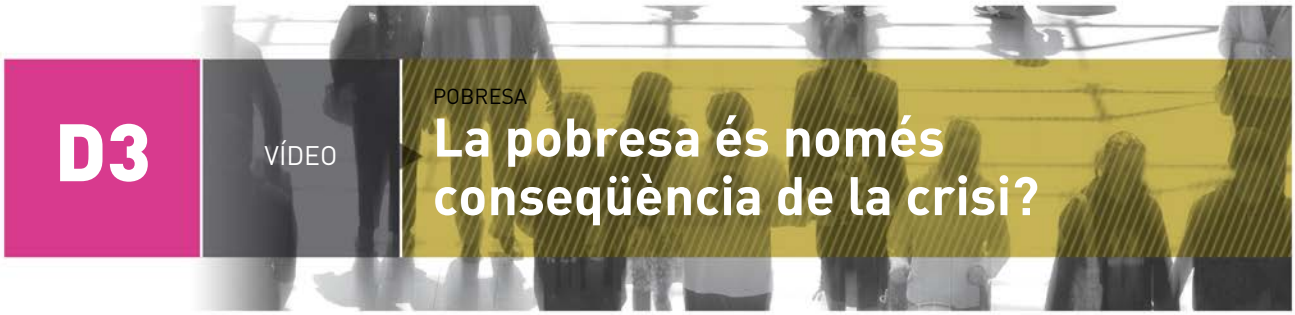

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_09 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: INVESTIGUEM**

LA POBRESA AL NOSTRE BARRI/POBLE

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana • Tractament de la informació • Competència digital	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Matemàtiques

2. Objectius

- Aprendre a cercar informació a la xarxa i en els mitjans de comunicació en paper.
- Aprendre a analitzar la informació i escriure les principals idees.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn dels alumnes.

3. Descripció

Es demana a l'alumnat que cerqui informació sobre la pobresa i les mancances socials al seu barri o poble a través de l'ús de diferents fonts: diaris, revistes locals, ràdio o televisió locals, webs especialitzades: web de l'Ajuntament, webs d'associacions socials, blocs... i ajudant-los a fer una recerca dirigida a l'Institut d'estadística de Catalunya <www.idescat.cat>.

En segon lloc, es fan unes preguntes clau a l'alumnat que facilitin la síntesi de la informació rellevant per compartir-la a l'aula: Què diuen les notícies sobre la pobresa o les desigualtats socials? Quines són les principals dades? Com és el nostre entorn (barri/municipi) en relació amb altres? Quina evolució sembla que hi ha al llarg del temps?

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i "Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia", referenciats a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

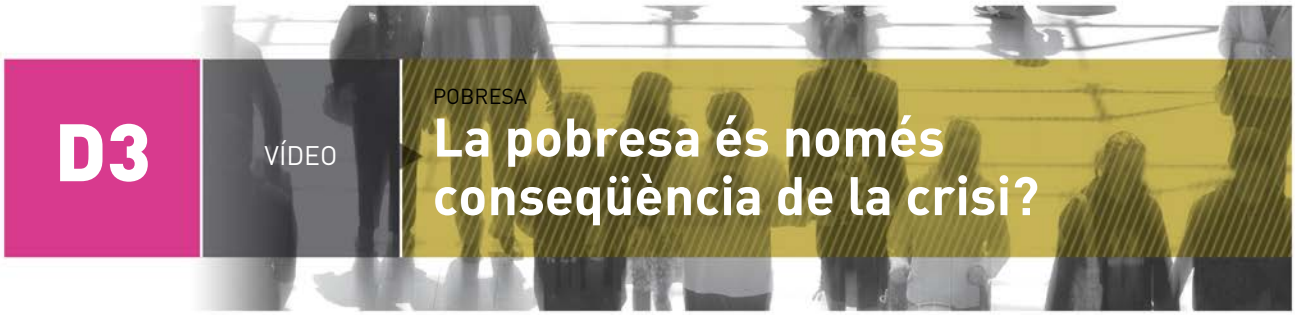

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_10 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR**

REFLEXIONEM SOBRE LA POBRESA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Reflexionar sobre les problemàtiques associades a les desigualtats socials.
- Treballar l'empatia, la capacitat de posar-se al lloc de l'altre.
- Generar cohesió de grup (tant en grups petits com en el grup classe).

3. Descripció

Realització d'una dinàmica grupal, primer en grups petits i després al grup classe, que permeti generar reflexió entorn del tema treballat.

Per exemple:

- L'antiproblema: Què passaria si no hi haguessin rics i pobres?
- Història de la portada: Creeu col·lectivament una notícia sobre una societat ideal.
- Joc dels continents: Dinàmica de la riquesa i de la desigualtat d'oportunitats entre països.

4. Materials de suport

Llibre *Gamestorming* referenciat al final del **Quadern del Docent.**

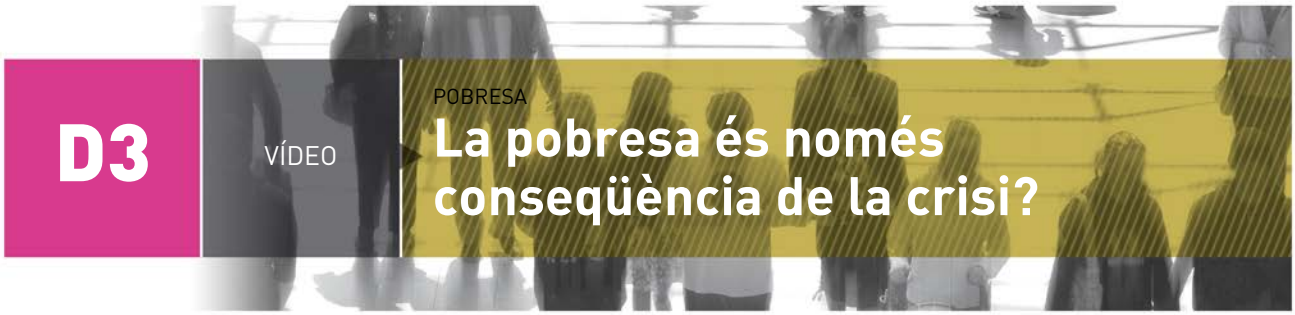

D3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

D3_11 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: PASSEM A L'ACCIÓ**

LLUITEM CONTRA LA POBRESA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana • Tractament de la informació • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a cercar informació a la xarxa i en els mitjans de comunicació en paper.
- Aprendre a analitzar la informació i escriure les principals idees.
- Conscienciar sobre la seva pròpia necessitat/capacitat d'actuació.

3. Descripció

En primer lloc, es proposa per petits grups una recerca d'informació sobre entitats, administracions i empreses que estiguin fent actuacions o tinguin projectes per reduir la pobresa al municipi, barri o àmbit territorial de l'institut. Cada grup busca almenys una organització i explica què fa (amb quins col·lectius i àmbits treballa, a quines zones o algun projecte concret).

Es fa una explicació i un debat al grup classe sobre quines accions podem fer per reduir la pobresa. Alguns exemples:

- Amb accions de difusió: mural amb fotografies i informació sobre el que fan les entitats per penjar a l'escola. Xerrades/presentacions d'algunes entitats a l'escola, fira d'entitats del barri a l'escola oberta a les famílies,...
- Amb projectes concrets: voluntariat, aprenentatge servei,...
- Amb denúncies públiques: cartes a l'alcalde/essa i al Síndic de Greuges, articles a la premsa local, fent propostes d'actuació per lluitar contra les desigualtats i exposar-les en fòrums públics (Consell de Joves, Parlament, Ajuntament...), visites a centres de persones sense sostre o a zones més degradades del municipi.

D3_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya. 2013 Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
La dinàmica de la pobresa a Catalunya. 2011 Resum de l'estudi "Dinàmica de la pobresa a Catalunya. Qui entra, qui surt i qui es queda a la pobresa?", dels investigadors Xavier Ramos i Sara Ayllon, que aprofundeix en alguns aspectes de la pobresa.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/18_dinamica_pobresa.pdf
La pobresa a Catalunya. 2004 Resum de l'estudi "La pobresa a Catalunya. Informe 2003", dut a terme per Magda Mercader (UAB). Incideix en què cal incloure la lluita contra les desigualtats socials a l'agenda política de Catalunya, i això passa, com a condició indispensable, per disposar d'un coneixement aprofundit sobre aquestes desigualtats.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/3_pobresa_a_catalunya.pdf

Premsa

Descripció	Ubicació
Dos veces pobre Article d'opinió a través d'una fotografia de *El País* (13/01/13). L'autor, Juan José Millás, reflexiona sobre la pobresa a través d'una fotografia. Tot i que pot utilitzar-se per analitzar-ne el contingut (en castellà), la proposta és que serveixi d'exemple per a l'activitat **Cerquem i expliquem**.	http://elpais.com/elpais/2013/01/12/eps/1358013221_193514.html
Crece la Barcelona pobre Article de *El País* (05/01/13) sobre com són i com evolucionen les diferències de renda entre els barris rics i pobres de Barcelona.	http://ccaa.elpais.com/ccaa/2013/01/05/catalunya/1357414914_291755.html
Tres millones de personas en pobreza extrema Article de *El País* (20/03/13) sobre els resultats de l'informe encarregat per Cáritas i elaborat per Foessa sobre la pobresa a Espanya.	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/03/20/actualidad/1363816774_200137.html
Per què és important mesurar la desigualtat? (II) Entrada al bloc d'anàlisi OPEN DATA de Carlos Carrasco, dins	http://emprenem.ara.cat/opendata/2013/03/04/per-que-es-

D3_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
del diari *Ara* (04/03/13) sobre la relació entre desigualtats socials i mobilitat social a diferents països europeus.	important-mesurar-la-desigualtat-2/

Materials didàctics

Descripció	Ubicació
Més o menys pobres Activitat dins de la maleta de recursos *Mou-te per la pobresa zero*, editada per Intermón Oxfam. Per mitjà de la presentació de quatre fotografies amb les seves històries, es pretén fer reflexionar els i les participants sobre què vol dir ser pobre.	http://www.kaidara.org/ca/recurso/178
Global Express Castells de sorra L'objectiu d'aquests materials didàctics elaborats per Intermón Oxfam és generar debat i reflexió entre l'alumnat al voltant de la crisi econòmica global. La proposta d'activitats per a l'aula es planteja des del concret per acabar amb una visió global.	http://www.kaidara.org/ca/recurso/223
Gamestorming Llibre de Graym, Brown i Macanufo (2012) sobre jocs i dinàmiques de grup per reflexionar i innovar a les organitzacions.	Editorial Deusto.
Buxaweb. Conceptes de sociologia Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia.	www.buxaweb.com/historia/socials/sociologia.htm#M%C3%A8todes%20i%20t%C3%A8cniques%20de%20la%20sociologia

Webs

Descripció	Ubicació
Pobresa quotidiana. Diari de l'escola Proposta educativa promoguda per VilaWeb i el portal educatiu edu365.cat, adreçada a escolars i mestres d'educació infantil, primària, secundària i batxillerat, amb informació de qualitat via Internet.	http://www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=4014257
Aldeas Infantiles Web del projecte Aldeas Infantiles, una organització internacional privada que treballa per ajudar els nens i	http://www.aldeasinfantiles.es/Pages/Default.aspx

D3_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
famílies vulnerables.	
Kaidara Portal impulsat per Intermón Oxfam amb experiències i recursos educatius per a una ciutadania global. S'hi troben materials sobre les desigualtats entre el Nord i el Sud i també sobre desigualtats socials a les societats del Nord.	http://www.kaidara.org/ca

Vídeos

Descripció	Ubicació
Situació límit Reportatge del programa *30 minuts* de TV3 on diferents persones expliquen com intenten superar una situació del tot adversa. En el reportatge també es veu la feina que fan sobre el terreny les entitats que, agrupades al voltant de la Taula del Tercer Sector, busquen solucions d'emergència per evitar la pobresa i l'exclusió de milers de persones i ajudar-les a viure amb dignitat.	http://www.tv3.cat/30minuts/reportatges/1843/Situacio-limit
Tocar fons Reportatge del programa *30 minuts* de TV3 on persones de diferents edats i trajectòries vitals expliquen com intenten superar la seva situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social.	http://www.tv3.cat/30minuts/reportatges/407/Tocar-fons
Why poverty? Es tracta de 8 documentals relacionats amb la pobresa al món, realitzats per directors de prestigi. Els documentals estan tots en anglès i sense subtitular.	http://www.whypoverty.net/en/theme/poverty/
Comptaambmicontralaopobresa.org Projecte solidari de l'Obra Social "La Caixa" per recollir donatius en favor de la infància. Famosos del món de l'esport i la cultura (com David Bisbal, Alejandro Sanz o Dani Pedrosa) hi participen fent versions de contes clàssics infantils.	http://comptaambmicontralapobresa.org/ca/els-contes.php

A3

VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04 - 06) trobareu articles de premsa i altres recursos per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement, tal i com s'explica al **Quadern del docent**.

A3_01 Qüestionari: La conversa

A3_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A3_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A3_04 Cerquem i expliquem: un exemple

A3_05 Diu la premsa...

A3_06 Imatges per pensar

A3

VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb una conversa entre dues dones grans en una cafeteria. Són amigues però les seves vides han estat diferents. Ara, en canvi, viuen unes situacions similars i parlen de la jubilació, dels marits, dels fills... Observa atentament la conversa i analitza les diferències i les similituds entre les dues dones en relació amb els següents aspectes:

1. Quines diferències hi ha en la seva situació familiar?

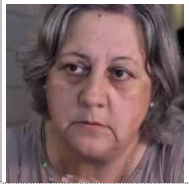	

2. I en el seu aspecte físic (la roba que porten, el pentinat...)?

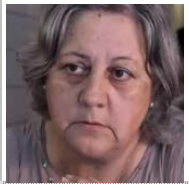	

3. I en la seva situació quan tenien l'edat per treballar?

A3

VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

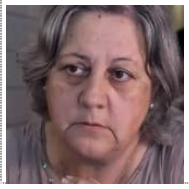	

4. I en els seus problemes?

5. Diries que són dues persones pobres?

A3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Quantes persones pobres hi ha a Catalunya?	
Qui es queda i qui aconsegueix sortir de la pobresa?	

A3 VÍDEO

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Quantes persones pobres hi ha a Catalunya?	Mònica, 40 anys, secretària	
	Ferran, 45 anys, tècnic logístic	
	Josep, 72 anys, antiquari	
	Elisa, 41 anys, tècnica de comunicació	
Qui es queda i qui aconsegueix sortir de la pobresa?	Maria, 28 anys, estudiant	
	Carlota, 40 anys, acupuntora	
	Eduard, 18 anys, estudiant	
	Jordi, 40 anys estudiant	

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_04 CERQUEM I EXPLIQUEM: UN EXEMPLE

EL PAÍS SEMANAL

ESTÁ PASANDO GUATEMALA CÓMIC KOFI ANNAN ISLAS MALVINAS SERIES WEB UGANDA

LA IMAGEN

Dos veces pobre

La crisis y los recortes están llevando a muchos ciudadanos al empobrecimiento súbito. Es lo que interpretamos al contemplar a este hombre

JUAN JOSÉ MILLÁS | 13 ENE 2013 - 18:52 CET

Archivado en: Crisis económica Opinión Recesión económica Coyuntura económica Pobreza Problemas sociales Economía Sociedad

SAMUEL SÁNCHEZ

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_05 DIU LA PREMSA...

CATALUÑA

ESTÁ PASANDO | Sant Jordi | Teatre Lliure | Caso Pallerols | Artur Mas | Joan Sau

Crece la Barcelona pobre

- Una familia de Pedralbes dispone de una renta siete veces superior a una de Nou Barris
- Aumenta la brecha social y el 75% de los barrios están por debajo de la media

RENTA MEDIA FAMILIAR DE BARCELONA POR BARRIOS

BARCELONA 100

Se toma como referencia la renta media de la familia barcelonesa (Barcelona=100) y se calcula según el barrio, si las familias están por encima o por debajo de la media.

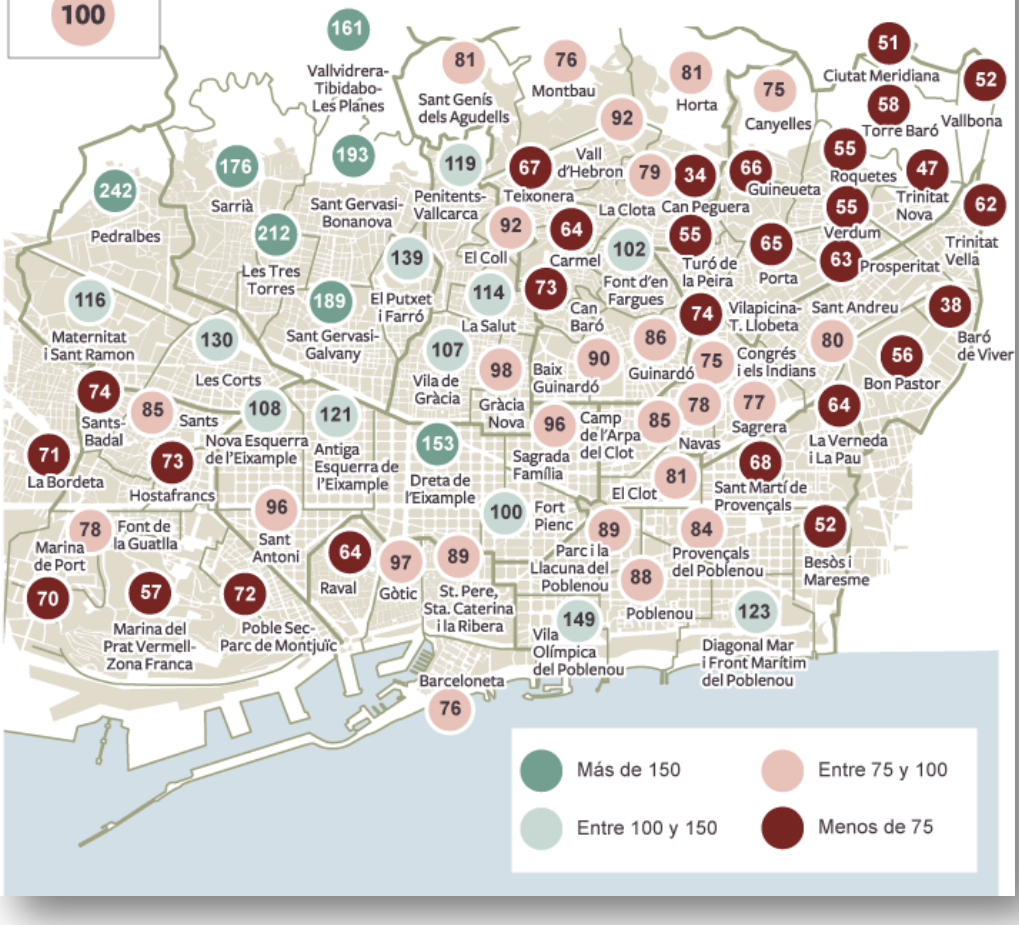

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_05 DIU LA PREMSA...

EL PAIS

SOCIEDAD

Tres millones de personas en pobreza extrema

La renta familiar cae a niveles del año 2001; el 6,4% de españoles al borde de la exclusión
Un informe de Cáritas alude a una década perdida

JAIME PRATS | Madrid | 20 MAR 2013 - 22:59 CET

Archivado en: Cáritas Diocesana Crisis económica Recortes sociales Recesión económica ONG Pobreza Coyuntura económica Política social Solidaridad Problemas sociales Economía Sociedad

La crisis ha aumentado al 6,4% el porcentaje de españoles que vive en la extrema pobreza. / CRISTÓBAL MANUEL

La crisis y los recortes están golpeando con tal dureza a la sociedad española que las rentas se han desplomado a niveles de hace diez años. Ya hay tres millones de personas en una situación de pobreza extrema, la antesala de la exclusión. Y la capacidad adquisitiva, 18.500 euros de promedio por español en 2012, es inferior a la del año 2001. Los detalles

Sobre l'ARA Ciència Criatures Cuina Descobrir Els Nostres Vins Emprenem Llegim Mestres Sàpiens Catalan Network Va[

Per què és important mesurar la desigualtat? (II)

En altres ocasions ja havia parlat sobre *la importància de mesurar la desigualtat*, però aquest cop vull parlar sobre la raó per la que mesurar i mantenir uns nivells acceptables de desigualtat és important. La raó és senzilla: **els països més desiguals són també els països on els pares determinen de forma més contundent els ingressos futurs dels seus fills i, per tant, existeix poca mobilitat social**. Ningú escull la família en la que neix, pel que no és just que uns parteixin de posicions més avantatjades que altres. **La igualtat d'oportunitats significa que les desigualtats entre adults no són defensables quan són el resultat de diferents circumstàncies de partida**, situació que és dóna de forma més contundent en països desiguals, on els fills de les famílies riques tendiran a ser rics i els de les pobres tendiran a ser pobres.

Aquesta relació es representa amb el vincle (l'elasticitat) entre els ingressos dels pares i els ingressos futurs dels fills:

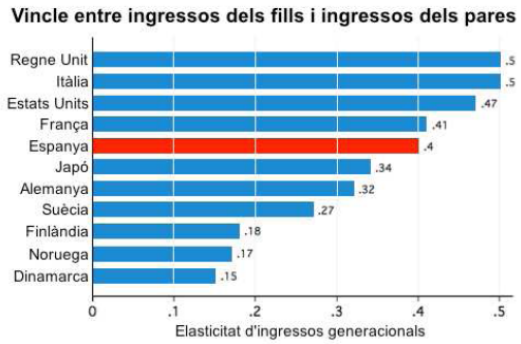

Font: Corak (2013) **Blog Open Data**

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_06 IMATGES PER PENSAR

POBRESA

La pobresa és només conseqüència de la crisi?

A3_06 IMATGES PER PENSAR

elroto@inicia.es

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
→Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

4

VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	Tenim tots les mateixes oportunitats de participar en el mercat de treball? El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball? Les conseqüències de la crisi, ens afecten a tots igual?
Complexitat	Alta
Breu descripció	El treball és un element clau en la vida de les persones. No només per qüestions econòmiques, sinó perquè confereix estabilitat, fa que les persones se sentin útils i és un espai de relació personal. Però no tothom té les mateixes possibilitats d'accedir al treball, ni de mantenir-s'hi. I també varien molt les condicions laborals i el contingut de la feina que es fa. L'educació és un element clau per accedir a llocs de treball de qualitat (amb bona remuneració, bones condicions laborals, estabilitat, etc.). Tot i així existeixen moltes diferències: les dones, els joves i les persones grans són els que tenen més dificultats en el mercat de treball. A partir d'una conversa entre dues dones, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre les diferents cares del treball a Catalunya.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=fqUBpzjbLJI
Vídeos relacionats	**Classes socials**. L'accés al treball és determinant per mantenir o modificar l'estatus social, i dóna la possibilitat de pujar o baixar de classe social. **Educació**. L'educació continua sent el principal mecanisme per accedir a bons llocs de treball. Existeix una clara relació entre nivell educatiu, possibilitat d'accedir a l'ocupació i tipus d'ocupació. **Pobresa**. Les dificultats o impossibilitat d'accedir a un bon lloc de treball aboquen les persones a la pobresa. **Treball domèstic o familiar**. Existeixen grans diferències entre homes i dones en el treball. Una de les causes és la desigual distribució de les tasques domèstiques i de cura d'infants i gent gran. **Habitatge**. El treball determina l'accés a l'habitatge. Les persones en situació d'atur de llarga durada o amb treballs precaris tenen moltes dificultats per accedir a l'habitatge. **Joventut i emancipació**. Els joves són el col·lectiu amb majors dificultats per accedir a un lloc de treball. Aquest fet condiciona el seu accés a l'habitatge i allarga l'edat d'emancipació.

4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodo-logia	Materials de suport	Comple-xitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió	Presentació per part del docent	**D4_01** Un mercat de treball molt desigual **D4_02** Glossari sobre treball	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D4_03** Guió per al debat: La conversa **A4_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D4_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A4_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A4_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D4_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D4_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D4_07 / 08 / 09** Cerquem i expliquem (1, 2 i 3) **D4_10** Notícies i imatges per pensar **D4_11 / 12** Jocs i dinàmiques per reflexionar (1 i 2) **D4_13** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 12) trobareu altres propostes d'activitats, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre el mercat de treball a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (13).

D4_01 Un mercat de treball molt desigual

D4_02 Glossari sobre treball

D4_03 Guió per al debat: La conversa

D4_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D4_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D4_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D4_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (1)

D4_08 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (2)

D4_09 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (3)

D4_10 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D4_11 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar (1)

D4_12 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar (2)

D4_13 Altres recursos per al docent

D4

VÍDEO

TRREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_01 UN MERCAT DE TREBALL MOLT DESIGUAL

El món del treball ha canviat molt al llarg del darrer segle i aquests canvis es reflecteixen en un mercat de treball caracteritzat per grans desigualtats.

A grans trets, podem diferenciar entre tres col·lectius o grups en el mercat de treball: els que tenen un treball estable, els qui conviuen entre l'atur i la feina i que ocupen llocs de treball precaris i els aturats de llarga durada.

Els qui gaudeixen d'**estabilitat laboral** són persones que, o bé tenen una feina estable, o bé tenen un nivell de professionalitat alt que els garanteix una continuïtat en el mercat laboral. Poden ser persones amb sous alts (p.ex. directius d'empreses, professionals liberals, etc.) o no tan alts (funcionaris, operaris qualificats de grans empreses, etc.), però que, pels seus coneixements i experiència gaudeixen d'una certa posició de seguretat i això els proporciona una certa tranquil·litat en relació amb la seva continuïtat en el treball.

En l'altre extrem ens trobem amb les persones en **situació d'atur de llarga durada**. Són persones que han quedat fora del mercat de treball i que depenen de l'Estat i de les xarxes de solidaritat -sobretot de la família. Aquesta situació, a més de l'impacte a nivell econòmic, afecta també la seva autoestima personal i la seva autoconfiança.

Entremig d'aquestes dues situacions hi ha aquells que **fluctuen al voltant del fet de tenir o no tenir treball**. Dins aquest grup s'obre un ampli ventall de situacions laborals: la precarietat laboral, l'alternança entre ocupació i atur, l'economia submergida o treball "en negre", la inactivitat més o menys forçosa... En qualsevol cas, aquest col·lectiu pateix una situació d'inseguretat que afecta la seva vida personal, i condiciona aspectes fonamentals com poden ser l'accés a l'habitatge o la formació d'una família.

El fet de pertànyer a un d'aquests tres col·lectius està molt condicionat per factors com poden ser l'edat, el sexe o el lloc de naixement i també pel nivell educatiu.

Les dades estadístiques ens mostren com el **sexe** constitueix un element clarament diferenciador en el mercat de treball. En alguns casos, les dones pateixen discriminacions clares com tenir salaris més baixos per la mateixa feina, o tenir menys oportunitats d'accedir a llocs de responsabilitat i direcció. En d'altres, les desigualtats són conseqüència de combinar el treball amb la cura dels fills o avis i el treball domèstic. Per explicar aquestes desigualtats es parla de tres grans fenòmens: la segregació ocupacional, la precarització laboral i el desfasament salarial.

El terme segregació fa referència a la diferenciació del tipus de feina que es realitza en funció del sexe. Hi ha dos tipus de segregació: l'horitzontal i la vertical. La **segregació horitzontal** es reflecteix en el fet que les dones són majoria en determinats tipus de feina, considerats "feines de dones", sovint relacionats amb la cura (com, per exemple, la infermeria, el treball social, la cura de persones grans o el treball domèstic). Es tracta generalment de professions poc valorades i

D4_01 UN MERCAT DE TREBALL MOLT DESIGUAL

mal remunerades. La **segregació vertical** fa referència a la concentració de les dones en llocs de treball de poca responsabilitat i amb poc marge per progressar, mentre que els homes ocupen els llocs de treball amb més poder i influència.

Classificació percentual de població, per sexe, de millor a pitjor condició laboral

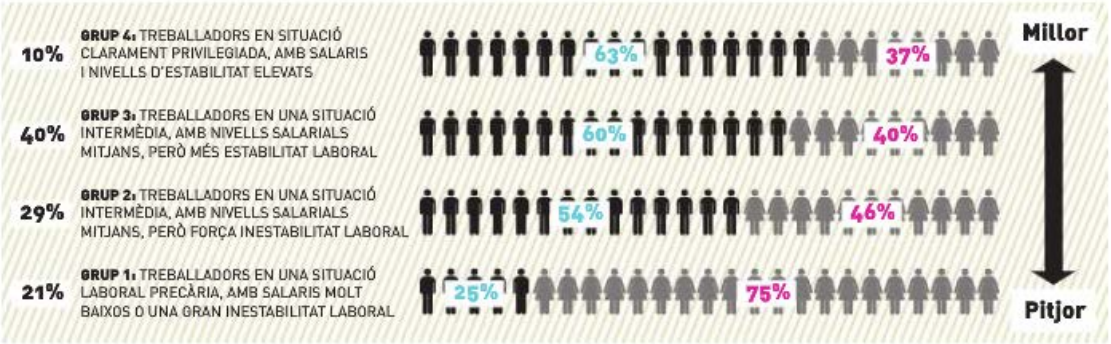

Font: Elaboració pròpia a partir de Martínez, X. i Marín, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Un altre factor de diferenciació és l'edat. Les dades també ens mostren com, de manera recurrent, els col·lectius més joves i els més grans tenen moltes més dificultats d'inserció en el mercat laboral que no pas la resta. De la mateixa manera, en temps de crisi els més afectats per la manca de feina són els treballadors més joves de 35 anys i els més grans de 54.

Aquests factors estan condicionats pel **nivell d'estudis**. Les dades demostren que l'educació és un element clau per a la seguretat laboral i que, a més educació, més possibilitats de trobar una feina o de conservar-la.

Persones que mantenen la feina el 2008-2009, segons edat i estudis

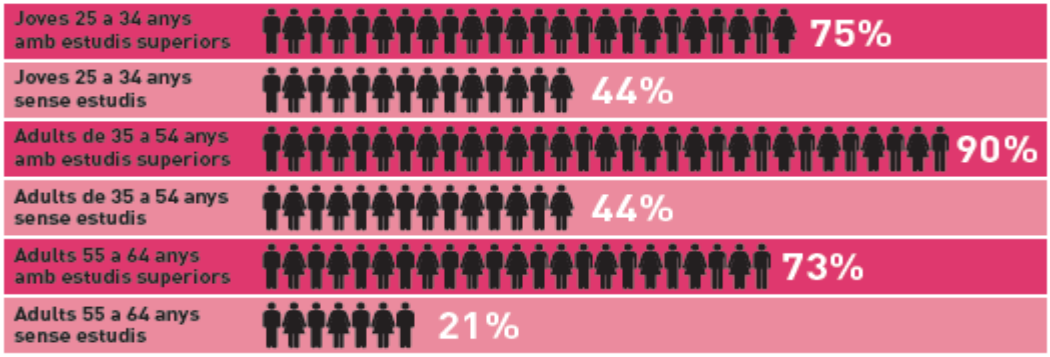

Font: Xavier Martínez Celorrio i Antoni Marín Saldo (2011). *Educació i mobilitat social a Catalunya.* Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_02 GLOSSARI SOBRE TREBALL

Treball

- Treballar implica un esforç manual o intel·lectual que a la nostra societat usualment comporta una contrapartida, econòmica o en espècies. Es tracta de la realització d'accions humanes, fetes de manera conscient, i orientades a satisfer necessitats transformant d'alguna manera la natura.
- Usualment, treballar és sinònim de "fer feina" o "estar ocupat" però el que és així col·loquialment no sempre coincideix amb les classificacions científiques o legals. Treballa una persona quan pinta un quadre? Quan renta plats? Quan té cura d'un nadó? Depèn de com es concep aquella tasca s'estableixen les relacions socials en una societat.
- El treball remunerat es concep com un dret universal, però està molt regulat i, per exemple, al nostre país només el poden gaudir aquells qui tenen la nacionalitat espanyola o tenen un permís de treball.
- Actualment, a l'Estat espanyol l'edat mínima per treballar, en el sentit de tenir una relació laboral i poder rebre alguna retribució a canvi, són els 16 anys.

Situació laboral

- Podem distingir la població en relació amb l'activitat econòmica en diferents grups, com ara la **població activa**, on es contempla les persones **ocupades** i les que **busquen ocupació** remunerada, i la població no activa o **inactiva**.
- La població activa són les persones de 16 anys i més que tenen ocupació o estan disponibles i fan gestions per incorporar-se al mercat de treball. Així, les persones aturades però que busquen feina són població activa.
- L'anomenada població inactiva són les persones de 16 anys i més que no han treballat i no cerquen ocupació o no estan disponibles per treballar; les que exclusivament treballen a la llar; els estudiants que no treballen; els jubilats o retirats de l'activitat econòmica, i els incapacitats per treballar.
- Un jubilat o jubilada és una persona que després d'haver treballat i pagat els impostos durant els anys que fixi la llei, deixa de tenir una ocupació laboral i cobra uns diners, o subsidi, per al seu manteniment fins al moment de la seva mort. Aquesta jubilació es dóna generalment a partir d'una edat avançada. Al nostre país l'edat mínima de jubilació són els 67 anys.
- Aturat: Una persona que ha treballat durant un temps i pagat els impostos té dret a percebre una quantitat econòmica si es queda sense feina i s'inscriu en un registre de persones aturades. Les condicions per poder percebre el subsidi d'atur són variables i no són universals.
- Tant la jubilació com l'atur estan subjectes a haver cotitzat anteriorment, és a dir, haver treballat remuneradament i complir una sèrie de condicions. Existeixen altres prestacions pròpies d'un Estat del benestar lligades a altres circumstàncies com ara la incapacitat per treballar.

Salari

- El salari, sou o jornal és el pagament que rep una persona per la seva feina. Actualment, el més freqüent es rebre'l mensualment, però també pot ser per

D4_02 GLOSSARI SOBRE TREBALL

setmanes (setmanada), quinzenalment o per una tasca determinada. S'anomena jornal quan es rep per dia o jorn treballat.

- El salari pot ser en espècies (béns o contraprestacions no dineràries) o en diners, que és la forma més corrent avui dia de pagar. El salari pot ser per temps treballat, o per peces fabricades.
- A Espanya existeix per llei un salari mínim interprofessional (SMI) que es troba al voltant dels 630 euros/mes. El salari mínim interprofessional, o quantia retributiva mínima, és la mínima retribució que una persona que treballa ha de cobrar per fer una feina, sigui quina sigui la seva feina, edat o sexe, i tant si és un tipus de treball jornaler, fix, temporal o eventual. Si un treballador o treballadora té un salari inferior al mínim es comet un delicte. Entre altres raons, el salari mínim existeix per assegurar un mínim poder adquisitiu per gaudir d'una vida digna a tots els ciutadans que treballin o assegurar que tots els qui treballen puguin mantenir els seus fills menors d'edat.
- El sou brut és el salari abans de descomptar els impostos que van a l'estat. El sou net són els diners que efectivament reps a canvi de la feina feta, un cop descomptats els impostos (IRPF, IVA, etc.).

Condicions laborals

- Són aquelles condicions en què es realitza l'activitat laboral o treball i estan relacionades amb la seguretat, la higiene, la salut i la qualitat de vida.
- Quan parlem de condicions laborals, però, usualment fem referència a saber quin tipus de contractació té aquella tasca, quina durada (estable, a temps fixat,...) o quina retribució (salari).
- L'actual context de crisi està fent disminuir els llocs de treball remunerats, abaixant els salaris, i augmentant la precarietat laboral, és a dir, el temps pel qual una persona és contractada o la manera com se la contracta.

Contracte

- Un contracte laboral és un acord que genera drets i obligacions. Generalment és un document escrit de caràcter jurídic i vàlid a través de la signatura, que implica que el que allí es diu s'accepta. Existeixen diferents tipus de contractes, per exemple segons la durada (indefinits, per obra, etc.) o segons la jornada (a temps complet, a temps parcial).
- Si es treballa sense contracte i sense pagar impostos es diu que es treballa en l'economia submergida o informal. Aquest tipus de treball no és legal.
- Les persones contractades poden ser-ho per diferents tipus d'empresa o organitzacions i pel sector públic (administracions). Entre els treballadors del sector públic aquelles persones que han guanyat unes oposicions poden ocupar una plaça de funcionari, que implica una gran estabilitat laboral. Una altra modalitat de relació laboral és la que es diu **a compte propi**. Com ara les persones **autònomes**, que no treballen per a terceres persones sinó a través d'encàrrecs.

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

1. Descripció del vídeo

Dues amigues es troben en un bar. Una d'elles acaba de trobar feina i està molt contenta. Explica que ho ha passat molt malament des que va quedar-se sense feina ("quan em van fer fora de la immobiliària, és que em vaig enfonsar"). Ha hagut de viure sense treballar i sense subsidi, i sense el suport de la seva família no se n'hauria sortit.

Durant la conversa parlen també d'una amiga seva que s'ha quedat a l'atur estant embarassada i de les dificultats per compaginar la vida familiar i la vida laboral ("sembla que treballar i tenir una família sigui un luxe"). La precarietat laboral ("la Joana feia un munt d'hores i no arribava a final de mes"), la importància de la formació ("almenys amb aquest curs de secretariat has fet diana") o els avantatges del treball autònom ("potser així podré combinar millor la feina i la família") són altres temes que comenten les dues amigues al llarg de la conversa.

2. Claus per a la interpretació

A partir de la breu conversa entre les dues noies es poden analitzar diversos temes crítics relacionats amb el món del treball: des del rol de la família com a "coixí" davant de situacions difícils fins al treball com a eix estructurador de la vida de les persones passant per les dificultats per compaginar la vida familiar i la vida laboral.

En una situació de crisi econòmica com l'actual, cada cop hi ha més persones que es queden a l'atur. Perdre la feina pot arribar a provocar situacions molt difícils, sobretot si no es disposa d'un subsidi d'atur (o si s'ha esgotat aquest subsidi) i la persona es queda sense ingressos. A Espanya, tradicionalment, la família ha jugat un paper clau en aquest tipus de situacions, actuant com a "coixí" i mitigant les situacions de dificultat. Aquest paper de la família s'havia esvaït en els darrers anys amb l'expansió econòmica i el creixent individualisme de la societat capitalista. Però ara està tornant a guanyar importància i, quan l'Estat no pot donar resposta, són les xarxes familiars i de solidaritat les úniques que resten. Per altra banda, el treball constitueix un eix bàsic en l'estructuració de la vida de qualsevol persona, no només a nivell econòmic sinó també a nivell social i personal. A través del treball ens relacionem amb altres persones, organitzem la nostra vida entorn d'uns horaris i unes rutines, i donem valor al nostre temps. Un dels elements que es posen de manifest en la conversa és, precisament, aquest valor del treball en l'autoestima de les persones i l'impacte psicològic que pot arribar a tenir el fet de quedar-se sense feina. Un tercer element que sorgeix en la conversa és el tema de les dificultats per compaginar la vida familiar i la vida laboral. Amb la incorporació de la dona al món del treball han augmentat sensiblement les dificultats de les famílies per poder cuidar els fills, avis o les persones malaltes. La dificultat per compaginar els horaris de la feina amb la gestió de la llar i de la família porta a conflictes a nivell personal i social. Les feines que abans feien les dones (les mestresses de casa) ara les ha de proveir un tercer, que pot ser l'Estat o empreses privades (escoles bressol, centres de dia, casals d'estiu, activitats extraescolars, residències de gent gran, etc.) o altres persones (dones de fer

feina, cangurs, cuidadores de gent gran, voluntaris, etc.). Les dificultats per assentar-se, tenir una carrera professional i disposar d'uns ingressos mínimament estables han retardat molt l'edat de tenir fills. L'educació dels fills també se'n ressent: carregats cada cop amb més activitats extraescolars, amb poc contacte amb els seus pares, cuidats pels avis, etc. I les persones viuen en un estat d'estrès continuat per la manca de temps i/o les dificultats econòmiques que implica el manteniment d'una família.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir el que diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el formador ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes als alumnes perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Quines conseqüències ha tingut per a la noia morena el fet de quedar-se sense feina?	El fet de no tenir feina ha fet que ho passés molt malament tant a nivell econòmic com a nivell personal. A nivell econòmic, ha passat uns mesos molt durs perquè no tenia feina i no cobrava el subsidi. A nivell personal, el fet de perdre la feina també l'ha afectada molt, i quan la van fer fora de la feina es va enfonsar.
Què ha fet per sortir d'aquesta situació?	A nivell econòmic, ha hagut de demanar ajut a la seva família. A nivell professional, ha fet un curs de formació en secretariat que l'ha ajudat a trobar una nova feina.
Què li ha passat a l'amiga de les dues noies, la Joana?	La Joana, que està embarassada de quatre mesos, s'ha quedat sense feina. No estava contenta a la seva feina perquè havia de treballar un munt d'hores i no arribava a final de mes. I a sobre, els companys del departament del costat que feien la mateixa feina, cobraven el doble perquè tenien un plus.
Què està pensant fer la Joana per sortir-se'n?	La Joana s'està plantejant fer-se autònoma i treballar pel seu compte. Pensa que d'aquesta manera li resultarà més fàcil compaginar la feina i la família.
Què en pensa, la noia morena, sobre aquesta solució?	Pensa que potser és una bona idea. Ella també vol tenir un fill des de fa temps, però li costa molt decidir-se. Te la impressió que treballar i tenir família és un luxe.

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball?

El que diu la gent

Sílvia. 35 anys. Artesana. Depèn molt d'on visquis, en quin barri, en quin entorn social, etc.

Jordi. 40 anys. Pensionista. El boca a boca és més important que tenir un coixí econòmic.

Jordi. 23 anys. Estudiant. Els joves, la gent gran i les dones són els que tenen més problemes.

Nàdia. 30 anys. Aturada. Cada cop és més complicat perquè cada cop demanen més coses i hi ha més gent buscant feina.

Eduard. 18 anys. Estudiant. No tothom té les mateixes possibilitats, però el que s'ho curra ho pot aconseguir.

El que diuen les dades

Abans de la crisi hi havia nivells alts de desigualtat entre homes i dones en sous, en accés al treball i en estabilitat:

- Per cada home en situació laboral precària hi havia tres dones.
- Per cada dona en llocs de treball privilegiats hi havia tres homes.

Les conseqüències de la crisi ens afecten a tots per igual?

El que diu la gent

Esteve. 66 anys. Jubilat. La gent més preparada, encara que no sigui de lo seu, pot trobar feina d'una altra cosa. Les empreses el que demanen és gent preparada, encara que sigui per fer de cambrer.

Marta. 36 anys. Aturada. Jo ho tinc més difícil ara que abans de tenir la nena.

Elisa. 41 anys. Tècnica de comunicació. No tot es basa en el poder adquisitiu. També cal tenir ganes, entusiasme i moure's.

Alba. 18 anys. Estudiant. Els immigrants ho tenen més difícil.

Ferran. 45 anys. Operari de logística. La crisi està posant la gent al seu lloc. Ara a un enginyer li costa trobar feina. Per tant, viu en pròpia carn com li costa trobar feina a una persona sense estudis.

D4_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

El que diuen les dades

Els primers anys de la crisi han treballat de manera continuada el 85% dels assalariats amb més qualificació professional.

- El 82% dels adults amb estudis universitaris.
- I només el 56% dels qui tenien estudis bàsics.

Per contra, van passar a estar a l'atur el 50% dels empleats amb menys qualificació.

Els sectors de la població més afectats, i que ho tenen més difícil per sortir de l'atur són:

- Els menors de 35 anys.
- Els majors de 54 anys.

Per tant, no tothom té les mateixes oportunitats de participar en el món laboral, ni en època de creixement econòmic ni en època de crisi. En èpoques de bonança ja existien persones amb salaris baixos i en situació de pobresa. D'aquestes, la majoria eren dones.

A més educació, més qualificació professional i més oportunitats laborals.

- L'educació és el factor clau per a la millora de les condicions laborals en època de creixement.
- I actua com un escut protector en moments de crisi econòmica.

2. Claus per a la interpretació

Entre alguna gent del carrer es detecta una tendència a considerar que l'esforç personal és la base per aconseguir una feina. Ho veiem, per exemple, amb l'Eduard, que comenta que "no tothom té les mateixes possibilitats, però el que s'ho curra ho pot fer", o amb l'Elisa, que afirma que "no tot es basa en el poder adquisitiu, també cal tenir ganes, entusiasme i moure's".

Tot i que aquestes afirmacions tenen una part de cert (l'esforç personal i la motivació són molt importants), cal matisar-les per tal d'evitar malentesos. Les dades mostren desigualtats importants que afecten a col·lectius específics (joves, dones, persones grans, ...) i pensar que tot depèn de l'esforç personal pot portar a error, i a responsabilitzar les persones de situacions que, de vegades, poden quedar fora del seu abast. El que sí que mostren clarament les dades és que l'educació és un element clau per accedir al món laboral i mantenir-s'hi. I, en aquest sentit sí, l'esforç personal és molt important.

Pel que fa als col·lectius amb majors dificultats en el món del treball, hi ha tres factors que marquen clarament les diferències.

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

El primer de tot és el sexe. Les dades mostren clarament com les dones tenen moltes menys oportunitats d'accedir a bons llocs de treball i, en canvi, solen tenir situacions molt més precàries. Aquestes diferències poden ser degudes a situacions de discriminació (moltes vegades les dones tenen salaris més baixos que els homes per la mateixa feina), o a haver de combinar la feina amb la cura dels fills i el treball domèstic. La Marta, que apareix al vídeo amb la seva filla petita, n'és un exemple quan diu que "ara ho tinc més difícil que no pas abans de tenir la nena".

Un altre factor clau és l'edat. Els grups d'edats més joves i més grans tenen més dificultats per accedir a la feina i per mantenir-s'hi. Les dades ens ho confirmen, ja que mostren que els més afectats per la crisi, i els que tenen més dificultats per sortir de l'atur, són els menors de 35 anys i els majors de 54. En Jordi, que té 23 anys i està estudiant, ho veu clar quan diu que "si ets molt molt jove, no tens tantes possibilitats, i tampoc pots ser molt gran perquè també tens problemes".

Un tercer factor, que no surt en les dades però que sí que comenta l'Alba, una de les entrevistades, és l'origen, quan diu que "els immigrants ho tenen més difícil". Aquest fet és cert, sobretot entre els immigrants extracomunitaris i encara més entre les dones immigrants. Es tracta d'un col·lectiu que ocupa fonamentalment els llocs menys qualificats i que tenen majors nivells de precarietat laboral i atur.

Tot i aquestes diferències, cal insistir en la importància de l'educació i la formació com a element clau tant per accedir al mercat de treball com per mantenir-s'hi i per gaudir de bones condicions laborals. En aquest sentit les dades són molt clares. I, tot i la crisi econòmica, es demostra que tot i la recessió, els treballadors amb més estudis han tingut més seguretat laboral. En canvi, els empleats amb menys qualificació han estat els més perjudicats per l'atur.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

D4_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p.ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Quines persones del carrer pensen que el més important és l'esforç personal, la posició social o els contactes?
3. I quines creuen que hi ha altres elements, més enllà del esforç, que influeixen en les oportunitats de tenir una bona feina?
4. Quins són aquests elements? Si ens fixem en el que diuen les dades, quins col·lectius ho tenen més difícil per trobar feina?
5. Quina relació hi ha entre educació i treball? Segons el que mostren les dades, el fet d'estudiar ajuda a tenir feina?
6. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

En funció de les característiques del grup classe i dels seus interessos el debat es pot enfocar des del punt de vista de la importància de l'educació per a la millora de les oportunitats laborals, de les problemàtiques relacionades amb la conciliació laboral, personal i familiar, o, en funció de la resposta del grup, es poden combinar les dues temàtiques.

1. De què us agradaria treballar quan sigueu grans? (Penseu en professions, o en empreses o llocs en què voldríeu treballar. P. ex.: "vull ser metge" o "vull treballar ajudant els altres" o "vull ser electricista" "o vull una feina que em permeti viatjar".)
2. Per què? Què és el que més us preocupa a l'hora de triar una feina? El contingut de la feina? (que us agradi, que sigui útil, etc.) Les condicions laborals (horaris, vacances, estabilitat laboral, etc.) El sou?
3. Què heu de fer per aconseguir treballar d'allò que voleu? Teniu clar el que heu d'estudiar?
4. Què podeu fer per tenir més oportunitats per aconseguir una feina en allò que voleu? (p.ex. estudiar idiomes, treure molt bones notes, fer pràctiques, ...)

D4

VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_06 GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo i sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

2. Preguntes per al debat

1. Al final de tot del vídeo es parla de què cal lluitar contra les desigualtats que afecten a les dones en el mercat de treball, i també hi podríem afegir altres col·lectius com la gent gran, els joves, els immigrants, etc. Què creieu que caldria fer per aconseguir-ho? (Des del govern, des de les empreses, des del sistema educatiu...)

2. Les dades mostren que l'educació és un element clau per tenir més oportunitats en el mercat laboral. Però no tothom té les mateixes condicions d'accés a l'educació. Penseu que això és just? Com creieu que es pot resoldre?

3. I en la vostra vida, què podeu fer? Creieu que podeu contribuir d'alguna manera a evitar que es produeixin aquest tipus de desigualtats? Com?

4. I si algun dia viviu en parella, o fins i tot teniu fills, podeu fer alguna cosa per facilitar la conciliació de la feina i de la vida familiar? Què?

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (1)**

ANALITZEM LES DADES ESTADÍSTIQUES

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Tractament de la informació • Competència digital • Competència matemàtica • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Educació visual i plàstica • Matemàtiques • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a cercar informació per Internet.
2. Aprendre a fer operacions estadístiques bàsiques (percentatges).
3. Aprendre a interpretar dades estadístiques.
4. Percebre les diferències existents al mercat de treball en funció de l'edat i el gènere.

3. Descripció

A partir de la informació disponible a l'Institut d'Estadística de Catalunya (www.idescat.cat) s'analitzaran les dades d'ocupació i atur per edats i per gènere i es reflexionarà sobre les desigualtats existents en el mercat de treball català. L'idescat disposa de moltes dades sobre mercat de treball. Es proposa treballar sobre dues taules concretes:

- Població ocupada per grups d'edat i sexe: www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=5702
- Atur registrat per sexe i edat: www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=5711&lang=es

Per realitzar l'activitat, els alumnes hauran de fer les següents tasques (o algunes d'elles):

1. Obtenir informació estadística actualitzada sobre aquestes dues variables (en funció del nivell de maduresa del grup, el formador els pot indicar únicament la informació a cercar, pot adreçar-los a la pàgina web d'idescat o pot cercar ell mateix la informació i proporcionar les taules amb les dades als alumnes).
2. Calcular les taxes d'atur i d'ocupació a partir de les dades disponibles (calculant el percentatge de cada franja d'edat i de cada sexe sobre el total de la població).

D4_07 PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (1)

3. Agrupar les dades perquè siguin comparables (les franges d'edat de les dades d'atur i les d'activitat són diferents).
4. Analitzar les dades resultants.
5. Representar gràficament els resultats obtinguts (mitjançant gràfics, taules, dibuixos, etc.).
6. Interpretar les diferències existents al mercat de treball a Catalunya i explicar-les verbalment o per escrit.

Aquesta activitat es pot ampliar mitjançant l'explotació d'altres dades estadístiques rellevants per entendre les desigualtats disponibles a idescat (per exemple, població ocupada per sectors i sexe; població assalariada i taxa de salarització per sexe; població assalariada per àmbit públic i privat per sexe; salari brut per sexe, edat i nacionalitat; etc.).

També es poden realitzar comparacions històriques o geogràfiques, i explotar les dades de diferents anys per analitzar com han evolucionat les variables treballades al llarg dels darrers anys o analitzant les mateixes dades per Catalunya, Espanya i Europa i comparar els resultats obtinguts.

4. Materials de suport

El web de l'idescat ofereix dades estadístiques actualitzades sobre mercat de treball. Per accedir-hi, cal anar a www.idescat.cat, seleccionar el bloc <Societat> i, dins aquest bloc, anar a l'apartat <Treball>.

Al web d'idescat també s'expliquen els conceptes bàsics i les fórmules utilitzades per calcular les diferents dades: www.idescat.cat/economia/inec?tc=7&id=0608&lang=es

D4_08 PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (2)

FEM ENTREVISTES SOBRE EL MÓN DEL TREBALL

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a fer preguntes.
- Practicar tècniques d'escolta activa.
- Aprendre a analitzar la informació.
- Reflexionar sobre el món del treball.

3. Descripció

Proposar als alumnes que facin entrevistes en el seu entorn més proper per analitzar els canvis que s'han produït en el món del treball al llarg dels darrers anys. Es poden treballar temes diversos (final del mite del treball per a tota la vida, la cultura de la competitivitat versus la cultura de la cooperació, els models d'empresa, l'emprenedoria i el treball autònom, la relació entre el temps privat i el temps de treball, etc.). En funció de l'autonomia i la maduresa del grup, les entrevistes es poden fer en l'entorn familiar immediat (avis, pares, tiets) o es pot estendre a altres entorns (professors de l'escola, comerciants del barri, personal de la biblioteca pública municipal, veïns, amics dels pares, etc.). Per realitzar l'activitat, els alumnes hauran de realitzar les següents tasques (o algunes d'elles):

- Elaborar un guió d'entrevista sobre els canvis en el món del treball.
- Realitzar entrevistes en el seu entorn immediat.
- Analitzar la informació recollida i reflexionar sobre els resultats obtinguts.
- Compartir la informació amb la resta de la classe i realitzar una presentació per grups de les conclusions obtingudes.

4. Materials de suport

Veure a **Altres recursos per al docent**: "Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?".

D4_09 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (3)**

CERQUEM A LA BIBLIOTECA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència digital • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

1. Objectius

- Aprendre a cercar informació a partir dels fons documentals de la biblioteca de referència.
- Aprendre a sintetitzar les principals idees de la informació recollida.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn més proper de l'alumnat: el barri, municipi o comarca.

2. Descripció

L'activitat es realitza a la biblioteca de referència. El/la bibliotecari/a rep els alumnes i els fa una breu presentació de com estan organitzats els recursos de la biblioteca, especialment la col·lecció local i la secció de premsa i revistes locals... Així com, dóna suport a la recerca d'informació.

L'alumnat es divideix en grups de treball, que cerquen informació sobre com era el treball en el passat (quines ocupacions hi havia, amb quines condicions...) i com és el treball a l'actualitat al barri, municipi o comarca, a través de diferents fonts: una grup pot cercar a la premsa/revistes locals i comarcals actuals; i un altre grup a la premsa/revistes locals i comarcals antigues. Altres grups poden buscar a la col·lecció local, diferenciant entre estudis, novel·les, vídeos/documentals, etc. De cada document interessant, el grup n'extreu les principals idees, apunta la font i en fa una fotocòpia o una fotografia per posteriorment treballar-ho a l'aula.

Després de la recerca, es realitza un debat sobre quin tipus d'informació s'ha trobat, quines coses s'han après sobre el barri, municipi o comarca i com comunicar-ho a la resta de companys (fent un article a la revista local, fent una entrada al blog del centre educatiu o de la biblioteca, fent un panell per exposar a l'escola...).

3. Materials de suport

En el cas que a la biblioteca s'estigui realitzant l'exposició **"Com som els catalans? Dades per comprendre la societat actual"**, l'activitat serà més complerta i la informació cercada i treballada pel grup es pot convertir en un nou panell que acompanyi l'exposició al municipi.

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_10 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR**

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE EL TREBALL

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb el treball. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A4_04 Imatges per pensar
A4_05 Diu la premsa...

D4_11 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR (1)**

COM HA CANVIAT EL MÓN DEL TREBALL?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència d'aprendre a aprendre • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Reflexionar sobre el món del treball.
- Practicar tècniques de discussió i debat participatiu.
- Generar cohesió de grup.

3. Descripció

1. Veure el vídeo *All work and all pay*.
2. Reflexionar sobre els canvis que s'han produït al món del treball. Es pot realitzar una primera reflexió individual i després un debat a nivell grupal sobre les primeres idees que sorgeixen entorn del vídeo.
3. Compartir la informació amb la resta de la classe i realitzar un debat entorn dels següents eixos:
    a. èxit / fracàs
    b. estabilitat / flexibilitat
    c. competir / compartir
    d. oci / negoci

   Per realitzar aquest exercici es pot portar a terme alguna dinàmica participativa (enganxant Post-it en un panell penjat a la paret, elaborant un pòster en petits grups, realitzant un mapa mental, etc.).

4. Materials de suport

Veure a la taula amb *Altres recursos per al docent* el vídeo *All work all pay*:
<http://youtu.be/faYL6b4-vqQ>.

D4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

D4_12 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR (2)**

DE QUÈ SERVEIX TREBALLAR?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Reflexionar sobre el món del treball.
- Practicar tècniques de discussió i debat participatiu.
- Generar cohesió de grup.

3. Descripció

1. El professor apunta a la pissarra la frase: "Què aporta el fet de treballar? Podríem viure sense treballar?".
2. Es realitza un debat a nivell grupal. Es poden utilitzar diferents tècniques de dinamització grupal (pluja d'idees, treball en petits grups, aportacions amb Post-it, anàlisi de pros i contres, etc.).
3. Després del debat es llegeix el text de Giddens: "El significado social del Trabajo".
4. Es pot tancar l'activitat amb un escrit individual sobre la pregunta: "Com creus que incideix en la societat catalana d'avui en dia el fet de tenir un percentatge de més del 50% d'atur entre la joventut?".

4. Materials de suport

Quadern de l'alumne: **A4_06** Article: "El significado del Trabajo". Anthony Giddens. *Sociología*. Alianza Editorial. Madrid. 2006.

D4_13 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya. Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
Treball i recessió: La crisi ens afecta a tots igual? Resum dels resultats de dos estudis basats en l'explotació del Panel de Desigualtats Socials a Catalunya, un sobre mercat de treball i un altre sobre mobilitat social, que ens apropen a la realitat del mercat de treball català i als primers impactes de la crisi econòmica.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/PaD_20_DEF.pdf
L'experiència de l'atur Reflexió sobre les diferents maneres de viure situacions d'atur, en funció de factors com la freqüència i la durada de l'atur, o de la situació personal de la persona aturada.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/10_experiencia_atur.pdf
Els usos del temps a Catalunya Resum d'un estudi sobre els usos del temps a Catalunya que insisteix en la desigualtat existent entre homes i dones en el repartiment del treball domèstic i familiar i en l'accés al treball laboral fora de la llar.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/13_usos_temps.pdf
Les desigualtats en el mercat laboral català Resum dels resultats d'un estudi sobre les desigualtats en el mercat de treball, que posa de manifest les particularitats del mercat de treball a Catalunya i la seva incidència decisiva en la generació de desigualtats.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/9_desigualtats_mercat_laboral_catala.pdf

Premsa

Descripció	Ubicació
Desempleo y séniors Article sobre la decisió del govern d'endurir l'accés a l'atur de les persones majors de 55 anys.	http://cincodias.com/cincodias/2013/04/11/economia/1365701076_465770.html
Jóvenes en paro Carta al director reclamant mesures per aturar l'alt nivell d'atur dels joves a Espanya.	http://elpais.com/elpais/2013/04/15/opinion/1366048132_591521.html
Más de 850.000 menores de 25 años abandonan el mercado laboral Article sobre la situació dels joves en el mercat del treball en	http://cincodias.com/cincodias/2013/04/04/economia/1365075834_973525.html

D4_13 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
el qual s'afirma que set de cada deu aturats joves només ha estudiat fins a ESO.	
El desempleo es un virus Testimoni d'una dona que s'ha quedat sense feina i que parla de la seva sensació d'angoixa i de vergonya per estar a l'atur.	http://elpais.com/elpais/2013/04/10/opinion/1365621392_495406.html
Falta de oportunidades Carta al director d'un jove que ha d'emigrar per poder treballar.	http://elpais.com/elpais/2013/04/12/opinion/1365782902_056251.html

Materials didàctics

Descripció	Ubicació
Conjunt de materials didàctics d'orientació laboral en igualtat adreçat a l'alumnat de secundària i elaborat pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya. Els materials estan adreçats a treballar temes relacionats amb la igualtat d'oportunitats i trencar els estereotips de gènere al treball.	http://www20.gencat.cat/portal/site/empresaiocupacio/menuitem.32aac87fcae8e050a6740d63b0c0e1a0/?vgnextoid=a2084fc36e872210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextchannel=a2084fc36e872210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default
Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?	http://80.33.141.76/aventura_explorar/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=6&Itemid=7

Webs

Descripció	Ubicació
La desocupació, reflex de la crisi Articles del *Diari de l'escola* sobre l'atur, vist des de diferents perspectives.	http://www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=3843535

Vídeos

Descripció	Ubicació
All work and all play Vídeo de 10 minuts sobre els canvis que han tingut lloc en el món del treball dels darrers anys, d'una cultura del treball basada en la competició i l'individualisme, al treball com a oportunitat per realitzar-se i fer allò que t'agrada (els *milenials*) i les conseqüències que ha tingut aquest canvi en la cultura del treball (les empreses google, l'emprenedoria, les xarxes socials, la fusió entre vida personal i laboral, etc.). El vídeo està en anglès i subtitulat en castellà.	http://youtu.be/faYL6b4-vqQ

D4_13 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
Full Monty / Los lunes al sol Dues pel·lícules que tracten el drama de l'atur i la precarietat laboral. ***Full Monty***, dirigida per Peter Cattaneo l'any 1997, explica la història d'un grup de treballadors en atur del centre d'Anglaterra (Sheffield) que decideixen fer un striptease per guanyar diners. A ***Los lunes al sol***, de Fernando León, un grup d'antics treballadors de les drassanes que s'han quedat sense feina viuen cada dia com si fos diumenge.	Les dues pel·lícules es poden trobar als videoclub. Fitxes didàctiques i referències a d'altres pel·lícules sobre el mon del treball: http://www.edualter.org/material/cinemaitreball/index.htm

A4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04 - 06) trobareu articles de premsa i altres recursos per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement, tal i com s'explica al *Quadern del docent.*

A4_01 Qüestionari: La conversa

A4_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A4_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A4_04 Imatges per pensar...

A4_05 Diu la premsa

A4_06 Article: El significado del trabajo

A4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A2_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb una conversa entre una noia que acaba de trobar feina i la seva amiga. Parlen sobre com de durs han estat els mesos a l'atur, i també sobre una amiga seva, la Joana, que acaba de quedar-se sense feina. Observa atentament la conversa i fixa't en com són i què diuen els personatges del vídeo en relació amb els següents aspectes:

1. Quines conseqüències ha tingut per a la noia morena el fet de quedar-se sense feina?

2. Què ha fet per sortir d'aquesta situació?

3. Què li ha passat, a l'amiga de les dues noies, la Joana?

A4

VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A2_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

4. Què està pensant fer la Joana per sortir-se'n?

5. Què en pensa, la noia morena, sobre aquesta solució?

A4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball?	
Les conseqüències de la crisi ens afecten a tots per igual?	

A4 VÍDEO

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

El creixement econòmic fa desaparèixer les desigualtats en el treball?	Sílvia. 35 anys. Artesana	
	Jordi. 40 anys. Pensionista	
	Jordi. 23 anys. Estudiant	
	Nàdia. 30 anys. Aturada	
	Eduard. 18 anys. Estudiant	
	Josep, 72 anys. Antiquari.	
Les conseqüències de la crisi ens afecten a tots per igual?	Esteve. 66 anys. Jubilat	
	Marta. 36 anys. Aturada	
	Elisa. 41 anys. Tècnica en comunicació	
	Alba. 18 anys. Estudiant	
	Ferran. 45 anys. Operari de logística	

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4_04 IMATGES PER PENSAR...

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4_04 IMATGES PER PENSAR...

TREBALL

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4_05 DIU LA PREMSA

Tribuna

Desempleo y séniors

VICENTE CASTELLO ROSELLO | 12-04-2013 07:26

37 9 10 0

Temas relacionados: Subsidio paro Pensión jubilación Opinión Crisis económica Pensiones Comisión Europea Recesión económica Desempleo Prestaciones UE Coyuntura económica Empleo Seguridad Social España Política laboral Organizaciones internacionales Economía Relaciones exteriores Trabajo

No se entiende cómo el Gobierno ha puesto la tijera en las personas que tienen más de 55 años endureciendo las condiciones de acceso al subsidio por desempleo (426 euros/mes), única ayuda que les queda antes de empezar a cobrar la pensión de jubilación tras haber agotado su prestación por desempleo. La explicación dada es que la percepción de prestaciones por desempleo supone un desincentivo a la búsqueda de empleo. Por lo tanto, la medida tiene como objetivo incentivar la búsqueda de empleo para que no favorezca el tránsito hacia las prejubilaciones.

CARTAS AL DIRECTOR

Jóvenes en paro

ADRIÁN HERNÁNDEZ MOYA | Valencia | 16 ABR 2013 - 00:00 CET

Archivado en: Paro juvenil Eurostat Crisis económica Fracaso escolar Recesión económica Rendimiento escolar Malta Portugal Desempleo UE Coyuntura económica Calidad enseñanza Empleo España Organizaciones internacionales Relaciones exteriores Economía Educación Trabajo

Una vez más, la cifra de parados en España no trae buenas noticias. Aunque el número de desempleados en el último mes de marzo ha bajado, los menores de 25 años vuelven a ser los más perjudicados. Según datos de Eurostat, la tasa de paro juvenil en España es la segunda más alta de la Unión Europea, teniendo por detrás a Grecia. Pero ¿cuáles son las verdaderas causas de estos datos?

Está clara la situación actual de crisis en España, y este debe ser el factor principal del desempleo español, pues ha triplicado la tasa de paro juvenil en el país. Pero otra de las causas es el fracaso escolar. España se sitúa, con un 24,9%, a la cabeza en abandono escolar de la Unión Europea; dejando atrás países como Malta y Portugal, que presentan un porcentaje similar.

Desde el inicio de la crisis

Más de 850.000 menores de 25 años abandonan el mercado laboral

Un informe de Asempleo destaca que siete de cada diez parados jóvenes solo tiene estudios de Educación Secundaria
Canarias, Andalucía y Extremadura tienen a más del 60% de sus menores de 25 años en situación de desempleo

CINCO DÍAS | MADRID | 04-04-2013 13:43

20 47 28 5

Temas relacionados: Paro juvenil Desempleo Indicadores económicos Coyuntura económica Empleo España Política laboral Economía Trabajo

En concreto, el número de activos menores de 25 años se ha reducido en 864.100 personas en este periodo, un 33,9%, descenso que contrasta con la media nacional, que arroja un crecimiento de la población activa de 619.900 personas (+2,8%) en estos años.

Tenim les mateixes oportunitats en el mercat de treball?

A4_05 DIU LA PREMSA

CARTAS AL DIRECTOR

El desempleo es un virus

CRISTINA SERRA SÁNCHEZ | Madrid | 11 ABR 2013 - 00:00 CET

Archivado en: Desempleo Reino Unido Empleo Empresas España Economía Política Educación Trabajo Sociedad

Empecé a trabajar a los 16 años combinando trabajo y estudios, acabe una ingeniería en España, una segunda y un máster en Reino Unido y tengo un MBA de una de las *top* 15 escuelas de negocios del mundo, hablo 5 idiomas. Siempre he tenido éxito en mi trabajo y he progresado continuamente. Con 29 años lideraba un equipo de *marketing*de más 10 personas y tenía un presupuesto superior a 10 millones de euros, cumpliendo todos los objetivos marcados...

Ahora tengo 32 años, mi empresa cerró hace unos meses y siento vergüenza de mí misma por estar desempleada.

Creo que soy un ejemplo de que el desempleo es un virus que se está extendiendo en nuestra sociedad sin importar edad, experiencia o formación, y que la vergüenza la deberían de tener aquellos que no están centrando todos sus esfuerzos en políticas capaces de generar empleo.

Igual que en mi trabajo siempre encuentro una solución, innovaré y encontraré la mía, solo espero que todos la encontremos y que no sea la de irnos a otro país.— **Cristina Serra Sánchez.**

Falta de oportunidades

MARTA GALLEGO PARDO | Valencia | 13 ABR 2013 - 00:00 CET

Archivado en: Paro juvenil Emigración Desempleo Empleo Migración Demografía Trabajo Sociedad

Tengo 25 años y tras un año de búsqueda incansable de empleo por fin me han dado mi primera oportunidad laboral. En el extranjero. Muy a mi pesar formo parte de la llamada *generación perdida,* ese 55,7% de paro juvenil declarado. Demasiado formado para un determinado tipo de trabajo y poco experimentado para otro.

La falta de oportunidades no es lo único que va a hacer que esta juventud sin futuro termine emigrando. No se está tomando absolutamente ninguna medida efectiva para paliar el desempleo juvenil porque podría decirse que somos la última preocupación de los Gobiernos. Un problema a largo plazo. Las consecuencias terminarán haciéndose notar porque, tanto mi generación como la venidera, van a tener que emprender el vuelo más allá de estas fronteras. Hacia un futuro totalmente incierto, dejando atrás un país del que nos sentiremos desarraigados. Un país que ha sido incapaz de cuidar de su propio legado.— **Marta Gallego Pardo.**

A4_06 ARTICLE: EL SIGNIFICADO DEL TRABAJO

El significado social del trabajo

En: Anthony Giddens. Sociología. Alianza Editorial. Madrid. 2006

Para la mayoría de nosotros el trabajo ocupa más tiempo de nuestras vidas que cualquier otra actividad. Con frecuencia asociamos la noción de trabajo con la monotonía y la pesadez, con una serie de tareas que desearíamos minimizar y, si fuera posible, no volver a realizar. Sin embargo, el trabajo es algo más que monotonía, pues de lo contrario la gente no se sentiría tan perdida y desorientada cuando queda desempleada. ¿Cómo se encontraría usted si pensara que nunca iba a encontrar trabajo?. En las sociedades contemporáneas, tener un empleo es fundamental para la autoestima. Incluso cuando las condiciones laborales son relativamente desagradables y las tareas aburridas, el trabajo tiende a ser un elemento estructural en el maquillaje psicológico de las personas y en el ciclo de sus actividades diarias. Varias son las características relevantes del trabajo:

1. **El dinero**: La paga o salario es el principal recurso del que dependen muchas personas para cubrir sus necesidades. Sin unos ingresos se multiplica la ansiedad que produce el enfrentarse a la vida cotidiana.
2. **El nivel de actividad**. El trabajo a menudo proporciona la oportunidad de adquirir y ejercitar técnicas y habilidades. Incluso cuando es rutinario, ofrece un entorno estructurado capaz de absorber las energías del individuo. Sin él, dichas oportunidades pueden verse reducidas.
3. **La variedad**. El trabajo proporciona acceso a contextos que contrastan con el entorno doméstico. En el medio laboral, aunque las tareas sean relativamente aburridas, las personas pueden disfrutar haciendo algo diferente a los quehaceres domésticos.
4. **La estructura temporal**. Para aquellas personas que tienen un trabajo remunerado, el día suele estar organizado alrededor del ritmo de trabajo. Aunque éste pueda ser a veces opresivo, proporciona una dirección a nuestras actividades diarias. Quienes carecen de empleo con frecuencia encuentran que el aburrimiento es un gran problema y desarrollan un sentimiento de apatía hacia el tiempo.
5. **Los contactos sociales**. El medio laboral a menudo proporciona amistades y oportunidades de participar en actividades conjuntas con otros. Cuando alguien se ve separado de su entorno laboral, es probable que su círculo de amistades y conocidos quede reducido.
6. **La identidad personal**. El trabajo se suele valorar por el sentido de identidad social estable que ofrece. En concreto en los hombres, la autoestima suele estar relacionada con la contribución económica que realizan para el mantenimiento del hogar.

Ante esta formidable lista, no resulta difícil entender por qué el desempleo puede socavar la confianza del individuo en su valor social.

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
→Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Què és el treball domèstic i familiar? Quina importància té? • Com es comprometen els homes i les dones en el treball domèstic i familiar? Quines conseqüències té per a uns i altres? • Eduquem els infants i joves cap a un model d'igualtat? Quines tendències s'apunten?
Complexitat	Mitjana
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=9W7gAjzsPlc
Breu descripció	Tot i que el discurs de la igualtat cada dia és més present, a Catalunya la major part de les famílies es reparteixen els papers de la mateixa manera, l'home treballa al mercat laboral i la dona s'encarrega de les feines domèstiques i de la cura familiar, a banda d'una feina al mercat laboral, en molts casos. Cada vegada més, la gent jove comparteixen el treball domèstic, malgrat tot la tendència general continua sent desigual entre homes i dones. Per assolir una responsabilitat compartida del treball domèstic i familiar, cal una educació no sexista, posar en valor el treball domèstic i noves mesures per facilitar la conciliació entre la vida personal, laboral i familiar. A partir de la conversa entre dues amigues, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre el repartiment del treball domèstic i familiar a Catalunya.
Vídeos relacionats	**Models de convivència**. En funció del tipus de llars i famílies, és diferent el volum, les càrregues i la distribució del treball domèstic i familiar. Les famílies joves, on tots els seus membres estan ocupats i la dona té estudis universitaris, és on trobem un major repartiment del treball domèstic i familiar. **Treball.** El temps dedicat al treball domèstic i familiar, es resta del temps personal i del temps per al treball remunerat. Les desigualtats en l'accés al mercat de treball estan relacionades amb els rols de gènere i la distribució a les llars del treball domèstic i familiar.

5 VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodo-logia	Materials de suport	Comple-xitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió.	Presentació per part del docent	**D5_01** La divisió sexual del treball **D5_02** Glossari sobre treball domèstic i familiar	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D5_03** Guió per al debat: La conversa **A5_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D5_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A5_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A5_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D5_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D5_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.	Diversa per activitat. Suport de la Caixa d'Eines	**D5_07** Cerquem i expliquem **D5_08** Jocs i dinàmiques **D5_09** Notícies i imatges **D5_10** Passem a l'acció **D5_11** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D5 VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 10) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre el repartiment entre homes i dones del treball domèstic i familiar a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (11).

D5_01 La divisió sexual del treball

D5_02 Glossari sobre treball domèstic i familiar

D5_03 Guió per al debat: La conversa

D5_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D5_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D5_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D5_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem

D5_08 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar

D5_09 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D5_10 Per anar més enllà: Passem a l'acció

D5_11 Altres recursos per al docent

D5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_01 LA DIVISIÓ SEXUAL DEL TREBALL

El primer que cal fer per explicar les desigualtats entre homes i dones és distingir entre sexe i gènere. El sexe es refereix a la diferenciació biològica que hi ha entre mascles i femelles en una espècie (cromosomes, òrgans reproductius...). Entre els humans, s'assignen, però, altres aspectes i funcions de tipus social a les diferències sexuals. Aquesta distribució social és el que s'entén com a gènere. És a través de la identitat de gènere com la societat assigna rols femenins a les dones i rols masculins als homes. Aquests rols tenen una enorme influència en la percepció que les persones tenen de si mateixes o la relació amb els altres. I aquesta distribució de rols pot arribar a ser sexista i, per tant, discriminatòria.

Tot i que el discurs de la igualtat augmenta, el temps de treball remunerat és bàsicament masculí: el 71% dels homes treballa a jornada completa i només el 46% de les dones ho fan. Encara avui, el treball domèstic i familiar és principalment femení: el 19% de les dones renuncia totalment al treball mercantil per fer de mestressa de casa i més del 38% s'integra a temps parcial per poder atendre les necessitats familiars. Quan parlem de la divisió sexual del treball ens referim al repartiment del treball en funció del sexe de les persones, així el treball mercantil o remunerat és en gran mesura masculí i el treball domèstic i familiar realitzat a les llars de manera no remunerada és predominantment femení.

Repartiment del treball domèstic entre els membres de la llar

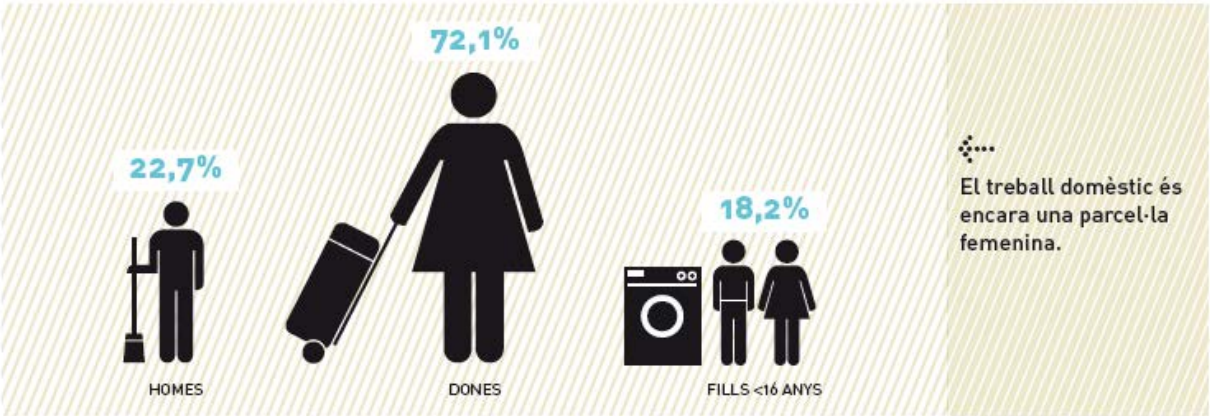

Nota: Els percentatges sumen més de 100 perquè fan referència a una variable multiresposta.
Font: Elaboració pròpia a partir de Sànchez, C. i Llàcer, H. (2005) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

El treball domèstic i familiar (també anomenat treball de cura) inclou tasques imprescindibles per a la vida, tant a la llar com fora de la llar: la neteja, l'elaboració i compra dels aliments, la cura de la roba, el manteniment de la llar, les gestions bancàries, la cura de les persones dependents, les gestions escolars, les gestions de salut, l'estar al cas de l'equilibri emocional, etc.

D5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_01 LA DIVISIÓ SEXUAL DEL TREBALL

El repartiment del treball domèstic i familiar és un tema molt important, no només perquè és fonamental per a la qualitat de la vida, sinó també perquè delimita el tipus de disponibilitat que tindran les persones per al mercat laboral. La taxa d'activitat mostra la voluntat d'inserció en el mercat laboral de les persones. En una societat igualitària no es veurien taxes d'activitat i inactivitat tan diferents entre homes i dones. A Catalunya i a Espanya els homes sempre tenen taxes d'activitat més altes.

El mercat de treball també reflecteix les diferències basades en el gènere a través de diferents condicions de treball per a homes i per a dones (en el rang d'autoritat, en les professions, en la contractació temporal, etc.). Hi ha persones que viuen com un conflicte el desenvolupar tasques o ocupacions que socialment estan realitzades per persones de sexe contrari: com algunes dones a l'exèrcit o homes en professions com l'estètica.

Cada persona disposa d'un temps limitat que distribueix entre els diferents temps de vida: el del treball, el familiar i el personal. La conciliació és l'esforç per millorar la relació entre aquests usos del temps. Les generacions més joves fan més treball compartit, però la mitjana de treball domèstic entre homes i dones encara és molt desigual. El temps és un bé escàs i el repartiment que en fem és un indicador de les desigualtats socials i de les condicions de vida i benestar de les persones.

Participació del pare i la mare en les tasques de cura dels fills

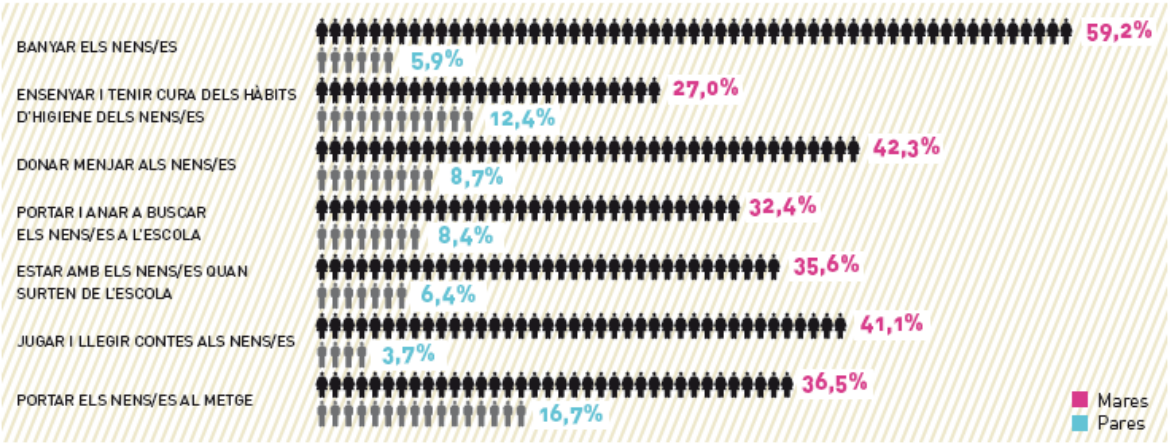

Nota: El gràfic fa referència a les categories de resposta pare-mare, per això els percentatges no arriben a 100.
Font: Elaboració pròpia a partir de Sànchez, C. i Llàcer, H. (2005) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_02 GLOSSARI SOBRE TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Treball domèstic i familiar

- Quan parlem de treball és habitual pensar en el treball mercantil o remunerat i oblidar el treball domèstic i familiar realitzat a les llars de manera no remunerada.
- Aquest oblit no és fortuït. El temps familiar i domèstic és invisible als ulls de molta gent, no té prestigi social i no apareix en cap estadística de creixement econòmic.
- El treball domèstic i familiar ocupa tot un seguit de tasques imprescindibles per a la vida i per a la reproducció de l'espècie. Aquest treball, també anomenat treball de cura, engloba tasques desenvolupades a la llar i fora de la llar que abasten la neteja, l'elaboració i compra dels aliments, la cura de la roba, el manteniment de la llar, les gestions bancàries... però també el tenir cura de les persones dependents, les gestions escolars, les gestions de salut, l'estar al cas de l'equilibri emocional, etc.
- El repartiment del treball domèstic i familiar és un tema molt important, no només perquè és fonamental per a la qualitat de la vida, sinó també perquè delimita el tipus de disponibilitat que tindran les persones per al mercat laboral.

Sexisme

- El sexisme és una discriminació basada en el sexe de la persona. Una societat sexista és aquella on es desenvolupen diferents tasques i rols en funció del sexe i aquests comporten diferents nivells de poder, i això genera desigualtat.
- El sexisme és un tipus de prejudici que impedeix apreciar les persones pels seus mèrits i condueix a pensar que un sexe és superior a l'altre i a creure que hi ha grans diferències entre homes i dones.
- Aquest criteri per a la distribució de les relacions socials encara està plenament establert en la nostra societat malgrat els avenços que s'han produït des d'un punt de vista legal i en les creences.
- Un dels motius per la distribució sexista a la nostra societat és d'arrel patriarcal. El patriarcat situa l'autoritat dels homes com a superior. La conseqüència és que els membres mascles de la societat predominen en les posicions de poder. El cas contrari s'anomena matriarcat.

Socialització diferencial

- La societat encara avui en dia prepara homes i dones per a la realització de tasques diferents. Aquesta diferenciació es fa en funció del sexe de les persones i es produeix des del moment de néixer i fins i tot abans.
- Aquest model de relació es perpetua a través d'una socialització diferencial per raó del sexe. La socialització és el procés pel qual una persona adquireix la cultura de la societat a la qual pertany, mitjançant l'aprenentatge i l'acceptació interna de les normes de conducta i els valors imperants.

D5_02 GLOSSARI SOBRE TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

- Així, mentre ells són socialitzats fonamentalment per a la producció remunerada de béns i serveis, elles són socialitzades majoritàriament per a la reproducció, és a dir, en les tasques domèstiques i per tenir cura de les persones.
- Aquest model diferencial, en una societat que valora primordialment el rendiment econòmic i està altament mercantilitzada, resta valor a l'activitat femenina, ja que, majoritàriament, aquesta no rep remuneració ni prestigi.

Sortir de rol

- Vivim les relacions familiars i socials com a realitats inamovibles: inalterades i, en essència, inalterables. El truc o l'estratagema, com es diu des de la sociologia, consisteix a fer creure a les persones que el que vivim i com ho vivim és l'única manera possible de viure la realitat.
- D'aquesta manera, per exemple, percebem les relacions familiars com a naturals i normals, no com a artificis socials subjectes a canvi. Tot aquest procés de naturalització succeeix a partir de la interiorització dels rols socials. Els rols representen l'ordre normalitzat i s'encarnen en l'experiència humana, de manera que no notem la seva coacció, excepte si sortim del rol.
- Els transsexuals i els transvestits són un exemple de sortida de rol: la seva realitat biològica no és la mateixa que la seva realitat social.

Conciliació dels temps personal, familiar i laboral

- Podem entendre la conciliació com les disposicions que fan possible l'adaptació entre la vida laboral i la familiar en forma de reglaments, horaris, condicions, etc.
- Cada persona disposa d'un temps limitat que distribueix entre els diferents temps de vida: el del treball, el familiar i el personal. La conciliació és l'esforç per millorar la relació entre aquests usos del temps.
- Les polítiques de conciliació laboral i familiar s'inicien a finals del segle passat i la Unió Europea adopta el compromís d'aconseguir que la taxa d'activitat femenina se situï en el 60%.
- Diferents institucions locals i supranacionals fa anys que impulsen polítiques de temps que permetin una nova organització social que afavoreixi la igualtat i la conciliació familiar.
- El fruit d'aquestes polítiques va començar a fer-se present sobretot en les actituds dels joves davant l'ús del seu temps en la petició –quan es pot- d'horaris flexibles o de reduccions de jornades laborals.

(Veure també el Glossari del vídeo de Treball.)

D5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

1. Descripció del vídeo

L'Emma i la seva amiga conversen en una cafeteria, feia molt de temps que no es veien. L'amiga explica que està atabalada per la feina, els fills i el marit, l'Emma se sorprèn que tenir cura del marit estigui al mateix nivell que la cura dels fills ("és que de dilluns a divendres està cansat"). L'amiga es queixa que el seu fill de 12 anys no col·labora gens en les tasques domèstiques ("no fa res i es pensa que viu en un hotel, em costa un munt que tingui l'habitació endreçada, li demano una mica d'ajuda per fer el sopar i em diu que té deures a fer i es posa a jugar a la maquineta"). L'Emma creu que cal fer que canviï aquesta actitud ("després només voldrà que siguin els altres que li facin tot, no pot funcionar com els nostres pares"). Però l'amiga està esgotada, ja que a més té cura de la seva altra filla de 7 mesos, i s'està plantejant renunciar a l'ascens de la feina i demanar un horari de mitja jornada.

2. Claus per a la interpretació

La conversa mostra la situació d'una dona de mitjana edat, que ha de triar una opció de futur amb importants conseqüències: encarregar-se del treball domèstic i familiar o desenvolupar una carrera professional. Fins ara ha fet les dues coses, a costa de la seva salut i el seu lleure personal, perquè no hi ha possibilitat de conciliar aquestes esferes de la vida sense el compromís de tots els membres de la família i de la societat. Tot i que ha estat educada per desenvolupar un futur professional, amb dos infants i davant del no repartiment a la llar del treball domèstic i familiar, que és de vital importància per a la vida de la família i l'educació dels infants, decideix abandonar, en principi temporalment, la seva carrera professional.

Aquesta és la disjuntiva amb la qual es troben moltes dones a Catalunya i segons les dades, la majoria opten per reduir la seva participació al mercat laboral, amb implicacions professionals com l'estancament de sou i d'ascens a les empreses (conegut com a sostre de vidre), les dificultats de reinserció al mercat laboral (més accentuades pel moment de crisi econòmica actual) i les conseqüències en l'etapa de jubilació, en pensions més reduïdes o no contributives, entre d'altres.

Tot i que socialment el discurs de la igualtat augmenta, el 90% de les famílies no fan un repartiment igualitari del treball domèstic i familiar i aquest és el model que aprenen les noves generacions, on les nenes/noies segueixen participant molt més que els nens/nois.

D5_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que l'alumnat pugui recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir què diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el/la docent ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes a l'alumnat perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Per què no s'han trobat abans les dues amigues?	Una d'elles no disposava de temps lliure, ja que treballa a jornada completa i s'ocupa també de tot el treball domèstic i familiar.
Quins problemes té l'amiga? Què en pensa l'Emma?	Els problemes que té giren al voltant del no repartiment del treball domèstic i familiar, que recau només sobre ella i fa que s'esgoti. L'Emma creu que cal buscar la manera d'implicar el marit i el fill en el treball domèstic i familiar.
Quines solucions proposa l'amiga? Què creieu que en pensa l'Emma?	L'amiga proposa reduir hores a la seva feina, renunciant a un ascens laboral. L'Emma no sembla que aprovi la idea.

D5 VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació, trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen al vídeo.

Com es comprometen homes i dones en el treball domèstic i familiar?

El que diu la gent

Sílvia, 35 anys, viu en família. Ell s'encarrega de treballar fora de casa i la meva feina és fer el treball domèstic, però ell col·labora amb el que pot i jo col·laboro econòmicament amb el que puc.

Rosa, 70 anys, viu sola. Jo faig les feines de casa.

Jordi, 23 anys, viu en família. Del treball domèstic se n'encarrega bàsicament la mare, però el pare també ajuda.

Natàlia, 29 anys, viu en família. Les feines les faig jo perquè el meu marit treballa tot el dia.

Nàdia, 30 anys, viu en família. A casa meva hem intentat sempre repartir-ho, fins i tot hem fet taules amb a qui li toca què, però jo ara estic a l'atur, i evidentment les hores que ell està a la feina i jo a casa, faig coses que ell no fa.

Elisa, 41 anys, viu en família. Ha canviat, sí, el model que tenim a casa és compartit, és diferent d'anys enrere, que el pare es dedicava a treballar fora i la mare es dedicava a les tasques domèstiques.

Eduard, 18 anys, viu en família. Hi ha l'estereotip de què les dones han de fer les coses de casa, són estereotips que vénen de fa temps.

El que diuen les dades

El 72% del treball domèstic el fan les dones. El 19% de les dones renuncia totalment al treball remunerat per fer de mestressa de casa. Més del 38% treballa a temps parcial per atendre les necessitats familiars. Al 90% de les llars catalanes el repartiment del treball domèstic i familiar entre homes i dones és desigual.

Eduquem les noves generacions cap a un model d'igualtat?

El que diu la gent

Esteve, 66 anys, viu en família. La generació més jove segur que col·laboren molt més.

Carlota, 40 anys, viu en parella. Els nens no estan implicats a la cuina, a les tasques diàries, i les nenes més, encara veig diferències.

Ferran, 45 anys, viu en família. La generació dels meus fills, ho veig quan els vaig a buscar a l'escola, ho veig amb molts comentaris, són molt més conservadors.

D5_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

Eduard, 18 anys, viu en família. Cal un feminisme més positiu, no pot ser que hi hagi igualtat per estar a les juntes directives de les empreses i no per picar pedra.

Nàdia, 30 anys, viu en família. Crec que aquestes coses estan canviant, ja. Jo a casa, sóc una dona sola amb 4 homes, 3 són nens però més endavant seran homes, jo almenys ho tinc clar, que a casa tots hem de fer el mateix.

El que diuen les dades

Les noies assumeixen un 12,5% de les tasques domèstiques i els nois un 5,7%, per tant, les desigualtats no han disminuït entre els joves. L'educació de les dones ha canviat per l'accés als estudis i la priorització del seu futur professional per davant de les qüestions domèstiques.

2. Claus per a la interpretació

Les situacions quotidianes de la gent del carrer, en general, mostren força coincidències amb les dades quan parlem de com es reparteix el treball domèstic i familiar. En canvi, la percepció sobre el repartiment d'aquestes tasques a les llars i l'evolució cap a un repartiment més equitatiu sembla més positiva que el que ens mostren les dades. Veiem alguns exemples.

La major part de les persones entrevistades diuen que és la dona qui s'ocupa del treball domèstic i familiar amb la col·laboració del marit. Segons l'Elisa (41 anys), el model ha canviat i ja no hi ha un repartiment de papers com abans, però les dades ens indiquen que el 72% del treball domèstic el fan les dones i només a un 10% de llars el repartiment és igualitari. Com diu l'Eduard (18 anys) hi ha uns estereotips de gènere (sobre el comportament d'homes i dones) que encara s'arrosseguen. Pel que fa a si eduquem en la igualtat, en general l'opinió del carrer és que sí, en contra del que veiem a les dades, només algunes opinions com les de la Carlota (40 anys) reforcen el que veiem a les dades, que els infants i joves participen poc del treball domèstic i familiar i, en tot cas, les noies ho fan més que els nois.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat també té un paper molt important en la visió de l'evolució i el canvi social.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per aquests motius, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

D5_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals –en aquest cas en relació amb el repartiment del treball domèstic entre homes i dones. I aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no hem d'entendre les dades com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que l'alumnat pugui recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p. ex. un grup es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències i semblances hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens demostren les dades?
2. Quines persones del carrer pensen que hi ha un repartiment més igualitari del treball domèstic i familiar?
3. I quines persones del carrer creuen que entre els nois i les noies joves el treball domèstic i familiar és desigual?
4. Creieu que la situació personal de la gent del carrer que opina pot estar influint en la seva percepció de la realitat?
5. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades us ha ajudat a comprendre millor el que està passant al vostre voltant?

D5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_05 **GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?**

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau sobre les desigualtats de gènere, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre com l'afecta aquesta realitat social que es vol analitzar.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

En funció de les característiques del grup classe i dels seus interessos el debat es pot enfocar des del punt de vista de la importància del treball domèstic i familiar per a la vida, de les problemàtiques relacionades amb la conciliació laboral, personal i familiar, o es pot parlar sobre les desigualtats entre homes i dones.

1. Quines feines domèstiques feu vosaltres a casa habitualment?
2. Quant de temps us porta fer-les per dia o per setmana?
3. Heu discutit mai a casa per les feines domèstiques? Com ho heu solucionat?
4. Quines tasques fa el vostre pare?
5. I quines tasques fa la mare?
6. Per què creieu que les dones fan unes tasques i els homes unes altres? Podrien intercanviar-les?
7. Quines conseqüències comporta el repartiment del treball domèstic i familiar que teniu a casa? I en la igualtat entre homes i dones?
8. Què passaria si la mare no fes res del treball domèstic i familiar?
9. Creieu que és just el repartiment de les tasques domèstiques de casa vostra? Per què?
10. Amb la crisi econòmica, heu observat canvis en el repartiment del treball domèstic i familiar a la vostra llar? Quins canvis s'han donat?

D5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_06 GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre com es reparteixen el treball domèstic i familiar les llars catalanes sobre la base del vídeo i de les pròpies experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per incidir en l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quina societat voldríem i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Aquesta mirada col·lectiva es combina amb una altra, que té una dimensió personal, i tracta la qüestió de què faríem per repartir millor les feines domèstiques i de cura familiar a la pròpia llar.

2. Preguntes per al debat

1. El vídeo proposa algunes accions per avançar en la igualtat entre homes i dones i en el repartiment del treball domèstic i familiar: una educació no sexista (tractant igual nois i noies), donar valor al treball domèstic i familiar i facilitar la conciliació entre vida laboral i familiar (horaris, suports econòmics,...). Creieu que aquestes accions ajudarien?
2. Si fóssiu el/la president/a de la Generalitat o del Govern espanyol... què faríeu perquè hi hagués més igualtat entre homes i dones?
3. A casa vostra, què podeu fer per millorar el repartiment del treball domèstic i familiar?
4. I a la vostra vida, què podeu fer per aproximar-nos a la igualtat entre els homes i les dones?
5. Vosaltres com repartireu el treball domèstic quan formeu una família? Creieu que haureu d'escollir entre una carrera professional o fer el treball domèstic i familiar?

D5_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM**

FEM UNA ENQUESTA SOBRE TREBALL DOMÈSTIC

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana • Tractament de la informació	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

1. Analitzar com es reparteix el treball domèstic i familiar a la pròpia llar i analitzar les seves causes i conseqüències.
2. Aprendre a fer preguntes i a exercir una escolta activa.
3. Aprendre a interpretar unes dades, analitzar la informació que se n'extreu i argumentar les principals idees.

3. Descripció

Es tracta d'elaborar un qüestionari i fer una enquesta a totes les persones de la llar (inclòs l'alumne) sobre les hores o els minuts que destina aproximadament cada setmana a les tasques domèstiques. El resultat serà una taula. A les files, totes les tasques domèstiques que se'ns acudeixin, com: escombrar, fregar plats, treure la pols, netejar, ordenar, fer els llits, rentar, estendre, planxar i col·locar a l'armari la roba, baixar les escombraries, jugar amb els infants, portar-los al parc, al metge, a l'escola, cuidar-los quan emmalalteixen, donar-los el menjar, comprar-los el menjar, la roba i el material escolar, cosir-los la roba, revisar els seus treballs... fer el menjar i parar taula, fer reparacions de la casa (arreglar endolls, canviar bombetes, penjar quadres, pintar) i altres com tenir cura de les plantes, tenir cura dels animals...

Les columnes de la taula seran les persones a qui preguntem. Ompliu la taula amb el temps de les tasques que fa cada membre de la família. Després podem fer un gràfic de barres amb un color diferent per a cada membre i analitzar les variables estadístiques. El debat a l'aula gira entorn de les diferències en el repartiment domèstic i familiar a cada llar i les causes i conseqüències que comporta.

4. Materials de suport

Veure a **Altres recursos per al docent**: "Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una enquesta?".

D5_08 PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR

REPRESENTEM UNA ESCENA DOMÈSTICA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

1. Reflexionar sobre les problemàtiques associades a les desigualtats entre homes i dones en l'àmbit públic (la feina, la societat...) i en l'àmbit privat (la llar).
2. Treballar l'empatia entre les persones, és a dir, facilitar la reflexió a partir de posar-se en el lloc de l'altre.
3. Generar cohesió de grup, tant en el grup de treball com en el grup classe.

3. Descripció

Es divideix la classe en grups de 2 a 6 persones i es proposa a cada grup que representi diferents situacions a la llar, tenint en compte models de famílies i llars diversos (parella, família nuclear, família extensa, amics que comparteixen pis, etc.). El docent pot suggerir possibles situacions a cada grup relacionades amb el repartiment del treball domèstic i familiar (per exemple, a partir de: a qui li toca treure a passejar el gos, qui havia de comprar el sopar, per què no em puc posar la meva camisa preferida...) o pot demanar que les pensin ells i elles.

L'exercici consisteix a preparar un guió senzill, pensar en un atrezzo a partir dels materials i robes que hi ha a l'aula i assajar l'escena domèstica en molt poc temps (uns 15 min). Després representen les situacions davant de la resta de la classe i es fa un debat sobre què reflecteixen les escenes.

D5_09 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR**

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE TREBALL DOMÈSTIC

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb el treball. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A5_04 Imatges per pensar
A5_05 Diu la premsa...

D5 VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

D5_10 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: PASSEM A L'ACCIÓ**

FEM UN VÍDEO PER SENSIBILITZAR

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència artística	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Tecnologia • Educació visual i plàstica

2. Objectius

1. Reflexionar sobre les problemàtiques associades a les desigualtats entre homes i dones en l'àmbit públic (la feina, la societat...) i en l'àmbit privat (la llar).
2. Treballar la creativitat i l'ús d'eines multimèdia, especialment relacionades amb l'edició del vídeo.
3. Generar cohesió de grup, tant en el grup de treball com en el grup classe.

3. Descripció

Es proposa fer un vídeo d'1 a 4 minuts, enregistrat amb càmera de fotos, telèfon smartphone o altres dispositius,... o bé a través de l'ordinador, com a campanya de sensibilització sobre la igualtat entre homes i dones a Catalunya, al municipi o al barri, d'una manera atractiva, senzilla i divertida.

En grups de 3-4 persones es discuteix sobre l'argument i el guió del vídeo, els missatges que es donaran, el context, les escenes, com s'enregistrarà,... Si es fa amb ordinador, es poden utilitzar programes senzills i gratuïts com Go Animate (http://goanimate.com/videomaker) o Sparkol (www.sparkol.com). Si es fa amb càmera o telèfon, un cop enregistrat el vídeo, es pot editar amb programes senzills com Windows Movie Maker: http://windows-movie-maker.softonic.com. El resultat es presentarà i es projectarà a l'aula i en altres espais de l'escola, el barri...

4. Materials de suport

Veure exemples de vídeos de campanyes de sensibilització a la taula amb **Altres recursos per al docent,** al final d'aquest quadern.

D5_11 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
La vivència del temps: dificultats, escassetat i desigualtats Resum d'un estudi sobre la gestió del temps quotidià de la sociòloga Sara Moreno, que mostra com les persones viuen el temps de manera diversa i més o menys problemàtica. Aproximar-se a comprendre com els diferents grups i classes socials perceben el temps és explicar els elements d'una realitat desigual de la nostra societat, sovint poc visible.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/7_vivencia_del_temps.pdf
Els usos del temps a Catalunya Resum d'un estudi sobre els usos del temps a Catalunya que insisteix en la desigualtat existent entre homes i dones en el repartiment del treball domèstic i familiar i en l'accés al treball laboral fora de la llar.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/13_usos_temps.pdf
Les desigualtats en el mercat laboral català Resum dels resultats d'un estudi sobre les desigualtats en el mercat de treball, que posa de manifest les particularitats del mercat de treball a Catalunya i la seva incidència decisiva en la generació de desigualtats.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/9_desigualtats_mercat_laboral_catala.pdf

Premsa i altres publicacions

Descripció	Ubicació
Informe 8 de març de 2013 Estudi sobre la situació de les dones al mercat laboral que elabora cada any el sindicat CCOO, a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa de l'any anterior.	www.ccoo.cat/pdf_documents/2013/Informe8marc2013.pdf
La participació en el treball domèstic no remunerat a Catalunya (2007) Dossier Idescat dedicat a l'anàlisi del repartiment entre el treball domèstic i familiar a Catalunya, fet al 2012.	www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/cataleg/pdfdocs/dossier10.pdf
La mujer camina hacia la precariedad Article de *El País* (06/03/13) sobre com afecten les mesures polítiques que s'estan prenent en el context de crisi a la igualtat entre homes i dones.	sociedad.elpais.com/sociedad/2013/03/06/actualidad/1362567867_252438.html

D5_11 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
¿Como hacer para que su marido colabore en las tareas de casa? Article del diari *ABC* (02/12/12) sobre recomanacions a les esposes perquè els seus marits "col·laborin" més en el treball domèstic.	http://www.abc.es/familia/20121202/abci-compartir-tareas-domesticas-201211281513.html
Maridos que sí colaboran en las tareas de casa Article d'opinió d'una psicòloga al diari *ABC* (14/10/12) sobre els canvis en el repartiment del treball domèstic i familiar.	http://www.abc.es/20121014/familia-parejas/abci-reparto-tareas-hogar-201210111353.html

Materials didàctics

Descripció	Ubicació
Ni +, ni -, iguals. Conjunt de materials didàctics d'orientació laboral en igualtat adreçat a l'alumnat de secundària i elaborat pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya. Els materials estan adreçats a treballar temes relacionats amb la igualtat d'oportunitats i trencar els estereotips de gènere al treball.	www20.gencat.cat/portal/site/empresaiocupacio/menuitem.32aac87fcae8e050a6740d63b0c0e1a0/?vgnextoid=a2084fc36e872210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextchannel=a2084fc36e872210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default
Centenari del Dia Internacional de les Dones. Diari de l'escola Proposta educativa promoguda per VilaWeb i el portal educatiu edu365.cat, adreçada a escolars i mestres d'educació infantil, primària, secundària i batxillerat, amb informació de qualitat via Internet.	http://www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=3857832

Webs

Descripció	Ubicació
Banc de recursos per a la docència de l'Observatori de la Igualtat de la UAB Recull de materials per facilitar la introducció de la perspectiva de gènere a la docència universitària.	http://observatori-diagnostics.uab.es/Recursos/Banc.asp
***X*-IGUAL** Programa educatiu dirigit a centres d'ensenyament secundari per promocionar la igualtat d'oportunitats i prevenir la violència de gènere entre els i les joves. Espai de reflexió a través dels videojocs i, en general, de les TIC.	http://x-igual.org/index.php/ca/

D5_11 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Vídeos

Descripció	Ubicació
Una història sobre la igualtat de gènere Vídeo elaborat per la Unió Europea per explicar les diferències entre homes i dones al mercat laboral.	youtu.be/DQNm0EhHmdw
Igualdad de género en el hogar Vídeo fet per una escola de primària sobre el repartiment de les tasques domèstiques.	http://youtu.be/AIjqxhkS9cA
Els homes i les dones. 2007. Claudia Vallvè Es tracta d'un breu documental sobre què en pensen, de la igualtat entre homes i dones, un grup d'infants de 8 anys.	https://vimeo.com/65822361

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
Baby boom. 1987 (Traduïda al castellà com a *Baby, tú vales mucho*). Explica el canvi de vida radical d'una important executiva quan li deixen com a herència un nadó.	Disponibles al viodeoclub
En busca de la felicidad. 2006 Explica el cas real d'un home que, abandonat per la seva parella, es fa càrrec del seu fill de 5 anys, i alhora intenta superar una situació de pobresa, causada per la pèrdua del treball.	

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04-05) trobareu articles de premsa i altres recursos per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement, tal i com s'explica al **Quadern del docent**.

A5_01 Qüestionari: La conversa

A5_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A5_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A5_04 Diu la premsa...

A5_05 Imatges per pensar

A5

VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb la conversa de dues amigues en una cafeteria. Feia molt de temps que l'Emma i la seva amiga no es veien i parlen sobre per què no s'han pogut trobar abans i sobre la situació familiar, personal i laboral de l'amiga de l'Emma. Escolta atentament la conversa i respon a les següents preguntes:

1. Per què no s'han trobat abans les dues amigues?

2. Quins problemes té l'amiga? Què en pensa l'Emma?

3. Quines solucions proposa l'amiga? Què creieu que en pensa l'Emma?

A5 VÍDEO

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Com es comprometen homes i dones en el treball domèstic i familiar?	
Eduquem les noves generacions cap a un model d'igualtat?	

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Com es comprometen homes i dones en el treball domèstic i familiar?	Sílvia, 35 anys, viu en família	
	Rosa, 70 anys, viu sola	
	Jordi, 23 anys, viu en família	
	Natàlia, 29 anys, viu en família	
	Nàdia, 30 anys, viu en família	
	Elisa, 41 anys, viu en família	
	Eduard, 18 anys, viu en família	

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Eduquem les noves generacions cap a un model d'igualtat?	Esteve, 66 anys, viu en família	
	Carlota, 40 anys, viu en parella	
	Ferran, 45 anys, viu en família	
	Eduard, 18 anys, viu en família	
	Nàdia, 30 anys, viu en família	

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_04 DIU LA PREMSA...

EL PAÍS

PORTADA | INTERNACIONAL | POLÍ

SOCIEDAD

VIDA & ARTES | EDUCACIÓN | SALUD | CIENCIA | MEDIO AMBIENTE | IGUALDAD | CONSUMO | CO

ESTÁ PASANDO | Huelga 9M | Ley Costas | Secuestros | Greenpeace | Niños robados

DÍA INTERNACIONAL DE LA MUJER 2013 »

La mujer camina hacia la precariedad

- Los recortes en educación, sanidad y dependencia lastran la igualdad
- Aumenta la preocupación de los españoles por la brecha salarial
- La conciliación retrocede
- El número de parlamentarias aumenta por la aplicación de cuotas
- La ONU pugna por sacar un texto sobre los derechos de las mujeres
- Los corresponsales dan plantón a Ana Mato por no admitir preguntas

EUROBARÓMETRO SOBRE LAS DESIGUALDADES DE GÉNERO

1.001 entrevistas entre el 4 y el 6 de febrero de 2013

En su opinión, de la siguiente lista, **¿qué desigualdades entre géneros, si es que hay alguna, han empeorado como consecuencia de la crisis?** (En porcentaje. Máximo tres respuestas)

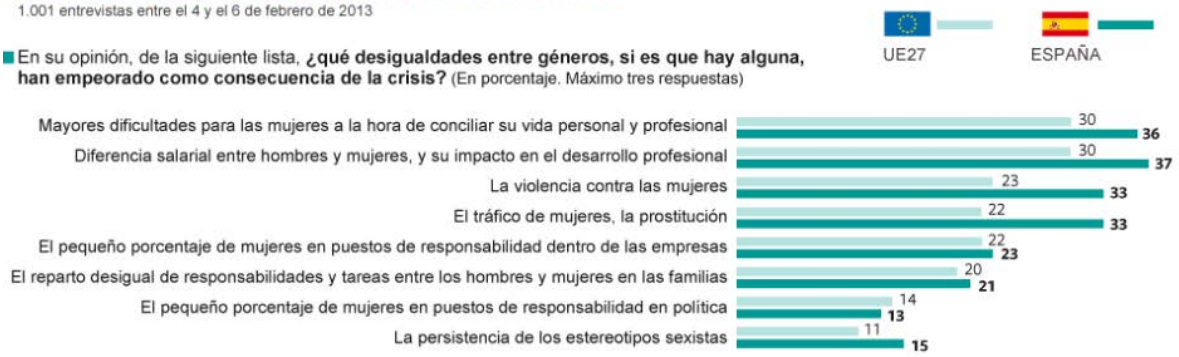

En su opinión, de los siguientes aspectos, **¿a cuáles dará el empleador mayor importancia a la hora de contratar a una MUJER,** en comparación con la importancia que le daría si estuviera buscando contratar a un hombre?
(En porcentaje. Máximo tres respuestas)

Y, **¿a qué aspectos dará mayor importancia a la hora de contratar a un HOMBRE que a la hora de contratar a una mujer?**
(En porcentaje. Máximo tres respuestas)

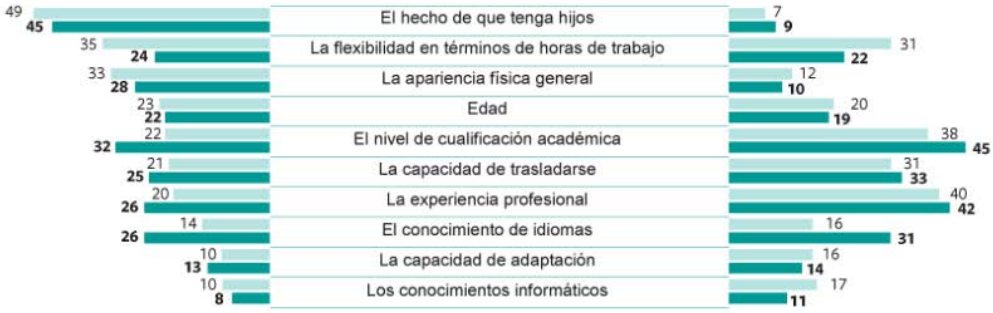

A5_04 DIU LA PREMSA...

PAREJAS / FAMILIA

Maridos que sí colaboran en las tareas de casa

Los padres de hoy han aprendido a implicarse, según este artículo de la psicóloga Ana Roa

ABC / MADRID
Día 16/10/2012 - 02.11h

I. PERMUY
Alicia y David comparten las tareas dentro del hogar

FAMILIA

¿Cómo hacer para que su marido colabore en las tareas de casa?

M. J. PÉREZ-BARCO / MADRID | Día 02/12/2012 - 03.52h

- Dividir los quehaceres domésticos según las habilidades ayuda a compartir esas rutinas

ABC
Una pareja al cien por cien en el cuidado de sus hijos y del hogar

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_05 IMATGES PER PENSAR

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Avancem cap a la igualtat entre els homes i les dones?

A5_05 IMATGES PER PENSAR

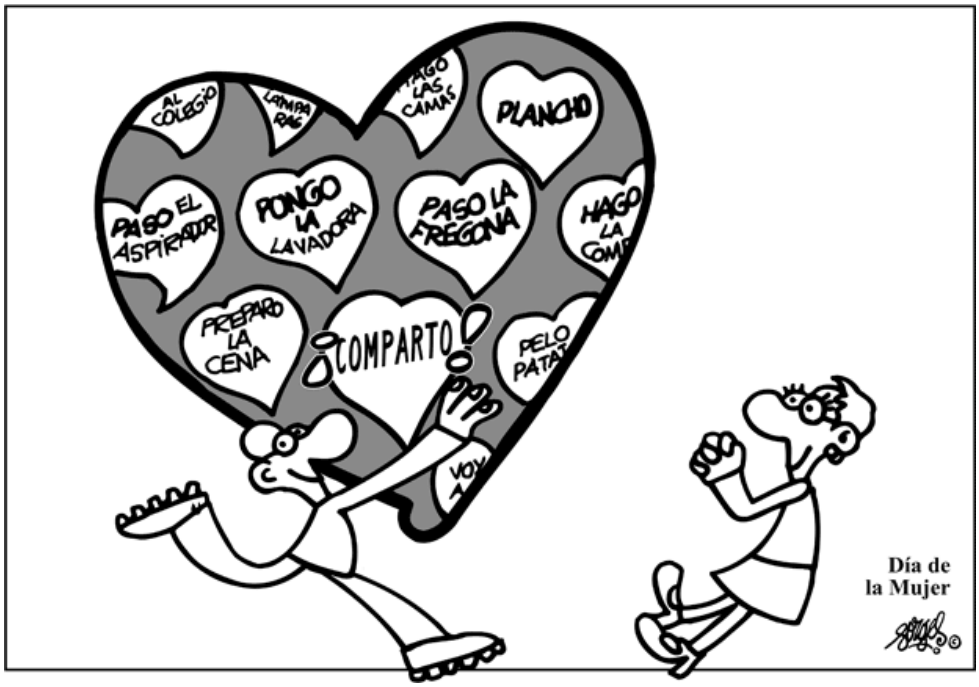

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	→Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Quins problemes hi ha a Catalunya per accedir a un habitatge? • Qui té l'habitatge en propietat i qui viu de lloguer a Catalunya? • Com ha canviat el nivell d'endeutament de les llars catalanes?
Complexitat	Mitjana
Breu descripció	Fins a l'arribada de la crisi, a Catalunya hi havia una intensa activitat constructora i els preus dels habitatges es van multiplicar per tres tant en la compra com en el lloguer. En conseqüència, mai com avui les famílies catalanes havien estat tan endeutades per pagar les despeses del seu habitatge. La situació d'incertesa laboral actual fa que moltes llars estiguin en situació de risc de no poder fer front als costos de l'habitatge. Per capgirar aquesta situació caldria ajudar les famílies més vulnerables, les que tenen infants o persones dependents al seu càrrec. A partir de la conversa entre els membres d'una família, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre la situació de l'habitatge a Catalunya.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=COGsM6aQNUw
Vídeos relacionats	**Pobresa**. Les dificultats per fer front al cost de l'habitatge estan portant moltes persones i famílies a situacions de pobresa (tot i que no és l'únic factor). **Joventut i emancipació**. La gent jove és un dels col·lectius amb més dificultats per accedir a un habitatge, degut a l'atur juvenil, a unes condicions laborals precàries, a l'allargament de la fase d'estudis i, especialment, al preu elevat de l'habitatge. **Models de convivència**. Els diferents models de llars i família actuals (monoparentals, reconstituïdes...) requereixen habitatges adaptats a les seves necessitats i accessibles d'acord amb els ingressos de la llar.

6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodo-logia	Materials de suport	Comple-xitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió.	Presentació per part del docent	**D6_01** L'habitatge a Catalunya **D6_02** Glossari sobre habitatge	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D6_03** Guió per al debat: La conversa **A6_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D6_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A6_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A6_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D6_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D6_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D6_07 / 08** Cerquem i expliquem (1 i 2) **D6_09** Notícies i imatges per pensar **D6_10 / 11** Passem a l'acció (1 i 2) **D6_11** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 11) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre la situació de l'habitatge a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (12).

D6_01 L'habitatge a Catalunya

D6_02 Glossari sobre habitatge

D6_03 Guió per al debat: La conversa

D6_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D6_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D6_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D6_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (1)

D6_08 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem (2)

D6_09 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D6_10 Per anar més enllà: Passem a l'acció (1)

D6_11 Per anar més enllà: Passem a l'acció (2)

D6_12 Altres recursos per al docent

D6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_01 L'HABITATGE A CATALUNYA

Entendre l'habitatge per entendre la societat

Conèixer com és l'habitatge de les persones que viuen a Catalunya ens permet aproximar-nos des d'una altra perspectiva a com és la societat catalana i quines són les seves condicions de vida. Així mateix, analitzar les dificultats d'accés i de manteniment de l'habitatge i les diferents modalitats de tinença (propietat o lloguer) ens ajuda a conèixer millor les desigualtats socials existents. L'augment del preu de l'habitatge i del nivell d'endeutament de les famílies són elements clau per comprendre la realitat social actual. Per tot això, entendre l'habitatge és, en certa manera, entendre també una mica millor la nostra societat.

Des de l'inici del PaD, hi va haver un interès en l'anàlisi d'aquests temes, per això, s'han portat a terme dues recerques específiques els darrers anys (2005 i 2009), a partir de les dades recollides a les diferents onades de l'enquesta panel.

L'habitatge és l'espai per a la vida familiar i la privacitat, on resideixen les llars, que són les unitats de convivència bàsiques de les persones. Per això, viure en un habitatge digne constitueix el pilar del dret a la vida, ja que un habitatge es considera essencial per garantir el dret a la família, a la no ingerència en la vida privada, a la seguretat personal i a la salut.

Com són els habitatges a Catalunya? Quins problemes tenen?

Segons les dades del PaD, la majoria de la població catalana afirma residir en habitatges construïts després de l'any 1970 (65%) i un 31% de la població resideix en habitatges construïts després de 1990, en especial, fora de la ciutat de Barcelona. Però cal tenir present que el 9% de la població viu en habitatges anteriors a 1950 i que són aquestes construccions més antigues les que més pes tenen entre la població amb problemes al seu habitatge.

Abans de la crisi, el 16% de la població catalana deia que tindria necessitat de realitzar una petita reforma o una rehabilitació important en el seu habitatge. El 73% mencionava que tenia dificultats econòmiques per portar-ho a terme. La menció de dificultats importants augmenta amb els anys, a mesura que es fan més patents les dificultats econòmiques de les famílies. Cal tenir en compte que a l'1,7% del total de les llars catalanes (unes 45.000) es necessitaria una rehabilitació de l'habitatge per adaptar-lo a una persona amb dificultats de mobilitat.

Qui viu de lloguer i qui viu de propietat a Catalunya

La gran majoria de la població catalana té l'habitatge en propietat (83%), tot i que aproximadament la meitat de la població (47%) encara l'està pagant. A més, entre els anys 2001 i 2005, el període de la bombolla immobiliària, el nombre d'hipoteques a Catalunya gairebé es va doblar, sent la població de 35 a 49 anys la que té un major nivell d'endeutament.

L'opció del lloguer és molt més minoritària (17%). Els joves que viuen a Barcelona ciutat i els nascuts fora de l'Estat espanyol són els qui lloguen més. Tradicionalment, l'opció del lloguer ha estat per als joves una opció transitòria, ja que compraven un habitatge quan tenien els mitjans

D6_01 L'HABITATGE A CATALUNYA

econòmics disponibles. Però, arran de la crisi i atesos els elevats preus dels habitatges, l'atur juvenil i la precarietat laboral, molts joves estan optant pel lloguer com una opció permanent, com ja fa temps que ho és per a les famílies amb menys recursos.

Llars que estan de lloguer, per edat dels llogaters

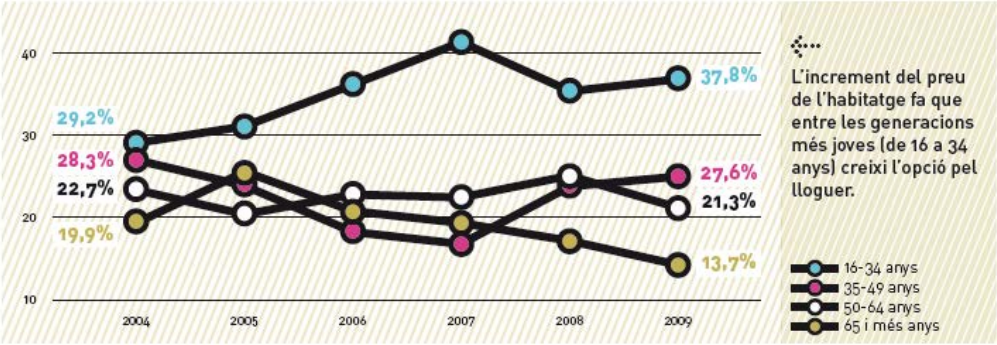

Font: Elaboració pròpia a partir de Bosch Meda, J. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

L'evolució de l'endeutament de les famílies

Durant els anys de la bombolla immobiliària, a Catalunya els preus dels habitatges de lloguer i compra es van doblar i fins i tot triplicar. Per exemple, el preu mitjà de les quotes de les hipoteques va créixer un 68% i en la mateixa etapa el preu del lloguer es va encarir un 135%. En conseqüència, mai les llars catalanes havien estat tan endeutades i en l'actual situació de crisi i d'incertesa laboral el 58% de les persones entre 16 i 49 anys afirmen tenir moltes dificultats per arribar a final de mes.

Encariment del preu mitjà de les hipoteques i els lloguers (2001-2009)

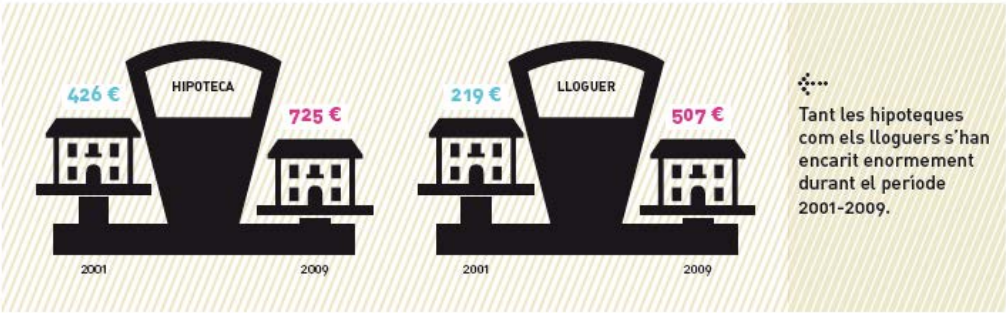

Font: Elaboració pròpia a partir de Bosch Meda, J. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Davant de l'allau de desnonaments que s'estan vivint a l'Estat espanyol, el teixit social i cívic del país s'ha organitzat i són diverses les iniciatives per millorar la situació de l'habitatge. Cal destacar els dispositius d'habitatge d'entitats socials i la Iniciativa Legislativa Popular presentada per la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) al març del 2013.

D6 VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_02 GLOSSARI SOBRE HABITATGE

Habitatge

- Els éssers humans des de l'antiguitat han buscat refugi per protegir-se de les inclemències climàtiques i, a partir del sedentarisme, per conviure en col·lectius i grups.
- Els habitatges no són iguals arreu dels territoris ni en les diferents cultures. El disseny dels recintes reflecteix significats socials i culturals. En contrast amb altres habitatges com les cases comunals indonèsies o africanes, o les tendes dels pobles siberians o indis, històricament, els habitatges a Catalunya són cases o edificacions formats per parets i un sostre que s'organitzen en diferents estances.
- A Occident, les cases solen ser l'espai per a la vida familiar i la privacitat, en contrast amb l'espai públic (carrers, places, mercats) o l'espai natural.

Dret a l'habitatge

- L'article 25 de la Declaració Universal dels Drets Humans i moltes altres resolucions i lleis inclosa la Constitució espanyola consoliden l'habitatge com un dret.
- Aquest dret sovint es considera el pilar del dret a la vida, ja que tenir un habitatge, o una llar, es considera essencial per garantir el dret a la família, a la no ingerència en la vida privada, a la seguretat personal i a la salut.
- Però quan parlem d'habitatge cal tenir en compte que aquest ha de ser mínimament adequat i digne. Per a les Nacions Unides un habitatge és adient si hi ha seguretat jurídica en la seva tinença; si disposa dels serveis, els materials i la infraestructura mínima requerits en aquella cultura; si les despeses són suportables, i si compleix les mínimes condicions d'habitabilitat i accés.
- Arran de la darrera crisi econòmica al nostre país, existeix una gran protesta social ja que hi ha drets econòmics que es fan prevaldre per sobre del dret a l'habitatge i, en conseqüència, moltes persones i famílies són desnonades.

Règim de tinença

- La tinença o règim de tinença fa referència a les diferents maneres de viure legalment en un edifici. A Catalunya les tres modalitats més importants són: la propietat, el lloguer o la cessió (gratuïta o semigratuïta), sent la primera la majoritària i la segona una opció també molt implantada.
- La propietat dóna el dret a l'habitatge tant en ús com en sòl i es regeix per un títol de propietat (escriptures) atorgat per les autoritats públiques.
- El lloguer es regeix per un contracte on s'estipula les condicions i la durada de l'ús de l'habitatge. Normalment, una de les condicions per poder fer un contracte de lloguer és donar per avançat una quantitat pactada al propietari que es pot recuperar en deixar l'habitatge. Aquesta

D6_02 GLOSSARI SOBRE HABITATGE

quantitat de diners s'anomena fiança.

- La tendència a invertir en un habitatge de propietat és un dels factors que ha desencadenat part de la problemàtica social actual, ja que molts habitatges es van adquirir a uns preus molt elevats (bombolla immobiliària) i van necessitar alts crèdits hipotecaris, i això va augmentar molt el deute contret per les famílies i el cost de la vida. Per això, en un moment com l'actual en què hi ha pocs ingressos econòmics a moltes llars, el cost de l'habitatge o l'endeutament que moltes famílies tenen per viure no es pot assumir.
- L'administració pot fer habitatge protegit o social per vendre'l o llogar-lo a preus més reduïts, normalment a famílies amb pocs recursos. Però a Catalunya hi ha un dèficit de pisos en aquestes condicions.
- Fer una hipoteca és accedir a una quantitat de diners que una institució bancària avança i que s'han de retornar en el període de temps pactat i amb els interessos establerts. Els interessos solen ser variables i vol dir que tu et comprometes a tornar una quantitat extra al banc pels diners que t'ha avançat.
- Però hi ha més modalitats de tinença, amb poca implantació al nostre país, com ara el lloguer amb opció de compra, la copropietat, la cessió d'ús, o el dret de superfície.

Sense sostre

- Les persones sense sostre no tenen una llar pròpia, generalment per motius lligats a la pobresa. No és una situació escollida voluntàriament i, per tant, no inclou fenòmens com l'okupació o el nomadisme.
- Usualment és producte de situacions de pobresa perllongada que porten a no poder mantenir les despeses d'un habitatge.
- En altres països també pot ser degut a l'acció de catàstrofes climàtiques com huracans o terratrèmols.
- Es calcula que a principis de segle, a l'Estat espanyol hi havia més de 30.000 persones sense sostre i al món aquest problema afecta 100 milions de persones.

D6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_03 **GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA**

1. Descripció del vídeo

Una família formada pels pares i la filla es troben en una cafeteria. La filla ha de deixar en breu el pis de lloguer perquè s'acaba el seu contracte i ha de buscar-ne un de nou, pagar la fiança... La mare li suggereix que compri un pis però hi ha massa impediments ("hauria de marxar de la ciutat, els bancs mai em donarien una hipoteca, no tinc feina fixa i no puc estalviar").
La mare vol ajudar-la, però ella s'hi nega ("no hipotecareu la casa que tant us ha costat de pagar").
El pare reflexiona, els avis van ajudar-los a comprar el seu pis, però atesa la situació actual, creu que és millor llogar i ajudaran la filla a pagar el lloguer. A ella aquesta situació no li agrada gens ("l'habitatge més que un dret sembla un impossible").

2. Claus per a la interpretació

La conversa mostra la situació d'un dels col·lectius amb més dificultats per accedir a l'habitatge i mantenir-lo, la gent jove, i la incapacitat de les famílies per ajudar-la en el context actual. Tradicionalment, Catalunya ha estat una societat més procliu a la compra d'habitatge que no pas al lloguer, tal i com mostren les dades, i les darreres generacions, els pares van donar suport als fills per a la tinença de l'habitatge. Però l'evolució dels preus dels pisos fins a l'any 2009, van provocar que moltes persones i famílies no tinguessin la possibilitat de comprar un habitatge o que el compressin amb un nivell d'endeutament familiar molt superior al que seria recomanable. En el mateix període, també creix i de manera més acusada el preu del lloguer, però les estratègies per suportar el seu cost són més flexibles (es comparteix l'habitatge, es lloguen habitacions, es canvia d'habitatge...) i aquesta és la modalitat més escollida per la gent jove.

L'actual context de crisi econòmica ha comportat una gran incertesa laboral i pèrdua de llocs de treball, i ha dificultat enormement a moltes llars poder fer front al gran endeutament per la compra de l'habitatge, i ha fet del tot impossible l'accés a l'habitatge del col·lectiu que més atur i precarietat laboral pateix: la gent jove.

Aquests fets estan comportant canvis en la mentalitat de les llars catalanes, a favor del lloguer, tot i que els preus segueixen sent elevats i les condicions (fiança, contractes) sovint abusives.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que l'alumnat pugui recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els

D6_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir què diu un personatge i l'altra part de la classe, dels altres personatges. I, si el/la docent ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes a l'alumnat perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Quines diferències hi ha entre la filla i els pares respecte a la tinença del seu habitatge?	Els pares tenen un pis en propietat, ja pagat. La filla viu de lloguer i no es planteja comprar un pis.
Què hauria de fer la filla per comprar un habitatge? I què van fer els seus pares quan van decidir comprar un habitatge?	Els pares van poder comprar un pis al barri quan eren joves amb l'ajuda dels seus pares. I l'han pagat amb el seu treball. La filla actualment no pot comprar un pis, encara que l'ajudin els seus pares i que tingui una feina. A més, hauria de marxar de la ciutat.
Què creus que prefereixen el pare, la mare i la filla: comprar o llogar un habitatge?	La mare és partidària de l'habitatge de propietat, el pare també ho era però veu que en la situació actual és més favorable llogar. En canvi, la filla no és planteja comprar un habitatge i començarà a buscar un nou pis de lloguer.

D6 VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació, trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen al vídeo.

Qui té l'habitatge en propietat i qui viu de lloguer a Catalunya?

El que diu la gent

Sílvia, 35 anys, viu de lloguer. Aquests últims anys la gent no té opció de comprar.

Carlota, 40 anys, viu de lloguer. Hi ha més joves que lloguen habitacions i gent que no és tan jove que també lloguen habitacions perquè no tenen recursos per llogar un pis i ja no diguem comprar!

Rosa, 70 anys, habitatge de propietat. Quasi és millor llogar un pis, perquè comprar-lo no el pots comprar.

Jordi, 40 anys, habitatge de propietat. Considero que si fas números, el lloguer és quasi millor que comprar-lo.

Encarna, 74 anys, habitatge en propietat. Avui dia, per comprar no hi ha crèdits, hipoteques ni de res.

Natàlia, 29 anys, habitatge de lloguer. La gent gran viu de propietat, però la gent jove ja no, perquè no és fàcil aconseguir un pis.

El que diuen les dades

Abans de la crisi, el 83% de les famílies catalanes vivia en habitatge de propietat. D'aquests, un 47% el tenia totalment pagat. El 17% de la població catalana viu de lloguer. Els joves són el col·lectiu que més opta per aquesta modalitat de tinença de l'habitatge.

Com ha canviat l'endeutament de les llars catalanes?

El que diu la gent

Esteve, 66 anys, habitatge de propietat. Estan molt més endeutades que fa 5 o 10 anys.

María, 28 anys, viu de lloguer. Los precios siguen subiendo y los sueldos están igual o bajan.

Ferran, 45 anys, habitatge de propietat. Si a Barcelona, per llogar un pis has de pagar 900€ i fora de Barcelona per comprar un pis pagues una hipoteca de 500 €, doncs encara que l'hagi de pagar en 30 anys, seré propietari.

El que diuen les dades

Les persones de 35 a 49 anys són les més endeutades per la compra d'un habitatge. Des del 2001 i fins a l'inici de la crisi, els preus van créixer un 68%. Al 2009, el 44% de les llars catalanes arribaven a finals de mes amb dificultats. S'ha passat, de mitjana, de 19 a 26 anys en l'amortització de la hipoteca.

D6_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

2. Claus per a la interpretació

En general, les opinions de la gent del carrer mostren força coincidències amb les dades quan parlem de l'endeutament familiar per l'habitatge, que mai havia estat tan important com ara. Però sobre el règim de tinença de l'habitatge cal fer algunes consideracions.

La major part de les persones entrevistades són partidàries del lloguer, siguin o no propietàries d'un habitatge, en canvi el lloguer és encara una opció molt minoritària a Catalunya (17%), per la qual opten especialment els joves. Clarament, les opinions de la gent del carrer estan condicionades pels fets dels darrers anys, en què moltes famílies han tingut grans dificultats per fer front al deute del seu habitatge i en molts casos l'han perdut, i tot i això han seguit pagant el seu deute. Només en Ferran (45 anys) és crític amb els preus del lloguer i fa un dels raonaments que més van fer moltes famílies els darrers anys, especialment quan les quotes de les hipoteques eren més baixes i no hi havia perspectives de pèrdua del treball.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

D6_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que l'alumnat pugui recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p. ex. un grup es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Què diuen les dades sobre la situació de les famílies per accedir a un habitatge i mantenir-lo abans de la crisi? Com creieu que evolucionen les dades arran de la crisi?
3. Creieu que la situació personal de la gent del carrer que opina pot estar influint en la seva percepció de la realitat?
4. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

D6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau sobre habitatge, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre com l'afecta aquesta realitat social que es vol analitzar.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. Què crieu que és millor, comprar o llogar un habitatge? Feu un llistat dels avantatges i desavantatges de cada opció.
2. Quins problemes creieu que hi ha avui per comprar un habitatge?
3. Coneixeu persones que visquin en un pis de lloguer? Quins problemes tenen?
4. Què faríeu si no poguéssiu pagar el vostre habitatge?
5. Creieu que hi ha persones amb dificultats per pagar l'habitatge al vostre barri? En coneixeu alguna?
6. Amb la crisi econòmica, heu observat més dificultats per fer front a les despeses de l'habitatge a la vostra família o al vostre entorn? Quins canvis s'han donat?

D6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_06 GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre la situació de les llars catalanes respecte a l'habitatge sobre la base del vídeo i de les pròpies experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per incidir en l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quina societat voldríem i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Aquesta mirada col·lectiva es combina amb una altra, que té una dimensió personal, i tracta la qüestió de què faríem per accedir a l'habitatge o mantenir-lo.

Es proposa fer aquesta activitat si el/la docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

1. El vídeo proposa algunes accions perquè les famílies puguin accedir a l'habitatge, com els lloguers socials i pisos de protecció social. Creieu que aquestes actuacions reduirien el problema de l'habitatge?
2. Si fóssiu el/la president/a de la Generalitat o del Govern espanyol... què faríeu per solucionar els problemes amb l'habitatge?
3. I a la vostra vida, què podeu fer? Creieu que podeu fer alguna cosa per ajudar a fer front als problemes d'accés i manteniment de l'habitatge de les persones i famílies del vostre barri o poble?
4. I vosaltres? Creieu que podreu comprar un habitatge en el futur? O preferiu llogar-lo?

D6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (1)**

QUIN COST TÉ L'HABITATGE?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana • Tractament de la informació • Competència digital • Competència matemàtica	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Matemàtiques

2. Objectius

- Aprendre a cercar informació a la xarxa.
- Aprendre a interpretar una dades i escriure les principals idees.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn dels alumnes.
- Reflexionar sobre els problemes i les modalitats d'accés a l'habitatge.
- Aprendre a realitzar operacions estadístiques senzilles.

3. Descripció

- Es divideix l'aula en grups per cercar informació a Internet sobre el preu del lloguer o dels habitatges de propietat (www.fotocasa.es www.idealista.com ...) al municipi o en una zona, per una tipologia d'habitatge o de tinença. Un cop recollida la informació es poden analitzar variables estadístiques com: la moda, el valor màxim i el valor mínim, la mitjana de preus, la mediana...
- El debat posterior a l'aula pot girar entorn de 3 temàtiques:
    a. La diferència entre el preu de l'habitatge i el salari (veure article de premsa: "El sou mitjà és de 1.345€". Notícia sobre el nivell salarial d'espanyols i catalans. Consultable a **Altres recursos per al docent**).
    b. Les causes de les diferències de preus per barris o zones del municipi (condicions socioeconòmiques, immigració, tipus d'habitatge...).
    c. La diferència entre el cost del lloguer i el cost d'una hipoteca durant un període de temps determinat.

4. Materials de suport

Veure "Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia". Referenciat a la taula d'**Altres recursos per al docent**.

D6_08 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM (2)**

CERQUEM A LA BIBLIOTECA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència digital • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

1. Objectius

- Aprendre a cercar informació a partir dels fons documentals de la biblioteca de referència.
- Aprendre a sintetitzar les principals idees de la informació recollida.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn més proper de l'alumnat: el barri, municipi o comarca.

2. Descripció

L'activitat es realitza a la biblioteca de referència. El/la bibliotecari/a rep els alumnes i els fa una breu presentació de com estan organitzats els recursos de la biblioteca, especialment la col·lecció local i la secció de premsa i revistes locals... Així com, dóna suport a la recerca d'informació.

L'alumnat es divideix en grups de treball, que cerquen informació sobre com han canviat els habitatges i les formes de viure al barri, municipi o comarca, a través de diferents fonts: una grup pot cercar a la premsa/revistes locals i comarcals actuals; i un altre grup a la premsa/revistes locals i comarcals antigues. Altres grups poden buscar a la col·lecció local, diferenciant entre estudis, novel·les, vídeos/documentals, etc. De cada document interessant, el grup n'extreu les principals idees, apunta la font i en fa una fotocòpia o una fotografia per posteriorment treballar-ho a l'aula.

Després de la recerca, es realitza un debat sobre quin tipus d'informació s'ha trobat, quines coses s'han après sobre el barri, municipi o comarca i com comunicar-ho a la resta de companys (fent un article a la revista local, fent una entrada al blog del centre educatiu o de la biblioteca, fent un panell per exposar a l'escola...).

3. Materials de suport

En el cas que a la biblioteca s'estigui realitzant l'exposició **"Com som els catalans? Dades per comprendre la societat actual"**, l'activitat serà més complerta i la informació cercada i treballada pel grup es pot convertir en un nou panell que acompanyi l'exposició al municipi.

D6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_09 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR**

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE HABITATGE

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

A partir de la lectura individual de notícies relacionades amb l'accés i el manteniment de l'habitatge o la visualització d'imatges que parlin sobre aquests temes, es fa un debat que pot ser en grups petits i després en grup gran sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A6_04 Diu la premsa...
A6_05 Imatges per pensar

D6 VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_10 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: PASSEM A L'ACCIÓ**

ESCRIVIM SOBRE HABITATGE

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana • Competència d'autonomia i iniciativa personal	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Llengua catalana, castellana o estrangera

2. Objectius

- Reflexionar sobre les problemàtiques associades a l'accés i manteniment de l'habitatge.
- Treballar l'empatia, la capacitat de posar-se al lloc de l'altre.
- Generar consciència de la situació actual i de quines organitzacions estan treballant per millorar les problemàtiques d'habitatge.

3. Descripció

Es proposa a l'alumnat escriure un text en primera persona sobre les problemàtiques actuals al voltant de l'accés i el manteniment de l'habitatge. Ex: Em vull emancipar però... He perdut la feina i he de pagar la hipoteca... El mes vinent em desnonaran... L'objectiu és posar-se al lloc de la persona que pateix aquesta situació i també pensar en qui i com podria ajudar-la.

Una variant és escriure el text en format de notícia, en format d'entrevista o d'article d'opinió. A l'aula, els alumnes que vulguin, llegeixen en veu alta els seus relats. O bé s'intercanvien els relats entre els alumnes i alguns llegeixen els dels altres. Es fa un debat sobre les implicacions de perdre o no disposar d'un habitatge i sobre com es pot implicar l'alumnat per ajudar en els projectes de les organitzacions que actuen per l'habitatge. Per exemple, fer murals amb els textos, publicar-ne a la revista escolar o revistes locals per conscienciar els altres alumnes i els veïns i veïnes...

4. Materials de suport

Veure exemples a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

D6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_11 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: PASSEM A L'ACCIÓ**

AJUDEM LES ORGANITZACIONS

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Tecnologia

2. Objectius

- Conèixer quines organitzacions públiques i privades ajuden a accedir a l'habitatge i mantenir-lo al municipi i com ho fan.
- Aprendre a cercar informació a la xarxa i en els mitjans de comunicació en paper.
- Aprendre a analitzar la informació i escriure les principals idees amb un format atractiu.
- Conscienciar-se sobre la necessitat/capacitat d'actuació del mateix alumnat per participar i difondre iniciatives de millora o canvi social.

3. Descripció

En grups s'organitza l'aula per a la recerca d'informació sobre entitats i administracions que estiguin fent actuacions o tinguin projectes per reduir els problemes de l'habitatge al barri, poble o ciutat com: la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca, les Oficines Locals d'Habitatge,...

Es fa un debat sobre com es pot implicar l'aula per ajudar en els projectes d'aquestes organitzacions, per exemple: fer murals per informar els altres alumnes de l'escola, recollir fons per a un projecte, organitzar unes xerrades sobre habitatge amb l'AMPA,...

4. Materials de suport

Veure exemples d'iniciatives a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

D6_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya. 2013 Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
L'habitatge a Catalunya.2009 La recerca "L'habitatge a Catalunya", de Jordi Bosch, mostra l'impacte de l'evolució del mercat immobiliari dels últims anys sobre l'accés a l'habitatge dels catalans. El preu de l'habitatge de compra i de lloguer ha augmentat, i aquest augment de preus, unit a la crisi actual, apunta un problema d'exclusió residencial que afecta moltes famílies.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/16_habitatge_catalunya.pdf
Els habitatges de la població catalana. 2005 L'habitatge és una de les qüestions que més interès i alhora preocupació generen entre la població. Així ho corrobora el ressò mediàtic de l'informe "Els habitatges de la població catalana" elaborat per l'economista Carme Trilla, (UB i UPF) i exdirectora general d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya, i el sociòleg Jofre López.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/6_habitatges_de_la_poblaci%C3%B3_catalana.pdf

Premsa

Descripció	Ubicació
Sis famílies sense ingressos ocupen un bloc de pisos buits a Sant Vicenç dels Horts. Article publicat al setmanari *La Directa* sobre la problemàtica de l'habitatge, explicada a través de la història de sis famílies que ocupen pisos buits perquè no poden accedir a un habitatge propi.	www.setmanaridirecta.info/noticia/sis-families-sense-ingressos-ocupen-un-bloc-pisos-buit-sant-vicenc-dels-horts
Andalucía multará a bancos e inmobiliarias que no alquilen viviendas vacías. Article publicat al diari digital *El Público* el 10/04/13 sobre el Pla de xoc del Govern de la Junta d'Andalusia per frenar els desnonaments a la Comunitat.	www.publico.es/dinero/453386/andalucia-multara-a-bancos-e-inmobiliarias-que-no-alquilen-viviendas-vacias
La Junta utiliza una ley franquista para expropiar casas a los bancos. Article publicat al diari *ABC* el 12/04/13 sobre l'origen legal del Pla de xoc del Govern de la Junta d'Andalusia per frenar els desnonaments a la Comunitat.	http://www.abcdesevilla.es/andalucia/20130412/sevi-junta-desahucios-franco-201304112140.html

D6_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
El sou mitjà és de 1.345€. Notícia publicada el 27 de juny de 2012 a *El Periódico* sobre els nivells salarials a Catalunya i Espanya segons diverses variables.	http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/economia/sou-mitja-1345-1982126

Materials didàctics

Descripció	Ubicació
Global Express Castells de sorra. L'objectiu d'aquests materials didàctics elaborats per Intermón Oxfam és generar debat i reflexió entre l'alumnat al voltant de la crisi econòmica global. La proposta d'activitats per a l'aula es planteja des del concret per acabar amb una visió global.	http://www.kaidara.org/ca/recurso/223
La bombolla immobiliària Recull de textos breus de diferents tipus (articles periodístics, entrades de blocs, documentals,...) sobre el boom del sector de la construcció a Espanya i Catalunya els darrers anys.	http://www.xtec.cat/~aguiu1/socials/index.htm
Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia.	www.buxaweb.com/historia/socials/sociologia.htm#M%C3%A8todes%20i%20t%C3%A8cniques%20de%20la%20sociologia

Webs

Descripció	Ubicació
Kaidara. Portal impulsat per Intermón Oxfam amb Experiències i Recursos educatius per a una ciutadania global. S'hi troben materials sobre les desigualtats entre el Nord i el Sud i també sobre desigualtats socials a les societats del Nord.	http://www.kaidara.org/ca
Diari de l'escola. La lluita per la dació en pagament. Proposta educativa promoguda per VilaWeb i el portal educatiu edu365.cat, adreçada, sobretot, a escolars i mestres d'educació infantil, primària, secundària i batxillerat.	www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=4084202
La Casa de les Idees. Web impulsada per l'Ajuntament de Barcelona, com a experiència innovadora de govern obert, en què la ciutadania pot formular propostes o donar idees per fer front als reptes de l'habitatge a la ciutat.	http://lacasadelesidees.cat/

D6 VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

D6_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Vídeos

Descripció	Ubicació
Accés restringit. Capítol 249 de la sèrie *Tot un Món* sobre els problemes per accedir a l'habitatge per part de la població immigrada.	http://www.tv3.cat/totunmon
Escanyats per la hipoteca. Reportatge del programa 30 minuts de TV3 on diferents persones expliquen com intenten superar una situació del tot adversa: No poden pagar la hipoteca. Acaben perdent la casa -perquè se la queda el banc o la caixa- però ells continuen endeutats de per vida. També s'explica com des de l'inici de la crisi a Espanya hi ha hagut prop de 300.000 execucions hipotecàries. És el que li ha passat a Santiago Sangucho, un paleta que va perdre la feina i que, per tant, va deixar de pagar la hipoteca.	www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/3466110
50+1. Documental sobre l'Emilia, una dona de mitjana edat de la Barceloneta, que forma part del moviment veïnal contrari a què l'Ajuntament aprovi un pla municipal per instal·lar ascensors al barri, que suposaran el desallotjament de més de 1.000 famílies. De la mà d'Emilia, que juntament amb 12 dones més del barri creen una associació per defensar els seus drets, ens endinsem en la lluita dels veïns per conservar els seus habitatges.	http://vimeo.com/46870205
Españistán, de la Burbuja Inmobiliaria a la Crisis. Historieta còmica del dibuixant Aleix Saló sobre com s'ha gestat, desenvolupat i esclatat la bombolla immobiliària i quines han estat les conseqüències.	http://youtu.be/N7P2ExRF3GQ

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
En construcción (2001) Documental de José Luis Guerin, que explica la vida quotidiana de diversos personatges a partir de la construcció d'un edifici al Barri Xino de Barcelona, en el marc de la transformació urbanística del Raval.	Les dues pel·lícules es poden trobar als videoclubs.
Barrio (1998) Pel·lícula de Fernando León de Aranoa sobre la vida quotidiana de tres nois que viuen en un barri perifèric de Madrid i volen anar de vacances a la costa.	

A6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04) trobareu imatges, que juntament amb els articles de premsa referenciats al **Quadern del docent** i altres recursos, serviran per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement.

A6_01 Qüestionari: La conversa

A6_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A6_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A6_04 Diu la premsa...

A6_05 Imatges per pensar

A6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

A6_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb la conversa d'una família en una cafeteria. Parlen sobre dels problemes amb l'habitatge que té la filla i ho comparen amb la situació que van viure fa temps els pares. Escolta atentament la conversa i digues quines diferències hi ha entre la situació dels pares i la filla en els següents aspectes:

1. Quines diferències hi ha entre la filla i els pares respecte a la tinença del seu habitatge ?

2. Què hauria de fer la filla per comprar un habitatge? I què van fer els seus pares quan van decidir comprar un habitatge?

A6

VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

A6_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

3. Què creus que prefereixen el pare, la mare i la filla: comprar o llogar un habitatge?

A6 VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

A6_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Qui té l'habitatge en propietat i qui viu de lloguer a Catalunya?	
Com ha canviat l'endeutament de les llars catalanes?	

A6 VÍDEO

HABITATGE

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

A6_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Qui té l'habitatge en propietat i qui viu de lloguer a Catalunya?	Sílvia, 35 anys, viu de lloguer	
	Carlota, 40 anys, viu de lloguer	
	Rosa, 70 anys, habitatge de propietat	
	Jordi, 40 anys, habitatge de propietat	
	Encarna, 74 anys, habitatge de propietat	
	Natàlia, 29 anys, habitatge de lloguer	
Com ha canviat l'endeutament de les llars catalanes?	Esteve, 66 anys, habitatge de propietat	
	Maria, 28 anys, viu de lloguer	
	Ferran, 45 anys habitatge de propietat	

A6_04 DIU LA PREMSA...

Directa

Portada | Drets | Llibertats | Política i institucions | Internacional | Economia | Expressions | Territori i urbanism

Portada › Llibertats ›

Sis famílies sense ingressos ocupen pisos buits a Sant Vicenç dels Horts

DRETS LLIBERTATS SOCIALS
MARC FONT | 05/01/2013

És la primera acció d'aquest tipus que es porta a terme al municipi, que té com a alcalde Oriol Junqueras. Al també president d'ERC li reclamen que "es posi al capdavant de la problemàtica socia poble".

Paco Reyes obre la porta d'un dels habitatges que s'han recuperat
MARC FONT

Paco, Sara, Javi o Arantxa són els noms d'algunes de les responsables que un bloc de pisos buit de Sant Vicenç dels Horts (Baix Llobregat) comenci, finalment, a omplir-se de vida. Han passat més de tres anys des que l'empresa promotora del projecte, Satisa Immobles SL, va enllestir l'edifici, però cap dels sis habitatges que hi ha s'han arribat a vendre mai. Projectat el 2007, quan la bombolla immobiliària ja començava un imparable declivi que la portaria al monumental esclat que encara s'arrossega avui en dia dia, representa un cas paradigmàtic de la fallida d'un determinat model econòmic. La impossibilitat de col·locar els pisos va acabar fent que Caixa Pe

Público.es

Portada | Opinión | Internacional | Política | Actualidad | España | Dinero | Ciencias | Culturas | Deportes
Consumo | Empresas | Bolsa | Empleo

Andalucía multará a bancos e inmobiliarias que no alquilen viviendas vacías

A instancias de IU, la Junta aprueba un decreto-ley sobre la función social de la vivienda que incluye la expropiación temporal en caso de riesgo de exclusión social

ABC DE SEVILLA | ANDALUCÍA

ANDALUCÍA / LEY ANTIDESAHUCIOS

La Junta utiliza una ley franquista para expropiar casas a los bancos

JOSÉ CEJUDO / SEVILLA
Día 12/04/2013 - 11.22h

El decreto contra los desahuciosse basa en una ley de 1954 y justifica «una acción de policía»

El cost de l'habitatge, un pes cada vegada més difícil de suportar?

A6_05 IMATGES PER PENSAR

Autor: Alfredo Cáceres

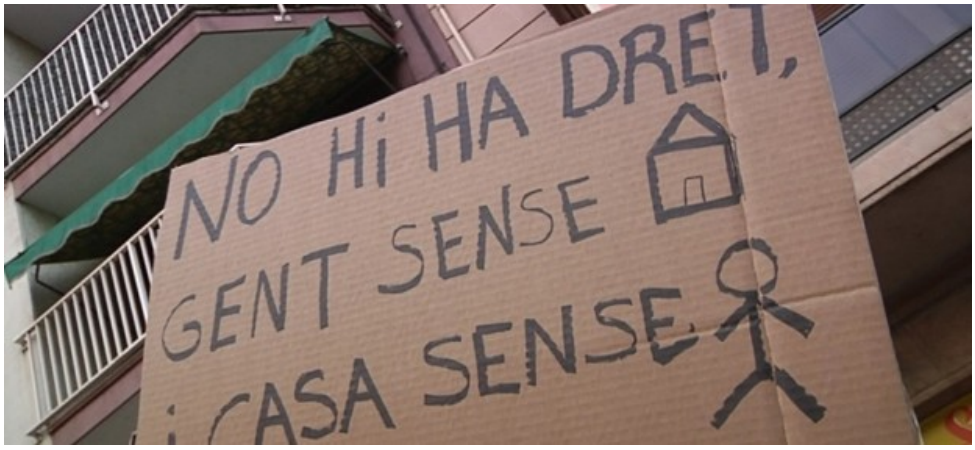

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	→Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Quins problemes té la gent jove a Catalunya per accedir a un habitatge? I per mantenir-lo? • En quin moment s'emancipen els joves? Tenen més oportunitats per emancipar-se que els seus pares? • Amb el pas del temps ha canviat la manera com s'emancipen els joves? Per què?
Complexitat	Mitjana
Breu descripció	L'emancipació del jovent està relacionada amb l'etapa d'estudi, el nivell de renda i els preus de l'habitatge. Decisions com formar-se per ampliar les oportunitats laborals futures o el fet de viure en un context de salaris baixos, ha fet que els joves retardin l'edat d'emancipació. Avui dia, la meitat de joves de quasi 30 anys viuen a la llar familiar, es tracta de la dada més elevada en l'entorn europeu. Ampliar l'oferta d'habitatge protegit de lloguer facilitaria el procés d'emancipació dels joves. A partir de la conversa entre una parella, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre la situació dels joves i les seves possibilitats d'emancipació avui a Catalunya.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=zgXFdLN-l6A
Vídeos relacionats	**Habitatge.** L'emancipació dels joves topa frontalment amb els problemes en l'accés i el manteniment de l'habitatge que es viuen avui a Catalunya, a causa del creixement especulatiu del sector de la construcció. El vídeo analitza el cost per a les famílies dels lloguers i de les hipoteques. **Models de convivència.** Cada vegada són més diversos els models de llars, famílies o nuclis de convivència. Els joves s'emancipen amb diferents estratègies (en parella, amb amics, van a viure sols), que expliquen en part la realitat de les llars actuals a Catalunya. **Treball**. Les condicions dels joves al mercat laboral determinen la seva independència econòmica i per tant, la seva capacitat per emancipar-se de la llar familiar.

7 VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodo-logia	Materials de suport	Comple-xitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió.	Presentació per part del docent	**D7_01** L'emancipació juvenil a Catalunya **D7_02** Glossari sobre joventut i emancipació	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D7_03** Guió per al debat: La conversa **A7_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D7_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A7_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A7_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D7_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D7_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D7_07** Cerquem i expliquem **D7_08 / D7_09** Notícies i imatges per pensar (1 i 2) **D7_10** Jocs i dinàmiques **D7_11** Passem a l'acció **D7_12** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 11) trobareu altres propostes d'activitats, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre la situació de la gent jove i les seves oportunitats i problemes d'emancipació a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (12).

D7_01 L'emancipació juvenil a Catalunya

D7_02 Glossari sobre joventut i emancipació

D7_03 Guió per al debat: La conversa

D7_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D7_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D7_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D7_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem

D7_08 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar

D7_09 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar (1)

D7_10 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar (2)

D7_11 Per anar més enllà: Passem a l'acció

D7_12 Altres recursos per al docent

D7 VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_01 L'EMANCIPACIÓ JUVENIL A CATALUNYA

Podem definir la joventut com un procés d'acumulació dels mitjans necessaris per accedir a la vida adulta, que consisteix principalment a procurar-se una llar independent, una autonomia econòmica i unes relacions personals separades de les de la família d'origen.

Un dels aspectes fonamentals que delimiten la joventut és la dependència familiar. Deixar enrere la joventut suposa començar a viure per compte propi. En aquest sentit, si es combina la dimensió de conviure en una llar independent a la dels pares i la de cohabitar en parella, la població jove és la compresa entre els 15 i els 39 anys. Que la joventut comprengui edats tan avançades ens indica fins a quin punt s'ha endarrerit el procés d'emancipació d'una part significativa de la població catalana.

Entre els 25 i els 29 anys, la meitat dels joves catalans s'han emancipat (49%). Però no és fins als 40 anys que ho han fet la gran majoria (95%). L'opció majoritària en el moment de marxar de la llar dels pares és per anar a viure en parella, als 29 anys, el 43%.

Població de 15 a 39 anys, segons la situació de convivència

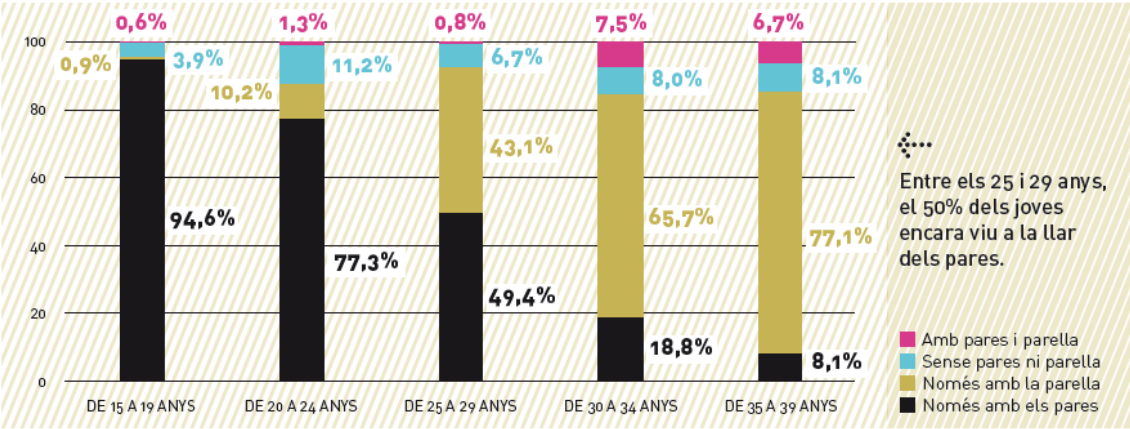

Font: Elaboració pròpia a partir de Miret Gamundi, P. (2005) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

Però quins canvis s'estarien produint a nivell català i europeu en relació amb les trajectòries juvenils cap a l'edat adulta? S'identifiquen tres grans tendències: en primer lloc, com hem vist, l'allargament de l'etapa de la joventut, que passa d'estar compresa entre els 16 i 25 anys als 39 anys, degut a l'endarreriment de l'autonomia econòmica i per tant de l'emancipació. En segon lloc, el trencament de la linealitat, i per tant els processos d'emancipació es tornen reversibles, és a dir, cada vegada hi ha més joves que tornen a la llar familiar, ja que no poden mantenir el cost del seu habitatge, perquè han tallat amb la parella, perquè volen tornar a estudiar o emprendre un negoci. I finalment, la diversificació de les trajectòries juvenils, és a dir, que no hi ha un únic patró o model per emancipar-se, sinó que les trajectòries residencials, laborals i educatives de la gent jove són cada vegada més diverses. En tot això, té un pes fonamental el nivell d'estudis i la classe social dels joves.

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_02 GLOSSARI SOBRE JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Joventut

- Etapa vital situada entre la infantesa i l'edat adulta, que inclou l'adolescència.
- Psicològicament, la joventut està associada a la recerca de la pròpia personalitat i al desig de canvi. Actualment, a la nostra societat la joventut és una etapa vital idealitzada que s'associa a un moment de màxima salut i energia, exempt de les preocupacions i dependències pròpies de la vida adulta.
- Fins fa poc la joventut se situava entre els 15 i els 24 anys, però actualment aquest període s'ha allargat i pot arribar fins als 39 anys. Sociològicament, la joventut s'acaba quan es produeix la transició cap a l'adultesa amb l'emancipació, independentment de l'edat que es tingui.

Jove

- Usualment, per jove s'entén la persona entre 16 i 34 anys no emancipada. Si viu sola es considera adulta.
- Abans d'aquesta edat es consideren menors ja que en el nostre país legalment no poden treballar, tot i que la majoria d'edat està fixada en 18 anys.

Cicles vitals

- Dins del que s'anomena cicle vital existeixen diferents etapes o moments: des de la petita infància a la infantesa, l'adolescència, la joventut, l'edat adulta i la vellesa o tercera edat.
- Al llarg de la història les etapes vitals no han estat sempre les mateixes ni han estat viscudes com en l'actualitat.
- Antigament, la infantesa no existia i la vellesa pràcticament tampoc ja que la major part de la població moria, a causa de malalties diverses, entre els 30 i els 50 anys. En el cicle vital més comú en la població, es passava de ser una mena de "mig ésser", ja que els infants generalment no es consideraven del tot com a persones, a un adult cap als 7 o 9 anys i la major part de les persones es casaven i tenien fills al llarg del que ara és l'adolescència.
- Com a conseqüència d'això i sobretot degut a l'alta mortalitat infantil, la relació que s'establia amb els infants més petits abans del segle XVIII no era com l'actual. L'infant no era una persona de ple dret, sinó que era viscut com una coseta graciosa; el nen no sortia d'una espècie d'anonimat fins que es feia més gran.
- La joventut, com a concepte o com a cicle vital, no existia.

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_02 GLOSSARI SOBRE JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Emancipació

- Usualment, ha implicat la separació de la llar d'origen, sovint la familiar, per accedir a un estat de més autonomia.
- En el dret contemporani, el terme s'usa específicament en el sentit d'atribució a un menor d'edat per part dels seus pares o tutors de la totalitat o la major part dels drets civils que comporta la majoria d'edat.
- A la nostra societat, l'emancipació sovint implica l'entrada al món del treball remunerat com a mecanisme per poder sostenir-se econòmicament i és una manera d'entrar a la vida adulta.
- L'entrada a l'edat adulta és diferent en les diferents societats, cultures i moments. Si fem cas de referents històrics de la societat europea, en diferents llocs com ara Anglaterra, la transició a l'edat adulta passava per uns anys (que podien ser uns 7 o 9) de servei en cases d'altres famílies, diferents de la biològica. Aquests nois i noies eren **aprenents** i estaven al servei d'un taller o de les tasques domèstiques fins als 14 o 18 anys.

(Veure el Glossari de Formació de parella.)

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

1. Descripció del vídeo

Una parella conversen sobre què faran al cap de setmana, ell potser haurà de treballar ("el meu cap últimament m'apreta molt, amb la crisi, som menys però sembla que treballem el doble"), ella proposa quedar-se a casa dels pares, aprofitant que no hi són. A ell no li agrada viure encara amb els pares ("ja fa set anys que ens coneixem, ja gairebé en tenim 30"), però ella hi veu avantatges, ja que no s'ha d'ocupar del treball domèstic i familiar ("ens fan el dinar el diumenge"). Ell li proposa d'anar a viure junts, ja que tots dos treballen, però ella ho veu difícil ("però si amb el que guanyem no ens arriba"), però ell insisteix ("vull fotre el camp de casa els pares i viure amb tu, com una parella normal") i decideixen que buscaran un pis.

2. Claus per a la interpretació

La conversa mostra les dificultats d'una parella de joves propers als 30 anys per fer una vida que per ells seria normal, és a dir, amb una progressió d'etapes consecutives (estudis, feina) que els permeti tenir cada vegada una major autonomia personal, i passar de joves a adults. Però aquesta progressió no es dóna, principalment per tres motius: la tardana inserció laboral dels joves, per l'allargament dels estudis; la precarietat laboral dels joves amb feina, que passa de ser una etapa transitòria a la realitat laboral de moltes persones durant anys, i això en el cas de tenir feina, ja que més de la meitat dels joves a Catalunya i Espanya estan a l'atur. I finalment, l'elevat preu de l'habitatge, sigui de lloguer o de propietat, causat per la bombolla immobiliària.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir el que diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el docent ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes a l'alumnat perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

D7 VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Què faran el cap de setmana?	Ella li proposa quedar-se a casa dels seus pares, ja que no hi seran. Ell creu que haurà de treballar, amb la crisi són menys i tenen més feina.
Els preocupa viure a casa dels pares?	A ell sí, amb 30 anys i parella estable vol marxar de casa dels pares i fer una vida de parella normal. A ella no, els pares li fan el dinar fins i tot el diumenge.
Com veuen la possibilitat d'emancipar-se?	Ella creu que amb el sou que tenen no podran emancipar-se, però accedeix a buscar un pis de lloguer amb terrassa. Ell creu que, com que tots dos tenen feina, han de provar d'emancipar-se.

D7 VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

En quin moment s'emancipen els joves?

El que diu la gent

Esteve, 66 anys, viu en parella. El meu fill va marxar de casa quan es va "ajuntar" amb la parella.

Sílvia, 35 anys, viu en parella. Vaig marxar sola i vaig anar a viure amb una amiga.

Marta, 36 anys, viu a casa dels pares. Viure sola està complicat i més amb una nena.

Eduard, 18 anys, viu a casa dels pares. Estem en una situació de decadència que fa molt difícil marxar de casa, Espanya és el país on els joves s'emancipen més tard d'Europa, als 30 anys i amb sort.

El que diuen les dades

Els últims anys la mitjana d'edat d'emancipació a Catalunya s'ha endarrerit molt. El 50% dels joves catalans d'entre 25 i 29 anys viuen amb els pares. El 26% dels joves de fins a 34 anys viuen amb els pares. Dels que s'emancipen abans dels 29 anys, el 43% se'n va a viure amb la parella.

Amb el pas del temps, ha canviat el patró d'emancipació?

El que diu la gent

Carlota, 40 anys, viu en parella. Ara marxen molt més tard que abans perquè no hi ha possibilitats.

Jordi, 40 anys, viu en parella. Abans teníem més ganes de marxar de casa els pares, perquè ara com que t'ho fan tot, com més tard marxes millor.

Natàlia, 29 anys, viu en parella. Ara marxem més tard que abans perquè no hi ha treball i si estudies no tens diners per marxar.

Enric, 89 anys, viu sol. Ara marxen, però tornen.

Encarna, 74 anys, viu sola. No tenen feina, llavors no poden trobar parella, no es poden casar i no poden pagar el lloguer.

Elisa, 41 anys, viu en parella. Ara has d'estudiar molts més anys, carreres, màsters...

D7_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

El que diuen les dades

Marxem de casa més grans que els nostres pares i avis, l'edat d'emancipació s'allarga cada vegada més i també la consideració de qui és jove. De mitjana, avui la joventut es perllonga fins als 39 anys. Les causes principals de l'endarreriment en l'emancipació són: el preu de l'habitatge, la precarietat laboral i l'allargament de la durada de l'etapa estudiantil.

2. Claus per a la interpretació

Hi ha moltes coincidències entre les opinions de la gent del carrer i les dades que ens mostra el PaD. Efectivament, tal i com diuen totes les persones enquestades, l'edat d'emancipació s'allarga per diversos motius, com la necessitat d'acabar uns estudis més complets (ho diuen l'Elisa i la Natàlia) o bé per la situació d'atur i de precarietat laboral que pateixen els joves (ho diuen la Carlota, l'Encarna, l'Eduard i la Natàlia, entre d'altres).

A més, un dels altres fenòmens que analitzen les dades també apareix en les opinions de la gent del carrer i fins i tot amb els casos personals. Estem parlant de les trajectòries juvenils reversibles, és a dir, que no segueixen la lògica lineal que fins ara havien tingut. Com diu l'Enric, de 89 anys, que viu sol: "Ara marxen, però tornen". També trobem el cas de la Marta, de 36 anys, que viu a casa dels pares i diu: "Viure sola està complicat i més amb una nena".

Tot això també ens mostra la pluralitat de situacions que viuen els joves actualment i la inestabilitat de les seves situacions de residència.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

D7_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos document (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat, es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p.ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Creieu que la situació personal de la gent del carrer que opinen pot estar influint en la seva percepció de la realitat?
3. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. Quines dificultats creieu que té una persona avui per emancipar-se a Catalunya? I al vostre municipi/barri?
2. Coneixeu joves que s'hagin emancipat darrerament? Com ho han fet? Quins problemes tenen?
3. I vosaltres què, teniu ganes d'emancipar-vos? Per què? Digueu avantatges i desavantatges de viure fora de casa dels pares.
4. Amb la crisi econòmica, quan creieu que us podreu emancipar? Amb qui us agradaria anar a viure? On?

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_06 GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Es proposa fer aquesta activitat si el docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

1. Amb quines polítiques públiques creieu que es podria ajudar els joves a emancipar-se?
2. Si fóssiu el president/a de la Generalitat o del Govern espanyol... què faríeu per solucionar els problemes dels joves amb la feina, l'habitatge,...
3. I en la vostra vida, què podeu fer? Creieu que podeu fer alguna cosa per ajudar a fer front a l'emancipació dels joves del vostre barri o poble?

D7

VÍDEO

T JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM**

FEM ENTREVISTES SOBRE COM EMANCIPAR-SE

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a fer preguntes.
- Practicar tècniques d'escolta activa.
- Aprendre a analitzar la informació.
- Reflexionar sobre el món del treball.

3. Descripció

Els alumnes fan entrevistes al seu entorn més proper sobre els canvis que s'han produït en els problemes i les solucions per a l'emancipació dels joves al llarg dels anys. D'una banda, es parla amb persones adultes sobre quan es van emancipar, amb qui, com va anar, qui els va ajudar... I d'altra banda, s'entrevisten joves que volen emancipar-se sobre quins problemes tenen. Per realitzar l'activitat, els alumnes hauran de dur a terme les següents tasques (o algunes d'elles):

1. Elaborar un guió d'entrevista sobre els problemes i les estratègies per emancipar-se (poden servir preguntes del vídeo).
2. Escollir quin perfil (edat, sexe,...) tindran els entrevistats i realitzar les entrevistes.
3. Analitzar la informació recollida i reflexionar sobre els resultats obtinguts.
4. Compartir la informació amb la resta de la classe i fer un debat. Realitzar una presentació per grups de les conclusions obtingudes i debatre sobre quins són els problemes per emancipar-se i les solucions a Catalunya en general, i al nostre barri o poble en particular.

4. Materials de suport

Veure a **Altres recursos per al docent**: "Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?".

D7_08 PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR

FEM UNA HISTORIETA CÒMICA SOBRE ELS JOVES

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència artística • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Educació visual i plàstica • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

- Reflexionar sobre les problemàtiques associades a l'accés i manteniment de l'habitatge.
- Treballar l'empatia, la capacitat de posar-se al lloc de l'altre.
- Generar consciència de la situació actual i de quines organitzacions estan treballant per millorar les problemàtiques d'habitatge.

3. Descripció

A partir del visionat del vídeo *Españistan*, d'Aleix Saló, que explica de forma planera amb una historieta còmica la creació de la bombolla de l'habitatge i les seves conseqüències a Espanya, es proposa treballar a l'aula sobre com explicar els problemes dels joves a Catalunya, al municipi o al barri, d'una manera gràfica, senzilla i divertida.

En grups de 3-4 persones es discuteix sobre l'argument de la historieta, els missatges que es donaran, el context, el tipus de dibuixos, la tècnica, els colors...
El resultat es mostrarà amb una exposició a l'aula.

4. Materials de suport

Veure el vídeo *Españistan* d'Aleix Saló al final d'aquest **Quadern del docent**.

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_09 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR (1)**

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE JOVENTUT

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb la situació de la gent jove i les seves dificultats per emancipar-se. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent,** al final d'aquest quadern.

A7_04 Diu la premsa...
A7_05 Imatges per pensar

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_10 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR (2)**

ESCRIVIM UNA NOTÍCIA O ARTICLE D'OPINIÓ

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Tractament de la informació	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Llengua catalana i literatura • Llengua castellana i literatura • Llengua estrangera

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que ens suggereix.

3. Descripció

Es fa una lectura i debat sobre les 3 notícies que s'adjunten al **Quadern de l'alumne**, les 3 del mateix dia i basades en les dades del mateix estudi ("Jóvenes y emancipación en España"). S'observa com, cada mitjà de comunicació, d'acord amb la seva ideologia, ha ressaltat una informació.

A partir de la recerca d'informació prèvia sobre els problemes d'emancipació al barri o poble (entrevistes a familiars o coneguts) o a través de la informació del mateix informe al qual fan referència les notícies, els alumnes escriuen una notícia o article d'opinió destacant allò que creuen que és més important. També poden utilitzar com a base les imatges que s'adjunten al **Quadern de l'alumne**.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A7_04 Diu la premsa...
A7_05 Imatges per pensar

D7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_11 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: PASSEM A L'ACCIÓ**

QUINES POLÍTIQUES HI HA PER A LA GENT JOVE?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a cercar informació a la xarxa i en els mitjans de comunicació en paper.
- Aprendre a analitzar la informació i escriure les principals idees.
- Conscienciar-se sobre la seva pròpia necessitat/capacitat d'actuació.

3. Descripció

Es proposa als alumnes organitzar-se en petits grups i cercar informació sobre les accions i polítiques juvenils i de suport a l'emancipació que els afecten. Poden buscar informació del que fan entitats que treballen en temes juvenils i d'habitatge, les administracions municipals, comarcals, provincials, la Generalitat i l'Estat. Quines lleis, projectes i actuacions hi ha per facilitar l'accés a l'habitatge, com les Oficines Locals d'Habitatge, les Oficines d'emancipació, els sindicats, les entitats juvenils, entitats socials,...

Posarem en comú aquesta informació perquè també sigui útil per als companys i companyes de l'institut i del barri o municipi i farem propostes sobre projectes i accions a realitzar.

D7_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
La joventut a Catalunya Breu resum de l'estudi "Una visió de la joventut a Catalunya a la llum de la 1a onada del Panel de Desigualtats a Catalunya" realitzat per Pau Miret, investigador del Centre d'Estudis Demogràfics. L'estudi se centra en la descripció d'una part de la vida de les persones: la que coneixem com a joventut i que transcorre entre els 15 i els 39 anys.	www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/5_joventut_a_catalunya.pdf
Quines oportunitats tenen els joves avui? Breu resum de l'estudi de Pau Serracant, "Joventut i individualització", que fa una comparativa intergeneracional de les desigualtats de gènere i origen social que afecten els joves. L'origen social dels joves encara té força pes en el seu desenvolupament vital.	www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/15_oportunitats_joves.pdf

Publicacions

Descripció	Ubicació
Trajectòries juvenils i mobilitat social. La reproducció intergeneracional de les desigualtats Monogràfic sobre les transformacions en la manera d'entendre i de viure la joventut actualment, per diferents experts catalans i internacionals en l'anàlisi de la joventut.	www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/Publicacions/Col_Altres/monografic_trajectories.pdf
Jóvenes y emancipación en España Estudi elaborat per la Fundación de Ayuda contra la Drogadicción l'any 2012 sobre els problemes i les motivacions per a l'emancipació juvenil actual.	www.obrasocialcajamadrid.es/Ficheros/CMA/ficheros/OBSSocial_EstudioEmancipacionFAD.PDF

D7_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Premsa

Descripció	Ubicació
Sólo el 45% de los jóvenes de entre 18 y 34 años se ha ido de casa. Article de *La Vanguardia* del 23/10/12 arran de l'informe "Jóvenes y emancipación en España".	www.lavanguardia.com/vida/20121023/54353819829/solo-45-jovenes-de-entre-18-y-34-anos-se-ha-ido-de-casa-en-espana.html
Los jovénes prefieren abrumadoramente la opción de la propiedad a la del alquiler. Article de *El Mundo* del 23/10/12 arran de l'informe "Jóvenes y emancipación en España".	www.elmundo.es/elmundo/2012/10/23/suvivienda/1351005614.html
Los jóvenes no pueden (ni quieren) emanciparse de casa de sus padres. Article de *El País* del 23/10/12 arran de l'informe "Jóvenes y emancipación en España".	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2012/10/23/actualidad/1351017287_116408.html
España es el país con más jóvenes que ni estudian ni trabajan. Article de *El País* de l'11/09/12 arran de l'informe internacional "Paranorama de la educación 2012".	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2012/09/11/actualidad/1347351489_459628.html

Vídeos

Descripció	Ubicació
Assignatures pendents. Reportatge del programa *30 Minuts* de TV3 que segueix les vivències d'uns joves d'entre 18 i 24 anys que van deixar els estudis, sense ni arribar a treure's el graduat en Educació Secundària. No treballen i, atesa la seva poca formació i la crisi actual, tenen poques possibilitats de fer-ho i ara intenten recuperar els temps perdut.	www.tv3.cat/30minuts/reportatges/1824/
Fugint del futur. Reportatge del programa *30 Minuts* de TV3, enregistrat en primera persona per dues noies, narrant les seves vivències i preocupacions en uns moments clau per a la seva inserció social i laboral. La Fundació Jaume Bofill va publicar un llibre a partir de l'experiència i les reflexions que va suscitar a l'equip impulsor.	www.tv3.cat/videos/1391999

D7 VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

D7_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
Españistán, de la Burbuja Inmobiliaria a la Crisis. Historieta còmica del dibuixant Aleix Saló sobre com s'ha gestat, desenvolupat i esclatat la bombolla immobiliària i quines han estat les conseqüències.	http://youtu.be/N7P2ExRF3GQ

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
Barrio (1998) Pel·lícula de Fernando León de Aranoa sobre la vida quotidiana de tres nois que viuen en un barri perifèric de Madrid i volen anar de vacances a la costa.	Es pot trobar al videoclub.

A7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04-05) trobareu imatges i articles de premsa, que juntament amb altres recursos referenciats al **Quadern del docent**, serviran per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement.

A7_01 Qüestionari: La conversa

A7_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A7_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A7_04 Imatges per pensar

A7_05 Diu la premsa...

A7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

A7_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb una conversa entre una parella que es plantegen emancipar-se i llogar un pis per viure junts. Observa atentament la conversa i fixa't en com són i què diuen els personatges del vídeo en relació amb els següents aspectes:

1. Què faran el cap de setmana?

2. Els preocupa viure a casa dels pares?

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

A7_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

3. Com veuen la possibilitat d'emancipar-se?

A7

VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

A7_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

En quin moment s'emancipen els joves?	
Amb el pas del temps, ha canviat el patró d'emancipació?	

A7 VÍDEO

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

A7_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

En quin moment s'emancipen els joves?	Esteve, 66 anys, viu en parella	
	Sílvia, 35 anys, viu en parella	
	Marta, 36 anys, viu a casa dels pares	
	Eduard, 18 anys, viu a casa dels pares	
Amb el pas del temps, ha canviat el patró d'emancipació?	Carlota, 40 anys, viu en parella	
	Jordi, 40 anys, viu en parella	
	Natàlia, 29 anys, viu en parella	
	Enric, 89 anys, viu sol	
	Encarna, 74 anys, viu sola	
	Elisa, 41 anys, viu en parella	

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

A7_04 IMATGES PER PENSAR...

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

A7_04 IMATGES PER PENSAR...

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

A7_05 DIU LA PREMSA...

EL PAÍS

SOCIEDAD

VIDA & ARTES | EDUCACIÓN | SALUD | CIENCIA | MEDIO AMBIENTE | IGUALDAD | CONSUMO

ESTÁ PASANDO | Huelga 9M | Feto | Ley Costas | Secuestros | Greenpeace | Niños

Los jóvenes no pueden (ni quieren) emanciparse de casa de sus padres

- Los españoles son los europeos que más tardan en independizarse; lo hacen de media a los 29 años

ALEJANDRA AGUDO | Madrid | 23 OCT 2012 - 20:34 CET 309

LAVANGUARDIA.com | Vida

Ediciones | Quiero | Ter

Portada | Internacional | Política | Economía | Sucesos | Opinión | Deportes | Vida | Tecnología | Cul

ES | Magazine | Món Barcelona | Ciencia | Sanidad | Salud | Qué estudiar | Medio ambiente | Eficienci

EN ESPAÑA

Sólo el 45% de los jóvenes en España de entre 18 y 34 años se ha ido de casa

La juventud española es la que tarda más en Europa en emanciparse, pues la edad media a la que se van del hogar familiar se sitúa ya en torno a los 29 años

Vida | 23/10/2012 - 16:11h

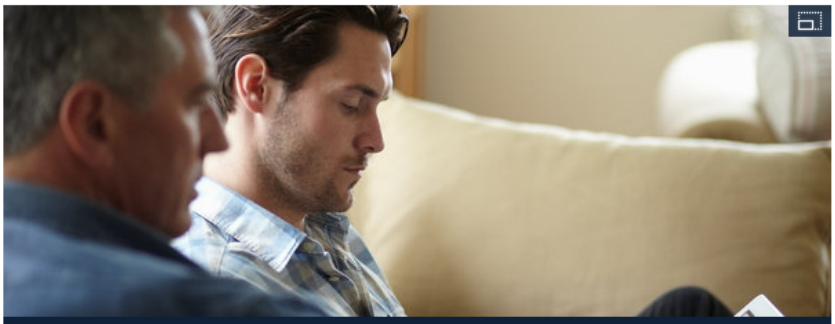

Imagen de archivo de un joven, con edad de emanciparse, que vive en casa de los padres LV / Archivo

JOVENTUT I EMANCIPACIÓ

Per què els joves marxen tan tard de casa dels pares?

A7_05 DIU LA PREMSA...

ELMUNDO.es | Vivienda

Líder mundial en español | Jueves 25/10/2012. Actualizado 14:56h.

España | Mundo | Europa | Op-Blogs | Deportes | Economía | Vivienda | Cultura | Toros | Ciencia | Salud | Te

Edición ESPAÑA | Madrid | Andalucía | Baleares | Barcelona | Castilla y León | C. Valenciana | País Vasco

FORO | ¿Qué películas destacaría de la carrera de Alfredo Landa? »

Compartir

Recomendar 324

Twittear 127

Tuenti

Herramientas

- Enviar a un amigo
- Valorar
- Imprimir
- En tu móvil
- Rectificar

Además

- El paro y falta de liquidez alejan la vivienda barata de los jóvenes
- El Consejo de la Juventud pide un parque público de

ESTUDIO | 'Jóvenes y emancipación en España'

Los jovénes prefieren abrumadoramente la opción de la propiedad a la del alquiler

VÍDEO | FOTO

UNA EDUCACIÓN EN CRISIS

España es el país de Europa con más jóvenes que ni estudian ni trabajan

- El 23,7% de los adultos de entre 15 y 29 años estaban en esta situación en 2010, casi ocho puntos por encima de la media de la OCDE (15,8%)
- DESCARGABLE 'Panorama de la Educación 2012' (en inglés)

ANA TERUEL / J. A. AUNIÓN | Paris / Madrid | 12 SEP 2012 - 14:03 CET | 1181

Archivado en: Paro juvenil | Generación ni-ni | OCDE | Estudiantes | Generaciones | Jóvenes | Juventud | Crisis financiera | Desempleo | Comunidad educativa | Empleo | España

Enviar vídeo

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	→Formació de parella
Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

8

VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• És veritat que l'amor és cec? • Quants catalans viuen en parella? • Com triem la nostra parella? • Quins factors influeixen en la nostra elecció?
Complexitat	Baixa
Breu descripció	Lluny del tòpic que "l'amor és cec" les dades ens mostren que la tria de parella està molt influenciada per factors com l'edat, el nivell d'estudis o el lloc de naixement. L'atzar, per tant, intervé molt menys en la tria de parella que el que ens pensem. Més aviat al contrari: la tendència majoritària és aparellar-nos amb persones semblants a nosaltres, cosa que fa que els factors socials i culturals tinguin un pes molt alt en la tria de parella.
Enllaç del vídeo	http://www.youtube.com/watch?v=r29r1QpEWyE&feature=player_embedded
Vídeos relacionats	**Classe social**. La classe social és un factor clau en la tria de parella. La tendència general és aparellar-se amb persones d'una mateixa classe social. **Educació**. El nivell d'estudis és molt determinant en la tria de parella. La gran majoria de les parelles tenen un nivell d'estudis igual o molt similar. **Joventut i emancipació**. Viure en parella és una de les principals motivacions per a l'emancipació dels joves.

8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodologia	Materials de suport	Complexitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió	Presentació per part del docent	**D8_01** Factors que incideixen en la tria de parella. **D8_02** Glossari sobre formació de parella	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D8_03** Guió per al debat: La conversa **A8_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D8_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A8_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A8_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D8_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D8_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D8_07** Cerquem i expliquem **D8_08** Notícies i imatges per pensar **D8_09** Jocs i dinàmiques per reflexionar **D8_10** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 09) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre la formació de parella a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (10).

D8_01 Factors que incideixen en la tria de parella

D8_02 Glossari sobre formació de parella

D8_03 Guió per al debat: La conversa

D8_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D8_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D8_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D8_07 Per anar més enllà: Analitzem les dades

D8_08 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D8_09 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar

D8_10 Altres recursos per al docent

D8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_01 FACTORS QUE INCIDEIXEN EN LA TRIA DE PARELLA

Viure en parella és la forma de convivència més habitual entre els catalans. A partir dels 30 anys, tres quartes parts dels catalans (el 75%) viuen en parella amb una altra persona.

En la nostra cultura, la base de la vida en parella és la idea de l'amor romàntic: es considera que el natural és que dues persones es coneguin, s'enamorin i, finalment, decideixin compartir les seves vides casant-se o anant a viure en parella. Però això no ha estat així sempre. Fins a l'època contemporània l'amor no tenia la importància que té avui en dia. A l'edat mitjana gairebé ningú es casava per amor. La finalitat del matrimoni era una altra, com mantenir la propietat en mans de la família o criar fills que ajudessin en el negoci o en el treball de la terra. En molts països encara és així, i els matrimonis concertats o de conveniència continuen sent habituals en molts llocs del món.

En qualsevol cas, el concepte actual de parella i de família se sustenta en un ideal romàntic, nascut a finals del segle XIX. Aquesta imatge de l'amor romàntic, basat en la idealització de l'objecte de l'amor, coincideix amb l'aparició de la novel·la com a gènere literari. Però l'amor, com a base de la formació de la parella, no és un fenomen natural sinó que ha vingut determinat per factors històrics i socials i està clarament relacionat amb la pèrdua de pes econòmic de la família i dels lligams familiars.

La idea d'enamorament, "d'amor a primera vista" o que "l'amor és cec" prové d'aquest ideal romàntic. Però, a la pràctica, les dades ens demostren que el fet d'enamorar-se no és tan "lliure" com pot semblar, i que les nostres eleccions estan molt condicionades per factors socials i culturals.

Més enllà de l'atzar, es poden identificar tres grans factors que condicionen la tria de parella: l'edat, el nivell d'estudis i l'origen geogràfic.

L'edat. La diferència d'edat entre les parelles sol ser de tres anys, sent l'home més gran que la dona. En canvi, no és gaire habitual que els homes siguin més joves que les dones: això només passa en un 10% de les parelles, en què l'home és entre un i tres anys més jove que la dona, i en un 4% dels casos, l'home és més de tres anys més jove. Entre les generacions més grans, en canvi, la diferència d'edats entre els membres de la parella tendeix a augmentar.

El nivell educatiu. El nivell educatiu és també un factor important a l'hora de triar la parella. Segons les dades del Panel, el 70% de les parelles tenen nivells d'estudis molt similars. En el 46% dels casos tenen exactament el mateix nivell d'estudis, i en el 24% el nivell d'estudis és molt semblant. Dins de les parelles amb el mateix nivell d'estudis, la majoria són persones amb estudis primaris, o amb estudis universitaris. El percentatge de parelles en què l'home té més estudis que la dona és bastant semblant, tot i que lleugerament superior, al percentatge de parelles en què són les dones les qui tenen un nivell d'estudis més alt que la seva parella.

L'origen geogràfic. El lloc de naixement condiciona clarament la selecció de la parella. El 77% de les parelles catalanes han nascut en un mateix lloc i només en un 23% de les parelles l'origen

D8_01 FACTORS QUE INCIDEIXEN EN LA TRIA DE PARELLA

geogràfic és diferent. En la majoria dels casos (61%) els dos membres de la parella són nascuts a Catalunya, en un 14% han nascut en una altra comunitat autònoma i un 2,5% dels casos han nascut fora d'Espanya. Entre les parelles amb diferents orígens són molt més habituals les formades per un català i una persona nascuda en una altra comunitat que no pas entre un català o espanyol i un estranger.

Formació de parelles en funció de l'origen geogràfic (2001-2005)

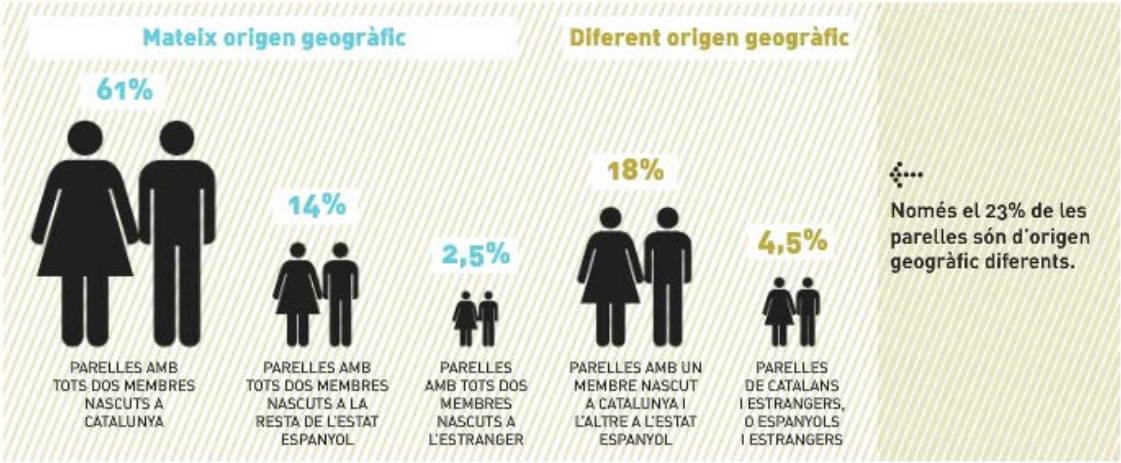

Font: Elaboració pròpia a partir de Miret, P. (2008) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

D8

VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_02 GLOSSARI SOBRE FORMACIÓ DE PARELLA

Parella

- Els éssers humans són éssers socials. No viuen sols sinó que s'uneixen en clans, relacionats per diferents lligams.
- Un d'aquests lligams és l'aparellament, relacionat amb la sexualitat i, des de cert moment històric, relacionat també amb la reproducció. Però no sempre ha estat així. En un inici, no existia la figura del pare, només existien les mares, ja que biològicament ser mare és evident a través de l'embaràs i del part. La dona sabia que portava criatures al món, l'home no, ja que la seva vinculació, d'entrada, no és visible. Aquesta ignorància va durar mil·lennis i encara hi ha societats que s'estructuren sense presència paterna.
- El descobriment del pare com a progenitor va consolidar la parella sexual, que va passar a ser també parella parental per a tota la vida. Biològicament, sempre s'és pare i mare dels fills.
- La parella sexual adquireix un nou significat, amb una finalitat social assignada: la reproducció. L'assumpció del rol patern, basat en la consanguinitat, implicarà una nova relació social: la filiació pare-fills: protecció, educació i transmissió cultural.

Sexualitat i fecunditat

- La sexualitat humana comprèn un conjunt de comportaments i processos amb aspectes psicològics, socials o culturals entrellaçats. La sexualitat és present en totes les etapes de la vida, des de la fetal fins a la vellesa.
- Primer, per ignorància, sexualitat i fecunditat eren dues realitats diferents i aïllades. Després, amb la invenció del matrimoni, es van voler unificar i en l'actualitat amb els avenços contraceptius i tecnològics, i els canvis en la manera de viure, s'han tornat a desvincular, generant un gran debat social.

Matrimoni

- El matrimoni és una relació entre dues (monogàmia) o més persones (poligàmia) amb un reconeixement social, cultural o jurídic. Les societats d'origen patriarcal com la nostra, basades en l'autoritat del pare, van donar resposta al conflicte creat per la manca de certesa sobre l'autenticitat de la relació pare-fill, a través d'una invenció social: el matrimoni.
- El matrimoni pot ser civil o religiós i, depenent de la religió o de l'ordenament jurídic, els drets, deures i requisits dels qui es volen casar són diferents.
- El matrimoni es considera un concepte important perquè contribueix a definir l'estructura de la societat, en crear un llaç de parentiu entre persones (generalment) no properes en línia de sang.
- Actualment existeixen alternatives a la institució matrimonial, com ara les **parelles de fet** o les **unions civils**.
- Avui, el matrimoni homosexual, o entre persones del mateix sexe, és totalment legal a catorze estats al món.

D8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_02 GLOSSARI SOBRE FORMACIÓ DE PARELLA

Amor

- L'amor és un sentiment de gran afecte cap a altres persones, objectes o éssers. L'amor de parella és el que més important ha estat històricament, on es barreja l'estimació, el sexe i altres sentiments.
- Des de la biologia s'interpreta que l'amor humà ha evolucionat a partir del ritual d'aparellament dels mamífers: desplegament d'energia, persecució obsessiva i protecció possessiva de la parella i agressivitat cap als potencials rivals.
- Però si bé l'amor està fundat en capacitats i necessitats biològiques, com el plaer sexual i l'instint de reproducció, també té una història cultural. A vegades s'atribueix la seva invenció a alguna tradició particular com ara els trobadors o el moviment romàntic, però hi ha vestigis arqueològics que confirmen l'existència d'afecte anteriorment.
- Des del punt de vista cultural, l'amor sexual s'ha manifestat històricament cap a les persones del sexe oposat i cap a les del mateix sexe.
- Amb el pas del temps s'ha produït una idealització del sentiment amorós. Aquest paper cada vegada més gran de l'amor indica un canvi social cap a la satisfacció emocional.

Família

- Sociològicament, una família és un conjunt de persones unides per llaços de parentiu. Aquest llaços són principalment de tres tipus: de matrimoni, de filiació entre pares i fills, i de relació entre germans.
- No existeixen unes característiques fixes per definir què és una família, ja que aquestes varien en funció de la cultura i de l'època, però arreu una de les principals funcions de la família és la producció i la reproducció de persones.
- Al voltant del segle X, la família era pràcticament una realitat inexistent. Allò que va fer créixer la solidaritat del llinatge i la propietat indivisa del patrimoni en el cas de les parenteles més adinerades va ser la dissolució dels poders polítics del moment i la necessitat de protecció. La família comprenia, entre els membres que vivien junts, diverses persones i fins i tot diverses parelles vivint d'un patrimoni que no s'havia volgut dividir: fills sense béns propis, cosins solters o nebots. La família era entesa com una societat que assegurava la supervivència dels seus membres i no necessàriament, com passa en l'actualitat, com un espai d'afecte.
- En altres cultures com ara l'oriental, la família encara avui és un clan extens amb vincles i avantpassats comuns.

Parentiu

- El parentiu és la relació que s'estableix entre els diferents membres d'una família. A través del parentiu s'estableix qui és la mare, el pare, el fill, la filla, etc.
- El parentiu abans només era sanguini, mentre que ara s'admeten altres procediments com l'adopció.

D8_02 GLOSSARI SOBRE FORMACIÓ DE PARELLA

- A més a més, el parentiu va molt lligat als costums de cada zona, de manera que una relació concreta es considera de parentiu en uns indrets però no té per què ser-ho en uns altres, sobretot pel que fa a l'anomenada família política o la família de la parella.

(Veure també els glossaris dels vídeos: Joventut i Emancipació i Models de convivència.)

D8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

1. Descripció del vídeo

En el vídeo veiem un parell de nois joves parlant sobre les seves respectives parelles.

Per la seva manera de vestir i pentinar, podem intuir una certa diferència entre els dos nois. Un amb ulleres i camisa de ratlles i l'altre amb samarreta i pul·lòver arremangat, i amb barba de dos dies.

La conversa gira entorn de les seves nòvies i les seves perspectives de futur. El noi amb ulleres explica al seu amic que s'ha enamorat d'una noia fantàstica i encantadora, a la qual va conèixer en una reunió de treball a Munich. Per la seva banda, el seu amic es mostra molt content perquè té previst casar-se d'aquí a un any amb la Paquita, amb qui surt des de fa més de 10 anys i que coneix del mercat, on tots dos treballen.

2. Claus per a la interpretació

Les històries de l'enamorament de tots dos joves són altament previsibles. El noi més ben vestit explica que "vàrem estudiar junts i ens vàrem trobar en una reunió de feina, a Munich". Es tracta, per tant, d'una noia amb el seu mateix nivell d'estudis i una feina similar a la seva. Pel que fa al seu amic, ell treballa al mercat i la seva nòvia també.

En aquest cas, l'entorn laboral ha marcat clarament l'elecció dels dos nois, i aquest fet és important, perquè ells i les seves nòvies comparteixen estils de vida molt similars. El noi que treballa al mercat es llevarà a la mateixa hora que la seva xicota, mentre que el seu amic haurà de viatjar i la seva nòvia també.

Crida l'atenció la frase del noi de les ulleres, quan diu "i no t'ho creuràs, però els seus pares i els meus ja es coneixen". Aquestes "coincidències", que ens poden semblar fruit de l'atzar, no ho són tant i ens demostren com l'entorn en què vivim no és pas tan gran com ens sembla, i les persones amb les quals ens relacionem tendeixen a compartir els mateixos espais i vivències que nosaltres.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els

D8_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir el que diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el formador ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes als alumnes perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
De què treballen cada un dels nois?	Un té una feina d'oficina que implica viatjar i fer reunions. L'altre noi treballa al mercat.
On han conegut les seves nòvies?	El noi vestit més formal va conèixer la seva nòvia quan estudiava (probablement a la universitat) i va tornar a coincidir amb ella més tard, en una reunió de feina a Munich. El noi del pul·lòver blau va conèixer la seva nòvia al mercat, i surt amb ella des de fa 10 anys.
Creus que és totalment casual que els pares del noi d'ulleres coneguin els pares de la seva nòvia?	No. El fet d'haver estudiat junts fa que sigui molt probable que pertanyin a una classe social molt similar, i això fa que es produeixin coincidències (en el lloc d'estiueig, en el tipus d'activitats d'oci que realitzen, etc.) i, per tant, no és estrany que les seves famílies es coneguin.
Creus que el noi d'ulleres faria bona parella amb la Paquita del mercat?	No es pot saber. És possible que s'enamoressin, però si decidissin anar a viure junts haurien de superar molts obstacles: el noi d'ulleres hauria de viatjar molt i la Paquita s'hauria de despertar molt d'hora al matí, la qual cosa complicaria la relació. A més, el tipus d'inquietuds i problemes de l'un i de l'altre serien molt diferents i els resultaria difícil compartir-los. I és molt probable que els agradessin coses diferents i que els amics d'ell i d'ella fossin també molt diferents.
I al seu amic, com creus que li aniria amb la noia de Munich?	També és possible que s'enamoressin, però probablement seria una relació complicada. El fet que la noia tingués un estatus social més alt que el noi podria, en un moment donat, ser un obstacle en la seva relació. Si volguessin tenir fills, podrien tenir problemes per trobar un equilibri a l'hora de compaginar la seva feina amb la família. I, com en el cas anterior, és molt probable que les seves inquietuds, aficions, interessos i amistats siguin molt diferents.

D8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

Com escollim la nostra parella?

El que diu la gent

Esteve. 66 anys. Casat. Sí que crec que a primera vista pots tenir *feeling* amb algú.

Carlota. 44 anys. Amb parella. Crec en la intuïció, però després s'ha de veure amb el temps.

Robert. 66 anys. Casat. La parella és més cosa de la dona. Busca més la dona que l'home.

Maria. 28 anys. Soltera. Es importante que comparta los mismos valores hacia la vida, tener el mismo punto de vista, querer lo mismo.

Ferran. 45 anys. Casat. Els caràcters afins poden acabar en parella... O no, és que l'amor és cec, diuen.

Encarna. 74 anys. Vídua. No hi ha amor. Hi ha conveniència.

El que diuen les dades

A partir dels 30 anys viure en parella és la forma de convivència més habitual entre els catalans.

La tendència majoritària és aparellar-se amb persones d'igual perfil social, és a dir, amb la mateixa edat, nivell d'estudis i lloc de naixement.

És l'atzar el que fa que dues persones es trobin, o intervenen altres factors?

El que diu la gent

Rosa. 70 anys. Divorciada. Perquè l'amor perduri és important que tinguin una mateixa cultura.

Israel. 32 anys. Casat. La societat no veu bé un distanciament d'edat molt gran.

Ferran. 45 anys. Casat. No vull dir que una persona que està estudiant per advocat no es pugui ajuntar amb una que treballi en una cadena de producció però... tinc els meus dubtes.

Miquel. 70 anys. Casat. L'aigua amb l'oli no es barregen.

Eduard. 18 anys. Solter. Un noi independentista i de Puigcerdà no sortirà amb una

noia que es digui Jenifer i sigui de Castelldefels.

Elisa. 41 anys. Amb parella. És més complicat si la situació social dels dos membres de la parella és diferent.

El que diuen les dades

El 77% de les parelles comparteixen l'origen geogràfic.

El 70% tenen el mateix nivell d'estudis.

Ells són entre 1 i 3 anys més grans que elles.

Sembla que hi hagi poca aleatorietat en la tria de la parella. Solen ser persones amb edat, procedència i estudis similars.

2. Claus per a la interpretació

En aquest àmbit trobem una coincidència força elevada entre el que diuen les persones del carrer i el que mostren les dades.

Alguns entrevistats opinen que la intuïció o el *feeling* personal juguen un paper en l'elecció de parella, com és el cas de l'Esteve o de la Carlota, o fan seva la dita que "l'amor és cec", com ara el Ferran. Tot i això, també pensen que l'afinitat de caràcters o el tenir els mateixos valors són elements fonamentals a l'hora de construir una parella.

Les dades mostren que factors com l'edat, el nivell d'estudis i l'origen geogràfic tenen un pes molt important en la tria de parella, i que, en general, tendim a aparellar-nos amb persones semblants a nosaltres. Aquesta visió és compartida per la majoria dels entrevistats i entrevistades, que comenten la importància del factor edat (Israel), nivell d'estudis (Ferran) o cultura (Rosa).

És interessant l'opinió de l'Eduard, que comenta que un noi de Puigcerdà que sigui independentista difícilment s'enamorarà d'una noia de Castelldefels que es digui Jenifer, en clara referència a una cançó del grup Els Catarres titulada *Jenifer* que parla, precisament, d'això. Per això es planteja com a possible activitat complementària a la visualització del vídeo l'audició de la cançó i la realització d'un exercici relacionat amb ella (p.ex. llegir i comentar la lletra de la cançó o fins i tot composar en grups una cançó amb una temàtica similar). Al final d'aquest quadern, en l'apartat **Altres recursos per al docent** (D8-10) s'adjunta un link a aquesta cançó i a la seva lletra.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

D8_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p.ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

D8

VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Què diuen les dades sobre la formació de parella a Catalunya?
3. Quants dels entrevistats pensen que l'amor és cec?
4. I les dades, ho confirmen?
5. Segons les dades, quins són els elements que més condicionen la tria de parella?
6. I els entrevistats, hi estan d'acord?
7. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

D8

VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. Els vostres pares, són iguals o diferents pel que fa a les tres variables que s'analitzen en el vídeo? (edat, nivell d'estudis i procedència).
2. I les persones més properes a vosaltres? (tiets, avis, veïns, amics...). Quanta gent coneixeu que tingui un perfil social similar i quants que tinguin un perfil molt diferent?
3. La vostra experiència personal, confirma el que diuen les dades o és diferent?
4. I per a vosaltres, quina és la parella ideal? Algú molt semblant o molt diferent?

D8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_06 **GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?**

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo i sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Es proposa fer aquesta activitat si el docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

Les dades mostren una clara tendència a aparellar-nos amb persones similars a nosaltres per edat, origen o nivell d'estudis. Però tot i això existeixen excepcions, i hi ha parelles formades per persones molt diferents que funcionen molt bé. Tot i això, els estereotips i els prejudicis fan que determinades unions siguin mal vistes.

1. Per exemple, en la nostra societat les parelles amb molta diferència d'edat estan mal vistes. I encara més quan la més gran és la dona. Creieu que hi ha motius per aquest prejudici? Què li diríeu a un amic o amiga que s'ha enamorat d'algú 15 o 20 anys més gran? I si tot i els arguments de sentit comú que els poguéssiu donar, s'estimen, què faríeu?

2. O, per exemple, hi ha pares que no accepten que els seus fills o filles es casin amb persones d'altres procedències o religions (p.ex. jueus, negres o musulmans). Per què penseu que passa, això? Com creieu que s'hauria d'actuar en una situació així?

3. Què en penseu d'aquests prejudicis? Com creieu que s'hi pot lluitar en contra?

Una cosa és que tendim a aparellar-nos amb persones similars a nosaltres, per cultura, educació o edat. Però una altra molt diferent és que ens obliguin a fer-ho. Pensem, per exemple, en els països en què encara són habituals els matrimonis de conveniència.

1. Creieu que hauríem d'intervenir més per evitar aquest tipus de situacions i ajudar a defensar els drets de les dones i dels més febles?

2. O penseu que és una qüestió cultural, i que no tenim cap dret a imposar a altres cultures la nostra manera de veure les coses?

D8_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: ANALITZEM LES DADES**

INTRODUINT CONCEPTES ESTADÍSTICS BÀSICS

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Tractament de la informació • Competència digital • Competència matemàtica	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Matemàtiques • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre conceptes estadístics bàsics.
2. Reflexionar sobre les diferències d'edat en la formació de parella.

3. Descripció

1. El formador demana a cada alumne que digui l'edat del seu pare i de la seva mare.
2. Tota la classe apunta les dades en un paper.
3. El formador introdueix conceptes estadístics bàsics (mitjana aritmètica, mediana, moda, desviació típica...) explicant en què consisteix cada concepte, com es calcula i per què serveix.
4. Els alumnes calculen la diferència entre les edats de cada parella i amb les xifres resultants, realitzen les operacions estadístiques bàsiques prèviament explicades pel formador.
5. Utilitzant programari informàtic, realitzen gràfics que ajudin a visualitzar els resultats obtinguts (gràfics de barres, dispersió...).
6. En finalitzar l'activitat es reflexiona sobre els resultats obtinguts i es compara amb les dades proporcionades pel PaD.

4. Materials de suport

Veure "Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia". Referència a **Altres recursos per al docent**.

D8_08 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR**

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE LA FORMACIÓ DE PARELLA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb la formació de parella. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A8_04 Imatges per pensar
A8_05 Diu la premsa...

D8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

D8_9 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR**

CINEFÒRUM

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència audiovisual • Competència cultural • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Educació visual i plàstica • Tutoria

2. Objectius

1. Reflexionar sobre els prejudicis relacionats amb les diferències d'edat, classe social i origen en la formació de parelles.

3. Descripció

1. Visionar diferents pel·lícules (totalment o fragments escollits) que tractin sobre parelles amb diferències d'edat, nivell social o origen.
2. Un cop realitzat el visionat, fer reflexionar els alumnes (obrint un debat o plantejant la realització d'un treball per escrit) entorn dels prejudicis socials i les dificultats de convivència entre les parelles.

4. Materials de suport

Veieu la proposta de pel·lícules recollida a **Altres recursos per al docent**.

D8_10 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
Convivència en parella i formació d'unions a Catalunya Resum de l'estudi sobre "Homogàmia, endogàmia i formació de la parella a Catalunya, 2001-2005", en el qual s'analitzen les similituds i diferències entre els components de la parella pel que fa a l'edat, al nivell d'estudis o a les tasques professionals.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/12_convivencia_parella.pdf
Algunes consideracions sobre aspectes de la vida familiar a Catalunya Resum d'un informe realitzat amb dades del PaD de l'any 2001, que posa en relleu alguns aspectes fonamentals de la majoria de llars catalanes: si tenen fills, l'esforç per l'habitatge i les limitacions econòmiques.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/1_consideracions_sobre_aspectes_vida_familiar_a_catalunya.pdf

Premsa

Descripció	Ubicació
Confirmado: "El amor es ciego" Article sobre les darreres investigacions sobre el funcionament del cervell, que confirmen que les persones que estan enamorades perden la capacitat de criticar les seves parelles.	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2008/03/24/actualidad/1206313201_850215.html
¿Dónde está regulada la edad para enamorarse? Història d'un home de la ciutat de Granada, de 68 anys, que s'enamora d'una noia marroquí de 23 i s'ha d'enfrontar a les sospites dels jutges per tal de poder obtenir el permís per contraure matrimoni.	http://elpais.com/diario/2008/08/25/sociedad/1219615204_850215.html
Boda forzosa, mejor prohibida Article de denúncia de les pràctiques de matrimonis per	http://elpais.com/diario/2011/03/29/sociedad/1301349601_850215.

D8_10 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
conveniència que tenen lloc en diferents països africans.	html
La tradición de los matrimonios concertados sigue plenamente vigente en la India Article sobre la tradició dels matrimonis concertats, vistos des de la perspectiva dels seus protagonistes.	http://www.emol.com/tendenciasymujer/Noticias/2012/02/11/22307/La-tradicion-de-los-matrimonios-concertados-sigue-plenamente-vigente-en-la-India.aspx

Materials didàctics

Descripció	Ubicació
Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia.	www.buxaweb.com/historia/socials/sociologia.htm#M%C3%A8todes%20i%20t%C3%A8cniques%20de%20la%20sociologia

Música

Descripció	Ubicació
Jenifer Cançó d'Els Catarres sobre un noi independista i de Puigcerdà que s'enamora d'una noia de Castelldefels que es diu Jenifer.	https://www.youtube.com/watch?v=FhJR6OO1X8Y http://www.totlletres.com/37-lletra-Jenifer

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
Una familia con clase Història d'amor entre un jove anglès de bona família i una americana sexy i superficial.	http://www.filmaffinity.com/es/film320915.html
A women of no importance Adaptació al cinema de la comèdia d'Oscar Wilde sobre una jove americana que passa un cap de setmana amb una família de l'alta societat a la campanya anglesa i s'enamora d'un jove que està a punt de començar a treballar com a secretari de lord Illingworth.	http://www.filmaffinity.com/es/film477335.html

L'amor és cec?

D8_10 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
Adivina quién viene a cenar esta noche Història d'amor entre una noia blanca de classe mitjana americana i un jove de color.	http://www.filmaffinity.com/es/film420852.html
El graduado Història de l'enamorament d'un noi jove de la mare del seu amic.	http://www.filmaffinity.com/es/film359061.html

A8

VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04-05) trobareu imatges, que juntament amb els articles de premsa referenciats al **Quadern del docent** i altres recursos, serviran per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement.

A8_01 Qüestionari: La conversa

A8_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A8_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A8_04 Imatges per pensar

A8_05 Diu la premsa...

A8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

A8_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb una conversa entre un parell de nois joves que parlen sobre les seves respectives parelles. Observa atentament la conversa i fixa't en com són i què diuen els personatges del vídeo en relació amb els següents aspectes:

1. De què treballen cada un dels nois?

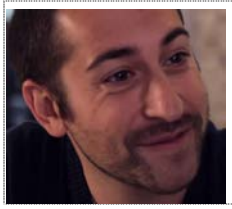	

2. On han conegut les seves nòvies?

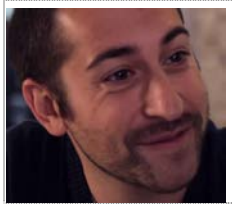	

A8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

A8_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

3. Creus que és totalment casual que els pares del noi d'ulleres coneguin els pares de la seva nòvia?

4. Creus que el noi d'ulleres faria bona parella amb la Paquita del mercat?

5. I al seu amic, com creus que li aniria amb la noia de Munich?

A8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

A8_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Com escollim la nostra parella?	
És l'atzar el que fa que dues persones es trobin, o intervenen altres factors?	

A8 VÍDEO

FORMACIÓ DE PARELLA

L'amor és cec?

A8_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Com escollim la nostra parella?	Esteve. 66 anys. Casat	
	Carlota. 40 anys. Amb parella.	
	Robert. 66 anys. Casat	
	Maria. 28 anys. Soltera	
	Ferran. 45 anys. Casat	
	Encarna. 78 anys. Vídua	
És l'atzar el que fa que dues persones es trobin, o intervenen altres factors?	Rosa. 70 anys. Divorciada	
	Israel. 32 anys. Casat	
	Ferran. 45 anys. Casat	
	Miquel. 70 anys. Casat	
	Eduard. 18 anys. Solter	
	Elisa. 41 anys. Amb parella	

A8_04 IMATGES PER PENSAR...

A8_05 DIU LA PREMSA...

EL PAIS

SOCIEDAD

REPORTAJE:

Confirmado: "El amor es ciego"

Un estudio sostiene que las personas que están enamoradas pierden la capacidad de criticar a sus parejas

EFE | Barcelona | 24 MAR 2008 - 01:22 CET

Las últimas investigaciones sobre el funcionamiento del cerebro sostienen que las personas que están realmente enamoradas pierden la capacidad de criticar a sus parejas, es decir, se vuelven incapaces de ver sus defectos, lo que viene a confirmar aquel popular refrán que asegura que "el amor es ciego".

Al menos esto es lo que sucede en los casos de amor romántico o maternal, en los que se ha detectado que, ante determinados sentimientos, se activan las mismas regiones del cerebro, según ha explicado la neurobióloga Mara Dierssen, investigadora del Centro de Regulación Genómica de Barcelona. Lo más curioso del caso, sin embargo, es que, paralelamente a esta estimulación que se produce en las mismas regiones cerebrales, en ambos tipos de amor se "desactiva" la zona del cerebro encargada del juicio social y de la evaluación de las personas.

"¿Dónde está regulada la edad para enamorarse?"

Un granadino de 68 años lucha para que los jueces permitan su matrimonio con una marroquí de 23

VALME CORTÉS | Granada | 25 AGO 2008

Archivado en: Matrimonio Inmigrantes Familia Inmigración España Migración Demografía Sociedad

Adolfo Galán conoció a la mujer que dice que ama, Eddab Nawall, en Casablanca, donde ella vive. Fue hace cerca de cuatro años. Él viajó a Marruecos por motivos de trabajo como colaborador de la Universidad Internacional de Andalucía. La primera vez que la vio fue en un establecimiento de comida rápida en el paseo Corniche. Allí comenzó una relación cuyos protagonistas quieren culminar con el matrimonio. Cuando se conocieron, Galán tenía 64 años y Nawall 19. La diferencia de edad y de nacionalidad les obliga ahora a demostrar la honestidad de sus intenciones ante los jueces. Algo que aún no han conseguido.

A8_05 DIU LA PREMSA...

REPORTAJE:VIDA & ARTES | MUJERES

Boda forzosa, mejor prohibida

Los casos de menores casadas a la fuerza plantean su conversión en delito - Cataluña sigue los pasos de Reino Unido, que lo persigue desde un departamento especial

REBECA CARRANCO / JESÚS GARCÍA | | 29 MAR 2011

Cuando María (nombre ficticio) pisó L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona) se buscó la vida para decirle a una maestra suya en Italia lo que le ocurría: la habían casado a la fuerza con su primo. La cría, de 16 años, le envío un mensaje de texto desde el móvil y le indicó dónde se encontraba. La maestra contactó con los Mossos d'Esquadra, que la rescataron de lo que consideran un matrimonio forzado, que acarreó abusos sexuales y violencia. María nació en un pequeño pueblo del Atlas, en Marruecos.

María cumple con el perfil de mujer que puede ser víctima de una boda forzosa: es menor de edad, procede de una zona rural y de un país musulmán, donde este tipo de prácticas siguen vigentes en algunas áreas.

La tradición de los matrimonios concertados sigue plenamente vigente en la India

La gran mayoría de los jóvenes todavía prefiere que sea su familia la que les encuentre una pareja. Sólo unos pocos se casan realmente por amor.

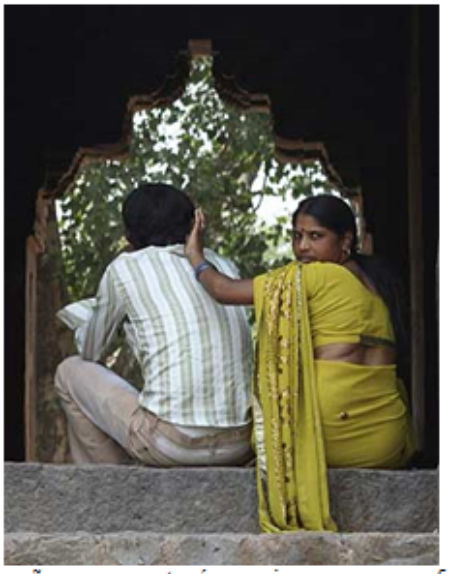

NUEVA DELHI.- En un país como la India, donde impera la tradición, la familia ocupa un lugar crucial a la hora de elegir pareja a los jóvenes casaderos mediante bodas concertadas, para lo que emplea desde anuncios en la prensa hasta agencias matrimoniales.

En el caso de la familia del veinteañero Shyam Kumar se recurrió al recurso clásico de investigar en el círculo social más próximo para encontrarle una esposa y, tras cotejar a 15 chicas, vio en la prima de una de las cuñadas del joven a la mujer ideal.

Desde que recibió la noticia, Kumar parece levitar por las instalaciones del centro educativo donde trabaja como conserje, una ensoñación que se ha acentuado últimamente porque, mañana, se encontrará por primera vez con su futura esposa.

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	→Models de convivència
Treball domèstic i familiar	Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Com és avui el model típic de llar a Catalunya? Com ha canviat amb el pas del temps? • Hi ha nous models de convivència? Quins? • Quines raons expliquen la diversitat de models de llars catalanes?
Complexitat	Mitjana/Alta
Breu descripció	Des dels anys vuitanta, amb la Llei del divorci, la societat catalana ha evolucionat cap a nous models de convivència. A més factors com l'envelliment de la població, l'endarreriment de l'edat de tenir fills i l'arribada de població immigrant incideixen directament en la composició de les llars. Avui la tendència principal és a la desfamiliarització de les llars, cada vegada hi ha més llars formades per una sola persona. Cal que les polítiques de suport a les famílies s'adaptin a la pluralitat i diversitat de models de famílies i que des de la política local es tingui en compte la realitat residencial del seu territori. A partir de la conversa entre dues amigues, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre els nous models de convivència a Catalunya.
Enllaç del vídeo	www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=xcJFmUxk9RA
Vídeos relacionats	**Habitatge**. Els diferents models de llars i família actuals (monoparentals, reconstituïdes,...) requereixen habitatges adaptats a les seves necessitats i accessibles d'acord amb els ingressos de la llar. **Joventut i emancipació**. L'endarreriment de l'edat d'emancipació per les dificultats de la gent jove per accedir a un habitatge, incideix directament en la composició de les llars catalanes. **Formació de parella**. Les llars o nuclis de convivència estan formades generalment per famílies i parelles, amb tots els condicionants que s'expliquen al vídeo.

9 VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodo-logia	Materials de suport	Comple-xitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió.	Presentació per part del docent	**D9_01** Llars i famílies a Catalunya **D9_02** Glossari sobre models de convivència	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D9_03** Guió per al debat: La conversa **A9_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D9_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A9_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A9_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D9_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D9_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D9_07** Investiguem **D9_08** Cerquem i expliquem **D9_09** Notícies per pensar **D9_10** Jocs i dinàmiques per reflexionar **D9_11** Passem a l'acció **D9_12** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 09) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre els nous models de llars i famílies a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (10).

D9_01 Llars i famílies a Catalunya

D9_02 Glossari sobre models de convivència

D9_03 Guió per al debat: La conversa

D9_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D9_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D9_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D9_07 Per anar més enllà: Investiguem

D9_08 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem

D9_09 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar

D9_10 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D9_11 Per anar més enllà: Passem a l'acció

D9_12 Altres recursos per al docent

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_01 LLARS I FAMÍLIES A CATALUNYA

La composició i realitat de les famílies catalanes ha canviat molt des dels anys vuitanta. La tendència vers la diversitat familiar caracteritza el conjunt de Catalunya, una diversitat que inclou, cada vegada més, noves formes de llars en detriment de les modalitats més tradicionals. D'aquesta manera es van establint, arreu del territori i en nombre creixent, les llars unipersonals, les formades per parelles de fet, les formades per parelles sense fills...

Diversos fenòmens socials i esdeveniments n'han estat els responsables. En primer lloc, l'aprovació de la Llei del divorci va facilitar les separacions de parelles, fet que ha comportat la proliferació de noves llars, bé individuals, bé monoparentals o bé reconstituïdes. Entenem per llars monoparentals aquelles llars amb un sol dels progenitors: una mare sola amb fill(s) o un pare sol amb fill(s). Les llars reconstituïdes estan formades per una parella i almenys un fill nascut d'una unió precedent.

Es detecta un augment de les llars monoparentals, sobretot aquelles en què conviuen menors de 16 anys amb un sol progenitor/a, majoritàriament separats o divorciats. Per contra, van disminuint gradualment les famílies monoparentals encapçalades per vídues amb fills o filles majors de 16 anys i significativament les llars complexes, les múltiples, formades per dos o més nuclis, i les extenses, en les quals, a part del nucli familiar, hi conviuen també altres persones.

Tipologia de llars a Catalunya (2007)

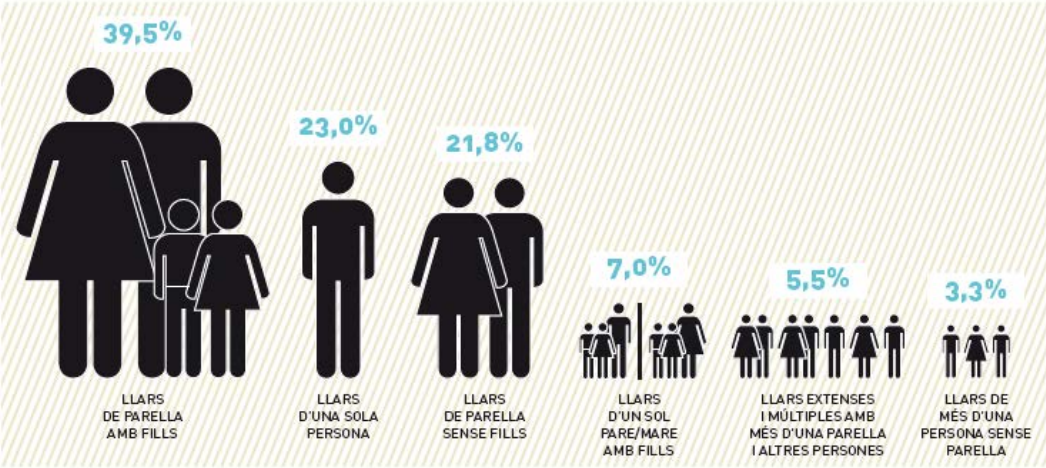

Font: Elaboració pròpia a partir de López, C. (2012) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

En segon lloc, hi ha altres aspectes que incideixen en els nous tipus de llars, com l'envelliment de la població, que ha estat un factor clau de l'increment del nombre de llars de parelles sense fills o llars dites de niu buit. També hi ha moltes persones grans que viuen soles, perquè s'han quedat vídues, per exemple.

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_01 LLARS I FAMÍLIES A CATALUNYA

En tercer lloc, ha tingut un impacte important en el mapa de les llars catalanes l'endarreriment de l'edat d'emancipació de la gent jove, degut a l'encariment de l'habitatge, l'allargament de l'etapa d'estudis i les dificultats per garantir una autonomia econòmica en un context de precarietat laboral i elevat atur juvenil. Relacionat amb l'anterior, el període entès com a joventut s'ha allargat i la fecunditat s'ha fet més tardana, tot això ha impactat en el nombre de llars unipersonals o de parelles sense fills. També cal considerar la solteria entre els homes.

I finalment, cal considerar l'efecte del fenomen de l'arribada en massa de població d'arreu del món, que ha incrementat el volum de les llars extenses i múltiples, ja que la convivència de diferents famílies en una mateixa llar ha estat una opció clau per a moltes persones nouvingudes.

Cal tenir en compte que la tipologia de llars no es distribueix de manera homogènia pel territori, hi ha grans diferències entre províncies a Catalunya, especialment entre l'àmbit urbà i el rural. Però sí que s'identifica una tendència general al territori de desfamiliarització de les llars catalanes, és a dir, perd pes la família nuclear i guanyen pes noves formes de convivència i el viure en solitari.

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_02 GLOSSARI SOBRE MODELS DE CONVIVÈNCIA

Llar

- Una llar normalment es concep físicament com un espai separat dels altres, com una casa independent, on resideixen de manera més o menys estable un conjunt de persones, usualment unides per llaços de parentiu o familiars, però també per altres raons.
- Sovint llar i família es confonen, ja que un criteri per a la formació d'una família sol ser la cohabitació. Es considera com a nucli familiar les persones que viuen de manera estable en una mateixa casa. Però és evident que els familiars poden independitzar-se, viure allunyats i que hi ha gent que comparteix pis sense ser família.

Models de convivència

- Durant molts anys a Catalunya i Espanya el model de convivència més estès, però també l'únic que era socialment permès, era el de la família nuclear.
- La família nuclear és un tipus de família que agrupa en un mateix habitatge o llar la parella i els fills, que funcionen com a nucli autònom. La família nuclear sovint es contraposa a la família extensa on juguen un paper més destacat altres parents. La família nuclear és un model de convivència força estès a Occident, però minoritari en el còmput mundial.
- A mesura que va anar avançant el segle XX, i especialment amb l'aprovació de la Llei del divorci de 1980 que canvia el tipus d'estats civils permesos, afloren tot un conjunt de noves formes de convivència com les llars reconstituïdes on poden conviure cònjuges provinents d'altres relacions i amb descendència fruit de relacions ja acabades.
- En l'actualitat existeixen una pluralitat de models de convivència com les famílies monoparentals (d'un sol progenitor), les parelles de fet (sense unió matrimonial), etc.
- Els models de convivència i la relació amb els diferents territoris on s'ubiquen generen diferents comportaments residencials.

Estat civil

- L'estat civil és la classificació de la situació de les persones en un registre civil i està determinada per les seves relacions de família, de matrimoni o de parentiu. En funció de l'estat civil de les persones s'estableixen certs drets i deures.
- Encara que les distincions de l'estat civil d'una persona poden ser variables d'un país a un altre, els estats civils més habituals són: Solter/a, Casat/da, Divorciat/da i Vidu/a.
- Determinats ordenaments jurídics poden fer distincions d'estat civil diferents. Per exemple, determinades cultures no reconeixen el dret al divorci, mentre que altres consideren fins i tot formes intermèdies de finalització del matrimoni com la separació.

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_02 GLOSSARI SOBRE MODELS DE CONVIVÈNCIA

Divorci

- El divorci és la dissolució del matrimoni.
- En la majoria dels països, el matrimoni és una unió entre dues o més persones amb un reconeixement social, cultural i jurídic.
- En ocasions els cònjuges, o un d'ells, poden desitjar desfer el vincle matrimonial. Això, jurídicament, es fa a través del divorci.
- En alguns ordenaments jurídics el divorci no està permès, entenent que el matrimoni no pot dissoldre's per la simple voluntat de les parts que formen la parella matrimonial.
- El 1980 a Espanya es va aprovar la Llei del divorci i va ser un dels últims països europeus a fer-ho.

Envelliment de la població

- A la nostra societat s'està produint un progressiu augment de les persones d'edat més avançada fruit de diferents processos com ara una menor taxa de naixement o l'allargament de l'esperança de vida.
- Una de les conseqüències d'aquesta situació és la desfamiliarització global de les llars amb l'augment de llars d'un sol nucli, sovint de persones soles d'edat avançada.

(Veure el Glossari del vídeo sobre Formació de parella.)

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

1. Descripció del vídeo

La Marga conversa amb una amiga en una cafeteria. La Marga està a punt d'anar a viure amb la seva parella, el Mario, i amb els fills que cadascú té de parelles anteriors. Els infants viuen la situació de maneres diferents ("al David, tenir un pare nou no li fa gens de gràcia, en canvi la filla del Mario està encantadíssima, és més petita i s'ha fet a la idea més de pressa"). Per a la Marga, haver viscut sola amb el seu fill David durant els darrers anys ha estat una experiència difícil i gratificant alhora ("aquests anys amb el David han estat fantàstics, tot i que també ha estat dur de vegades, això de mantenir una família sola...").

2. Claus per a la interpretació

La família de la Marga és un bon exemple d'una tipologia de nuclis familiars en creixement a Catalunya els darrers anys. Es tracta de famílies amb infants que es divorcien, famílies monoparentals i famílies que tornen a crear una llar amb altres famílies monoparentals.

Entre les famílies monoparentals, qüestions com la garantia de rendes i les xarxes de suport són molt importants, ja que una sola persona (el 80% són dones) ha de tenir ingressos suficients per al manteniment de la família i alhora disposar del temps suficient per tenir cura dels infants. Aquesta situació fa que la pobresa sigui més present en aquesta tipologia de famílies.

Una de les qüestions que més preocupen les famílies en el moment dels trencaments o creacions de nuclis familiars és la manera com ho assumiran els infants. Des de la psicologia social s'ha treballat aquest àmbit i la Generalitat disposa d'un seguit recursos.

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. I, si el docent ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes als alumnes perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Per què l'amiga pregunta a la Marga si està nerviosa?	Està nerviosa perquè està a punt d'anar a viure amb la seva nova parella, el Mario, i amb els fills que tots dos tenen de parelles anteriors.
Com veuen el David i la filla del Mario la nova situació?	El David no ho està portant bé, en canvi la filla del Mario, que és més petita, està encantada.
Com ha estat per a la Marga l'experiència de viure sola amb el seu fill David?	Ha estat fantàstica però també ha estat dur de vegades mantenir una família sola.

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

Com és avui el model típic de llar catalana?

El que diu la gent

Ferran, 45 anys, viu en família. La família típica és pare, mare, fills i avis.

Rosa, 70 anys, viu sola. Veiem que parelles joves han de tornar a casa dels avis, perquè amb la pensió és l'única entrada econòmica que tenen.

Esteve, 66 anys, viu en parella. Abans tota una família vivien a la mateixa casa, a la casa pairal, i ara vivim en pisos petits.

Eduard, 18 anys, viu en família. La meitat de les parelles que es casen al segle XXI acaben divorciades en menys de 10 anys.

Israel, 32 anys, viu en família. El model típic és de família totalment noble, treballadors tots i endeutats.

El que diuen les dades

Més del 50% de la població viu en llars formades per una parella amb fills, és a dir, famílies nuclears.

La Llei del divorci, i factors demogràfics com el retard a l'hora de tenir fills i l'augment de la immigració afecten l'estructura de les llars catalanes.

Han emergit noves formes de convivència?

El que diu la gent

Esteve, 66 anys, viu en família. La gent que ha vingut de fora lloguen un pis i relloguen habitacions, això és un nova forma, però la gent d'aquí de tota la vida, no crec que hagin canviat.

Sílvia, 35 anys, viu en família. El tipus de relació que es planteja ara és diferent al de fa un temps, abans o et casaves o...

Natàlia, 29 anys, viu en família. Si pots comparteixes pis, perquè és més fàcil pagar totes les despeses que té un pis.

Ferran, 45 anys, viu en família. Com que ha canviat la societat, també ha canviat el model familiar. Degut al món laboral, els pares no tenen temps per atendre els seus fills.

Miquel, 70 anys, viu en parella. Abans si eren solters, no marxaven de casa fins a

casar-se, ara si són solters i es volen independitzar ho trobo bé, és un altre temps.

El que diuen les dades

Les principals noves formes de convivència a Catalunya són les llars monoparentals, formades per un adult amb fills, i les llars reconstituïdes, formades per parelles amb fills de relacions anteriors.

El 6,5% de la població resideix en llars monoparentals. D'aquestes, el 80% estan encapçalades per dones.

2. Claus per a la interpretació

Sembla que al carrer ha canviat el discurs sobre els models familiars abans que a les dades. Respecte al model típic de família, només el Ferran, de 45 anys, descriu la família nuclear, que segueix sent la majoritària a Catalunya. L'Esteve, de 66 anys, explica el canvi del model de família extensa a la família nuclear. En canvi, una part de la gent del carrer entrevistada parla d'altres models de família, alguns ja no són nous, com les famílies divorciades i reconstituïdes a les quals fa referència l'Eduard, de 18 anys. Però altres models sí que són nous, com el que explica la Rosa de 70 anys, les famílies joves amb infants que tornen a la llar familiar pels efectes de la crisi econòmica.

Tot i que la gent del carrer no esmenta les llars on viuen famílies monoparentals o famílies reconstituïdes després de separacions o divorcis, sí que esmenten altres tipus de nuclis de convivència, tot i que no són en absolut majoritaris. Per exemple, l'Esteve de 66 anys, fa referència a les llars extenses i múltiples on viuen més d'una família, al 2007 aquestes llars eren un 5.5% del total, i era una estratègia habitual en la primera acollida de persones nouvingudes. Actualment, i com a conseqüència de la crisi, és possible que aquest model de convivència vagi en augment. L'altre model, al qual fa referència la Natàlia, 29 anys, és compartir pis, es tracta d'una estratègia que fa servir la gent jove en el primer període d'emancipació però que al 2007 no significava ni el 3.5% de les llars catalanes. En canvi, cap persona del carrer ha comentat el segon tipus de llar més habitual a Catalunya (que afecta al 23% del total), el de les persones que viuen soles, una tendència que va en augment a les societats occidentals.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer. Les dades s'han de recollir seguint un procés definit prèviament, que anomenem mètode científic, i que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. El procés de recollida i anàlisi d'aquestes dades és

lent i costós, per això sovint ens trobem que quan tenim disponibles les dades sobre una realitat social, ha passat tant de temps que aquesta ja ha canviat i no podem comparar les dades amb les opinions de les persones. Per això, és important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos documents (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat, es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p.ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens mostren les dades?
2. Quin és el model majoritari de convivència a Catalunya segons les dades? I segons la gent del carrer?
3. Què diuen les dades sobre les raons per les quals estan canviant les llars catalanes? Coincideix amb el que pensa la gent del carrer?
4. Creieu que la situació personal de la gent del carrer que opina pot estar influint en la seva percepció de la realitat?
5. I vosaltres, com ho veieu? El fet de conèixer les dades més a fons us ajuda a entendre millor el que està passant al vostre voltant?

D9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. Creieu que és bo o dolent que hi hagi diferents models de famílies i llars? Quins avantatges té i quins problemes comporta per als seus membres? I per a la societat?
2. A la vostra família, coneixeu casos de models diferents a la família nuclear (com llars amb una mare o pare sol amb infants, famílies separades, divorciades i reconstituïdes)? Com són?
3. Si us emancipéssiu, us agradaria anar a viure sol/a o amb algú altre (amb una parella, amb amics, compartir pis...)? Quins avantatges i desavantatges creieu que té viure sol?

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_06 GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo i sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Es proposa fer aquesta activitat si el docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

1. Què creieu que haurien de fer els poders públics sobre els models de famílies (promoure que tots siguin famílies nuclears, facilitar que les famílies visquin bé amb la situació que tinguin o triïn)?
2. Al vídeo es fan dues propostes per a una societat més justa: més suport a les famílies més fràgils (com les monoparentals) i que els habitatges s'adeqüin al tipus de famílies de cada municipi. Creieu que són bones mesures? I factibles?
3. Si fóssiu el president/a de la Generalitat o del Govern espanyol... què faríeu per millorar la situació dels diferents models de famílies?
4. I en la vostra vida, què podeu fer? Creieu que podeu fer alguna cosa per ajudar a fer front als problemes dels diferents tipus de famílies?

D9_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: INVESTIGUEM**

COM SÓN LES LLARS AL NOSTRE MUNICIPI?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana • Tractament de la informació • Competència digital • Competència matemàtica	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Matemàtiques

2. Objectius

- Aprendre a cercar informació a la xarxa.
- Aprendre a interpretar unes dades i escriure les principals idees.
- Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn dels alumnes.
- Reflexionar sobre els models de famílies i llars a Catalunya.
- Aprendre a realitzar operacions estadístiques senzilles.

3. Descripció

- Es divideix l'aula en grups per cercar informació a Internet sobre com són les llars al nostre territori (municipi, barri, comarca, província, Catalunya...) a través de. web d'IDESCAT www.idescat.cat/cat/poblacio/poblllarsfam.html.
- Amb les dades recollides es pot fer una taula de freqüències (també en percentatges) sobre els diferents models de famílies, en diferents anys (per a Catalunya disposem de dades més actualitzades, però malauradament, per a nivells territorials més petits les dades provenen del cens de 2001 i es poden comparar amb els anys 1996 i 1991).
- El debat posterior a l'aula pot girar entorn de:
    a. Quins canvis de tipus de famílies hi ha entre els diferents territoris.
    b. Per què es donen? (envelliment de la població, hi viu població estrangera, gent jove...).
    c. L'evolució dels models de famílies al llarg dels anys. Quins han anat a més i quins s'han reduït? Quines tendències s'apunten?

4. Materials de suport

Veure "Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia". Referenciat a la taula amb **Altres recursos per al docent**.

D9_08 PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM

COM HAN CANVIAT LES LLARS I LES FAMÍLIES?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Llengua catalana i literatura • Llengua castellana i literatura • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a fer preguntes.
2. Practicar tècniques d'escolta activa.
3. Aprendre a analitzar la informació.
4. Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn immediat dels alumnes.

3. Descripció

Proposar als alumnes que facin entrevistes en el seu entorn familiar (avis, tiets), del barri (veïns) o en institucions de gent gran (residència d'avis o centre de dia) per investigar com es vivia abans a les llars en la societat de la seva infantesa (vivien diverses famílies en una masia o un pis). Plantejar preguntes com: A quin tipus d'habitatge vivien? Com vivien? Amb qui? Què els agradava, de viure d'aquella manera? Quins desavantatges tenia?

La informació recollida es pot complementar buscant informació històrica sobre com eren els habitatges al nostre barri o municipi fa 100 o 200 anys. Quins canvis hi ha hagut? Es conserven edificis històrics? Per què servien i què s'hi fa avui?

4. Materials de suport

Veure "Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?".

D9_09 PER ANAR MÉS ENLLÀ: DINÀMIQUES I JOCS PER REFLEXIONAR

QUIN HABITATGE PER A QUINA FAMÍLIA?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència artística • Competència cultural • Competència matemàtica • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Educació visual i plàstica • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

- Reflexionar sobre els models de famílies i llars al món.
- Aprendre a interpretar imatges i extreure'n conclusions.
- Aprendre conceptes bàsics de l'arquitectura i el dibuix tècnic.

3. Descripció

1. A partir de les fotografies de Peter Menzel del seu llibre *Material World*, que mostren famílies de tot el món amb les seves pertinences materials i la seva llar, es proposa a l'alumnat dividir-se en petits grups i triar una fotografia.
2. Analitzar com són les famílies, en quin clima viuen i quins objectes tenen i crear el seu habitatge d'acord amb les seves necessitats d'espai.
3. Dibuixeu la planta (vista des de dalt) amb la distribució de la seva llar i l'alçat (vista des de davant) de l'exterior a la casa, explicant amb quins materials la faríeu.

4. Materials de suport

Veure les imatges de famílies del món al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A9_04 Imatges per pensar: Famílies del món

D9_10 PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR

NOTÍCIES SOBRE FAMÍLIES

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

- Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
- Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
- Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
- Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

A partir de la lectura individual de notícies relacionades amb l'accés i el manteniment de l'habitatge o la visualització d'imatges que parlin sobre aquests temes, es fa un debat que pot ser en grups petits i després grup gran sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A9_05 Diu la premsa...

D9_11 PER ANAR MÉS ENLLÀ: PASSEM A L'ACCIÓ

LES LLUITES PELS DRETS DE LES FAMÍLIES

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència social i ciutadana • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria • Tecnologia

2. Objectius

- Conèixer quines reivindicacions fan les famílies i quines organitzacions públiques i privades ajuden a garantir els drets de les famílies i com ho fan.
- Aprendre a cercar informació a la xarxa i en els mitjans de comunicació en paper.
- Aprendre a analitzar la informació i escriure les principals idees amb un format atractiu.
- Conscienciar-se sobre la seva pròpia necessitat/capacitat d'actuació per participar i difondre iniciatives de millora o canvi social.

3. Descripció

Històricament, han estat moltes i diverses les lluites de les famílies per assolir més drets socials, i avui els nous models de família reivindiquen poder viure amb la mateixa qualitat de vida que qualsevol altra família. Les famílies monoparentals estan organitzades en associacions i federacions (www.familiesmonoparentals.org) i demanen més mesures de suport per part de les administracions públiques i de la societat. Les famílies homoparentals (formades per dues persones del mateix sexe) (www.familieslg.org), també reivindiquen la igualtat de drets amb la resta de models de famílies.
En grups s'organitza l'aula per a la recerca d'informació sobre entitats i administracions que estiguin fent actuacions o tinguin projectes per millorar la vida dels diferents models de famílies.

Es fa un debat sobre com es pot implicar l'aula per ajudar en els projectes d'aquestes organitzacions, per exemple: fer un banc del temps, recollir fons per a un projecte, organitzar unes xerrades sobre famílies amb l'AMPA,...

4. Materials de suport

Veure exemples d'iniciatives a la taula "Altres recursos per al docent", al final d'aquest quadern.

D9_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
Famílies i llars a Catalunya Breu resum d'un estudi centrat a conèixer les característiques de les llars catalanes. La societat catalana es mou entre la continuïtat i el canvi, la tradició i l'emergència de noves formes d'organització social. L'estudi de les llars catalanes posa en relleu aquesta dinàmica permanent entre canvi i estabilitat.	www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/4_families_i_llars_a_catalunya.pdf
Convivència en parella i formació d'unions a Catalunya. Resum de l'estudi sobre "Homogàmia, endogàmia i formació de la parella a Catalunya, 2001-2005", en el qual s'analitzen les similituds i diferències entre els components de la parella pel que fa a l'edat, al nivell d'estudis o a les tasques professionals.	www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/12_convivencia_parella.pdf
Algunes consideracions sobre aspectes de la vida familiar a Catalunya Resum d'un informe realitzat amb dades del PaD de l'any 2001, que posa en relleu alguns aspectes fonamentals de la majoria de llars catalanes: si tenen fills, l'esforç per l'habitatge i les limitacions econòmiques.	www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/1_consideracions_sobre_aspectes_vida_familiar_a_catalunya.pdf
L'habitatge a Catalunya La recerca "L'habitatge a Catalunya", de Jordi Bosch, mostra l'impacte de l'evolució del mercat immobiliari dels últims anys sobre l'accés a l'habitatge dels catalans. El preu de l'habitatge de compra i de lloguer ha augmentat, i aquest augment de preus, unit a la crisi actual, apunta un problema d'exclusió residencial que afecta moltes famílies.	www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/16_habitatge_catalunya.pdf

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

D9_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions

Descripció	Ubicació
I la teva com és? Realitats familiars a Catalunya Publicació de la Generalitat de Catalunya sobre nous models de família, basada en entrevistes a famílies de diferents tipus (monoparentals, reconstituïdes, amb fills/es adoptats,...).	www20.gencat.cat/docs/dasc/01Departament/08Publicacions/Ambits%20tematics/Families/19ilatevacomes/Ilatevacomes.pdf
Noves formes de família Publicació de l'Ajuntament de Barcelona amb articles curts de diversos autors sobre els nous models de llars.	w3.bcn.cat/fitxers/dretscivils/novesformesdefamilia11.326.pdf

Premsa

Descripció	Ubicació
Catalunya té 30.424 famílies monoparentals reconegudes Article al diari *Ara* sobre la situació i les polítiques que s'apliquen a les famílies monoparentals (02/10/11).	www.ara.cat/societat/Catalunya-families-monoparentals-reconegudes_0_565143581.html
Las nuevas familias se van imponiendo Article de *El País* (06/01/08) sobre els nous models de famílies.	http://elpais.com/diario/2008/01/06/paisvasco/1199651999_850215.html
Uno de cada 5 niños vive en una familia no tradicional Article del diari *ABC* (27/11/12) sobre els nous models de famílies.	www.abc.es/sociedad/20121127/abci-nuevas-familias-menores-201211271257.html
Més de 5.000 persones enalteixen la família "tradicional" Notícia als diaris *Vilaweb* i *El Punt* (28/01/08) sobre una trobada en defensa de la família tradicional.	www.vilaweb.cat/www/elpunt/noticia?p_idcmp=2716044
El col·lectiu gai i entitats estudiantils es mobilitzen per reivindicar la llibertat sexual Notícia relativa a la reacció de diferents col·lectius durant la trobada en defensa de la família tradicional.	www.vilaweb.cat/noticia/2713111/20080127/noticia.html

Materials didàctics

Descripció	Ubicació
Material World Projecte fotogràfic de Peter Menzel sobre les famílies del món, els seus béns materials i modes de vida. A partir de les imatges s'han elaborat uns materials didàctics disponibles en anglès al Social Studies School Services. Al web es troben abundants imatges sobre altres temàtiques socials.	www.menzelphoto.com/books/mw.php

D9_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
El diari de l'escola. Models de famílies Proposta educativa promoguda per VilaWeb i el portal educatiu edu365.cat, adreçada a escolars i mestres d'educació infantil, primària, secundària i batxillerat, amb informació de qualitat via Internet.	www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=2724726

Webs

Descripció	Ubicació
Recursos per explicar als infants els nous models familiars Web de la Generalitat de Catalunya on es troben articles, publicacions, vídeos,... sobre nous models de famílies i materials per explicar-los als infants.	www20.gencat.cat/portal/site/dixit/menuitem.b8aa048b9745a314f2801d10b0c0e1a0/?vgnextoid=5f3768802d1d0310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnextchannel=5f3768802d1d0310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=detall&contentid=a0948569d9de2310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD
Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia.	www.buxaweb.com/historia/socials/sociologia.htm#M%C3%A8todes%20i%20t%C3%A8cniques%20de%20la%20sociologia
Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una entrevista?	http://80.33.141.76/aventura_explorar/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=6&Itemid=7

Vídeos

Descripció	Ubicació
Homo Baby Boom Documental elaborat per la FLG Associació Famílies LGTB sobre sis famílies homoparentals de Catalunya i el País Valencià -tres amb mares lesbianes, tres amb pares gais- que expliquen com van tenir les criatures, quines reaccions s'han trobat i com els han afectat els canvis legals de 2005, que permeten el matrimoni i l'adopció per parelles homosexuals.	http://vimeo.com/22384340

D9_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
Little Miss Sunshine Explica la història dels Hoover, una família molt peculiar, formada per l'avi, el tiet, la mare, el pare i els seus dos fills. Tot canvia quan la filla petita és convidada a participar a una concurs de bellesa.	www.filmaffinity.com/es/film481444.html
Any de gràcia Film de Ventura Pons sobre la convivència entre un jove de poble i una dona gran de la vila de Gràcia de Barcelona.	www.filmaffinity.com/es/film273093.html

A9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04-06) trobareu imatges, que juntament amb els articles de premsa referenciats al **Quadern del docent** i altres recursos, serviran per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement.

A9_01 Qüestionari: La conversa

A9_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A9_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A9_04 Imatges per pensar: Les famílies del món

A9_05 Diu la premsa...

A9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

A9_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb una conversa entre la Marga i la seva amiga. Observa atentament la conversa i fixa't en què diu la Marga en relació amb els següents aspectes:

1. Per què l'amiga pregunta a la Marga si està nerviosa?

2. Com veuen el David i la filla del Mario la nova situació?

3. Com ha estat per a la Marga l'experiència de viure sola amb el seu fill David?

A9

VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

A9_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Com és avui el model típic de llar catalana?	
Han emergit noves formes de convivència?	

A9 VÍDEO

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

A9_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Com és avui el model típic de llar catalana?	Ferran, 45 anys, viu en família	
	Rosa, 70 anys, viu sola	
	Esteve, 66 anys, viu en parella	
	Eduard, 18 anys, viu en família	
	Israel, 32 anys, viu en família	
Han emergit noves formes de convivència?	Esteve, 66 anys, viu en família	
	Sílvia, 35 anys, viu en família	
	Natàlia, 29 anys, viu en família	
	Ferran, 45 anys, viu en família	
	Miquel, 70 anys, viu en parella	

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

A9_04 IMATGES PER PENSAR: LES FAMÍLIES DEL MÓN

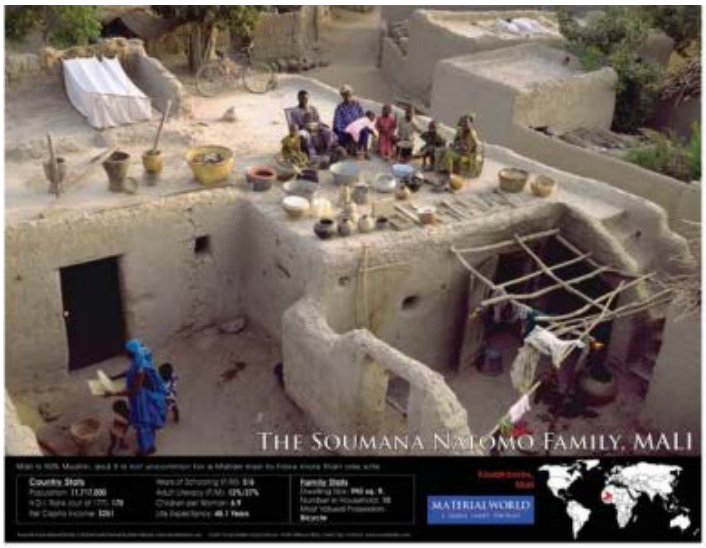

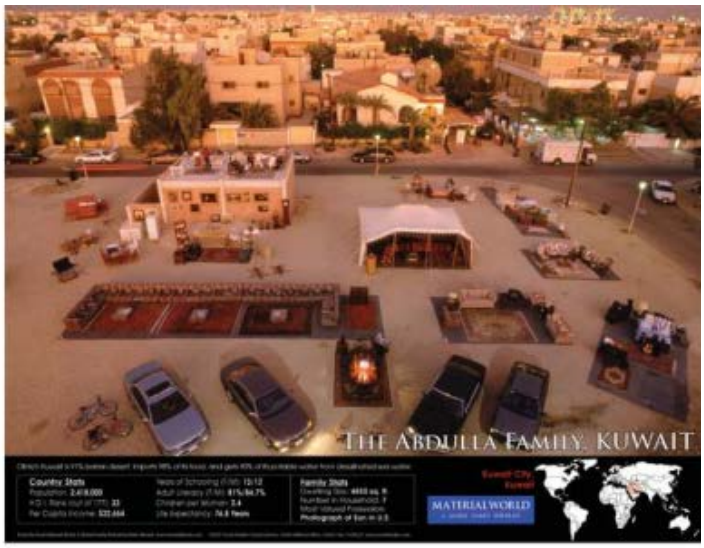

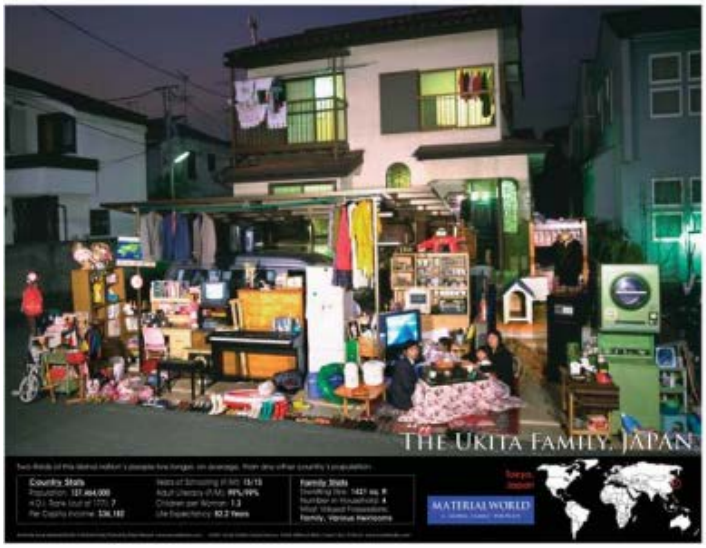

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

A9_04 IMATGES PER PENSAR: LES FAMÍLIES DEL MÓN

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

A9_04 IMATGES PER PENSAR: LES FAMÍLIES DEL MÓN

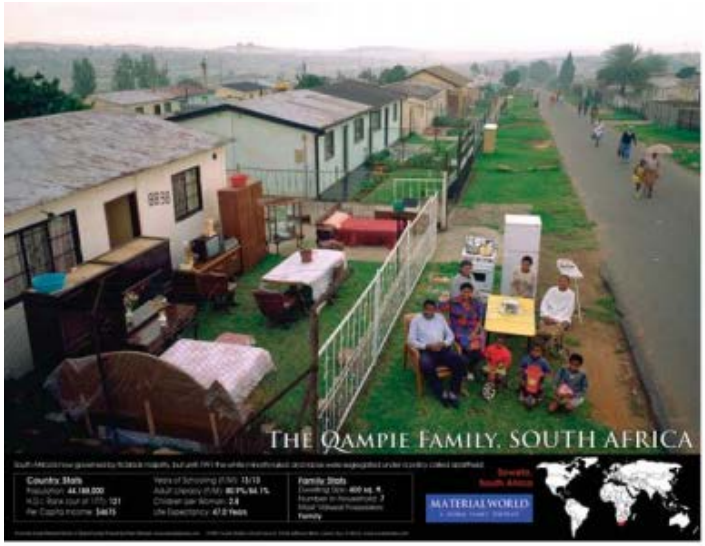

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

A9_05 DIU LA PREMSA...

ara.cat

Premium Subscriu-t'hi Hemeroteca

Política Opinió Món Societat Cultura Economia Esports Mèdia Xarxes

Barcelona

0 8 Comentaris M'agrada 41 Tweet 11 +1 1

SOCIETAT

Catalunya té 30.424 famílies monoparentals reconegudes

Des d'octubre de 2009, els nuclis monoparentals tenen la possibilitat d'accedir a un títol equiparable al de famílies nombroses

ACN | Actualitzada el 02/10/2011 11:33

30.424 famílies monoparentals tenen el títol de família nombrosa des que el 21 octubre del 2009 es va aprovar el decret que ho regula. El 2010 van accedir-hi 15.098 unitats familiars i fins al juny del 2011 s'hi van sumar-ne 8.012 més.

ABC.es SOCIEDAD

ACTUALIDAD DEPORTES CULTURA VIAJAR GENTE&ESTILO TV VIDEO SALUD BLOGS HEMEROTECA SERVIC

España Internacional Economía Sociedad Bodas Toros Madrid Ediciones Ciencia Medios Familia Defensa Opinión

SOCIEDAD

Uno de cada cinco niños vive en una familia no tradicional

L. D. / MADRID | Día 27/11/2012 - 13.39h

El 4,4% de los menores de 18 años viven en familias reconstituidas

A9_05 DIU LA PREMSA...

EL PAÍS ARCHIVO

EDICIÓN IMPRESA

PORTADA | INTERNACIONAL | PO

Hemeroteca

DOMINGO, 6 de enero de 2008

Las nuevas familias se van imponiendo

- El 58% de los hogares ya no responde a la estructura del matrimonio con hijos

EDUARDO AZUMENDI | **Bilbao** | 6 ENE 2008

Archivado en: Comunidades autónomas Administración autonómica Familia País Vasco España Administración pública Sociedad

0 0 0 0

Enviar
Imprimir
Guardar

Hasta hace tres años, J. Antonio Armentia se creía un hombre felizmente casado, con esposa y dos hijos. Lo típico. Sin embargo, hoy, a sus 47 años, está divorciado, vive solo y ve a sus hijos en fin de semana. Su lugar en la estadística se ha invertido y ha pasado de ocupar un sitio entre las familias tradicionales (matrimonio con hijos) a la casilla de los hogares unipersonales, mientras que su ex esposa se encuentra ahora en la de hogares monoparentales. Signo de los tiempos, el surgimiento de nuevas fórmulas de convivencia y el aumento de las separaciones y divorcios han dado lugar a modelos de familia que ya han desbancado al hogar tradicional.

MODELS DE CONVIVÈNCIA

Quins són els nous models de convivència a Catalunya?

A9_05 DIU LA PREMSA...

VILAWEB

EL PUNT DIGITAL

| Contactar amb El Punt - Pobles i Ciutats |

Continguts generals: Continguts d'edicions:

| Qui som? - El Club del subscriptor - Les 24 hores d'El Punt - Publicitat - Borsa de treball | El Punt | VilaWeb | divendres, 10 de maig de 2013

dilluns, 28 de gener de 2008

Més de 5.000 persones enalteixen la família «tradicional»

Carreguen contra la llei del matrimoni homosexual i les clíniques d'aborció

LAIA BRUFAU. Barcelona

La família «tradicional» està en perill. Aquest és el sentiment que predominava entre els assistents de l'acte organitzat per diverses entitats catòliques que es va celebrar ahir al Palau de Congressos de Barcelona. Els mals que provoquen la situació «d'inestabilitat» de la família són la llei que permet els matrimonis entre homosexuals, les clíniques on es practica l'avortament i on es «vulnera» el dret a la vida, o l'assignatura d'educació per la ciutadania; arguments contradits per altres entitats.

+ Imatge de la celebració de la missa al Palau de Congressos. Foto: ORIO

Què significa el concepte de família? Per als nombrosos assistents a l'acte de la plataforma Pacte per la Vida i la Dignitat, que reuneix prop d'un centenar d'entitats tradicionals cristianes, celebrat ahir al Palau de Congressos –més de 5.000 segons l'organització–, només té una definició: la unió cristiana entre un home i una dona. La trobada va començar amb cert neguit per l'entrada en escena d'uns joves amb pancartes a favor del dret al propi cos i una altra amb el lema següent: «Les vostres llibertats i les nostres cadenes.» Després de treure'ls de l'escenari, va començar la missa celebrada per l'arquebisbe de Barcelona, Lluís Martínez Sistach, que va escalfar motors enaltint la figura del matrimoni definida com una «meravellosa realitat» i la família, com el «lloc primari d'humanització de la persona».

VilaWeb Divendres 10.05.13 Informació Notí

Notícies Diumenge 27.01.2008 06:00

El col·lectiu gai i entitats estudiantils es mobilitzen per reivindicar la llibertat sexual

Es concentraran al Palau de Congressos, on s'apleguen entitats defensores de la família tradicional

Tweet 0 +1 0 Me gusta 0

Matrimoni, descendència, virginitat, església, d'una banda; sexualitat lliure i dret de l'avortament, d'una altra. Militants d'aquestes dues posicions han organitzat sengles actes al mateix lloc de Barcelona per reivindicar llurs reivindicacions. E-cristians, Pro-Vida i GEC, catòlics, defensors acèrrims de la família tradicional, s'han aplegat al Palau de Congressos per assistir a una missa i reivindicar, entre més coses, la il·legalització de l'avortament i dels matrimonis homosexuals.

Per contestar el que consideren una 'intromissió' en la seva privada i llibertat personal, diferents col·lectius lligats al moviment gai i estudiantil s'han concdentrat just a l'exterior del recint, rere el lema 'La família nuclear és radioactiva!', en què han reivindicat la llibertat sexual de les persones i han reclamat que l'estat deixi de subvencionar l'església catòlica. Quan ha començat l'acte del Palau de Congressos, hi ha hagut topades entre partidaris d'ambdues posicions.

Com som els catalans?

Materials didàctics per comprendre la societat catalana actual

Laia Monterde, Anna Tarrés, Clàudia Vallvé

Classes socials	Habitatge
Educació	Joventut i emancipació
Pobresa	Formació de parella
Treball	Models de convivència
Treball domèstic i familiar	→ Usos lingüístics

PaD
Panel de Desigualtats a Catalunya

www.paneldesigualtats.cat

FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Presentació

La Fundació Jaume Bofill, a partir de les anàlisis de l'enquesta **Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD)**, posa a disposició de les escoles i instituts una sèrie de materials didàctics per treballar en l'àmbit educatiu com és la societat catalana d'avui, fent èmfasi en les seves desigualtats socials.

La proposta didàctica gira entorn dels materials elaborats amb motiu dels 10 anys del PaD "Trajectòries i canvi social a Catalunya. 10 anys, 10 debats", formats per 10 vídeos per debatre sobre aspectes clau en la nostra societat, relacionats entre si.

El plantejament metodològic i la forma d'utilitzar aquests materials s'explica breument a la Guia Didàctica General, que es recomana llegir abans de portar a terme les activitats proposades a continuació.

Cada vídeo està acompanyat d'una **Proposta didàctica**, un **Quadern del docent** i un **Quadern de l'alumne**, amb propostes d'activitats i materials de suport per treballar els continguts presentats en el vídeo.

10

VÍDEO

USOS LINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

FITXA TÈCNICA

Preguntes clau	• Utilitzem cada cop més el català? O l'utilitzem menys? • Quan fem servir el català? I el castellà? • Hi ha conflictes per motius lingüístics a Catalunya?
Complexitat	Baixa
Breu descripció	Actualment Catalunya es divideix en tres grups lingüístics força equilibrats: els catalanòfons, els castellanòfons i els bilingües. La relació entre aquests dos grups és bona, tot i que en ocasions es produeixen dificultats o conflictes en l'ús de la llengua. Per altra banda, la repressió del català durant la dictadura franquista i l'arribada de persones immigrants han comportat dificultats a l'hora de mantenir un model lingüístic basat en el respecte i en la convivència. A partir d'una conversa entre una mare jove i la seva amiga, de les dades del Panel de Desigualtats de Catalunya i de les opinions de la gent del carrer, el vídeo aporta informació i ajuda a reflexionar sobre les diferents realitats lingüístiques existents a Catalunya avui en dia.
Enllaç al vídeo	www.youtube.com/watch?v=wjLgepsYB94&feature=player_embedded
Vídeos relacionats	**Educació**: L'educació juga un paper clau en la transmissió de l'idioma. **Classes socials**: Moltes vegades la pertinença a una classe social està relacionada amb l'ús d'un o altre idioma.

10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

PROPOSTA DIDÀCTICA

Objectiu	Activitat	Metodologia	Materials de suport	Complexitat	Temps
	Avui parlem de... Introduïm breument els conceptes que es mostren al vídeo per facilitar la seva comprensió	Presentació per part del docent	**D10_01** Llengua i societat **D10_02** Glossari sobre usos lingüístics	Baixa	15'-30'
	Analitzem un cas Visionem la conversa inicial i l'analitzem a partir d'un qüestionari i del debat.	Resposta a qüestionari i debat	**D10_03** Guió per al debat: La conversa **A10_01** Full de treball: La conversa	Baixa	15'
	Analitzem les dades Durant el visionat del vídeo, una part de l'aula apunta el que diuen les dades i l'altra el que diu la gent. Després comparem les respostes i reflexionem sobre el mètode científic per explicar la realitat que ens envolta.	Treball individual, treball en petits grups i debat	**D10_04** Guió per al debat: Per què serveixen les dades? **A10_02** Full de treball: Què diuen les dades? **A10_03** Full de treball: Què diu la gent del carrer?	Baixa	30'-45'
	Reflexions sobre les vivències i les situacions personals Traslladem el debat a l'àmbit personal, reflexionant sobre la situació de l'alumnat i el seu entorn.	Debat	**D10_05** Guió per al debat: I nosaltres què?	Mitjana	30'
	Fem propostes d'actuació A partir de les polítiques proposades al vídeo i d'altres iniciatives, pensem en accions a realitzar per part dels poders públics, per altres organitzacions i per l'alumnat per reduir les problemàtiques exposades al vídeo.	Debat	**D10_06** Guió per al debat: Què es pot fer?	Alta	30'
	Per anar més enllà Proposta d'activitats i de materials de suport per aprofundir en els temes del vídeo, en qualsevol moment del procés d'aprenentatge. S'adjunta un llistat final amb altres recursos per seguir treballant els temes.		**D10_07** Cerquem i expliquem **D10_08** Investiguem **D10_09** Notícies i imatges per pensar **D10_10/11** Jocs i dinàmiques per reflexionar **D10_12** Altres recursos per al docent	Alta	Variable

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

QUADERN DEL DOCENT

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo i es complementa amb el **Quadern de l'alumne**, on es troben els materials (fitxes) per al desenvolupament de les activitats i altres recursos per a l'alumnat.

Inclou una explicació sobre els conceptes clau que es treballaran (documents 01 i 02) i unes propostes detallades d'activitats de debat per treballar a l'aula els diferents temes que apareixen al vídeo (03 – 06).

A la part final del quadern (07 – 11) trobareu altres propostes d'activitat, per anar més enllà del vídeo i aprofundir en altres competències o àrees de coneixement, interessant si es vol fer un treball més aprofundit o transversal (entre diferents matèries) sobre l'ús de la llengua a Catalunya.

La darrera pàgina del quadern inclou una taula amb altres recursos que es consideren valuosos i s'indica la seva ubicació (12).

D10_01 Llengua i societat

D10_02 Glossari sobre usos lingüístics

D10_03 Guió per al debat: La conversa

D10_04 Guió per al debat: Per què serveixen les dades?

D10_05 Guió per al debat: I nosaltres què?

D10_06 Guió per al debat: Què es pot fer?

D10_07 Per anar més enllà: Cerquem i expliquem

D10_08 Per anar més enllà: Investiguem

D10_09 Per anar més enllà: Notícies i imatges per pensar

D10_10 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar(1)

D10_11 Per anar més enllà: Jocs i dinàmiques per reflexionar(2)

D10_12 Altres recursos per al docent

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D2_01 LLENGUA I SOCIETAT

La llengua és un tret definidor de qualsevol societat. A Catalunya coexisteixen dues llengües: el català i el castellà. Aquest fet de vegades genera tensions entre les persones que parlen castellà (castellanòfons) i les que parlen català (catalanòfons). En aquest cas, parlem de conflicte lingüístic.

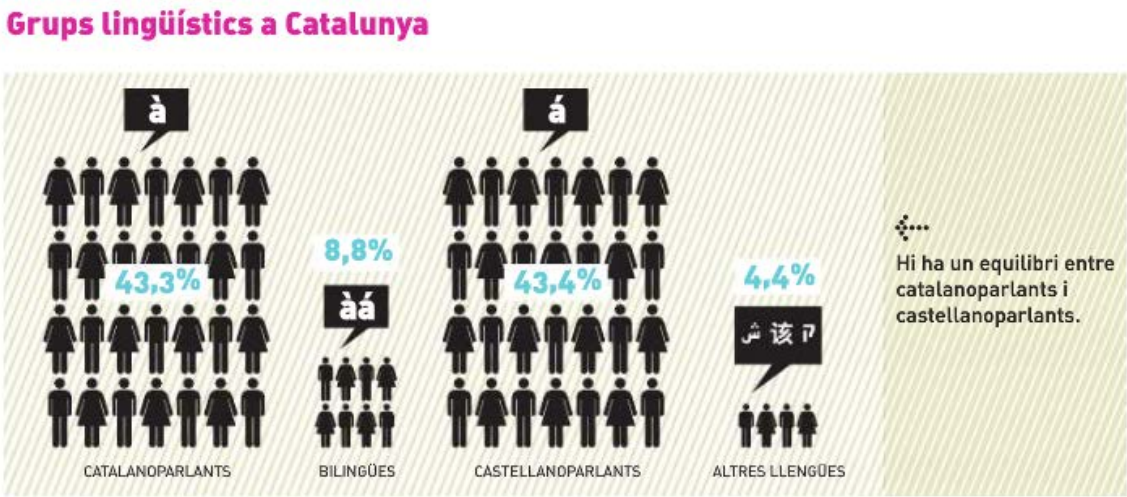

Font: Elaboració pròpia a partir de FABÀ I PTRATS, A. (2011). Fundació Jaume Bofill.

Hi ha dos factors que han fet que l'ús de la llengua a Catalunya sigui especialment complex. Per una banda, la persecució de la llengua per part de l'Estat. Per l'altra, les successives onades migratòries a Catalunya.

Els conflictes i la repressió lingüística a Catalunya ha estat un fenomen recurrent al llarg de la història. Ja a l'edat mitjana es documenten fets d'imposició del castellà per part de la inquisició (que, per exemple, al 1560 insistia que "en los negocios de la fe todo se proceda en lengua castellana"). La dictadura franquista va ser el darrer episodi d'imposició del castellà com a llengua única, quan les llengües de l'Estat que no eren el castellà (català, gallec i euskara) van estar perseguides. Tot i això, els conflictes continuen existint i les discussions sobre el paper del castellà i del català i sobre la política d'immersió lingüística continuen estant a l'ordre del dia.

L'arribada de grans contingents de persones immigrades a Catalunya també ha condicionat l'ús de la llengua a Catalunya. La primera gran onada migratòria es va produir entre 1940 i 1965, amb l'arribada de persones treballadores procedents de tot Espanya que s'instal·laven a Catalunya a la recerca de feina. En aquell moment, per raons polítiques, urbanístiques i educatives no va ser possible la integració lingüística d'aquestes persones, la qual cosa ha fet que l'ús del castellà i el català estiguin molt condicionats pel lloc de residència i per la classe social. Però aquesta primera onada migratòria ha estat seguida per altres de més recents. Des de finals del segle XX s'ha produït una segona onada migratòria molt intensa. En aquest cas, però, es tracta de persones

D2_01 LLENGUA I SOCIETAT

nascudes fora de l'Estat espanyol i per als quals la immersió lingüística implica també l'aprenentatge del castellà, cosa que fa especialment complex el procés d'integració lingüística.

Avui en dia, existeixen igualment fonts que asseguren que el castellà està discriminat a Catalunya, entre altres motius, perquè la Generalitat de Catalunya i altres òrgans oficials han adoptat el català com a única llengua vehicular.

Aquesta realitat sociolingüística complexa fa que l'estudi de la llengua i els seus usos sigui especialment rellevant en el nostre país. Existeixen nombroses enquestes i estudis en aquest sentit, entre elles la realitzada pel Panel de Desigualtats, que permeten disposar d'informació sobre l'ús de la llengua. Entre altres aspectes, s'analitzen qüestions com l'ús de la llengua en els àmbits públics (la feina, l'escola, l'administració pública) i privats (la família, els amics, els veïns, les botigues) o les diferències en l'ús de la llengua en funció de variables com l'edat, el gènere, el lloc de naixement o la classe social. Aquesta informació ens permet conèixer millor els usos lingüístics al nostre país, detectar si l'ús del català avança o recula o dissenyar polítiques que ajudin a preservar la convivència entre les dues comunitats lingüístiques.

Ús del català segons l'àmbit

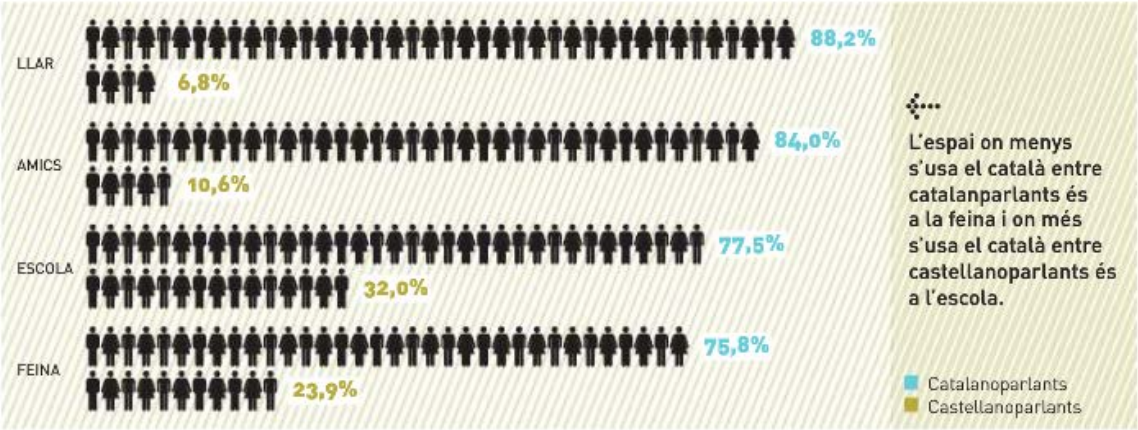

Font: Elaboració pròpia a partir de Fabà i Prats, A. (2011) amb dades PaD. Fundació Jaume Bofill.

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_02 GLOSSARI SOBRE USOS LLINGÜÍSTICS

Llengua materna

- La llengua materna és el primer idioma que s'adquireix en la infantesa. El nom ve donat perquè sol ser la llengua que es parla a la família i que és transmesa de manera natural a l'infant, per contacte amb la mare.
- La llengua materna és molt important ja que és la que codifica la manera de percebre el món. Per això, les llengües apreses abans dels dotze anys poden modificar les estructures cerebrals. Totes les llengües apreses posteriorment se superposaran a aquestes primeres llengües i sempre en farem una traducció interna, encara que sigui inconscient.

Àmbits d'ús i normes d'ús

- Els àmbits d'ús consisteixen en els diversos entorns socioculturals (el familiar, l'educatiu, el judicial, els mitjans de comunicació, etc.) en què una llengua és usada.
- Els àmbits d'ús solen variar en relació amb algunes característiques dels individus com ara el sexe, l'edat o l'ocupació, però també segons el tema parlat o la situació.
- Com les normes socials, les normes d'ús de les llengües s'estableixen i s'imposen d'una manera quasi irresistible, ja que semblen impersonals i "naturals" en el sentit que les persones les complim i les fem complir sense adonar-nos-en. Molt sovint, per exemple, escoltem com un catalanoparlant es passa al castellà quan s'adreça a algú que no coneix.
- En realitat, però, les normes d'ús de les llengües han estat el resultat d'un joc de forces i imposicions socials.

Monolingüisme

- Les comunitats lingüístiques viuen en contacte directe, no aïllades. El coneixement d'altres llengües possibilita la comunicació dels pobles. Així, conèixer una llengua diferent de la pròpia és un fet relativament normal.
- Al món hi ha més de 6.000 llengües i menys de 200 estats. El més freqüent és que dins d'un mateix estat convisquin diverses llengües. Per això cal entendre que el monolingüisme estatal és una situació rara: a Europa pràcticament només Islàndia o Albània tenen una sola comunitat lingüística.
- Estats com França, Itàlia, el Marroc o Espanya fins no fa gaire aplicaven una política de negació o menyspreu de les altres cultures i llengües per tal de refermar la unitat nacional al voltant d'una sèrie de símbols com ara una sola llengua i cultura.
- A Espanya, el 40% de la població viu en una comunitat autònoma amb dues llengües oficials.

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_02 GLOSSARI SOBRE USOS LLINGÜÍSTICS

Bilingüisme

- Per si mateixes, les societats no són bilingües. Qui pot ser bilingüe són els individus. Un individu pot ser bilingüe, trilingüe... segons el nombre de llengües que domini.
- El bilingüisme total només es dóna quan una persona té més d'una llengua materna.
- Per tant, el bilingüisme és un concepte ambigu que històricament s'ha utilitzat per amagar processos de substitució lingüística.
- En una comunitat on conviuen dues o més llengües, sovint es produeix una situació de bilingüisme per part dels que parlen una llengua (de menys prestigi o protecció legal) i de monolingüisme per part dels que parlen l'altra (l'oficial, la de prestigi, la de més cobertura legal...).

Diglòssia

- En lingüística, la diglòssia és una situació que es dóna quan en una societat hi ha dues llengües relacionades de forma propera, una de prestigi alt, que s'utilitza generalment pel govern i en textos formals, i una de prestigi baix, que és normalment la llengua vernacla parlada. El llenguatge de prestigi alt tendeix a ser el més formalitzat, i les seves formes i vocabulari sovint interfereixen la llengua vernacla.
- La llengua vernacla o vernacular és aquella pròpia del lloc o país de naixença d'un nadiu.
- En aquestes situacions de diglòssia, els parlants de la llengua amb menys poder fàcilment emprenen un procés de naturalització cap a la llengua dominant, assumint-la per a totes les situacions i emprant la llengua dominada només de manera residual. En aquestes situacions, la transmissió intergeneracional de la llengua dominada sempre és complicada i perd parlants a cada generació.
- Es produeix un conflicte lingüístic cada vegada que els parlants de la llengua recessiva volen transcendir els límits imposats i normalitzar-la perquè ocupi el mateix lloc que la llengua dominant.

Llengua minoritària i llengua minoritzada

- Una llengua minoritària suposa un criteri quantitatiu: estem fent referència al seu nombre de parlants. En aquest sentit, caldria un acord en el nombre a partir del qual definim una llengua com a minoritària i una altra com a majoritària, ja que cal tenir en compte que al món hi ha 6.000 llengües, i només una vintena són utilitzades per més de cinquanta milions de parlants. La majoria de llengües del món, doncs, tenen un nombre reduït de parlants.
- El concepte de llengua minoritària o majoritària és, doncs, totalment arbitrari.
- A Europa poques llengües passen dels deu milions de parlants. Entre cinc i deu: suec, búlgar, català, danès... Menys de cinc: noruec, finès, albanès, eslovac, lituà, letó, eslovè...
- Una llengua minoritzada, en canvi, és aquella que pateix la interposició

D10_02 GLOSSARI SOBRE USOS LLINGÜÍSTICS

d'una altra llengua i està immersa en un procés de retrocés en els usos dins de la seva pròpia comunitat lingüística. Els seus parlants es veuen obligats a practicar un bilingüisme unilateral, ja que la llengua pròpia és insuficient per viure-hi.

- Són llengües minoritzades: el català, el bretó, l'occità, el basc, el gallec, el sard, el cors, etc.

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

1. Descripció del vídeo

Una mare jove es troba amb una amiga en un bar. Quan la mare s'adreça a la seva filla, l'amiga s'estranya que ho faci en català. Llavors la mare li explica que, tot i que li costa una mica, tant ella com el seu marit parlen amb la nena en català, i que a l'escola la nena parla en català. Fins i tot, diu, el fet de parlar en català a la nena fa que ella n'estigui aprenent.

2. Claus per a la interpretació

En primer lloc, la conversa mostra clarament el canvi en l'ús i la percepció del català en els darrers anys. L'accent de la mare quan parla català denota que aquesta no és la seva llengua materna. En canvi, quan parla en castellà no té cap accent. Probablement ha estat educada en castellà, tant a la família com a l'escola, i l'idioma que utilitza de manera habitual és, per tant, el castellà. Tot i això, ella i el seu marit decideixen parlar en català a la seva filla. Aquesta decisió denota un canvi important en la percepció del català. La mare i la seva amiga pertanyen a una generació on la influència de la dictadura franquista encara era patent, i molta gent es relacionava únicament en castellà. Però amb la transició democràtica això ha canviat considerablement i s'ha donat un impuls molt important al català. Aquest impuls ha fet que el català estigui molt més present a la societat (a l'escola, als comerços, a la cultura, a la feina) i que castellanoparlants de naixement decideixin transmetre el català als seus fills o, fins i tot, que vegin la necessitat d'aprendre aquest idioma ells mateixos.

Un altre element interessant de la conversa és la relació entre classe social i ús de l'idioma. La mare podria descriure's com una persona de classe social mitjana o mitjana alta. El seu estatus econòmic és suficientment alt perquè, amb la maternitat, hagi deixat de treballar (si us hi fixeu, explica que el fet de parlar una mica català li pot servir si algun dia ha de buscar feina). La manera com van vestides ella i la nena també és un indici de la seva posició social: un estil molt clàssic la mare (americana, cabells rossos i llisos, poc maquillatge) i molt modern la nena. Aquest estatus social de la mare pot ajudar a explicar que la mare parli en castellà. Durant l'època de Franco el català era considerat una llengua subordinada i moltes famílies de classe social alta van deixar de banda el català per parlar únicament en castellà. Amb la democràcia aquesta visió del català ha anat desapareixent, però, tot i això, en alguns entorns encara esta "mal vist" parlar en català.

Finalment, la conversa posa de manifest la diferència en l'ús de l'idioma en els àmbits públic i privat. Així, mentre que la mare utilitza el castellà de manera habitual, es passa al català quan parla amb la filla, perquè aquest és un àmbit molt més privat. L'observació final de la mare ("y cuando me dice t'estimo, me entra una risa...") indica clarament aquesta percepció del català.

D10_03 GUIÓ PER AL DEBAT: LA CONVERSA

3. Desenvolupament de l'activitat: La conversa

Al **Quadern de l'alumne** hi ha un document (01) per treballar la conversa amb el grup. Es tracta d'un qüestionari sobre com són i què diuen els protagonistes de la conversa, que es pot omplir de manera individual o en petits grups i després pot servir com a preguntes base per al debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar la conversa més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. Per facilitar el buidat, també es pot repartir la feina entre els alumnes, de manera que una part de la classe s'ocupi de recollir el que diu un personatge i l'altra part de la classe, de l'altre personatge. I, si el formador ho considera necessari, abans del visionat pot facilitar eines o pistes als alumnes perquè es fixin en determinats aspectes del vídeo.

A continuació trobareu les preguntes dels qüestionaris i les respostes suggerides a l'exercici:

Pregunta	Interpretació suggerida
Quan la mare parla en castellà, té algun accent? I en català?	Quan parla en castellà no té cap accent. En canvi, quan parla en català sí.
Hi ha diferències entre el català que parla la mare i el que parla l'amiga? Fixa't en les paraules i expressions que utilitza cada una d'elles.	L'amiga parla molt millor el català que no pas la mare. Quan la mare parla en català diu totes les lletres (berenar, chocolatina...) com en castellà.
En quin idioma diries que parla habitualment la mare? (quan va a comprar, quan fa gestions, amb les seves amigues, amb el seu marit...). I amb la seva filla?	L'idioma habitual de la mare és el castellà i segurament és l'idioma que utilitza en el seu dia a dia. De fet, la seva amiga s'estranya quan la sent parlar en català per primera vegada. En canvi, quan parla amb la seva filla ho fa en català.
La mare explica que quan busqui feina li pot anar bé parlar una mica català. Per què creus que no treballa?	Probablement la mare ha deixat de treballar per cuidar-se de la seva filla i la seva posició socioeconòmica l'hi permet. Cal remarcar que quan parla de buscar feina ho fa en futur ("cuando busque trabajo...") i no en present, la qual cosa posa de manifest que no treballa per voluntat pròpia. Aquest fet indica que la mare té una posició social mitjana o mitjana alta.
Per què penses que ha decidit parlar en català amb la seva filla?	Probablement la mare i el seu marit han arribat a la conclusió que si la seva filla viu a Catalunya, és millor que domini el català, perquè el pot necessitar a l'escola, la universitat, la feina, etc.

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

1. Descripció del vídeo

Durant el vídeo es recullen les opinions de la gent del carrer mitjançant entrevistes i, després, s'ofereix una breu explicació del que diuen les dades. A continuació trobareu un resum del que diuen les diferents persones entrevistades i del que diuen les dades en relació amb les diferents qüestions que es treballen en el vídeo.

Fem servir la mateixa llengua en els àmbits públics i privats?

El que diu la gent

Rosa, 70 anys, catalanòfona. A la universitat feia sempre les classes en català, però si venien Erasmus, per deferència, les feia en castellà durant un temps.

Margarita, 56 anys, castellanòfona. Si em parlen en català m'esforço i contesto en català, però jo a casa parlo en castellà.

Sílvia, 35 anys, bilingüe. Jo parlo igual el català ara que fa 20 anys.

Israel, 32 anys, catalanòfon. Sempre parlo català. Al que li agradi bé, i al que no, també.

Natàlia, 29 anys, castellanòfona. Al meu fill gran li costa molt parlar en català perquè a casa parlem en castellà i li costa.

Elisa, 41 anys, catalanòfona. Jo no parlo una llengua o l'altra en funció de la feina sinó dels interlocutors.

El que diuen les dades

Les persones que tenen el català com a llengua identitària s'expressen majoritàriament en català, tot i que limiten el seu ús en determinats contextos públics com l'escola o la feina.

Els castellanòfons i els bilingües segueixen la pauta contrària: en els espais públics fan més ús del català i en els privats utilitzen més el castellà.

El 17% dels que parlaven castellà amb els seus pares parlen en català amb els seus fills.

Hi ha conflicte lingüístic entre catalanòfons i castellanòfons?

El que diu la gent

Esteve, 66 anys, catalanòfon. Si la persona parla en castellà, moltes vegades canvio.

Israel, 32 anys, catalanòfon. Sí que hi ha conflicte. El motiu no el conec, probablement és per ideals.

Ferran, 45 anys, catalanòfon. Una cosa és un nouvingut i una altra és una persona que fa 50 anys que viu aquí i no parla català. Igual que ell té el dret de parlar-me a

D10_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

mi en castellà, jo tinc el dret de contestar-li en català i no passa absolutament res. Aquí hi cabem tots.

Encarna, 74 anys, bilingüe. No estic d'acord que els inculquin el català a les escoles perquè fora de Catalunya el català no serveix de res. El que haurien de fer a l'escola és ensenyar-los anglès o francès.

Eduard, 18 anys, bilingüe. Si no donem a la gent la llibertat per expressar-se en la llengua que vol no li donem res, perquè la llengua serveix per entendre'ns.

Miquel, 70 anys, catalanòfon. És vergonyós que vagis a les botigues i no et contestin en català. Això la culpa és nostra. Si no el saben, que l'aprenguin.

El que diuen les dades

El 90% de la població no ha tingut mai cap problema en relació amb la utilització d'una o altra llengua.

Entre el 10% que declara haver tingut conflictes, un 7,3% ha sigut per parlar en català i un 2,7% per parlar en castellà.

Actualment Catalunya es divideix en dos grans grups lingüístics força equilibrats: els castellanòfons i els catalanòfons.

2. Claus per a la interpretació

En aquest vídeo veiem com el que diuen les dades no sempre coincideix amb l'opinió de la gent del carrer. Per exemple, tot i que les dades mostren que les persones que tenen el català com a llengua materna limiten el seu ús en contextos públics com la feina o l'escola, cap dels tres catalanòfons que parlen sobre aquesta qüestió en el vídeo ho corrobora: la Rosa diu que a la universitat sempre feia les classes en català (excepte quan venien Erasmus), l'Israel afirma que parla sempre en català i l'Elisa diu que canvia de llengua en funció dels interlocutors, i no de la situació.

El mateix succeeix en relació amb l'evolució del català. El que ens mostren les dades és que l'ús del català està avançant, i que un 17% dels qui parlaven castellà amb els seus pares ara parlen en català amb els seus fills, però la Sílvia ens diu que ella parla en català ara igual que fa 20 anys.

Això es deu a què les dades ens parlen de situacions generals, mentre que les persones ens expliquen les seves percepcions i vivències individuals. En el vídeo s'entrevista un número limitat de persones, i la seva percepció no sempre té per què coincidir exactament amb els resultats de les enquestes. Però si entrevistéssim un volum molt més alt de persones, i les entrevistes es fessin a diferents barris i a gent de diferents sexes, edats, procedència, etc., trobaríem molta més gent que ens confirmés el que diuen les dades.

D10_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

Per altra banda, quan es pregunta sobre temes conflictius, podem veure que tots els entrevistats tendeixen a parlar en global, i no sobre la seva experiència personal.

És probable que això sigui perquè cap dels entrevistats pertanyi al 10% de persones que afirmen haver tingut algun conflicte respecte a la llengua. Però també pot obeir al fet que, en general, evitem parlar d'aquest tipus de qüestions davant d'un desconegut, i preferim donar opinions generals. Aquest fet ens pot servir també per reflexionar sobre la validesa de les dades, i interrogar-nos sobre si el resultat de les enquestes és fiable o si, potser, el percentatge de persones que han patit algun tipus de conflicte lingüístic és superior al 10%.

Totes aquestes informacions (l'ús del català en els espais públics i privats, l'evolució de l'ús del català o el conflicte lingüístic) són informacions molt necessàries, que cal recollir i fer-ne seguiment. Són dades que ens permeten mesurar l'impacte de les polítiques públiques en l'ús del català i que permeten prendre decisions que ajudin a definir mesures per impulsar una determinada política lingüística (sigui la que sigui).

Però perquè aquestes dades siguin vàlides el procés per recollir-les ha de ser rigorós. Aquesta rigorositat ve donada per la utilització d'un mètode científic, que és propi de les ciències naturals però també de les ciències socials, que s'ocupen justament de l'estudi de la realitat social. Per exemple, si fem una enquesta sobre l'ús del català hem d'assegurar que les persones amb les quals parlem siguin representatives (és a dir, que recullin les opinions i situacions de diferents tipus de persones, que puguin representar a tota la societat catalana), o que les preguntes que es facin no siguin tendencioses (que no condueixin a una determinada resposta). Tot això és lent i costós, però molt necessari. Per això és molt important invertir per disposar de bones fonts de dades que ens ajudin a conèixer d'una manera més objectiva la nostra realitat social.

Algunes consideracions generals a tenir en compte:

- L'opinió de la gent del carrer pot estar condicionada per molts elements, com la seva pròpia experiència, els seus prejudicis i la seva ideologia. L'edat, el sexe, l'origen geogràfic o la classe social solen tenir un paper molt important en la visió que té cada persona sobre la societat.

- Les dades ens aporten una visió més imparcial sobre la realitat social que intentem conèixer.

- Les dades ens són útils perquè ens serveixen per veure què succeeix, o quines són les tendències generals. Aquesta informació ens pot ser útil per prendre decisions. Òbviament, no ho hem de prendre com una predicció, sinó com una orientació general. El que reflecteixen les dades són tendències. Després, cada cas és cada cas.

D10_04 GUIÓ PER AL DEBAT: PER QUÈ SERVEIXEN LES DADES?

3. Desenvolupament de l'activitat: Analitzem les dades

Al **Quadern de l'alumne** hi ha dos document (02 i 03) per treballar a l'aula el contrast entre dades i opinions. Es tracta de dues fitxes, una per recollir de manera individual o en petits grups què diuen les dades del vídeo, i l'altra, què diu la gent. El contrast entre aquestes dues fonts de coneixement de la realitat, es pot fer en grups petits i posteriorment plantejar un debat conjunt.

És possible que sigui necessari visualitzar el vídeo més d'una vegada per tal que els alumnes puguin recollir tota la informació. En aquest cas, es recomana realitzar un visionat inicial de tot el vídeo i després un segon visionat per recollir la informació que dóna el vídeo. Per facilitar el buidat es pot repartir la feina entre els alumnes assignant a cada alumne o grup d'alumnes una part de la feina (p. ex. un grup d'alumnes es distribueix la recollida del que diuen les diferents persones entrevistades i cada alumne s'ocupa del buidat d'un entrevistat, un altre grup d'alumnes recull les dades estadístiques, un altre grup es fixa en els missatges de text i un últim grup s'encarrega del buidat final de les conclusions i propostes).

A continuació trobareu una sèrie de preguntes per ajudar a conduir el debat posterior sobre els continguts presentats en el vídeo:

1. Quines diferències hi ha entre el que diu la gent del carrer i el que ens demostren les dades?
2. Per què creieu que es produeixen aquestes diferències?
3. I vosaltres, com ho veieu? La vostra experiència confirma el que diuen les dades o és diferent?
4. Creieu que és necessari disposar d'aquest tipus de dades? Per què creieu que serveixen?

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_05 GUIÓ PER AL DEBAT: I NOSALTRES QUÈ?

1. Desenvolupament de l'activitat: Debat i reflexió personal

Després de treballar amb el grup els conceptes clau, haver visionat el vídeo i haver realitzat algunes de les activitats senzilles prèvies, pot ser interessant introduir un debat en primera persona, que permeti a l'alumne fer una reflexió personal sobre la seva realitat més propera.

En cas que el grup tingui un major grau de maduresa es pot passar directament a fer aquest debat després d'haver visionat i comentat el vídeo.

2. Preguntes per al debat

1. Quin idioma parleu habitualment? Us definiríeu com a catalanòfons, castellanòfons o bilingües?
2. Parleu sempre en el mateix idioma, o canvieu d'idioma de manera habitual? Si és així, en quins casos? En funció de l'àmbit en què us trobeu (a l'escola, a casa, al carrer...)? En funció de l'idioma que parli el vostre interlocutor?
3. En quin idioma parlen els vostres pares normalment? I els vostres avis? En aquest sentit, hi ha hagut canvis a la vostra família pel que fa a l'ús de l'idioma?
4. I, a nivell general, què en penseu? Creieu que el català es parla cada cop més? O no?
5. Heu tingut alguna vegada algun conflicte pel fet de parlar una o altra llengua?
6. Creieu que el model lingüístic de Catalunya és pacífic? O penseu que hi ha conflictes entre la gent que parla castellà i la que parla català?

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_06 GUIÓ PER AL DEBAT: QUÈ ES POT FER?

1. Desenvolupament de l'activitat: Propostes d'actuació

Després d'haver reflexionat sobre els continguts del vídeo i sobre les experiències i coneixements de l'alumnat, el pas següent és prendre consciència de les implicacions d'aquesta realitat social i posicionar-se amb propostes d'accions per canviar l'entorn més proper. Com a proposta final d'activitats base a partir del vídeo, se suggereix un debat sobre quin hauria de ser el model de societat ideal i què podríem fer per aproximar-nos-hi.

Es proposa fer aquesta activitat si el docent considera que el grup té suficient maduresa.

2. Preguntes per al debat

7. Un dels elements clau per aconseguir la convivència entre persones que parlen diferents llengües és el respecte. Creieu que, en general, es respecta la llibertat d'utilitzar un o altre idioma? Penseu en exemples concrets que mostrin la llibertat o manca de llibertat en l'ús de l'idioma.
8. Durant l'època franquista el català estava prohibit, però molta gent el continuava parlant. Penseu que és possible prohibir a la gent que parli el seu idioma matern? Coneixeu casos (familiars o coneguts) de persones a qui se'ls hagi prohibit parlar en català?
9. Després de la dictadura de Franco, des de la Generalitat es va iniciar una política de defensa i potenciació del català. Sabríeu dir quin tipus d'accions de defensa de la llengua es van implantar? Esteu d'acord amb què es facin aquest tipus de polítiques?
10. Un altre dels temes crítics de la convivència lingüística és la integració de les persones procedents d'altres països. Com penseu que hauria de fer-se aquesta integració? Penseu que és necessari que les persones immigrants que s'instal·len de manera permanent (o per un període de temps llarg) al nostre país parlin català?
11. El vídeo explica que cal identificar i preservar els models que han fet possible la convivència del català i el castellà sense enfrontaments. Creieu que les polítiques lingüístiques actuals van en aquesta direcció?
12. I vosaltres, com us comporteu en relació amb la vostra llengua? Imposeu el vostre idioma? Respecteu els altres però defensant la vostra llengua? O us adapteu a l'idioma que es parli, evitant els conflictes per aquest motiu? Quina creieu que és la millor actitud?

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_07 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: CERQUEM I EXPLIQUEM**

INVESTIGUEM SOBRE EL CATALÀ

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Tractament de la informació • Competència digital • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Matemàtiques • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a cercar informació a la xarxa.
2. Aprendre a realitzar operacions estadístiques bàsiques.
3. Aprendre a elaborar gràfics.
4. Aprendre a interpretar informació estadística.

3. Descripció

A partir de les dades que s'ofereixen al web de l'Institut d'Estadística de Catalunya (idescat) recollir informació estadística sobre comportaments lingüístics a Catalunya i explotar-la.

1. Decidir un tema a treballar (p. ex. coneixement del català, usos lingüístics i àmbits d'ús, opinions sobre l'ús del català,...).
2. Cercar dades estadístiques al web de l'idescat i baixar-les en format excel.
3. Explotar les dades estadístiques aplicant operacions estadístiques simples (mitjana, percentatges,...) o realitzant comparacions (entre diferents municipis, entre diferents períodes...).
4. Representar les dades treballades mitjançant gràfics (de barres, circulars...).
5. Interpretar la informació i extreure'n conclusions.

4. Materials de suport

Web de l'idescat (apartat societat > llengua): <http://www.idescat.cat/cat/societat/soclleng.html>. Veure "Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia" a **Altres recursos per al docent**.

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_08 **PER ANAR MÉS ENLLÀ: INVESTIGUEM**

FEM UNA ENQUESTA

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Tractament de la informació • Competència digital • Competència matemàtica • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Matemàtiques • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a dissenyar un qüestionari.
2. Aprendre a fer preguntes i practicar tècniques d'escolta activa.
3. Aprendre a realitzar operacions estadístiques senzilles.
4. Aprendre a analitzar la informació.
5. Percebre els canvis que s'han produït en la societat catalana i en l'entorn immediat dels alumnes.

3. Descripció

Proposar als alumnes que facin enquestes a persones del seu entorn: els seus pares, avis, veïns, professors... per exemple, 5 cada un. Primer, hauran de dissenyar un qüestionari per recollir la informació sobre quin idioma parlen habitualment, quin idioma parlaven amb els seus pares, quin idioma parlen en diferents àmbits, si han patit algun tipus de conflicte per motiu lingüístic... Amb les respostes recollides, els alumnes creen un full de càlcul i fan gràfics utilitzant tècniques bàsiques d'anàlisi estadística per interpretar els resultats (taula de freqüències, percentatges, modes, mitjanes, medianes, etc.). La presentació dels resultats es pot realitzar en diferents formats (amb un informe que reculli les dades explotades i la seva anàlisi, fent una presentació a la resta de la classe o escrivint un article de premsa amb les conclusions obtingudes). Després es poden comparar els resultats entre els diferents grups i realitzar una reflexió final sobre com passem d'opinions a dades, a través de les tècniques d'investigació de les ciències socials.

4. Materials de suport

Veure "Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una enquesta?" a la taula amb **Altres recursos per al docent**.

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_09 PER ANAR MÉS ENLLÀ: NOTÍCIES I IMATGES PER PENSAR

NOTÍCIES I IMATGES SOBRE USOS LLINGÜIÍSTICS

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a interpretar el que diu la premsa sobre una determinada temàtica.
2. Distingir entre diferents tipus d'articles (notícies, articles d'opinió).
3. Comparar notícies amb diferents posicionaments sobre una mateixa temàtica.
4. Aprendre a interpretar una imatge i escriure un text a partir de les idees que aquesta imatge suggereixi.

3. Descripció

Lectura individual o grupal de notícies i/o visionat d'imatges relacionades amb l'ús del castellà i del català. A partir d'aquesta lectura, es generarà un debat sobre:

- El contingut dels articles i les imatges pròpiament (es pot seleccionar un dels articles proposats, més d'un article o afegir altres articles d'actualitat relacionats amb la matèria).
- Els diferents plantejaments de les imatges i dels textos en funció del tipus d'article (notícia o opinió) i de la ideologia del diari que ho publica.

4. Materials de suport

Veure els articles proposats al **Quadern de l'alumne** i les referències a la taula amb **Altres recursos per al docent**, al final d'aquest quadern.

A10_04 Imatges per pensar
A10_05 Diu la premsa...

D10_10 PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR (1)

FEM UN DEBAT A L'ESCOLA: CASTELLÀ O CATALÀ

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Tutoria

2. Objectius

1. Reflexionar sobre les diferents actituds envers la llengua.
2. Aprendre a argumentar i a defensar una opinió.
3. Aprendre a escoltar les opinions dels altres.

3. Descripció

Es divideix la classe en tres grups: el grup A, el B i el C, i es planteja com a tema de debat l'ús de la llengua a l'escola.

Al grup A se li dona la consigna que ha de defensar el model d'immersió lingüística en català. Al grup B se li diu que ha de defensar que el català ha de tenir el mateix pes que el castellà i que no pot ser la llengua vehicular a l'escola. Finalment, al grup C se li dóna el paper d'observador, i un dels alumnes del grup C haurà d'actuar com a moderador.

Es dóna un temps perquè cada un dels grups prepari els seus arguments. Mentrestant, el grup C prepara una plantilla d'observació, per recollir informació tant sobre el contingut del debat com sobre les actituds i les formes dels membres de cada un dels grups en relació amb els temes discutits.

Es realitza el debat i, després, s'obre un debat sobre l'experiència. Durant el debat s'analitza com el tema de la llengua, en tractar de qüestions identitàries i molt lligades a les emocions, és un tema susceptible de generar posicions molt radicals i contraposades i, portat a l'extrem, pot arribar a generar violència.

D10_11 PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR (2)

FEM UN LIPDUB?

1. Característiques de l'activitat

Tipus d'activitat	Competències treballades	Àrees de coneixement involucrades
	• Competència comunicativa lingüística • Competència audiovisual • Competència artística • Competència cultural • Tractament de la informació • Competència digital • Competència d'autonomia i iniciativa personal • Competència social i ciutadana	• Ciències socials, geografia i història • Educació física • Educació per a la ciutadania i els drets humans • Educació visual i plàstica • Llengua catalana i literatura • Llengua castellana i literatura • Llengua estrangera • Música • Tecnologies • Tutoria

2. Objectius

1. Aprendre a dissenyar un vídeo.
2. Aprendre a utilitzar equip de gravació en vídeo.
3. Aprendre a editar un vídeo.
4. Treballar en equip.
5. Generar un projecte conjunt.

3. Descripció

Aquesta activitat requereix un treball en equip amb un gran nombre d'alumnes de l'institut.
Per realitzar el lipdub caldrà seguir 5 passos:

1. Idea. Abans de començar és important pensar què es vol explicar i com. Aquest procés es pot realitzar en grup, utilitzant eines de creativitat i treball grupal.
2. Guió. El lipdub s'ha de gravar en un únic pla, i tots els participants han de saber exactament el que han de fer, per la qual cosa cal un treball de coordinació i preparació molt gran.
3. Preparació. Cal preparar tots els materials necessaris per fer la gravació: equip de gravació, música, disfresses, etc.
4. Gravació. El procés de gravació s'ha de realitzar en una única seqüència, en la qual s'implica un nombre molt important de gent. Durant el lipdub és important l'espontaneïtat i la participació de tothom però, al mateix temps, cal garantir un nivell molt gran de coordinació.
5. Edició. Finalment, caldrà editar tot el material, afegint la música a la gravació realitzada.

D10_11 PER ANAR MÉS ENLLÀ: JOCS I DINÀMIQUES PER REFLEXIONAR (2)

4. Materials de suport

Com fer un lipdub:

A la xarxa existeixen molts recursos que expliquen com fer un lipdub. Entre ells, es poden consultar aquests dos:

- <http://www.educacontic.es/blog/como-hacer-un-lip-dub-un-documental-con-pilar-ulecia-y-benjamin-perez>. Documental d'una hora de durada en el qual s'explica com realitzar un lipdub i es reflexiona sobre els valors que aporta aquest tipus d'activitat en un centre educatiu.
- <http://www.casadeedu.com/contenidos/como-hacer-un-lipdub>. Article breu que explica com realitzar un lipdub i que ofereix eines senzilles per ajudar a organitzar la feina del grup.

Exemple de lipdub per la llengua:

Lipdub per la llengua enregistrat per la Plataforma per la Llengua:
<http://www.youtube.com/watch?v=kWm0gqsjuoI>.

El català avança o recula?

D10_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Publicacions del PaD

Descripció	Ubicació
Trajectòries i canvi social a Catalunya Publicació divulgativa elaborada pel Panel de Desigualtats Socials a Catalunya amb la qual s'aporten dades concretes sobre la nostra societat. Aquesta publicació inclou 10 debats en els quals s'ofereix resposta a 10 preguntes d'interès social i que es complementen amb els 10 vídeos elaborats per celebrar el 10è aniversari del PaD.	http://www.obdesigualtats.cat/img/10anys/10%20anys%20PaD/index.html
Les llengües a Catalunya Resum d'un estudi realitzat l'any 2005 sobre les llengües a Catalunya que mostra la identificació i l'ús que es fa al nostre país de les dues llengües més parlades –el català i el castellà– i destaca l'emergència d'un tercer grup de persones que s'identifica amb una llengua diferent de la catalana o la castellana (en el moment de l'enquesta gairebé un 10%). L'estudi també deixa entreveure l'eficàcia de determinades polítiques lingüístiques de normalització de la llengua catalana dels últims anys.	http://www.obdesigualtats.cat/intra/ob/documents/8_llengues_a_catalunya.pdf

Publicacions

Descripció	Ubicació
Cronologia de la repressió del català Article de wikipedia en el qual es documenten diferents fets històrics que mostren com, des de l'edat moderna, s'ha reprimit el català.	http://ca.wikipedia.org/wiki/Cronologia_de_la_repressi%C3%B3_del_catal%C3%A0

Premsa

Descripció	Ubicació
Ojalá te mueras en Cataluña. @focusings, una blogaire de Huelva resident a Barcelona, ha triomfat a Twitter després de publicar un vídeo contra la catalanofòbia. La noia desmenteix que els catalans només parlin català o que els rètols de les botigues a Catalunya estiguin escrits únicament en català i afirma que a Catalunya no ha tingut mai cap problema d'odi. Com a resultat del vídeo, @focusings ha rebut amenaces per	http://www.ara.cat/xarxes/dominguez-bliocaire-catalanofobia_0_900510136.html

D10_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
tuits plens d'odi. Un d'ells, deia: "Has deixat Andalusia per terra. Afortunadament no hi ha lloc per a tu a Andalusia. Espero que et moris a Catalunya". (veure el vídeo *A mi me hablas en catalán*)	
Señales solo en catalán Carta al director queixant-se que a Catalunya els senyals estan únicament en català.	http://elpais.com/elpais/2013/03/02/opinion/1362249272_192806.html
Només un 6% de les joguines són en català Segons Plataforma per la Llengua, tot i que la situació ha millorat, el català segueix infrarepresentat en les joguines.	http://www.ara.cat/societat/joguines-catala-plataforma_per_la_llengua_0_379762550.html
Millora la presència del català als supermercats i centres comercials, segons Plataforma per la Llengua Ressenya d'un estudi de Plataforma per la Llengua sobre l'ús del català en la retolació de productes a supermercats i centres comercials.	http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/2-societat/5-societat/259769--millora-la-presencia-del-catala-als-supermercats-i-centres-comercials-segons-plataforma-per-la-llengua-.html
La «ONG del catalán» delata a las empresas que usan el castellano Crítica a l'estudi de Plataforma per la Llengua sobre l'ús del català en la retolació de productes a supermercats i centres comercials.	http://www.abc.es/espana/20130327/abci-catalan-castellano-201303262202.html
Un aula catalana deberá enseñar en castellano si un alumno lo pide / La minoría no se puede imponer Articles sobre la polèmica decisió del ministre Wert sobre el dret a l'ensenyament en castellà a Catalunya.	http://ccaa.elpais.com/ccaa/2013/04/10/catalunya/1365602160_562647.html http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/04/11/actualidad/1365709894_929134.html
Nuestro interés es españolizar a los niños catalanes Article de l'*ABC* sobre la polèmica frase del ministre Wert.	http://www.abc.es/20121010/espana/rc-wert-nuestro-interes-espanolizar-201210101127.html

D10_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Webs

Descripció	Ubicació
Navega en català Espai web de la fundació totsom.cat que explica les raons per les quals és important configurar el navegador en català. Aquest material pot ser útil per obrir un debat a classe sobre aquesta qüestió.	http://www.navegaencatala.cat/perque.html
El mapa de les llengües amenaçades La UNESCO fa molts anys que s'interessa per la desaparició de la diversitat lingüística al planeta. A l'*Atles interactiu de les llengües del món amenaçades* s'explica el fenomen de l'extinció de llengües i es determina quin grau de perill presenta cadascuna (extintes, en perill crític, en perill greu, en perill o vulnerables), en quins llocs es parlen i amb quina proporció. Moseley, Christopher (ed.). 2010. *Atlas of the World's Languages in Danger*, 3a ed. París, UNESCO Publishing. Versió en línia.	http://www.unesco.org/culture/en/endangeredlanguages/atlas
Aventura explorar. Propostes de recerca per a estudiants d'ESO. Eines d'exploració. Com fer una enquesta?	http://80.33.141.76/aventura_explorar/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=6
Buxaweb. Conceptes de sociologia. Glossari dels principals conceptes teòrics de la sociologia.	www.buxaweb.com/historia/socials/sociologia.htm#M%C3%A8todes%20i%20t%C3%A8cniques%20de%20la%20sociologia

Vídeos

Descripció	Ubicació
Lipdub per la llengua Lipdub enregistrat els dies 15 i 16 d'abril de 2011 en diversos espais de Barcelona. Va comptar amb la participació de 1.500 persones i de nombroses cares conegudes. El projecte l'organitzen la Plataforma per la Llengua i 23 entitats de persones immigrades amb l'objectiu de reivindicar el paper del català com a llengua comuna, com a element clau per a la inclusió social de la població d'origen nouvingut, i garant de cohesió. La cançó escollida va ser *Corren*, del grup Gossos, gentilesa de Música Global.	http://www.youtube.com/watch?v=kWm0gqsjuol

D10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

D10_12 ALTRES RECURSOS PER AL DOCENT

Descripció	Ubicació
Vídeo sobre parelles lingüístiques Col·lecció de tres vídeos creats per Bon rollo televisió(http://www.bonrotllo.cat),de l'Anoia. En ells s'explica l'experiència de les parelles lingüístiques. El vídeo recull les vivències de persones estrangeres, procedents de diferents països o d'altres parts d'Espanya, que viuen a l'Anoia. Les persones immigrants parlen de la seva percepció de Catalunya, del català i de l'experiència d'aprendre i de relacionar-se en un altre idioma. Les persones catalanes que formen les parelles lingüístiques parlen de la seva experiència, el que els aporta, el que fan, etc.	Video 1/3 http://www.youtube.com/watch?v=prPsdMNLryM Vídeo 2/3 http://www.youtube.com/watch?v=RkA2CJASaiY Video 3/3 http://www.youtube.com/watch?v=RkA2CJASaiY
A mi me hablas en catalán @focusings, una blogaire de Huelva resident a Barcelona, ha triomfat a Twitter després de publicar un vídeo contra la catalanofòbia. La noia desmenteix que els catalans només parlin català o que els rètols de les botigues a Catalunya estiguin escrits únicament en català i afirma que a Catalunya no ha tingut mai cap problema d'odi. Com a resultat del vídeo, @focusings ha rebut amenaces per tuits plens d'odi. Un d'ells, deia: "Has deixat Andalusia per terra. Afortunadament no hi ha lloc per a tu a Andalusia. Espero que et moris a Catalunya". (veure la notícia del diari *ARA* en el resum de premsa).	http://www.youtube.com/watch?v=M14ebPJ-AtM

Pel·lícules

Descripció	Ubicació
Fènix 1123 Història d'un nen de 14 anys acusat de terrorisme per enviar un correu electrònic a uns supermercats demanant l'etiquetatge en català.	http://www.fenix1123.cat/

A10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

QUADERN DE L'ALUMNE

Aquest quadern és una eina per facilitar al docent el treball sobre les temàtiques que tracta el vídeo amb materials per a l'alumne.

Inclou tres fitxes per fer activitats senzilles que ajudin a entendre i interpretar el que es diu al vídeo (01 – 03).

A la part final del quadern (04-05) trobareu imatges, que juntament amb els articles de premsa referenciats al **Quadern del docent** i altres recursos, serviran per treballar diferents aspectes del vídeo, tot aprofundint en altres competències o àrees de coneixement.

A10_01 Qüestionari: La conversa

A10_02 Full de treball: Què diuen les dades?

A10_03 Full de treball: Què diu la gent del carrer?

A10_04 Imatges per pensar

A10_05 Diu la premsa...

A10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

A10_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

El vídeo comença amb una conversa entre dues noies joves. Una de les noies està amb la seva filla, i la seva amiga s'estranya que quan s'adreça a ella ho faci en català. Observa atentament la conversa i fixa't en com són i què diuen els personatges del vídeo en relació amb els següents aspectes:

La mare explica que quan busqui feina li pot anar bé parlar una mica català. Per què creus que no treballa?

1. Quan la mare parla en castellà, té algun accent? I en català?

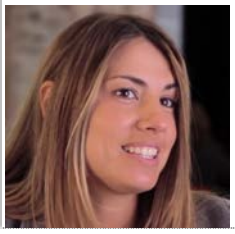	

2. Hi ha diferències entre el català que parla la mare i el que parla l'amiga? Fixa't en les paraules i expressions que utilitza cada una d'elles.

El català avança o recula?

A10_01 QÜESTIONARI: LA CONVERSA

3. En quin idioma diries que parla habitualment la mare? (quan va a comprar, quan fa gestions, amb les seves amigues, amb el seu marit...). I amb la seva filla, quin idioma parla?

4. La mare explica que quan busqui feina li pot anar bé parlar una mica català. Per què creus que no treballa?

5. Per què penses que ha decidit parlar en català amb la seva filla?

A10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

A10_02 FULL DE TREBALL: QUÈ DIUEN LES DADES?

Durant el vídeo es proporcionen una sèrie de dades per donar resposta a les preguntes següents. Observa atentament el vídeo i recull les dades que apareixen.

Fem servir la mateixa llengua en els àmbits públics i privats?	
Hi ha conflicte lingüístic entre catalanòfons i castellanòfons?	

A10 VÍDEO

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

A10_03 FULL DE TREBALL: QUÈ DIU LA GENT DEL CARRER?

Fem servir la mateixa llengua en els àmbits públics i privats?	Rosa, 70 anys, catalanòfona	
	Margarita, 56 anys, castellanòfona	
	Sílvia, 35 anys, bilingüe	
	Israel, 32 anys, catalanòfon	
	Natàlia, 29 anys, castellanòfona	
	Elisa, 41 anys, catalanòfona	
Hi ha conflicte lingüístic entre catalanòfons i castellanòfons?	Esteve, 66 anys, catalanòfon	
	Israel, 32 anys, catalanòfon	
	Ferran, 45 anys, catalanòfon	
	Encarna, 74 anys, bilingüe	
	Eduard, 18 anys, bilingüe	
	Miquel, 70 anys, catalanòfon	

USOS LLINGÜÍSTICS

El català avança o recula?

A10_04 IMATGES PER PENSAR...

El català avança o recula?

A10_05 DIU LA PREMSA...

"Ojalá te mueras en Cataluña"

La noia que ha sacsejat la xarxa amb un vídeo sobre la catalanofòbia denuncia ser objecte d'un "linxament". "He aconseguit que mitja Espanya m'odiï"

ARA Barcelona | Actualitzada el 13/04/2013 19:49

Melón @focusings
Asunto del mensaje "solo un consejo" Contenido del mensaje: twitpic.com/cj2r0v
Ocultar foto · Responder · Retwittear · Favorito · Más

Has dejado a andalucía por los suelos

Afortunadamente no hay sitio para ti en Andalucía. Ojalá y te mueras en Cataluña.

Aquest dimecres @focusings, una blogaire de Huelva resident a Barcelona, triomfava a Twitter després de publicar un vídeo contra la catalanofòbia. La noia desmentia que els catalans només parlin català o que els rètols de les botigues a Catalunya estiguin escrits únicament en català i afirmava que a Catalunya no ha tingut mai cap problema d'odi. Tot i que alguns l'han considerat massa tebi, el seu vídeo ha provocat una resposta majoritàriament entre els tuitaires catalans, que li han agraït el gest. L'altra cara de la moneda han estat els tuits plens d'odi que la noia ha rebut dels seus propis compatriotes. Un d'ells, deia: "Has deixat Andalusia pel terra. Afortunadament no hi ha lloc per a tu a Andalusia. Espero que et moris a Catalunya".

El desafortunat tuit és només un exemple del linxament que ha rebut Mel Domínguez arran de la publicació, aquest dimecres, d'un vídeo, 'A mi me hablas en español!', en què criticava la catalanofòbia. El vídeo, que ja té més de 570.000 visites a YouTube, ha estat un autèntic fenomen, i ha causat sensació en coincidir en el temps amb la interlocutòria del TSJC sobre el castellà a les escoles. A Catalunya, la resposta ha estat majoritàriament positiva, tot i que alguns creuen que la noia, Mel Domínguez, és massa tèbia a l'hora de comentar els atacs al país. Però si a casa nostra la denúncia de la blogaire ha estat ben rebuda, no es pot dir el mateix del que ha passat en altres indrets. En una entrevista concedida aquest divendres al programa '8 al dia', de 8TV, Domínguez parlava de "linxament" per fer referència a la resposta que ha rebut des de moltes instàncies. Una actitud hostil que es pot comprovar al Twitter de la blocaire. En una de les seves últimes entrades aquest dissabte la noia afirma contundent: "He aconseguit que mitja Espanya m'odiï".

CONTINGUT RELACIONAT

Una andalusa sacseja Twitter amb un vídeo contra la catalanofòbia

"Tot i els insults, tornaria a gravar aquest vídeo"

Link al vídeo: **A mi me hablas en catalán:** <http://www.youtube.com/watch?v=M14ebPJ-AtM>

A10_05 DIU LA PREMSA...

CARTAS AL DIRECTOR

Señales solo en catalán

ZÁLEZ GUTIÉRREZ | Barcelona | 3 MAR 2013 - 00:00 CET

o en: Bilingüismo Defensor Pueblo Lingüística Catalán Idiomas Lengua Administración pública Cultura

La Defensora del Pueblo ha criticado en su informe anual de 2012 la falta de respeto al bilingüismo del Ayuntamiento de Barcelona en las señales de tráfico, siempre escritas solo en catalán. Coincido con ella. Ya no se trata tan solo de cumplir la ley, sino de la seguridad vial para los que nos visitan y se encuentran con términos como vorera, tallat, gual, vianants o cruïlla. Recientemente he estado en Bruselas y me ha gustado su respeto por el bilingüismo. Indicaciones de tráfico, carteles oficiales o impresos en las oficinas de la capital belga son totalmente bilingües, escritos en francés y flamenco. ¿Para cuándo en Barcelona se va a respetar la pluralidad lingüística como hacen en el resto de Europa?— **Pilar González Gutiérrez**. Barcelona.

LLENGUA

Envien 24.000 cartes als Reis demanat "poder jugar en català"

Només un 6% de les joguines són en català

La Plataforma per la Llengua celebra la setena Festa pel joc i la joguina en català. Tot i que la situació ha millorat el català segueix infrarepresentat en les joguines

ACN Barcelona | Actualitzada el 27/11/2010 18:53

La Plataforma per la Llengua celebra aquesta tarda al Passeig de Sant Joan de Barcelona la setena edició de la Festa per al joc i la joguina en català. Aquesta festa que s'ha celebrat amb èxit de públic, té com a objectiu reivindicar que les joguines que es regalen per Nadal i Reis utilitzin el català. Actualment només ho fan 670 joguines, que representen un 6% del total. L'entitat alerta que les grans cadenes infrarepresenten el català en catàlegs i prestatgeries.

A10_05 DIU LA PREMSA...

Millora la presència del català als supermercats i segons Plataforma per la Llengua

27/03/09 00:00 - **AVUI.CAT**

Plataforma per la Llengua ha constatat en un estudi que la presència del català als supermercats i a les grans superfícies comercials ha augmentat respecte al 2007. Segons l'entitat, el català en el catàleg de productes ha passat del 74% el 2007 al 91% el 2008. Amb tot, denuncia que encara hi ha cinc cadenes d'establiments –"una minoria respecte al total de les 36 analitzades", segons es remarca en un comunicat– que segueixen incomplint la llei de Política Lingüística, que estableix que com a mínim la informació dels catàlegs ha de ser en català. Són Alcampo, Sabeco, Lidl, Leroy Merlin i Conforama.

La «ONG del catalán» delata a las empresas que usan el castellano

MARÍA JESÚS CAÑIZARES / BARCELONA
Día 27/03/2013 - 13.28h

Plataforma per la Llengua ha publicado un informe sobre los comercios «insumisos»

ABC

El informe señala con una cruz las empresas que no rotulan en catalán

Una de las entidades más subvencionadas del Gobierno catalán, Plataforma per la Llengua, acaba de publicar su informe anual en el que **pone en el punto de mira a los comercios que no rotulan en catalán** y a las empresas que no etiquetan en este idioma. Como se sabe, la Generalitat multa a los establecimientos que solo utilizan el castellano.

A10_05 DIU LA PREMSA...

Un aula catalana deberá enseñar en castellano si un alumno lo pide

El Tribunal Superior de Cataluña rechaza la atención individualizada
La Generalitat recurrirá el auto: "La lengua del grupo no se puede cambiar"

IVANNA VALLESPÍN | Barcelona | 10 ABR 2013 - 23:07 CET 2065

Archivado en: Castellano TSJC Política lingüística Conflictos lingüísticos Lenguas oficiales Autos judiciales Catalán Generalitat Cataluña Idiomas Tribunales Política educativa Enseñanza general Sentencias Cataluña Lengua Administración autonómica Poder judicial España Sistema educativo Juicios Educación

VIDEO: ATLAS

Si una familia de Cataluña pide la educación bilingüe —más horas en castellano en la escuela—, la Generalitat deberá dársela no solo al alumno afectado, sino a toda la clase. Así lo establece el Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (TJSC) en un auto que la Generalitat ya ha dicho que recurrirá. El auto aclara las ambigüedades sobre el alcance de la medida, que no habían despejado sentencias anteriores dictadas por ese mismo tribunal y por el Supremo, la última vez, en febrero.

"La minoría no se puede imponer"

Las familias de una escuela que estaría obligada a enseñar en español en un aula defienden el sistema catalán
"El auto es un paso atrás", dice el director

IVANNA VALLESPÍN | Castelldefels | 11 ABR 2013 - 21:51 CET 84

Archivado en: Castellano TSJC Castelldefels Lenguas oficiales Conflictos lingüísticos Autos judiciales Catalán Colegios Provincia Barcelona Idiomas Tribunales Sentencias Lengua Centros educativos Cataluña Sanciones España Juicios Educación Proceso judicial Cultura Justicia

Padres y madres de la escuela Garigot de Castelldefels, a la salida de sus hijos del colegio. / ALBERT GARCIA

"La sentencia es absurda. No es lógico que se imponga lo que piensa una minoría sobre la mayoría", se quejaba ayer Cristina Campoy. "17 casos [los que pidieron la escolarización en castellano este curso en Cataluña] no se pueden imponer a miles y cambiar la educación", añade su marido, David González, mientras esperan a su hijo a la salida de la escuela Garigot de Castelldefels (Barcelona).

Este es uno de la decena de colegios afectados por el auto del Tribunal Superior de Justicia de Cataluña, que establece que si un niño pide recibir más asignaturas en castellano, esto afectará a toda la clase. Hasta ahora, la Generalitat había dado respuesta a las sentencias judiciales con la atención individualizada, pero los tribunales entienden que esto no es suficiente y que supone un acto de discriminación.

A10_05 DIU LA PREMSA...

Wert: «Nuestro interés es españolizar a los alumnos catalanes»

PAULA DE LAS HERAS / MADRID
Día 16/04/2013 - 10.31h

El ministro de Educación asegura que el Gobierno aspira así a que los niños "estén tan orgullosos de ser españoles como de ser catalanes"

Wert admite que quiere "españolizar a alumnos catalanes"

El ministro de Educación, José Ignacio Wert, no se ha andado con eufemismos: "Nuestro interés es españolizar a los alumnos catalanes", ha dicho sin ningún intento de adornar la cuestión, durante la sesión de control al Gobierno en el Congreso. Lo ha hecho en respuesta a una pregunta del diputado socialista Francesc Vallés, que le había pedido cuentas por una declaración reciente en la que el también titular de Cultura habló de un cierto adoctrinamiento en las escuelas catalanas como explicación del auge del sentimiento independentista.

L'enquesta Panel de Desigualtats Socials a Catalunya (PaD) és una enquesta longitudinal que des del 2001 permet una mirada única sobre la realitat de Catalunya. L'objectiu del PaD és contribuir a un major coneixement de la realitat social i aportar elements per millorar el disseny de les polítiques socials en pro d'una major igualtat i justícia social. El PaD és un projecte promogut per la Fundació Jaume Bofill.
www.paneldesigualtats.cat

La Fundació Jaume Bofill és una entitat privada sense ànim de lucre que vol afavorir el coneixement crític de l'entorn per contribuir a la seva transformació fins a assolir una societat més justa on les desigualtats hagin estat eradicades.
www.fbofill.cat

Materials didàctics
elaborats per Xarxa Consultors
per a la Fundació Jaume Bofill

Textos: Laia Monterde, Anna Tarrés i Clàudia Vallvé
Correcció: Sílvia Farrés
Pictogrames: Amador Garrell
Assessorament: Laia Pineda

© de l'edició: Fundació Jaume Bofill
Provença, 324
08037 Barcelona
fbofill@fbofill.cat
www.fbofill.cat

maig 2013
DL: B. 4001-2014

El PaD compta amb el suport de: